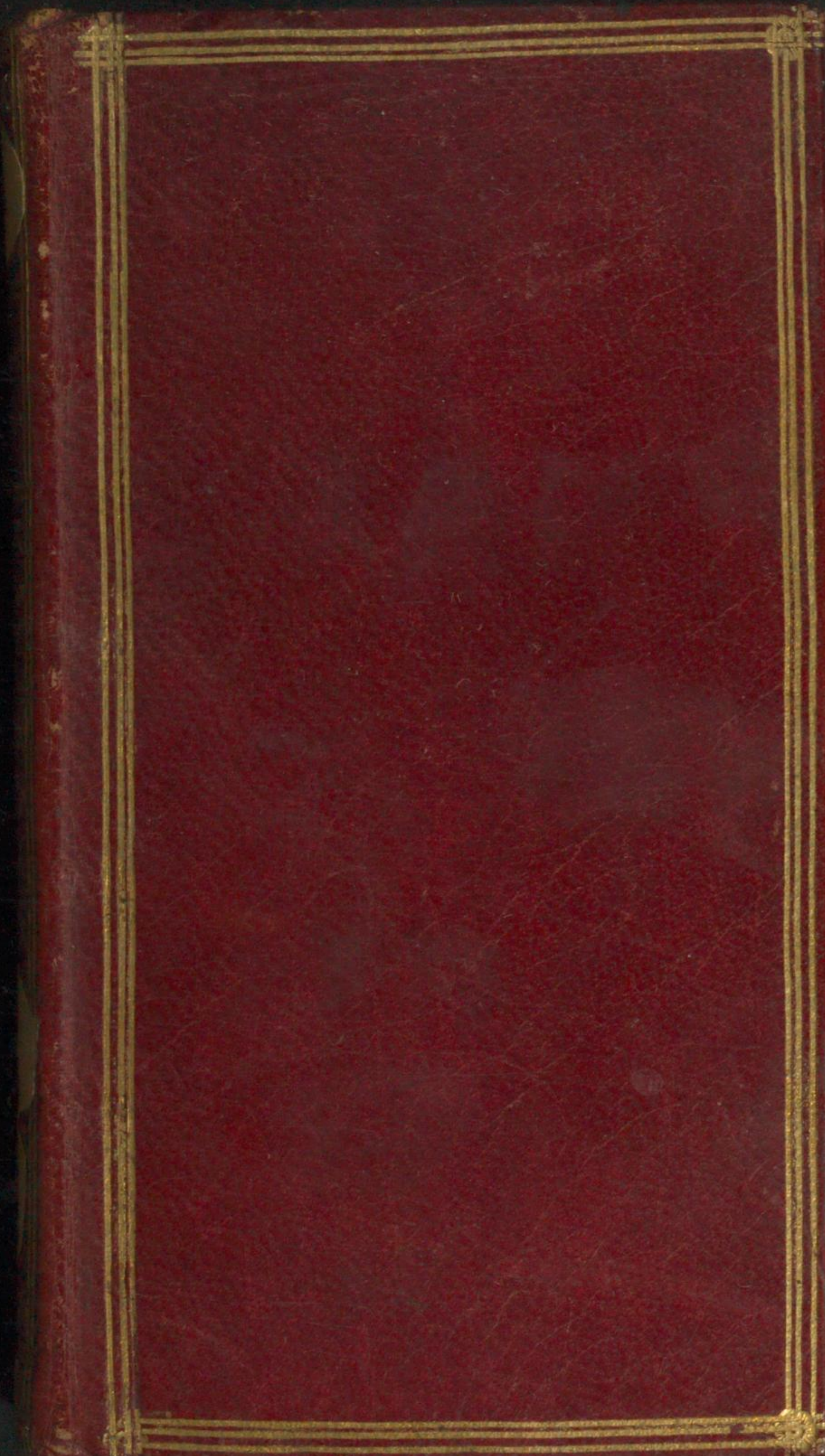

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

KW 224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

LVGD: BATAVORVM,
Ex officina Elzeviriana. A°. 1643.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

CONTENTA.

I. Sulpicii Severi Sacræ Hiſtoriæ lib. II.
II. Ejuſdem Continuatio.
III. Ejuſdem de vita B. Martini liber.
IV. Ejuſdem Epiſtolæ.
V. Ejuſdem Dialogi tres.
VI. Temporum ratio Sacræ Hiſtoriæ Sulpicii & reliquis opuſculis accommodata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Clariſſimo Viro,

ABRAHAMO HEYDANO.

PErgimus, vir eruditiſſime, bene de Rep. litteraria mereri, & quæ in antiquitate tam gentium, quam Chriſtiana, magnorum autorum ſcripta exſtant, typis noſtris ornare. Ac, præter alia, quæ jam nuper vulgata, novum ſpecimen hic vides, quod argumenti cauſa merito tuo tibi inſcriptum imus. Sulpitius Severus eſt, diſertiſſimus Eccleſiaſticorum auctorum: qui & doctrina & ſapientia pollens Auguſtino, genere & litteris nobilis Gennadio, atque item Honorio appellatur. In ſacra ejus hiſtoria brevitas cum incredibili quadam dicendi puritate conjuncta eſt. In utraque autem excellit. Vita B. Martini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

non minorem genium habet : quæ, pro inſtituto illorum temporum, non tam eruditionis, quam ardoris & pietatis Chriſtianæ, veteris illius & excitatæ, ſive, ut Boxhornius noſter loqui ſolet, credulæ nimis & portentoſæ, monumentum eſt; quo tamen auctore ejus ſimul cum cæteris excudendæ impetum cepimus. Nec aliter illuſtri Heinſio videbatur. Et tu haud dubie etiam probabis: cujus ſingulares virtutes officium hoc nobis impoſuere: eruditio infinita, ſuavitas & integritas morum infucata, aliaque magnæ dotes, quas in te agnoſcimus, prædicandæ quidem latius, niſi, quæ inſtar omnium eſt, modeſtia tua obſtaret. Vale, vir eruditiſſime; & nos, quod facis, ama. Lugdun. Bat. cIↄ Iↄ CXXXIV. *Decembris* XV.

Virtutibus tuis

devoti

B. & A. ELSEVIRII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

SVLPICI SEVERI

SACRÆ HISTORIÆ

LIBER PRIMVS.

RES à mundi exordio ſacris literis editas breviter conſtringere, & cum diſtinctione temporum uſque ad [1] noſtram memoriam carptim dicere aggreſſus ſum: multis id à me ſtudioſe efflagitantibus, qui divina, compendioſa lectione, cognoſcere properabant. Quorum ego voluntatem ſecutus, non peperci labori meo, quin ea, quæ permultis voluminibus perſcripta continebantur, duobus libellis concluderem: ita brevitati ſtudens, ut pene nihil geſtis ſubduxerim. Viſum autem mihi eſt non abſurdum, cum uſque ad Chriſti crucem, Apoſtolorumque actus per ſacram hiſtoriam cucurriſſem, etiam poſt-geſta [2] convertere: excidium Hieroſolymæ, vexationeſque populi Chriſtiani, & mox pacis tempora, ac rurſum eccleſiarum inteſtinis periculis turbata omnia locuturus. Cæterum illud non pigebit fateri, me, ſicubi ratio exegit, ad diſtinguenda tempora, continuandamque ſeriem, uſum eſſe hiſtoricis ethnicis, atque ex his, quæ ad ſupplementum cognitionis deerant, uſurpaſſe, ut & imperitos docerem, & literatos convincerem. Veruntamen ea, quæ de ſacris voluminibus breviata digeſſimus, non ita le-

[1] *Videlicet ad an. Chriſti ferè cccc, conſulatum Stiliconis primum, ut eſt infra lib. 2.*

[2] *Connectere, ut conjectat Giſelinus.*

gentibus auctor acceſſerim, ut prætermiſſis illis, unde hæc derivata ſunt, appetantur: niſi cum illa quis familiariter noverit, hic recognoſcat, quæ ibi legerit. Etenim univerſa divinarum rerum myſteria non niſi ex ipſis fontibus hauriri queunt. Nunc initium narrandi faciam.

MVNDVS à DOMINO conſtitutus eſt abhinc annos jam pene ſex millia [3], ſicut proceſſu voluminis iſtius digeremus: quanquam inter ſe parum conſentiant, qui rationem temporum inveſtigatam ediderunt. Quod cum vel Dei nutu, vel vitio vetuſtatis eveniat, calumnia carere debebit. Mundo autem condito, homo factus eſt: viro Adam, mulieri Eva nomen fuit. Sed conſtituti in paradiſo, cum interdictam ſibi arborem deguſtaſſent, in noſtram, velut exſules, terram ejecti ſunt [4]. Deinde ex his Cain atque Abel naſcuntur. Sed Cain impius, fratrem interemit. Filium Enoch habuit, à quo [5] primum civitas condita eſt, auctoris nomine vocitata. Ex hoc Irad, atque ex eo Maviaël naſcitur. Hic [6] Mathuſalam filium habuit, iſque Lamech genuit, à quo [7] juvenis quidam occiſus traditur, nec tamen nomen refertur occiſi; [8] quod quidem futuro myſterio fuiſſe præmiſſum à prudentibus æſtimatur. Igitur Adam poſt necem filii minoris, Seth filium procreavit, cum jam triceſimum &[9] ducente-

Gen. 1.

3 Sequitur fere Græcam LXX *ſupputationem. ſed ſecundum Hebraicam veritatē ſunt Anni* IV-CCCLXX, *juxta Bucholzerum.*

Gen. 2. 3. Adam & Eva.

4 ſequitur vulgarē ſententiam paradiſum extra noſtrum orbem ſtatuentium: errore manifeſto. Gen. 4. *5 Non à filio, ſed à patre, ut Moſes habet. 6 Mathuſael, Cod. Heb. 7 Poſſunt Hebraica reddi, occidero virum & juvenem; ut Thraſonica ſit vox. 8 Quod ut Cain ſeptima, ita Adami peccatum ſeptuageſima ſeptima generatione lueretur.* Gen. 5. *9 Secundum Heb. Veritatem,* CXXX. Gen. 6.

ducenteſimum annum ætatis impleſſet. Vixit autem annos Iↄ cccc xxx. Seth vero Enos, Enos Cainan, Cainan Malaleel, Malaleel Iared, Iared Enoch genuit: qui ob juſtitiam tranſlatus à Deo traditur. Hujus filius Mathuſala dictus eſt, qui Lamech genuit: ex quo Noë natus, juſtitia egregius, & præ cæteris mortalibus Domino carus acceptuſque. Qua tempeſtate cum jam humanum genus abundaret [10], angeli, quibus cœlum ſedes erat, ſpecioſarum forma virginum capti, illicitas cupiditates appetierunt: ac naturæ ſuæ originiſque degeneres, relictis Superioribus, quorum incolæ erant, matrimoniis ſe mortalibus miſcuerunt. Hi paulatim mores noxios conſerentes, humanam corrupere progeniem, ex quorum coitu [11] Gigantes editi eſſe dicuntur, cum diverſæ inter ſe naturæ permixtio monſtra gigneret. Quibus rebus offenſus Deus, maximeque malitia hominum, quæ ultra modum proceſſerat, delere penitus humanum genus decreverat. Sed Noë, virum juſtum, vita innocens deſtinatæ exemit ſententiæ. Idem admonitus à Domino, diluvium terris imminere, arcam immenſæ magnitudinis ex lignis contexuit: ac bitumine illitam impenetrabilem aquis reddidit, qua ille cum uxore, ac filiis tribus, & totidem nuribus eſt clauſus: volucrum etiam paria, itidemque diverſi generis beſtiarum, eodem clauſtro recepta: reliqua omnia diluvio abſumpta. Igitur Noë, cum jam imbrem deſtitiſſe, ac quieto in ſalo arcam circumferri, intelligeret, ratus id quod erat, aquas decedere, corvum primum explorandæ rei gratia, eoque non revertente (ut ego conjicio, cadaveribus detento) emiſit columbam: quæ cum conſiſtendi

[10] Heb. Ver. Filii Dei: quo illi intelligi poſſunt, qui à Seth orti, Eccleſiam Dei conſtituebant, oppoſiti filiis hominū, qui ex Caino.

[11] Heb. Nephilim, id eſt, irruentes, quo tyranni & oppreſſores indicantur.

Noë. Gen. 7.

Diluviū, ſeu, finis primi mundi.

Gen. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[12] *emiſſa.* locum non reperiiſſet, reverſa eſt. Rurſum [12] remiſſa, folium olivæ retulit: manifeſtum indicium, nudari cacumina arborum. tertio denum emiſſa, non rediit: unde animadverſum aquas deſtitiſſe. Ita Noë arcam egreſſus eſt. id geſtum à mundi exordio, [13] poſt annos (ut ego comperio) II. CC duos & quadraginta. Ac primum Noë aram Domino ſtatuit, hoſtiaſque ex volucribus immolavit. Mox à Domino cum filiis benedicitur: præceptumque accepit, ne ſanguine veſceretur, aut ſanguinem hominis effunderet: quia mundi primordia, [14] mandati iſtius liber, Cain maculaverat. Igitur vacuo tum ſeculo, ex filiis Noë Sem fuit. Tres enim habuit, Sem, Cham, Iapheth. Sed Cham, quod ſopitum vino patrem riſerat, maledictum à patre meruit. Hujus filius, Chus nomine, Nembrod [15] gigantem genuit: à quo Babylon civitas conſtructa traditur. Pleraque etiam oppida ea tempeſtate condita memorantur, quæ nominatim perſequi animus non fuit. Sed cum multiplicaretur humanum genus, diverſaque loca atque inſulas mortales haberent, una tantum omnes lingua utebantur: donec ſe in unum, diſpergenda per totum orbem, multitudo contraxit. His more humani ingenii conſilium fuit, inſigni aliquo opere famam quærere, priuſquam à ſe invicem deducerentur. Ita turrim facere aggreſſi, quæ cœlo accederet, nutu Dei, ut officia operantium præpedirentur, inaſſueto ſermonis genere, multa diverſo, neque ulli invicem intellecto linguarum ritu loquebantur: quo promtius diſperſi ſunt, cum alter alterum velut alienigenam facile relinquebat. Sed filiis Noë ita diviſus orbis fuit, ut Sem intra Orientem, Iapheth Occidentem,

Cham

[13] *H. V.* CIↃ DC LVIII. *Bucholz.*

Gen. 9.

[14] *ſcil. quoad Legiſlationem & punitionem: non etiam inſitam naturæ legẽ.*

Gen. 10.

[15] *H. V. Potentem venatorem ſc. hominũ, id eſt, tyrannum.*

Gen. 11. Propagatio & diviſio generis humani.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Cham mediis contineretur. Ita uſque Abram ducta ſucceſſio, nihil ſane inſigne aut memorabile in ſe habuit. Abram autem patre Thara natus eſt, poſt diluvium anno milleſimo & [16] ſeptuageſimo. Abram uxor Sara dicta eſt, primaque eis in regione Chaldæorum habitatio fuit. Inde apud Charras una cum patre diverſatus eſt. Qua tempeſtate admonitus à Domino, domum, patriam ac patrem reliquens, aſſumpto Lot fratris filio, in terram Chananæorum profectus, in loco cui Sichem nomen eſt, conſedit. Mox annonæ inopia Ægyptum conceſſit. ac rurſum reverſus [17] Lot, præ multitudine familiæ à patruo digreſſus, ut laxioribus vacuæ tum regionis ſpatiis uterentur, in Sodomis conſedit. Id opidum infame incolis, viris in viros irruentibus, atque ob id inviſum Domino fuiſſe traditur. Ea tempeſtate Reges vicinarum gentium in armis erant: cum [18] antea nullum inter mortales certamen fuiſſet. Sed adverſum hos, qui bello vicina tentabant, reges Sodomorum, Gomorrhæorum vicinarumque regionum in prælium erumpunt: primoque impetu fuſi, victoriam conceſſere. Tum à victoribus Sodoma direpta, prædæ hoſtibus fuit, ductuſque Lot in captivitatem. Quod cum Abram comperiſſet, propere armatis ſervis ſuis, numero trecentis decem & octo, reges victoria feroces, exutos præda armiſque in fugam compulit. Tum à Melchiſedec ſacerdote benedictus eſt, eidemque decimas prædæ dedit. Reliqua his, quibus erepta erant, reddidit. Per idem tempus Abræ Dominus locutus eſt, multiplicandumque ſemen ejus, ſicut arenas maris ſtellaſque cœli, ſpopondit: peregrinumque ejus ſemen prædictum futurum, ac poſte-

Abram.

[16] *Hebr. Veritate* CCXCII: *à mundo condito* cIↃ IↃCCCXLIX.

Gen. 12.

Gen. 13.

[17] *reverſis, Sigonius.*

Gen. 14.

[18] *quod quidem in Sacris memoretur.*

Loth captus & liberatus.

Gen. 15. & 17. *utraq; promiſsio cõjungitur & commiſcetur.*

ros in hoſtili ſolo per quadringentos annos la-
turos ſervitium, poſtea libertati reſtituendos.
Gen. 17. Tum ei atq; uxori ejus, adjectione unius litterę
nomen immutatum: ita nunc ex Abram [20] A-
braam, ex Sarai [21] Sara dicitur. Cujus quidem
rei non inane myſterium non eſt hujus operis
exponere. Eodem tempore Abraæ lex circum-
ciſionis impoſita eſt. Erat ei [22] autem ex an-
cilla filius Iſmaël. Et cum ipſe eſſet annorum
centum, uxor autem ejus nonaginta, futurum
eis filium Iſaac, Dominus pollicetur, qui cum
duobus angelis ad eum venerat. Inde Sodo-
mam miſſi angeli, Lot in porta ſedentem repe-
rierunt. Quos cum ille, homines exiſtimans,
hoſpitio receptos, cœnatoſque domi haberet:
juventus improba ex oppido, novos hoſpites
ad ſtuprum flagitabant. Lot pro hoſpitibus fi-
lias offerens, non acquieſcentibus quibus illi-
cita potius deſiderio erant, ipſe ad ſtuprum tra-
hebatur. Quem angeli propere ab injuria vin-
dicantes, luminibus impudicorum cæcitatem
offuderunt. Tum Lot, ab hoſpitibus edoctus,
perdendum opidum, propere cum uxore & fi-
liabus eſt egreſſus: interdictum tamen eis eſt,
ne retrorſum conſpicerent. Sed mulier parum
dicto audiens (humano malo, quo ægrius ve-
titis abſtinetur) reflexit oculos, ſtatimque in
molem converſa traditur. At Sodoma divinis
ignibus conflagravit. Lot autem filiæ exiſti-
mantes humanum genus interiiſſe, concubi-
tum inebriati patris appetiverunt: unde Moab
& Ammon nati ſunt. Per idem tempus ferè,
cum Abraam eſſet etiam centum annorum,
Iſaac filius natus eſt. Tum ancillam, de qua
Abraam filium ſuſceperat, Sara expulit: quæ
habitaſſe in deſerto una cum filio, & præſidio
Domini

[20] *Abraham, id eſt, pater multarum gentium.*
[21] *Sara, id eſt, princeps.*
Gen. 6.
Circumciſio.
[22] *tum, forte.*
Gen. 16. & 18.
Gen. 19.
Sodomæ conflagatio.
Lothi inceſtus.
Gen. 21.
Iſaaci nativitas.
Agar & Iſmaëlis ejectio.

Domini defenſa traditur. Non multum poſt, Dominus Abraæ fidem tentans, immolandum ſibi à patre filium Iſaac poſcit. Quem ille non cunctatus offerre, cum aræ puerum ſuperpoſuiſſet, gladiumque educeret, vox miſſa de cœlo eſt, puero ut parceret: victimæ aries præſto fuit. Conſummatoque ſacrificio, Abraæ Dominus locutus eſt, promittens, ea quæ jam ſpoponderat. At Sara, cum ſeptimum & viceſimum ſupra centeſimum annum ageret, deceſſit: corpus cura viri ſepultum in Hebron, Chananæorum oppido. Etenim illic Abraam commorabatur. Tum Abraam Iſaac filium juvenilis ætatis videns, ſiquidem tum quadrageſimum annum ætatis agebat, ſervo ſuo imperavit, uxorem ei quæreret: ex ea tamen tribu atque terra, de qua ipſe oriundus videbatur: modo ut inventam puellam in regionem Chananæorum deduceret, nec putaret eum cauſſa conjugis in ſolum patrium rediturum. Atque ut ea ſtrenue mandata exſequeretur, contacto domini femine, ſacramentum dedit. Ita ſervus profectus in Meſopotamiam, ad oppidum Nachor, Abraami fratris, devenit: ſucceſſitque in domum Bathuelis Syri, Nachore patre geniti: hujus filiam Rebeccam, ſpecioſam virginem conſpicatus, popoſcit, atque ad dominum adduxit. Poſt id, Abraam accepit uxorem Ceturam nomine, quæ in Paralipomenis concubina dicitur: ſuſcepitque ex ea filios. Sed Iſaac Sara edito, ſubſtantiam tradidit: his autem, quos ex concubinis ſuſceperat, dona diſtribuit. atque ita ab Iſaac ſeparati ſunt. Abraam diem functus eſt, impletis annis centum & quinque & ſeptuaginta: corpus ſepulchro Saræ uxoris appoſitum. At Rebecca diu ſterilis, aſſiduis mariti

Gen. 22. Iſaaci immolatio à Deo imperata.

Gen. 23. Saræ mors.

Gen. 24. Iſaaci conjugium.

Gen. 25. 1 *Chr.* 2. Ducta ab Abrahamo Cetura. Mors Abrahæ. Iſaac. Rebeccæ partus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

mariti ad Dominum precibus, à die matrimonii viceſimo fere anno geminos edidit: qui in matris alvo exſultaſſe ſæpius traduntur. dictumq; reſponſo Domini eſt, duos in his populos prænunciari, & majorem minori ſubdendum eſſe principiò. Sed priùs editus, aſper ſetis, Eſau vocatus: minori Iacob nomen fuit. Ea tempeſtate gravis annonæ inopia terras inceſſerat. Qua neceſſitate Iſaac in Geraris ad regem Abimelech ceſſit, admonitus à Domino ne in Ægyptum deſcenderet: eidemque univerſæ illius terræ poſſeſſio promittitur, ibique benedicitur, multiplicatuſque pecore atque omni ſubſtantia, agente invidia, ab incolis pellitur: pulſus apud Puteum juramenti conſedit. Igitur annis gravior, luminibus obductis, cum Eſau filium benedicere pararet, conſilio Rebeccæ matris, Iacob ſe benedicendum pro fratre obtulit. Ita Iacob adorandus principibus & gentibus, fratri præponitur. Queis rebus Eſau accenſus fratri necem moliebatur. Quo metu Iacob, hortante matre, in Meſopotamiam confugit: admonitus à patre, ut ex domo Laban, fratris Rebeccæ, uxorem acciperet. Tanta illis cura fuit, cum in alienis terris conſiſterent, genus tamen intra familiam ſuam ducere. Ita Iacob profectus in Meſopotamiam, per ſoporem Dominum vidiſſe traditur: atque ob id locum ſomnii ſacratum habens, lapidem ex eo ſumpſit: vovitque, ſi rebus proſperis revertiſſet, titulum ſibi domus Domini futurum; decimaſque omnium quæ acquiſita ſibi forent, Domino daturum. Inde ſe ad Laban fatrem matris contulit: quem ille ſororis filium agnitum, in hoſpitium benigne recepit. Erant Laban duæ filiæ, Lia & Rachel. Sed Lia oculis deformior,

Rom. 9.

Gen. 26.

Divina promiſſio Iſaaco facta.

Gen. 27.

Iacobi ab Iſaaco benedictio.

Gen. 28.

Abitus Iacobi in Meſopotamiam.

Viſio Iacobo oblata divinitus.

Gen. 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Iacobi nuptiæ.

Rachel pulchra fuiſſe traditur. Cujus ſpecie Iacob captus, amore virginis conflagrabat: eamque ſibi in matrimonio à patre poſtulans, ſeptem annorum ſervitio ſe mancipavit. Sed impleto tempore, Lia ei ſupponitur: ac rurſum ſeptem in ſervitio ſubditur, atque ei Rachel traditur. Sed hanc diu ſterilem, Liam fœcundam fuiſſe accepimus.

Filii Iacobi. Gen. 29. & 30.

Filiorum quos ex Lia Iacob habuit, hæc ſunt nomina; Ruben, Simeon, Levi, Iudas, Iſſachar, Zabulon, Dina. Ex ancilla vero Liæ, Gad & Aſer. Ex ancilla Rachel, Dan & [23] Nephtalim nati ſunt. At Rachel, deſperato jam partu, Ioſeph edidit.

[23] Nephtali. Gen. 31.

Tum Iacob redire ad patrem cupiens, cum ei Laban ſocer partem pecorum mercedem ſervitii dediſſet, ob quæ parum ſibi eum æquum gener Iacob ratus, dolum ab eo ſuſpectans, clam profectus eſt viceſimo primo fere anno, quam advenerat. Rachel, viro inſcio, patris idola furto abſtulit. qua injuria Laban generum perſecutus, non repertis idolis, pace facta, regreſſus eſt: multum obteſtatus generum, ne uxores filiabus ſuis ſuperinduceret.

Gen. 32. & 33. Viſio Angelica.

Inde digreſſus Iacob, vidiſſe angelos & caſtra Domini, traditur. Sed cum præter regionem Edom, quam Eſau frater incolebat, iter deſtinaret, miſſis prius legatis & muneribus, ſuſpectum ſibi fratrem exploravit. Tum ille obviam fratri proceſſit: nec tamen Iacob ſe ultra fratri credidit.

Iacob luctatus cum angelo.

Sed pridie, quam inter ſe fratres convenirent, Dominus humana ſpecie aſſumpta, colluctatus cum Iacob refertur. Et cum adverſus Dominum prævaluiſſet, tamen non eſſe mortalem, non ignoravit: benedici ſibi ab eo flagitabat. Tum à Deo illi immutatum nomen eſt, ut ex Iacob Iſraël diceretur. Sed cum ille viciſſim à Domino nomen

Iſrael, id eſt, victor Dei.

Domini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Domini quæreret, Non eſſe quærendum, quia admirabile eſſet, reſponſum eſt. Ex colluctatione autem, latitudo femoris Iacob obtorpuit. Igitur Iſraël declinans fratris domum, promovit agmen in Salem Sicimorum oppidum: atque ibi loco pretio accepto, tabernaculum ſtatuit ſibi. Huic oppido Emor, Chemoreus [24] princeps præerat. Hujus filius Sichem, Dinam filiam Iacob ex Lia genitam, ſtupro ſubdidit. Quo comperto, Simeon, & Levi, Dinæ fratres, omnes in oppido ſexus virilis dolo peremerunt, ac impigre ſororis ulti ſunt injuriam: oppidum à filiis Iacob direptum, prædaque omnis eſt abducta. Id factum ægre admodum tuliſſe Iacob traditur. Mox à Domino monitus, Bethleem petiit, ibique altare Domino ſtatuit. Inde in parte turris Gader, tabernaculum fixit. Rachel ex partu obiit, puer Benjamin vocatus eſt. Iſaac deceſſit annos natus centum & octoginta. At Eſau potens divitiis erat, uxoribus ſibi etiam è Chananæorum gente aſſumptis: cujus progeniem in hoc tam præciſo opere inſerendam non putavi. Si quis ſtudioſior erit, ad [25] origines revertatur. Poſt exceſſum patris, Iacob in ſolo eo, in quo Iſaac vixerat, commorabatur, filii ejus aliquantum ab eo, paſcui gratia, cum gregibus ſeceſſerant: Ioſeph tamen, ac Benjamin parvus, domi reſederant. Carus admodum Ioſeph patri, obque id inviſus fratribus: ſimul, quia frequentibus ejus ſomniis majorem eum omnibus futurum portendi videbatur. Igitur ad inſpiciendos greges, reviſendoſque fratres à patre miſſus, opportunus injuriæ fuit. Namque viſo fratre, conſilium necis ejus cœperunt. Sed obſiſtente Ruben, cui à tanto facinore abhorrebat animus,

Margin notes: Gen. 33. — [24] *forte, Chorræus, ſeu Chivæus.* — Gen. 34. Vltio violatæ Dinæ. — Gen. 35. — Obitus Rachel. — Gen. 36. — [25] *Geneſin innuere videtur.* — Gen. 37. — Ioſeph venditur à fratribus.

nus, in lacum demiſſus : mox ſuadente Iuda,
educti ad mitius conſilium, negotiatoribus
um, qui tum Ægyptum petebant, vendide-
unt. atque ab his Potifari præpoſito Pharao- Gen. 38.
nis traditus eſt. Per idem tempus Iudas, Iacob Iudas cu-
ilius, Suam Chananæam in matrimonium aſ- jus liberi
umpſit. Ex qua tres filios ſuſtulit, Heth, mali.
Onam, Selam. Sed Heth, Thamar connubio
ociatur. Quo mortuo, Onan fratris uxorem
ccepit. Qui, quia ſpermata in terram effunde-
et, extinctus à Domino refertur. Tum Tha- Thamar
nar meretricio habitu aſſumpto, ſocero miſta inceſtus,
ſt, exque eo geminos edidit. In partu autem &partus.
llo mirabile fuit, quod cum prodeunti puero,
d dignoſcendum, qui prius naſceretur, obſte-
rix manum ejus cocco illigaſſet, reductus in
lvum matris puer, poſtero die editus eſt. No- Gen. 39.
nen infantibus Fares & Zara inditum. At Io- Ioſephi
eph, cum benigne à curatore regio, qui eum caſtitas&
recio acceperat, haberetur, domumque ejus incarce-
& familiam procuraret, decorus ipſe inſigni ratio.
pecie, uxoris domini oculos in ſe converterat.
Cumque amore ipſius deperiret, appetitum ſæ-
pius, nec acquieſcentem ſibi, falſo ſcelere infa-
mat : ac viro queritur, ſtuprum ſibi intenta-
tum. Ita Ioſeph in carcerem eſt conjectus. Erant
in eadem cuſtodia miniſtri regis duo, qui cum Gen. 40.
ſomnia ſua ad Ioſeph retuliſſent, futura ex
ſomnio conjectans, unum eorum pœnas capi-
te luiturum, alium abſolvendum pronuncia- Gen. 41.
vit. Atque ita accidit. Igitur poſt biennium,
ſomnium regi objectum eſt. Quod cum à pru- Ioſeph
dentibus Ægyptiorum non poſſet abſolvi, mi- interpre-
niſter regis ille carcere exemptus, regem ad- tatur Re-
monet, Ioſeph eſſe mirum ſomniorum inter- gis ſom-
pretem. ita Ioſeph ſolvitur, interpretatuſque eſt nium.

regi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

regi ſomnium: ſeptem annis proximis maximam frugum ubertatem futuram, conſequentibus inopiam. Quo metu, rex perculſus, videns divinum in Ioſeph ſpiritum, rei eum annonariæ præfecit, æquato ſecum imperio. Tum Ioſeph abundantibus per totam Ægyptum frumentis, magnam copiam congeſſit: multiplicatiſque horreis, adverſus futuram famem conſuluerat. Ea tempeſtate ſpes atque ſalus Ægypti in illo ſita erat. Per idem tempus vero duos ex Aſeneth filios genuit, Manaſſem & Effrem. Ipſe autem, cum ſummam à rege poteſtatem accepit, erat annorum XXX. Nam à fratribus, ſeptemdecim annos natus, venundatus eſt. Interea rebus in Ægypto adverſus famem bene compoſitis, orbem terræ gravis frumenti inopia quatiebat. Qua neceſſitate compulſus Iacob, filios in Ægyptum miſit, Benjamin tantum ſecum domi retento. Igitur rerum potentem, penes quem annonæ arbitrium erat, fratres adeunt, & more regio adorant. Quibus ille viſis, callide agnitionem diſſimulans, hoſtiliter eos veniſſe, & ſubdole loca explorare, arguebat. Angebatur autem, quod Benjamin fratrem non videbat. Res ergo in id deducta, ut præſentiam ejus pollicerentur: nimirum ut ex eo quæreretur: an iſti explorandi cauſa Ægyptum intraſſent. Ad promiſſi autem fidem Simeon obſes traditur: ipſis frumentum gratis datum. Rurſum igitur revertentes, Benjamin, ut convenerat, deduxerunt. Tum ſe cognoſcendum Ioſeph fratribus præbuit, non ſine pudore male merentium. Ita eos oneratos frumento, multiſque donatos, domum remiſit: præmonens, quinque adhuc annos famem futuram: cum patre atque omni progenie ac familia ad

[Margin notes: Ioſeph Ægypto præfectus. — Ioſephi liberi. — Gen. 42. Iacobi filii annonæ cauſſa miſſi in Ægyptũ. — *Gen.* 43. 44. 45. Ioſeph à fratribus agnitus.]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

l ſe commigrarent. Igitur Iacob in Ægyptum eſcendit, Ægyptiis admodum lætantibus, udente rege, benigne à filio ſuſceptus. Id ge-um anno ætatis Iacob centeſimo & trigeſi-io: à diluvio autem, anno [26] cIↄ ccc & lx. æterum ab eo tempore, quo Abraham in ter- Chananæorum conſedit, in id quod Iacob Egyptum ingreſſus eſt, referuntur anni ccxv. gitur Iacob ſeptimo [27] & decimo anno, quam Egypto advenerat, urgente morbo, Ioſeph fi-um obteſtatur, corpus ſepulchro ſuo redderet. Cum Ioſeph patri benedicendos filios ſuos ob-ulit: quibus benedictis, cum tamen benedi-tionis merito majori minorem præpoſuiſſet, ilios omnes benedictione luſtravit. Deceſſit utem annos natus cxlvii. Funus magnifice uratum: corpus in ſepulchro majorum Ioſeph condidit. Fratres poſt patris obitum pro con-cientia paventes, benigne habuit. Deceſſit au-em Ioſeph ipſe, ætatis anno decimo & cente-imo. Hebræi igitur, qui in Ægyptum devene-rant, incredibile memoratu eſt, quam cito nu-mero aucti ſint, multiplicataque progenie Æ-gyptum repleverint. Sed defuncto rege, qui eos ob meritum Ioſeph benigne fovebat, ſucceden-tium regum imperio deprimebantur. Nam & opus durum ædificandarum civitatum eis im-poſitum: & quia jam multitudo abundans metuebatur, ne quandoque libertatem armis vindicarent, parvulos recens editos aquis mer-gere edicto regio cogebantur. Nec diſſimulari cruentum imperium licebat. Qua tempeſtate filia Pharaonis infantem in flumine repertum, nutriendum pro filio curavit: nomen puero Moiſes dedit. Moiſes hic, cum viriles annos ageret, conſpicatus Hebræum ab Ægyptio pul-

ſari,

Gen. 46. 47.

Ingreſſus Iacobi cum ſuis in Ægyptum.

[26] *H. Veritas*, Iↄ lxxxii.

Gen. 48.

[27] *Septimo decimo, Sig.*

Benedictio filiorum Ioſeph à Iacob.

Gen. 49.

Obitus Iacobi.

Gen. 50.

Mors Ioſephi.

Exod. 1.

Servitus Ægyptia.

Exod. 2.

Moſes à matre expoſitus à filia Pharaonis ſuſceptus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſari, permotus dolore, fratrem ab injuria vin-
Actor. 7. dicans, Ægyptium calce perculſum interemit.
Mox ſupplicium è facto metuens, in terram
Madian profugit: & apud Iethro ſacerdotem
regionis illius diverſatus, filiam ejus Sephoram
in matrimonium accepit, exque ea duos filios
Gerſom & [28] Elieſer ſuſtulit.

[28] Alter filius poſt ſuſceptus.
Exod. 18. 4.

Hoc tractu temporum [29] Iob fuit, legem naturæ, & agnitionem Dei, & omnem juſtitiam complexus, prædives opibus: atque eo illuſtrior, quod his neque integris corruptus, neque amiſſis depravatus eſt. Nam cum per diabolum exutus bonis, filiis etiam eſſet orbatus, ad extremum diris ulceribus affectus, non potuit vinci, ut præ doloris impatientia aliqua in parte peccaret. Mercedem denique divini teſtimonii conſecutus, ſanitati redditus, omnia quæ amiſerat in duplum recepit.

[29] Iobi hiſtoria an huc referenda, incertum eſt.
Iob. 1. 2.
Iobi patientia.
Vide Iob. reliquo libro.
Iob. 24.

At Hebræi multiplicato ſervitutis malo preſſi, querelis in cœlum converſi, ſpem auxilii à Deo expectabant. Tum Moiſi paſcenti oves, repente rubus ardere viſa: flammis tamen, quod erat mirabilius, innoxiis. Qua novitate obſtupefactus, rubo propius acceſſit, ſtatimque ad eum iſtiuſmodi ferè verbis Deus locutus eſt: Dominum ſe eſſe Abraham, Iſaac & Iacob: quorum progeniem, Ægyptiorum dominationem depreſſam, ereptam malis cupiat. iter ergo ſuſciperet ad regem Ægypti, ducemque ſe populi in libertatem reſtituendi præſtaret. Cunctantem poteſtate confirmat, virtutem ei ſignorum faciendorum impertiens. Ita Moiſes in Ægyptum profectus, ſignis prius apud ſuos editis, aſſumpto fratre Aaron, regem adiit: miſſum ſe à Deo prodit, verbiſque ſe Dei dicere, populum Hebræum uti dimit-

Exod. 3.
Vocatio Moſis ad populi liberationem.
Exod. 4.
Exod. 5.

mitteret. At ille negans ſe Dominum noſſe, rere imperio abnuebat. Cumque Moiſes in ſtimonium mandatorum Dei ex virga dra-onem feciſſet, mox aquas omnes in ſangui-em convertiſſet, totamque terram ranis op-eſſet: facientibus ſimilia Chaldæis, magicas ſe artes, quæcunque per Moiſen fierent, po-us quam Dei virtutem, pronunciabat, donec perductis [1] ciniphibus terra oppleta eſt, [2] haldæis fatentibus majeſtate divina iſta fieri. um rex malo coactus, advocato ad ſe Moiſe t Aaron, dat populo diſcedendi poteſtatem, nodo ut ſuperductam cladem averterent. Sed bi clades exempta eſt, impotens ſui animus, n ſe reverſus, exire, ut convenerat, Iſraëlitas on patiebatur. Ad extremum [3], decem plagis orporis & regni ſui contuſus & evictus eſt. ed prius quam Ægypto populus eſt egreſſus, nandatis Domini inſtruitur, rudis [4] adhuc emporum, menſem [5] illum, qui tunc erat, pri-num omnium menſium eſſe cognoſceret: Sa-rificium autem diei illius in ſolennitatem onſequentium ſeculorum ita eſſe celebran-um, ut quartadecima die menſis agnus imma ulatus anniculus victima cæderetur, ejuſdem anguine poſtes illinirentur: carnem penitus xedendam, os autem non conterendum: ſe-tem diebus fermento abſtinerent, azymis ute-entur, ritumque hunc poſteris traderent. Ita opulus egreſſus dives ſuis copiis, & Ægypti poliis cumulatior: cujus numerus, ex [6] quin-ue & ſeptuaginta Hebræis, qui primum Ægy-tum deſcenderant, ad millia virorum ſexcen-ta per-

Exod. 6. 7 & 8.

Plagæ Ægyptiorum.

[1] *alii, pediculos, reddunt.*

[2] *id eſt, magis Aegyptiorũ.*

Exod. 9. 10. 11.

[3] *Sunt vero: ſanguis, ranæ, ciniphes, mixtio inſectorum, peſtilentia pecorum, ulcus, grando, locuſta, tenebræ, primogenita cæſa.*

Exod. 12. & 13.

[4] *Non rudis, ſed nova temporis ratio.* [5] *Menſis hic Abib ſeu Niſan, qui partim Martio partim Aprili reſpondet.* Paſcha.

[6] *V. H.* LXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ta pervenerant: ab eo autem, quo primum
[7] *ut eſt* Abraham terram Chananæorum acceſſerat,
Exod. 12. anno trigeſimo & quadringenteſimo, à diluvio
40. autem, [8] mille quingentis quinque & ſeptua-
[8] *Ver.* ginta. Igitur properè egreſſis, columna nubi
Heb. Io- interdiu, noctu columna ignis præferebatur.
cc xcvii Sed cum ob interjectum ſinum Rubri maris
Exod. 14. præter terram Philiſtim via duceret, ne poſte
Tranſi- Hebræis [9] eremum aſpernantibus, redeundi in
tus rubri Ægyptum continentibus terris noto itinere fa-
maris. cultas panderetur, nutu Dei averſi, in Rubrum
[9] *bellum,* mare illati ſunt, caſtraque ibi cunctantes con-
Sig. Pſal. ſtituerunt. Quod ubi regi nunciatum eſt, He-
77. & bræum populum viæ errore [10] in objectum
104. mare deveniſſe, nullum ei eſſe exitum obſi-
[10] *id eſt,* ſtente elemento, furens animi, quo angebatur
uſque ad, tot hominum millia regno ſuo & poteſtati de-
Sig. cedere, exercitum propere educit. Iamque e-
minus arma ſignaque & protentæ patentibus
late campis acies viſebantur: cum Hebræis
metu trepidis, & cœlum aſpectantibus, Moi-
ſes à Deo monitus, percuſſum virga mare di-
ſcidit. Ita populo, cedentibus in latera aquis,
velut in continenti, iter pervium fuit. Nec
cunctatus rex Ægyptius cedentes inſequi, mare
Exod. 15. qua patebat ingreſſus: mox coëuntibus aquis,
cum omni exercitu deletus eſt. Tunc Moiſes
incolumitate ſuorum, exitio hoſtium, virtu-
teque exultans, canticum Domino cecinit:
idemque omnis turba virilis ac muliebris ſexus
[11] *Ingreſ-* fecit. Sed [11] ingreſſus eremum, cum jam per
ſos, Sig. triduum iter agerent, aquæ penuria urgebat,
Amara repertaque ob amaritudinem uſui non erat. Ad-
aqua dul- tum primum impotentis populi contumacia
ceſcit. apparuit, jamque in Moiſen ferebatur cum
edoctus à Deo, lignum aquis intulit, cujus hæc
vis

ſuit , ut dulcem ſaporem fluentis redderet.
n promotum agmen , apud Elim , duode-
fontibus aquarum & ſeptuaginta arborum
natum repertis, conſedit. Rurſum populus Exod.16.
em conquerens, Moiſen increpabat, Ægy- Coturni-
ſervitium , cum ſaturitate ventris , deſide- ces &
s. tum grex coturnicum ſuperne miſſus, ca- manna.
opplevit. Poſtero autem die animadver- *Ibidem,*
t, qui extra caſtra proceſſerant , parvis qui- *& Num.*
dam ſiliquis oppletum ſolum : quarum ſpe- 11. Pſal.
s in modum coriandri ſeminis, glaciali albe- 77.
e erat , ut crebro hybernis menſibus ſuper-
tis pruinis tegi terram videmus. Tum per
iſen populus admonetur , panem hunc eis
nere miſſum Dei : unumquenque in id pa-
is vaſculis , tantum uſurpare debere , quan-
n in diem unum pro numero ſingulis ſatis
et: ſexto tamen die, quia ſabbata colligi non
eret, duplum præſumerent. Verum populus,
ſemper parum dicto audiens, more humani
genii, non refrenavit cupiditatem, ex recon-
tis in poſterum quoque diem conſulens. Sed
oſita, fœtore diro in vermes effervefcebant:
m die ſexto in ſabbatum reſervata , integra
rmanerent. Hoc Hebræi per XL annos cibo
nt uſi : cujus ſapor melli proximus , nomen
anna traditur. In teſtimonium autem divini
uneris , reſervaſſe Moiſes gomor plenum in *Manna,*
ſe aureo dicitur. Inde progreſſus populus, *quaſi*
m aquæ penuria tentaretur , ægre ab exitio *Manhu,*
cis temperabat. Tum Moiſes , mandante *quid hic?*
omino , apud locum cui Oreb nomen eſt, Exod.17.
rga petram percutiens , large aquæ copiam Aqua è
cit. Sed ubi Raphidin perventum, Amalechi- petra.
e populum incurſionibus vaſtabant. Moiſes
is in prælium eductis, cum Ieſum bellantibus

præſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Amalecitę cæſi. præfeciſſet, aſſumpto Aaron & Vr, ſpectator pugnæ futurus, ſimul precandi Dominum gratia, montem conſcendit. Sed cum dubio eventu acies concurriſſent, Moiſi precibus victor Ieſus, hoſtes in noctem cecîdit. Per idem tem-

Exod. 18. Iethro. pus, Iethro Moiſi ſocer, cum filia Sepphora, quæ Moiſi nupta, proficiſcente in Ægyptum viro, domi reſederat, liberiſque ejus, cognitis rebus quæ per Moiſen gerebantur, ad eum venit. Hujus conſilio Moiſes ordines populi diſtribuit; tribunos centurioneſque & decuriones præficiens, neceſſarium diſciplinæ ritum

Exod. 19. poſteris tradidit: Iethro in patriam regreſſus. Exin ad Sinam montem perventum. Ibi Moiſes à Domino monetur, populus ut ſanctificaretur, auditurus Dei voces: idque ſollicite curatum. Sed ubi Deus monti inſtitit, validis tubarum clangoribus aër quatiebatur, craſſæque nubes crebris cum fulminibus advolvebantur. Sed Moiſes & Aaron in montis cacumine Dominum propter, populus circa ima montis

Exod. 20. Lex à Deo lata. conſtitit. Ita lex lata multiplex & copioſa, Dei verbis, & ſæpe repetita: cujus ſi quis erit curioſior, fontem ipſum adeat, nos eam breviter perſtringimus. Non erunt, inquit, tibi Dei alieni præter me: Non facies tibi idolum: Non ſumes nomen Dei tui in vanum: Sabbatho nullum opus facies: Honorifica patrem tuum, & matrem tuam: Non occides: Non mœchaberis: Non furtum facies: Non falſum teſtimonium dices adverſus proximum tuum: Non concupiſces quicquam proximi tui.

His à Deo dictis, cum tubæ circumſtreperent, lampades inardeſcerent, montem fumus obtegeret, populus præ timore inhorruit, verba Dei non ſuſtinens: popoſcitque à Moiſe, ut

ipſi

tantum loqueretur Dominus, atque ita au-
ad populum referret. Edicta autem Dei ad
iſen iſtiuſmodi ſunt: Hebræus [12] puer pe- Exod. 21.
ia emptus, ſex annis ſerviet, poſt hæc liber [12] *id eſt, ſervus.*
: Sponte autem permanenti in ſervitute, Politia
is forabitur. Qui hominem occiderit, ca- Moyſis.
pœnas luet: Qui imprudens, rite exul erit.
i patrem matremve pulſaverit, convicium-
eis dixerit, capitali ſupplicio afficitor. Si
s Hebræum ſubreptum vendiderit, morti
itur. Si quis ſervum proprium, ſervamve
cuſſerit, exque eo ictu obierit, reus judicio
. Si quis partum non deformatum mulieri
uſſerit, [13] neci dabitur. Si quis ſervo ocu- [13] *Hic*
aut dentem extorſerit, ſervus vindicta li- *aliqua*
abitur. Taurus ſi hominem occiderit, lapi- *deſunt.*
itur. Si Dominus ſciens beſtiæ vitium, non *puta;*
nſuluerit, & ipſe lapidabitur: aut precio ſe *multabi-*
imat, in quantum accuſator popoſcerit. Si *tur: ſi de-*
rum taurus occiderit, in triginta drachmis *forma-*
unia domino numerabitur. Si quis defoſ- *tum, &c.*
lacum non cooperuerit, pecuſque in la-
n ceciderit, precium pecudis domino dabit.
aurus alterius taurum occiderit, pecus ve-
ndabitur, preciumque domini partientur,
emptum etiam divident. Quod ſi dominus
um tauri ſciens, non conſuluerit, taurum
it. Si quis [14] vitulum ſubripuerit, quinque [14] *id eſt,*
ituet. Si ovem ſubripuerit, quadrupli pœna *bovem, ſic*
. Si viva penes abactorem pecora reperien- *μόσχος*
, dupla reſtituet. Nocturnum furem occidi *Græcè.*
t, diurnum non licet. Si cujus pecora alte- Exo. 22.
s ſata depaverint, dominus pecoris everſa
ituet. Si depoſitum perierit, is penes quem
oſitum fuit, jurabit nihil ſe dolo [15] egiſſe. [15] *malo,*
inventus duplum dabit. Commendatum *ſcilicet.*

pecus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

pecus à beſtia interceptum, non reſtituetur.
quis virginem [16] nondum deſponſatam co
ruperit, dotabit puellam, & ita eam uxore
accipiet. ſi pater puellæ nuptias recuſaverit, d
tem raptor dabit. Si qui ſe pecudi miſcuer
morti dabitur. Sacrificans idolis, pereat. V
duam & orphanum non premendos: Paup
rem debitorem non perurgendum: Nec uſ
ram poſcendam: Veſtimentum pauperis p
pignore non accipiendum: Principem popu
non increpandum: Primogenita omnia Do
Exo. 23. mino offerenda: Carnem à fera captam no
edendam. Coitiones in teſtimonium falſur
aut in quacunque malitia, non eſſe facienda
Inimici pecus errans non præteribis, ſed red
ces. Si animal inimici ſuccubuiſſe oneri inv
neris, erigere debebis. Innocentem & juſtu
non occides. Non juſtificabis impium pro m
neribus. Munera non accipienda. Advena
benigne habendum. Sex diebus opus facie
dum: Sabbatho requieſcendum. Fructus ſep
mi anni non metendos, ſed pauperibus & eg
Exo. 24. nis relinquendos. Hæc fere Moiſes ad pop
lum verba Dei retulit, altareumque ex duod
cim lapidibus ſub monte conſtituit. Ac rurſu
montem, in quo Dominus conſiſtebat, co
ſcendit: adhibito ſecum Aaron, Nabad,
Abiud, majoribuſque natu ſeptuaginta. Sed
non [17] volentes Dominum intueri, locum t
men in quo Dominus ſtabat, viderunt: cuj
mirabilis forma, & claritudo eximia refertu
Moiſes autem accerſitus à Domino, interio
Exo. 25. rem nubem quæ circum Dominum ſtetera
26. 27. ingreſſus, quadraginta diebus totidemque no
28. 29. ctibus ibi fuiſſe traditur. Quo tempore ſup
30. 31. ædificando tabernaculo atque arca, rituqu
ſacrif

[16] non, edit. Colon.

[17] valentes, Sig.

actificandi edoctus verbis Dei eſt: quæ ego,
uia prolixa admodum videbantur, inſerenda
uic tam præciſo operi non putavi. Sed immo-
ante diutius Moiſe, quippe qui XL dies apud
Dominum duceret, populus deſperato ejus re-
itu, Aaron compulit ſimulachra facere. Tunc Exo. 32.
x metallis conflatis vituli caput extitit. Cui Vituli au-
um populus, Domini immemor, hoſtias ob- rei ado-
uliſſet, vinoque ſe & ventri dediſſet, deſpe- ratio.
tans hæc juſto dolore Deus, improbum po-
ulum, niſi à Moiſe fuiſſet exoratus, deleſſet.
ed regreſſus Moiſes, cum duas ex lapide tabu-
s manu Domini ſcriptas detuliſſet, populum-
ue luxui & ſacrilegio deditum deprehendiſ-
t, tabulas confregit: indignam eſſe gentem
ciſtimans, cui lex Domini traderetur. Multis
men [18] increpitis, Levitas ad ſe aggregavit, [18] *Suſpi-*
ſdemque præcepit, ut diſtrictis gladiis popu- *cor leg.*
m cæderent. Quo impetu [19] XX tria millia *increpi-*
rorum perempta traduntur. Tum Moiſes ta *tos.*
ernaculum extra caſtra conſtituit: quod quo- [19] *Tria,*
ens fuiſſet ingreſſus, columna nubis aſtare pro *tantum*
ribus viſebatur, coramque ad Moiſen Domi- *in fonte*
us loquebatur. Poſcente autem Moiſe, ut Do *Heb. eſt.*
inum in majeſtate propria videret: reſpon- Exo. 33.
m, Formam Dei mortalibus oculis perſpici
on poſſe, poſteriora tamen ejus videre con-
ſſum: Tabulæque, quas Moiſes prius con- Exod. 33
egerat, refectæ. Sed in hoc colloquio Dei,
L diebus diverſatus apud Dominum Moiſes
aditur. Cumque de monte deſcenderet, tabu-
s præferens, tanta claritudine facies ejus re-
debat, ut intueri eum populus non valeret.
d cum mandata Dei relaturus eſſet, vultum
lamento obtexit, atque ita ad populum ver- Exo. 35.
Domini locutus eſt. Hoc in loco, taberna- uſq; 40.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

culi interiorumque ejus ædificatio refertur. Quo conſummato, nubes ſuperne decidit, atque ita tabernaculum obumbravit, ut ipſum Moiſen aditu excluderet. Hæc fere duobus libris, Geneſi atque Exodo, continentur.

Levitici lib. II. ſumma.

Exin Leviticus liber ſequitur, in quo litandi præcepta traduntur, mandata etiam latæ ſuperius legis adduntur, plena omnia ſacerdotalibus inſtitutis. Quæ ſi quis cognoſcere volet, perfectius inde capiet. Nos enim ſuſcepti operis modum cuſtodientes, ſolam hiſtoriam perſequimur.

Num. 1. &c. Igitur Levi tribu in ſacerdotium ſegregata, reliquæ tribus dinumeratæ, repertaque hominum Iͻ c & III cIͻ [20]. Cum ergo populu[s] mannæ cibo ut ſupra retulimus, uteretur, tot[is] tantiſque beneficiis Dei, ut ſemper, ingratus [...] viles, quibus in Ægypto aſſueverat, dapes deſi[derabat]. Tum Dominus immenſam copiam coturnicum caſtris intulit: quas cum avide di[ri]perent, primoribus labiis admotis carnibus interibant. Magnaque eo die clades in caſtri[s] fuit, adeo ut XX & III virorum millia periiſſ[e] tradantur. Ita populus eo, quem deſiderabat cibo punitus eſt. Inde promotum agmen, & in Faran ventum eſt: edoctuſque à Domin[o] Moiſes, vicinam eſſe terram, cujus poſſeſſio[nem] eis promiſerat Dominus: exploratoribu[s] in eam miſſis, renunciatur, fœlicem omni co[pia] eſſe regionem: ſed gentes validas, & mun[i]ta ingentibus muris oppida. Quod ubi popul[o] compertum, magna mentes omnium formid[o] inceſſerat: eoque mali ventum, ut ſpreto Mo[i]ſi imperio, ducem ſibi conſtituere pararent, cu[]jus ductu in Ægyptum reverterentur. Tunc Ieſus & Chaleb, qui inter exploratores ter[ram] fuerant

20 *Hebræa veritas addit,* IͻL.

Num. 11. Coturnices lethales.

Num. 12. Num. 13. Exploratores ſeditionem excitant.

Num. 14.

21 *Sic à Græcis vocatur qui Hebræis Ioſue vel Ioſua.*

erant, conſciſſis veſtibus flentes, populum oteſtantur, ne exploratoribus credant, formi- bloſa referentibus: ſe quoque una cum his iſſe, nihil metuendum in ſolo illo reperiſſe: omiſſis illos Dei confidere oportere, hoſtes ædæ potius quam exitio fore. Sed gens indo- ita, ſanis conſiliis male renitens, in perni- em [22] eorum ferebatur. Queis rebus com- otus Dominus, partem populi hoſtibus cæ- endam objecit. Exploratoribus interfectis ad ulgi formidinem, ſecuta eſt eorum contuma- a, qui ſe Dathan & Abiron ducibus adver- um Moiſen & Aaron erigere conati ſunt. Sed os vivos hiatu ſuo terra abſorbuit. Nec multo oſt, totius populi in Moiſen & Aaron orta ditio eſt, adeo ut tabernaculum (quod erat efas, niſi ſacerdotibus, introire) irrumperent. um vero catervatim in eos graſſata mors eſt: omentoque omnes interiſſent, niſi Moiſi ecibus placatus Dominus cladem avertiſ- t. Numerus tamen peremptorum, ſeptingenti xiv millia fuit. Nec multo poſt, ob aquæ enuriam, ut jam ſæpius, populi exorta ſeditio t. Tunc Moiſes à Domino monitus, ut pe- am virga feriret, familiari ſibi experimento iquidem id jam ante feciſſet) ſemel atque ite- um petram percuſſit, atque ita aqua effluxit. quo quidem notatus à Domino Moiſes re- rtur, quod per diffidentiam non niſi iterato tu aquam eduxerit. Denique ob hoc pecca- um, promiſſam ſibi terram non ingreſſus eſt, cut inferius oſtendam. Igitur Moiſes ex eo co promovens, cum præter Edom agmen ducere pararet, miſſis ad regem legatis, tranſ- ndi copiam popoſcit, ob jus ſanguinis bello oſtinendum ratus. Etenim gens illa Eſau pro-

[22] *forte ſuam.*

Seditiones aliæ tres. Num. 16. Num. 17.

Num. 20.

Moiſis diffidentia.

genies erat. Sed rex ſupplices aſpernatus, tranſitum negavit, paratus armis contendere. Tum Moiſes in Or montem iter convertit, vetita via abſtinens, ne quam inter conſanguineos cauſam belli præberet. In eo quoque curſu regem gentis Chananæorum delevit. Seon quoque regem Amorreorum perculit, omniumque eorum opidis potitus eſt. Baſan etiam & Balac reges devicit, & caſtra[23] ſuper Iordanem haud longe ab Hiericho molitus eſt. Tunc adverſus Madianitas certatum, victique & ſubacti ſunt. Moiſes mortuus eſt, cum XL in deſerto annos populo præfuiſſet.

Victi reges & populi.

Num. 21. & Deut. 3. 20.

Nu. 22. &c.

[23] id eſt, apud, juxta, prope.

Num. 31.

Cæterum Hebræi ob hanc cauſam tanto tempore in eremo fuiſſe traduntur, donec omnes qui verbis Dei non crediderant, interirent. Excepto enim Ieſu & Chaleb, nemo ultra XX annos natus, Ægypto profectus, Iordanem tranſiit. Ipſe Moiſes, ut terram promiſſam videret tantum, nec contingeret, peccato ejus adſcribitur: quod eo tempore, quo ſaxum ferire & aquam producere præceptus eſt, poſt tot virtutum ſuarum experimenta, dubitaverit. Deceſſit autem anno ætatis vigeſimo & centeſimo. De ſepulchri loco parum compertum.

Deut. 34. Moiſis mors.

Deut. 32.

Moiſe mortuo, ſumma rerum penes Ieſum Nave filium erat. Etenim illum ſibi Moiſes ſucceſſorem conſtituerat, virum virtutibus[25] ſuis ſimillimum. Principio autem ſuſcepti imperii, dimiſſis per caſtra nunciis, populum certiorem facit, frumentum uti pararent: triduoque proximo iter pronunciat. Sed Iordanis flumen validiſſimum, tranſitum prohibebat: quippe neque navium copia pro tempore erat, neque vadari fluvius poterat, qui tum pleno alveo ferebatur. Igitur arcam præferri à ſacerdotibus

Ioſ. 1.

Moiſi ſucceſſit Ioſue dux Iſraëlitarum.

[25] Sui, Sig.

Ioſ. 2.

Ioſ. 3.

eoſdem

oſdemque adverſo flumine conſiſtere jubet.
Quo facto, inciſus Iordanis traditur: ita per
ccum copiæ traductæ. Erat in his locis oppi-
um nomine Hiericho, muris validiſſimis Hiericho
nunitum, neque expugnationi neque obſidio- Ioſ. 6.
i facilis. Sed Ieſus Domino fretus, non armis
ut viribus urbem aggreſſus, ferri arcam Dei
irca muros jubet: Sacerdoteſque præire ar-
am, & tuba canere. Sed cum arca ſepties cir-
umlata eſſet, muri ac turris conciderunt, di-
ptum oppidum atque incenſum. Tum Ieſus
Dominum traditur **. Inde adverſus Haë du- **
tus exercitus: locatiſque à tergo urbis inſidiis, *Deſunt*
eſus metum ſimulans, terga hoſti dedit. Quo *quædam.*
iſo, qui in oppido erant, patentibus portis ce- Ioſ. 8.
entibus inſtare. Ita hi qui in inſidiis fuerant,
acuam urbem cœpere: cæſique omnes, abſ-
ue ullius effugio: Rex captus, ſummoque ſup-
licio affectus. Quod ubi vicinarum gentium Ioſ. 9.
egibus compertum eſt, in bellum conſpirant,
Hebræos armis depellere. Verum Gabaonitæ,
ens valida, ex urbe opulenta, ultro ſe Hebræis
ederunt, juſſa facturos pollicentes: receptique
n fidem, ut ligna & aquam conveherent, im-
eratum. Sed regibus proximarum urbium de Ioſ. 10.
itio, eorum iras conciverat. Itaque admotis
opiis, oppidum eorum Gabaon nomine ob-
dione circumſiſtunt. Igitur oppidani arctis
ebus ſuis, nuncios ad Ieſum mittunt, obſeſſis
ti ſuccurreret. Ita ille maturato itinere inopi-
antibus ſupervenit, cæſaque ad internecio-
em multa hoſtium millia. cum dies cæden-
es deficeret, noxque victis futura præſidio vi-
eretur, merito fidei dux Hebræus noctem Reges v
vertit, dies perſeveravit: ita nullum hoſtibus capti.
ffugium fuit. Quinque reges capti, interfecti Ioſ. 11.

ſunt. Eodem impetu vicinæ quoque urbes im-
Ioſ. 12. perio adjectæ, regeſque earum perempti. Ve-
rum quia omnia hæc in ordinem perſequi non
fuit conſilium, dum brevitati ſtudemus, id
modo annotandum curavimus, xx & novem
Ioſ. 13. &c. regna imperio Hebræorum ſubjecta: quorum
terra per undecim tribus viritim diſtributa eſt.
Ioſ. 21. Levitis enim in ſacerdotium aſſumptis, nulla
Levitarū divitiæ, cum ſui ſeculi Miniſtrorū Eccleſiæ comparatæ. portio data, quo liberius ſervirent Deo. Equi-
dem hoc exemplum non tacitus præterierim
legendumque miniſtris Eccleſiarum libente
ingeſſerim. Etenim præcepti hujus non ſolum
immemores, ſed etiam ignari mihi videntur
tanta hoc tempore animos eorum habend
cupido veluti tabes inceſſit: inhiant poſſeſſio-
nibus, prædia excolunt, auro incubant, emunt
Avaritia Severi ſeculo Epiſcoporū. venduntque, quæſtui per omnia ſtudent. At ſ
qui melioris propoſiti videntur, neque poſſi-
dentes, neque negociantes, quod eſt multo tur
pius, ſedentes munera expectant, atque omne
vitæ decus mercede corruptum habent, dum
quaſi venalem præferunt ſanctitatem. Sed lon-
gius quam volui egreſſus ſum, dum me tem-
porum noſtrorum piget, tædetque. Ad incœ-
ptum redeo. Igitur, ut ſupra dixi, diviſo per tri-
Ioſ. 23. bus captivo ſolo, pace ſumma Hebræi perfrue-
Ioſ. 24. bantur, finitimis bello territis, tot victoriis
Ioſue mors. nobiles armis nemine audente tentare. Eodem
tractu Ieſus mortuus eſt, anno ætatis decimo
[1] IIIM *Giſ.* [2] III *Sig. Secundum Heb. Ver.* II.cIↄ Iↄ XI. & centeſimo. De imperii autem ejus tempore
parum definio. Frequens tamen opinio eſt xx
& VII annis eum Hebræis præfuiſſe. Quod ſi
ita eſt, à mundi exordio in exceſſum ejus anni
ſunt [1] cIↄ Iↄ CCC LXXX & [2] IIII. Ieſu mor-
tuo, populus ſine duce agebat. Sed cum adver-
Iud. 1. ſus Chananæos bellandum eſſet, dux belli

Iuda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Iudices Iſraëlitici.

judes aſſumptus eſt. Hujus ductu res proſpere geſta domi militiæque ſummum ocium: populus, aut ſubactis aut per deditionem acceptis gentibus, imperitabat. Inde, ut ſemper fieri ſecundis rebus ſolet, morum diſciplinæque immemor, [3] matrimonia ex victis aſſumere, paulatimque externos mores trahere, ac mox profano ritu idolis ſacrificare, occœpit. Adeo cuncta cum externis ſocietas pernicioſa eſt. quæ Deus longe ante proſpiciens, ſalubri Hebræos reſponſo inſtruxerat, devictas gentes ut internecioni darent. Sed plebs cupida dominandi, imperare victis cum pernicie malebat. Igitur cum, relicto Deo, idola colerent, deſtituti divino auxilio, à rege Meſopotamiæ evicti, & ſubacti, VII annis captivitatem pependerunt: donec Gothoniel duce in libertatem reſtituti per [4] quinquaginta annos rerum potiti ſunt. Rurſumque corrupti longæ pacis malo, idolis litaverunt. Moxque aderat pœna peccantibus. ab Eglo enim rege Moabitarum devicti, duodeviginti annis ſervierunt, donec inſtinctu Dei [5] Adon regem hoſtium dolo interemit, contractoque tumultuario exercitu libertatem armis vindicavit. Idem per LXXX annos in pace Hebræis præfuit. Huic Semigar ſucceſſit: hicque adverſus Allophylos congreſſus [6], ſecundum eventu prælium fecit. Rurſumque Hebræos ſectantes idola, rex Chananæorum Iabin nomine ſubjugavit, graviſſimamque in eos per XX annos dominationem exercuit: donec priſtinum Debbora mulier ſtatum reddidit. Adeo nihil ſpei in eorum ducibus erat, ut muliebri auxilio defenderentur. Quanquam hæc in typum Eccleſiæ forma præmiſſa ſit, cujus auxilio captivitas eſt depulſa. Sub hac duce,

[3] *id eſt, uxores, ut ſupra. Sic inf. ex alienigenis conjugia ſumſere.*

Iud. 2.
Iud. 3.

Othoniel Iudex.

[4] *Quadraginta, Iud.* 3. 11

Ibidem.

[5] Aod (*ſic lege*) judex.

Semigar judex.

[6] *ſecundo, Druſ.*

Iud. 4. & 5.

Debora judex.

Iud. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

vel judice, XL annis Hebræi fuerunt. Rurſumque ob peccata Madianitis traditi, duro inperio habebantur, afflictique malo ſervitutis divinum auxilium imploraverunt. Ita ſemper in ſecundis rebus immemores cœleſtium beneficiorum, idolis ſupplicabant: in adverſis Deo. Vnde cum reputare in animo ſoleo, populum tot beneficiis Dei obligatum, tot cladibus cum peccaret coërcitum, expertumque & miſericordiam & ſeveritatem Dei, nequaquam emendatum: & cum ſemper veniam erroris acciperet, ſemper peccaſſe poſt veniam: nihil mirum videri poteſt, Chriſtum ab his non eſſe receptum, cum jam inde ab initio toties in Domino rebelles deprehendantur: magiſque mirum eſt, illis ſemper peccantibus, nunquam Dei, ſi quando eum imploraverunt, defuiſſe clementiam. Igitur cum eis, ut ſupra retulimus, Madianitæ dominarentur, converſi ad Dominum, miſericordiam ſolitam flagitantes, impetraverunt. Erat in Hebræis Gedeon quidam nomine, vir juſtus, & charus Domino, acceptuſque huic angelus de campo meſſis domum revertenti aſtitit: Dominus, inquit, tecum, potens in virtute. At ille voce humili, non eſſe in ſe Dominum ingemiſcebat: ſiquidem, quod populum captivitas premeret, virtutumque Domini, qui eos de terra Ægypti eduxerat [7], flens recordabatur. Tum angelus: Vade, inquit, in hoc ſpiritu, quo locutus es, & populum de captivitate eripe. Ille vero abnuere, ſe infractis ſuorum viribus, cum ipſe minimus eſſet, tantum onus ſuſcipere: perſtare contra angelus, ne dubitaret poſſe fieri, quæ Dominus loquebatur. Perfecto igitur ſacrificio, dirutaque ara, quam Baalis idolo Madianitæ

Judæorum erga Chriſtú obſtinatio non mira.

Gedeon judex.

[7] *Hoc de ſuo adjecit ex conjectura.*

itæ ſacraverant, ad ſuos profectus, caſtra ca-
ris hoſtium contulit. Sed Madianitis etiam
ens Amalech ſe conjunxerat. Gedeon vero
on amplius quam ad triginta & II millia ex- Iud. 7.
ercitum paraverat. Sed priuſquam confligeret,
Deus ad eum locutus eſt, nimiam eſſe hanc
nultitudinem, quam in prælium vellet educe-
e: Hebræos pro ſolita perfidia eventum pu-
næ non Deo, ſed virtuti ſuæ daturos. itaque
aret volentibus diſcedendi poteſtatem. quod
bi populo divulgatum, XX & II M. à caſtris
eceſſerunt. Sed ex X millibus, quæ reſederant,
dmonitus à Domino, non amplius quam tre-
entos tenuit: reliquos ab armis dimiſit. ita
nedia vigilia caſtra hoſtium ingreſſus, juſſis
omnibus tuba canere, magnum terrorem in-
ecit: neque cuiquam reſiſtendi animus fuit,
urpi fuga quo quiſque potuit dilapſis. Sed oc-
urrentibus omnium ex parte Hebræis, paſſim
ugientes cadunt. Reges Gedeon perſecutus ul- Iud. 8.
ra Iordanem, comprehenſos neci dedit. Ea
ugna centum & XX M. ex hoſtibus cæſa, XV [8]
apta traduntur. Tunc conſenſu omnium Ge-
leoni, ut princeps populi eſſet, delatum. Quod
lle aſpernatus, communi jure cum civibus vi-
ere, quam præeſſe ſuis, maluit. Depulſa igi-
ur captivitate, quæ ſeptem annos populum
ontinuerat, pax per XL annos fuit. Sed defun-
to Gedeoni, filius ejus Abimelech, ex concu- Iud. 9.
ina ortus, fratribus interemptis, peſſimis qui- Abimelech judex.
uſque conſentientibus, & maxime Sichimo-
um principibus operam ei navantibus, re-
num occupavit. Iſque diſcordiis civilibus
xercitus, cum ſuos bello premeret, turrim
uandam, in quam ſe amiſſo [9] oppido fugien-
es receperant, expugnare aggreſſus, dum in-

[8] *remanſerunt XV millia, quæ poſt cæſa fuerunt.*

[9] *nempe Thebes.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

cautius ſubit, ſaxo à muliere ictus periit, cum
triennio imperium tenuiſſet. Huic ſucceſſit
Cholias, qui duobus & xx annis regno poti-
tus eſt. Poſt hunc Iair fuit, qui cum æque vi-
ginti & duos annos principatum obtinuiſſet,
populus relicto Domino idolis ſe mancipavit.
Obque id Iſraëlitæ ſubacti ſunt ab Allophylis
& Ammonitis, duoque de xx annis ſub eo-
rum imperio fuerunt. Quo tempore eis Do-
minum invocantibus, divinum ſcilicet reſpon-
ſum redditum eſt: Simulachra potius invoca-
rent, ſe non ultra miſericordiam ingratis præ-
ſtiturum. At illi flentes culpam fateri, & pre-
cari veniam, abjectiſque idolis Deum implo-
rantes, negatam licet miſericordiam impetra-
verunt. Igitur [10] Iepta duce ad libertatem ar-
mis vindicandam frequentes conveniunt: miſ-
ſis prius ad Amon regem legatis, ut finibus ſuis
contentus, bello abſtineret. At ille prælium
non abnuens, aciem inſtruxit. Tum Iepta,
prius quam ſignum pugnæ daretur, voviſſe di-
citur, ſi proſpere pugnaſſet, eum qui ſibi pri-
mus revertenti obvius fuiſſet, hoſtiam Deo
dandum. Ita victis hoſtibus, cum domum re-
diret, filia ei obviam fit, quæ patrem exceptu-
ra victorem, cum tympanis & choris læta pro-
ceſſerat. Tum Iepta conſternatus, dolore con-
ſciſſis veſtibus, indicat filiæ voti neceſſitatem.
At illa, [11] non fœminea conſtantia, mori non
recuſans, duos tantum tamen menſes vitæ ſpa-
cium petit, ut æquales ſuas prius videret. Qui-
bus actis, ultro ad patrem rediit, votumque
Domino reddidit. Iepta principatum ſex annis
tenuit. huic [12] Eſebon ſucceſſit, & tranquillis
rebus exacto imperio, anno ſeptimo deceſſit.
Poſtque eum [13] Allon Zabulonites annis x

Iud. 10.
Thola judex.
Iair judex.
Iud. 11.
Iepta judex.
10 *Iephthac lib. græci. malim, Iephtha.*
11 *Alii potius de redempta devotione ac ſequeſtratione intelligunt.*
Eſebon judex.
12 Ἀβεσσὰν *Lxx, Abeſan, Hieron.*
Allon judex.
13 *Leg. Ailon, ex græco* Αἰλών.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

temque Abdon annis VIII rerum potiti, pa-
is tempore nihil quod hiſtoria loqueretur
diderunt. Rurſum Iſraëlitæ ad idola conver-
i, divino deſtituti præſidio, ſubjecti Allophy- Iud. 13. Samſon judex.
is, per XL captivitatis annos pœnas perfidiæ
ependerunt. Ea tempeſtate Samſon natus tra-
litur. Hujus mater diu ſterilis, angelum vidit:
lictumque ei eſt, vino & ſicera atque immun-
lis abſtineret, fore uti puerum ederet liberta-
is vindicem, & hoſtium ultorem. Ita mulier
nixa puerum, Samſon nomen ei indidit. Is Iud. 14.
ntonſo capite, miræ virtutis traditur: adeo ut
eonem in via obvium manu diſcerperet. Vxo-
em ex Allophylis habuit: quæ cum abſente
iro in alterius matrimonium conveniſſet,
lolore ereptæ conjugis perniciem genti moli-
us eſt: fretus Domino, & viribus, palam vi-
tores clade afficiebat. CCC ſiquidem vulpibus Iud. 15.
aptis, ardentes lampades earum illigavit cau-
lis, atque eas agris hoſtium immiſit. At tum
orte maturis meſſibus, facile incendium fuit,
ineæque & olivarum arbores exuſtæ. Grandi
Allophylorum exitio abreptæ uxoris injuriam
ltus videbatur. Quo dolore Allophyli permo-
i, mulierem tanti mali cauſam cum domo &
atre incendio conſumpſerunt. Sed Samſon
arum ſe vindicatum ratus, urgere omnibus
ncommodis profanam gentem non deſine-
at. Tum compulſi Iudæi, vinctum eum Allo-
hylis tradiderunt. Sed traditus, ruptis vincu-
is, arrepto [14] oſſe aſini, quod caſus telum de-
lerat, mille ex hoſtibus proſtravit. Ingrave-
cente autem æſtu, cum ſiti affectus eſſet, in-
ocato Domino [15] ex oſſe quod manu tene-
at, aqua fluxit. Ea tempeſtate Samſon He-
ræis præerat, Allophylis unius virtute domi- Iud. 16

[14] *maxilla, ut habet V. H.*

[15] *ex dente molari, qui erat in maxilla.*

tis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tis. Igitur inſidiantes vitæ ejus, nec palam eum tentare audentes, [16] uxorem ejus, quam ille poſtea acceperat, pecunia corrumpunt, virtutem viri uti proderet. Illa eum blandimento muliebri aggreſſa, diu eludentem, & multum cunctantem perpulit, ut indicaret, in crinibus capitis virtutem ſuam ſubſiſtere. Mox dormienti inſidiata, crinem ejus abſtulit, atque ita eum Allophylis tradidit. Nam ſæpe prius traditum, comprehendere nequiverant. Tum illi effoſſis oculis, vinctum compedibus in carcerem conjecerunt. Sed ſpacio temporis acciſos crines creſcere, & cum eis virtus redire cœperat. Iamque Samſon conſcius recepti roboris, tempus modo juſtæ ultionis operiebatur. Erat Allophylis moris, cum dies feſtos agerent, Samſon quaſi in pompam publicam producere, capto inſultantes. Ita die quodam cum publicum epulum in honorem idoli dediſſent, Samſon exhiberi jubent. Templum autem in quo omnis populus, omneſque Allophylorum principes epulabantur, duabus ſubnixum columnis miræ magnitudinis erat. Productus Samſon, inter columnas ſtatuitur. Tum ille tempore arrepto, invocato prius Domino, columnas disjecit: turbaque omnis ruina domus obruta, ipſe cum hoſtibus non inultus occubuit, cum xx annis Hebræis prefuiſſet. Huic [17] Simmichar ſucceſſit, de quo nihil amplius Scriptura prodidit. nam neque finem imperii ejus reperi, & fuiſſe populum ſine duce invenio. Ideo cum adverſus Benjamin tribum civile bellum fuit, Iudas [18] temporarius dux belli aſſumptus eſt. Sed plerique qui de temporibus ſcripſerunt, annum unum imperio ejus annotaverunt. Plerique ita eum præterierunt, ut

poſt

16 Dalilam.

17 Iſtius Simmichar, qui Samſoni ſucceſſerit, nuſquam fit mentio: alius eo nomine Iud. 3. 31.

18 Tribus Iudæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

poſt Samſon Heli ſacerdotem ſubjunxerit: nos eam rem, ut parum compertam, in medio relinquemus. Per hæc tempora civile, ut diximus, bellum exarſerat. Cauſa autem motus hæc fuit. Levites quidam cum concubina iter faciens, urgente nocte compulſus in oppido Gabaa, quod ab Benjamitis incolebatur, ſeceſſerat. Cum eum ſenex quidam hoſpitio benigne recepiſſet, juvenes ex oppido hoſpitem circumſiſtunt, ſtupro eum ſubdere parantes. Multum à ſene increpiti, ægreque [29] exhortati, vicario demum concubinæ ejus corpore in ludibrium accepto, advenæ pepercerunt: illuſamque nocte tota, poſtero die reddiderunt. Sed illa, ſtupri injuria, an verecundiæ, parum definio, viſo viro animam efflavit. Tum Levita in teſtimonium diri facinoris, membra ejus in duodecim diſciſſa partes, per duodecim tribus miſit, quo promptius omnes facti invidia commoveret. Quod ubi omnibus compertum, undecim reliquæ tribus adverſum Benjamin in bellum conſpirant. Huic bello [30] Iudas, ut diximus, dux fuit. Sed duobus præliis male pugnatum: tertio demum Benjamitæ victi, cæſique ad internecionem. Ita paucorum ſcelus, publico exitio punitum. Hæc quoque Iudicum volumine continentur. Regum libri ſequentur: ſed mihi annorum ordinem & ſeriem temporum perſequenti, parum continuata videtur hiſtoria. Nam quum poſt Samſon judicem, Semigar fuerit, pauloque poſt hiſtoria conſignet populum ſine judicibus egiſſe, Heli etiam ſacerdos libris regnorum fuiſſe referatur: ſed quum quot anni inter Heli & Samſon fuerint, minime Scriptura prodiderit: video medii quiddam fuiſſe temporis, quod laboret

Iud. 19. Bellum civile in Benjamitas.

[29] *exorati, Sig.*

Iud. 20. & 21.

[30] *Iudæ tribus.*

Regum libri.

Heli inter Iudices, quãvis libro Samuelis referatur.

boret ambiguo. Cæterum à die mortis Ieſu, uſque in id tempus quo Samſon defunctus eſt, numerantur anni [1] cccc & ix. A mundi autem exordio anni IV [2] ccc & III. Quanquam ab hac ſupputatione noſtra cæteros diſcordare, non neſciam. Sed mihi conſcius ſum, me non curioſe latentem annorum ordinem protuliſſe, donec in hæc tempora incidi, de quibus dubitare me fateor. nunc reliqua exequar. Igitur, ut ſupra retuli, Hebræi ſine judice aut duce ullo, proprio arbitrio agebantur. Heli ſacerdos erat: ſub hoc Samuel natus eſt. Huic pater Elchana, mater Anna. hæc diu ſterilis, cum conceptum à Deo peteret, voviſſe traditur, ſi puer naſceretur, ſacrandum Domino. Ita enixum puerum, Heli ſacerdoti tradidit. Mox cum adoleviſſet, Dominus ad eum locutus eſt. Heli ſacerdoti iram denunciat, ob vitam filiorum, qui ſacerdotium patris in quæſtum verterant, munera à ſacrificantibus exigentes, quanquam plerumque eos pater increpaſſe referatur. Sed levior objurgatio non ſatisfecerat diſciplinæ. Igitur Allophylis in Iudæam irruentibus, obviam itum. Sed victi Hebræi, parant aciem reſtituere: arcam Domini ſecum in pugnam efferunt, & cum ea filii ſacerdotis prodeunt: quia ipſe annis gravior, luminibus obductis ſatisfacere officio nequiverat. Sed ubi arca in conſpectum hoſtium deducta eſt, majeſtate quadam præſentis [3] Domini territi, fugam parabant. Aſſumptaque rurſum conſtantia, & non ſine Domino mutatis animis, totis viribus concurrunt. Victi Hebræi, arca capitur, filii ſacerdotis cadunt. Heli, delato ad ſe mali nuncio, conſternatus, animam expiravit, cum per annos [4] xx ſacerdotium admini-

[1] ccc xxxix, *Sig. Heb. V.* cc lxxxix.
[2] cc xxiii. *idẽ H.V.* iicIɔ-Iɔ cccx, *ſecundum Bucholz.*

Iud. 21.

Heli ſacerdos & judex.

1 Reg. 1.
1 Reg. 2.
1 Reg. 3.
1 Reg. 4.

[3] *id eſt, arca.*

Arca Domini capta.

[4] *Quadraginta annos judicavit populum.*

1 Reg. 1. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

dminiſtraſſet. Victores ſecundo prælio Allo-
hyli, arcam Dei, quæ in poteſtatem venerat,
orum oppido Azoto, in templum Dagon in-
ulerunt. Sed ſimulachrum dæmoni dicatum,
bi arca illata eſt, corruit. Quumque idolum
oco reſtituiſſent, nocte inſecuta diſcerptum
ſt. Inde mures per omnem regionem exorti,
oxiis morſibus multa hominum millia letho
abant. Quo malo compulſi Azotii, ad decli-
andam calamitatem, arcam Dei ad Gethæos
ranſtulerunt. Qui cum ſimili clade afficeren-
ur, in oppidum Aſcalonenſium arcam tranſ-
exerunt. His vero, advocatis gentis ejus pri- 1 Reg. 6.
noribus, conſilium fuit, arcam Domini He-
ræis reddere. Ita ex ſententia principum, au-
urumque & ſacerdotum, impoſita vehiculo,
multis cum muneribus remittitur. Illud mira-
bile, quod cum oneri boves fœminas ſubjeciſ-
ent, vituloſque earum domi retinuiſſent, iter
nullo duce in Iudæam [5] pecudes direxerunt, [5] *vaccæ.*
non revocante affectu fœtus relicti. Cujus rei
miraculo reguli Allophylorum uſque in fines
Hebræorum arcam ſecuti, religioſum officium
præſtiterunt. Iudæi autem, ubi referri arcam [6] *imo Sa-*
viderunt, certatim ex oppido Bethſamis cum *cerdotes.*
gaudio obviam ruere, feſtinare, exultare, gra- [7] *ob attre-*
tes Domino referre. Mox Levitæ [6] quorum *ctatam*
hoc negocium erat, ſacrificium Deo celebrant: *arcã ab*
boveſque eas, quæ arcam adduxerant, immo- *homini-*
lant. Sed in oppido, quod ſupra diximus, te- *bus pro-*
neri arca non potuit. Itaque paſſim Dei nutu [7] *fanis.*
per totam urbem ſævitum. Arca in Cariathja- 1 Reg. 7.
rim oppidum tranſlata eſt, ibique per viginti Samuel
annos fuit. Ea tempeſtate Samuel [8] ſacerdos ſacerdos
Hebræis præerat, quietis à bello rebus populus & judex.
in ocio degebat. Pax deinde Allophylorum [8] *Levita.*
irruptione

irruptione turbata, trepidantibus cunctis o conſcientiam peccati. Samuel, cæſa prius hoſtia, Domino fretus, ſuos in prælium deduxit primoque impetu fuſis hoſtibus, victoria penes Hebræos ſtetit. Sed hoſtili metu remoto ſecundis tranquilliſque rebus, corruptis conſiliis, more vulgi, cui præſentia faſtidio, inſueta deſiderio ſunt, regium nomen (cunctis fer liberis gentibus ſemper inviſum) populus deſiderabat, planeque non ſine exemplo amentiæ præoptabat libertatem ſervitio mutare. Igitur frequentes Samuelem circumſiſtunt, ut qui jam ipſe ſenuiſſet, regem eis conſtitueret. A ille placidè, ſalubri oratione ab inſana voluntate detorquere plebem: dominationem regiam & ſuperba imperia exponere, libertatem extollere: ſervitutem deteſtari: poſtremo, divinam eis iram denunciare, ſiquidem homines mente corrupti, Deum Regem habentes, regem ſibi ex hominibus flagitarent. His atque aliis iſtiuſmodi fruſtra dictis, cum populus in ſententia perſeveraret, Dominum conſuluit. Qui permotus vecordia inſanæ gentis, nihil adverſum ſe petentibus negandum reſpondit.

Iudicum ſtatus tranſlatus in Regium. *1 Reg. 8.*

Igitur Saul ſacerdotali prius à Samuele unguento perfuſus, rex conſtitutus eſt. Hic ex tribu Benjamin, Cis patre ortus, modeſtus animi, forma excellenti erat: ut merito dignitas corporis dignitati regiæ conveniret. Sed principio regni hujus aliquanta ab eo pars populi deſciverat, parere imperio abnuens, ſeque Ammonitis conjunxerat. Verum hos Saul impigre ultus eſt: victique hoſtes, & venia Hebræis data. Tum Saul iterato à Samuele unctus traditur. Inde Allophylorum irruptione atrox bellum exortum: locum exercitui ad conve-

1 Reg. 9. & 10. Saul Rex primus. 1 Reg. 11 1 Reg. 12 1 Reg. 13

niendum

ndum Saul in Galgalis conſtituerat. Et
um per ſeptem dies Samuelem opperitus eſ-
, ut ſacrificium Domino fieret: tardante
, quum populus dilaberetur, illicita præ-
nptione rex ad vicem ſacerdotis holocau-
m obtulit: multumque à Samuele increpi-
, ſera peccatum pœnitentia fatebatur. Igi-
r ex peccato regis metus omnem exercitum
rvaſerat. caſtra hoſtium haud longe ſita,
æſens periculum oſtendebant: neque cui-
am exeundi in prælium animus, plures [10] [10] *lacunas, forte.*
hrymas & latebras petiverant. Nam præter
ıbecillitatem animorum, qui alienum à ſe
ominum delicto regis arbitrabantur, in ma-
ma ferramentorum inopia exercitus erat:
eo ut, præter Saul & Ionatham filium ejus,
mo gladium aut lanceam habuiſſe tradatur. 1 Reg. 14
am Allophyli ſuperiores bello victores uſum [11] *armorum.*
Hebræis ademerant, neque cuiquam confi-
endi teli bellici, aut ruſtici ferramenti pote-
as fuerat. Igitur [12] Ionatha audaci conſilio, [12] *vel, Ionathan.*
lo armigero ſuo comite, caſtra hoſtium in-
eſſus, viginti fere ex hoſtibus interemptis,
niverſum exercitum terrore perculerat. Tum
ero nutu Dei in fugam verſi, non imperia
equi, non ordines obſervare, omne præſi-
um in pedibus habere. Quod ubi Saul anim-
lvertit, ſuis propere eductis fugientes perſe-
itus, victoria potitus eſt. Eo die rex edixiſſe
aditur, ne quis, niſi confectis hoſtibus, ci-
ım caperet. Sed Ionatha interdictionis ejus
ſcius, favo reperto, tincto ſpiculo, mel de-
ıſtaverat. Sed ubi regi ex Domini ira com-
ertum eſt, morte affici filium juſſit. Sed po-
ıli auxilio ab exitio vindicatus eſt. Ea tempe-
ate Samuel à Domino monitus, regem adiit, 1 Reg. 15
verbis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

verbis Domini nuncians, uti genti Amele
quæ olim Hebræos ex Ægypto venientes tra
ſitu prohibuerat, bellum inferret: addito i
terdicto, ne quid ex ſpoliis devictorum conc
piſceret. Ita in fines hoſtium ductus exercit
rex captus, gens ſubacta, Saul victus præ
magnitudine, præcepti divini immemor,
pta ſervari & ferri jubet. Quo facto offen
Dominus, Samuelem alloquitur: pœnitere
quod Saul regem conſtituerit. Dictum ſac
1 Reg. 16 dos regi refert. Mox à Domino monitus, D
David in regem ungitur. vid regali unguento perlinit, parvum [13] etia
num puerum, ſub patre agentem, paſtor
ovium, aſſuetum ſæpius cithara canere:
[13] *adoleſcentem.* quod poſtea à Saule aſſumptus, inter miniſtr
regios habebatur. Qua tempeſtate, Allophy
1 Reg. 17 atque Hebræis bello flagrantibus, cum ex a
Goliath Gigas. verſo acies conſtitiſſent, Goliat quidam ex A
lophylis, vir miræ magnitudinis & robor
ſuorum ordines prætergreſſus, ferocibus v
[14] *monomachiā.* bis probra in hoſtes jaciens, [14] ſingularem p
gnam ciebat. Tum rex magna præmia, &
liæ nuptias deſpondit, ſi quis provocantis ſp
lia retuliſſet. Sed nemo ex tanto agmine agg
di audebat. Igitur David etiamnum puer, p
gnæ ſe obtulit: rejectiſque armis, quibus inf
ma ætas gravabatur, virga tantum & quinq
lapidibus ſumptis, in prælium proceſſit. p
moque ictu, miſſo funda lapide, Allophylu
Goliath ſternitur. perculit, caput victi & ſpolia abſtulit, gladiu
poſtea in templum poſuit. Allophyli aute
omnes in fugam verſi, victoriam conceſſe
1 Reg. 18 Sed è prælio reverſis, multus circa David f
vor, invidiam regis accenderat. Timens aute
tam charum omnibus cum invidia & pernic
necare, ſub ſpecie honoris objectare eum per
cu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

-dis ſtatuit. Ac primum tribunum eum fece-
-, ut rem bellicam curaret. Inde, cum ei fi-
-m ſpopondiſſet, fidem fregit, eamque alteri
-didit. Mox filia regis natu minor, Melchol
-nomine, amore David flagrare occœperat. [15] *Mi-*
-itur nuptiarum ejus iſtiuſmodi conditionem *chal, cod.*
-oponit: ſi centum præputia David ex hoſti- *Ebr.*
-is retuliſſet, regiam virginem matrimonio Davidis
-ius ceſſuram. Sperabat enim, juvenem peri- nuptiæ.
-loſa audentem, facile periturum. Sed longe
-iter, ac ratus erat, evenit. Nam ut propoſue-
-t, impigre David centum præputia ex Allo-
-hylis retulit: atque ita regis filiam in matri-
-monium accepit. Creſcebat in dies in eum re-
-s odium, ſtimulante invidia: Quia bonos
-mper mali inſectantur. Igitur miniſtris & Saul Da-
-onathæ filio imperavit, vitæ ejus ut inſidias vidi inſi-
-rarent. Sed Ionathæ charus acceptuſque jam diatus.
-de à principio David fuerat. Itaque rex in- [16] *ſpiritu*
-repitus à filio, cruentum imperium repreſſit. *Dei ma-*
-ed non diu mali boni ſunt. Nam cum [16] ſpi- *lo, Cod*
-itu erroris Saul affligeretur, eique David aſſi- *Heb.*
-eret, cithara laborantem deliniens, lancea 1 Reg. 20
-um ferire conatus eſt, niſi ille lethalem ictum [17] *Cod.*
-ropere declinaſſet. Exinde jam non occulte, *Heb. A-*
-ed palam ei necem parabat: nec ultra ſe David *chime-*
-egi credidit. Ac primum fugiens, ad Samue- *lech.*
-em ſe contulit: inde ad [17] Abimelech, poſtre- 1 Reg. 22
-mo ad regem Moab confugit. Mox per Gad [18] *Iudææ,*
-rophetam monitus, in terram [18] Iudæ regreſ- *Col.*
-ſus, vitæ periculum adiit. Ea tempeſtate Saul [19] *Idu-*
-Abimelech ſacerdotem interemit, quod David *mæus,*
-recepiſſet: & cum ex miniſtris regiis nemo in *Cod. Eb.*
-ſacerdotem manus inferre auderet, Doëg [19] 1 Reg. 24
-Syrus cruentum miniſterium executus eſt. Poſt [20] *Enga-*
-d David [20] deſertum petiit: illuc quoque eum *di.*
Saul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Saul perſequutus eſt, ſed inani opera ejus e
tium moliebatur, quem Dominus protegeb
Erat in deſerto ſpelunca, vaſto receſſu pate
In hujus interiora David ſe conjecerat. Saul n
ſciens in primo ſpeluncæ aditu reficiendi co
[21] mirum poris gratia ſucceſſerat: ibique [21] ſomno c
unde hæc ptus requieſcebat. Quod ubi David anima
hauſerit. vertit, hortantibus cunctis, ut opportunita
[22] oram uteretur, abſtinuit regis exitio: [22] diploide
diploidis. tamen ejus abſtulit. Mox egreſſus, tuto em
David nus loco à tergo regem allocutus eſt, ſua
diploi- illum commemorans beneficia, ut ſæpe pro r
dem Sau- gno ejus caput periculis objectaſſet: utque p
li aufert. ſtremo, præſenti tempore à Domino ſibi tr
ditum, interimere noluiſſet. Ad hæc, culpa
Saul fateri, veniam precari, lachrymas fund
re, pietatem David extollere, malitiam ſua
incuſare, regem eum & filium appellans. Ta
tum ex feroci illo animo mutatum: creder
nihil ultra adverſum generum, auſurum. S
[23] peni- David qui [23] penitius ingenium mali ſpect
tus, Col. tum haberet & cognitum, nihil regi creder
[24] deſer- dum ratus, intra [24] eremum ſe contineba
tum Pha- Saul vecors animi, quia comprehendendi g
ran. nerum poteſtas non erat, filiam ſuam Milch
1Reg. 15 David, ut ſupra retulimus, nuptam, Falti
1Reg. 27 cuidam in matrimonium dedit. David ad A
1Reg. 28 lophylos confugit. Ea tempeſtate Samuel die
functus eſt. Saul Allophylis bellum inferent
bus, Dominum conſulit, nullumque eſt ei re
ſponſum redditum. Tum per mulierem, cuju
[1] conſu- viſcera ſpiritus erroris impleverat, Samuele
luit, Col. evocatum [1] conſulit. Dictum ei ab eo eſt, po
[2] filiis, po- ſtero illum die [2] cum filio victum ab Allophy
tius. lis, in prælio caſurum. Igitur Allophyli caſtri
1Reg. 29 in hoſtili ſolo poſitis, poſtero die aciem in
ſtruun

unt : David tamen ex caſtris remiſſo, quia
um crediderant ſibi illum , adverſum ſuos,
um fore. Sed conſerto prælio, Hebræi fuſi, 1 Reg. 31
regis cadunt : Saul equo [3] delapſus , ne vi- Saulis
in poteſtatem hoſtium veniret, gladio ſuo mors.
ubuit. De ætate imperii ejus parum certa *[3] id de ſuo*
mperimus , niſi quod in actibus Apoſtolo- *addidit.*
n XL annos regnaſſe dictus eſt. Quanquam
o arbitror, tum à Paulo, cujus illa prædica-
refertur , etiam Samuelis annos ſub regis
us ætate numeratos. Plerique tamen qui de
nporibus ſcripſerunt , XXX eum annos re-
aſſe annotaverunt: cui opinioni nequaquam
cedimus. nam ea tempeſtate , qua Domini
ca in Cariathjarim oppidum tranſlata eſt,
cdum regnare Saul cœperat: refertur autem,
t David regem ex illo oppido arcam ſubla-
m , cum per XX annos ibi conſtitiſſet. Ergo,
m intra id tempus Saul regnaverit atque de-
ſſerit , parvo [4] admodum ſpacio tenuit im- *[4] juxta*
rium. Eadem nobis de temporibus Samuelis *Bucholz.*
ligo , ut qui cum Heli ſacerdote natus , ad- *x annis*
odum ſenex [5] ſacerdotio functus referatur. *regnavit*
nonnullis tamen qui de temporibus ſcripſe- *ſolus.*
, (quia fere nihil de ejus annis ſacra hiſtoria *[5] malim,*
gnavit) LXX annis præfuiſſe populo refertur. *judicatu.*
d unde hæc authoritas fuerit aſſumpta , non
peri. Nos in tanta erroris copia , Chronico-
m annotationem ſecuti , quia eam ex Apo- David
olorum actibus (ſicut ſuperius memoravi- Rex ſe-
us) profectam arbitramur , Samuelem & cundus.
ulem XL annos principatum egiſſe referi- 2 Reg. 1.
us. SAVL perempto , David in terra Allo- 2 Reg. 2.
ylorum perlato ad ſe mortis ejus nuncio, David
iro pietatis exemplo fleviſſe traditur. Tum iterum
hebron Judææ opidum petiit. Ibi rurſum re- unctus.

gali

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

gali unguento illitus rex appellatus eſt. S
Abner, qui magiſter militiæ Saul regis fuera
[6] Isboſeth ſeu Isbaal Rex.
ſpreto David, Isbaal [6] regis ſui filium rege
conſtituit. Crebris deinde præliis inter duc
regum concurſum: pulſus Abner ſæpius: fr
1 Chr. 8. 33.
trem [7] tamen Ioab, qui ex parte David exerc
tui præerat, fugiens peremit. Quo dolore poſ
[7] Aſael em.
ea Ioab, cum ſe Abner David regi dediſſet, ju
gulari eum præcepit, non ſine dolore regis, cu
David Rex ſolus.
jus fidem cruentaverat. Per idem tempus om
nes fere natu majores Hebræorum public
conſenſu regnum ei totius gentis detulerun
2 Reg. 4. & 5.
nam per ſeptem annos [8] in Chebron tantum re
gnaverat. Ita tertio rex ungitur, annorum circ
[8] & ſex menſes.
ter xxx. Allophylos in regnum irruentes, ſe
cundis præliis repulit. Ea tempeſtate arcar
2 Reg. 6.
Domini, quæ in Cariathjarim oppido, ut ſu
2 Reg. 7.
pra retulimus, erat, in Sion tranſtulit. Cumqu
ædificare Domino templum in animo habe
ret, divinum ei reſponſum redditum, ſemir
[9] ſervari Col.
illius id [9] reſervari. Bello deinde Allophylo
domuit, Moabitas ſubjugavit, Syriam ſube
2 Reg. 8.
git, ſtipendiumque [10] ei impoſuit. Auri atqu
[10] Tributum.
æris ex præda immenſum modum retulit. Bel
lum deinde adverſum Ammonitas ex injuri
2 Reg. 10
Chanun regis eorum exortum. Syris denu
2 Reg. 11
rebellantibus, qui cum Ammonitis in bellur
[11] Bethſaben, Cod. Ebr.
conjuraverant, David ſummam rerum Ioa
principi militiæ permiſerat: ipſe à bello remo
tus, intra Hieruſalem commorabatur. Qu
[12] Vriæ Hetthæi.
tempeſtate [11] Berſaben quandam, miræ fœ
minam pulchritudinis, ſtupro compertam ha
Davidis adulterium & cædes.
buit. Hæc viri [12] cujuſdam uxor, qui tum i
caſtris erat, fuiſſe traditur. Hunc David iniqu
pugnæ loco objectum hoſtibus, interficien
dum curavit. Ita mulierem in matrimonio vi

duam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

m, ſed jam ex [13] ſtupro gravidam, nume- *13 adul-*
xorum aggregavit. Tum per Nathan pro- *terio.*
iam graviter increpitus, licet agnito erro- 2 Reg. 12
caſtigationem Domini non effugit. Nam- 2 Reg 13
filium ex furtivo illo concubitu editum, 1 Reg. 15
cos poſt dies amiſit, multaque in domum uſque 18.
iliamque ejus execranda acciderunt. Ad Abſolo-
remum Abſalon filius ejus arma impia ad- nis mors.
ſus patrem ſuſtulit, regno eum depellere
iens. Adverſus hunc Ioab acie conflixit.
monitus à rege, ut victo parceret. Sed ille
to imperio, parricidiales conatus ferro ul-
eſt. Flebilis ea victoria fuiſſe regi traditur: 1 Reg. 19
nta in eo pietas erat, ut etiam parricidæ fi-
ignoſci voluerit. Vix hoc bellum extin- 2 Reg. 20
m videbatur, [14] aliud rurſum exortum, Sa- *14 cum*
a, [15] quodam duce, qui peſſimum quemque *aliud Sig.*
arma incitaverat. Sed propere motus omnis *15 Seba,*
orte ducis repreſſus. Crebra deinde adverſus *lib. Ebr.*
ophylos David prælia ſecundo eventu ha- 2 Reg. 21
it: cunctiſque bello domitis, & tam exteris 22. 23.
am domeſticis motibus compreſſis, floren- 1 Reg. 24
imum regnum in pace habebat. Tum eum
bita cupido inceſſit, ad metiendas imperii
es populum cenſere. Ita à Ioab militiæ ma- Cenſus
tro, decies centena & trecenta civium mil- populi
dinumerata. Hujus eum facti mox piguit, caſtiga-
nituitque, veniam à Domino petens, [16] cur tus.
d animos extuliſſet, ut regni ſui potentiam *16 quod,*
ſuorum potius multitudine, quam ex favore *melius.*
vino æſtimaret. Itaque miſſus ad eum [17] an- *17 Prophe-*
us, trinam ei pœnam denunciat, datque ar- *ta Gad.*
rium unam eligendi. Sed propoſita triennii
ne, trium menſium fuga, morte tridui: fu- *18 Peſti-*
m & famem deteſtatus, mortem [18] elegit. *lentiam.*
omentoque temporis LXX millia virorum
interiere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

interiere. Tum David videns angelum, cu
dextera populus proſternebatur; veniam p
[19] *unum,* cari, ſeque vivum [19] pro omnibus pœnæ
forte. jicere: ſe dignum exitio, quia ipſe peccaſ
Salo- Ita averſum plebis ſupplicium: David in
mon, co, in quo angelum viderat, aram Dom
Rex ter- ſtatuit. Mox annis & morbo infractior, Sa
tius. monem filium ex Berſabee Vriæ uxore ſuſ
3 Reg. 1. ptum, ſucceſſorem regni conſtituit. Is re
unguento per Sadoc ſacerdotem unctus, pa
Davidi adhuc incolumi, rex appellatus. David, cu
mortuo regnaſſet annos XL, defunctus eſt, Salom
Salomon initio regni urbem muro circundedit. Huic p
ſuccedit. ſoporem aſtare Dominus viſus eſt, pete
3 Reg. 2. quæ vellet tribuens optionem. Sed ille n
3 Reg. 3. aliud ſibi quam ſapientiam dari popoſcit, re
qua omnia parvi æſtimans. Ita ſomno exci
[20] *arcam* tus, cum ante [20] ſacrarium Domini conſtit
fœderis. ſet, indultæ ſibi à Domino ſapientiæ doc
Salomo- mentum dedit. Namque duæ [21] mulieres u
nis ſa- in domo diverſantes, cum eodem tempo
pientia. pueros edidiſſent, atque ex his alter poſt die
[21] *mere-* tertium nocte obiſſet, mater defuncti ſom
trices. alterius inſidiata, mortuum ſuum ſuppoſu
[22] *viven-* viventem abſtulit. Inde inter eas de [22] pue
te, ſcil. altercatio; poſtremo res ad regem delata: d
ficilis judicii abſolutio inter negantes, ubi
ſtis deerat. Tum Salomon divinæ ſapient
munere perimi puerum corpuſque ejus divi
inter ambigentes jubet. Cumque una earu
judicio acquieviſſet, alia vero cedere poti
puero quam diſcerpi eum mallet, Salomon
affectu fœminæ hanc vere matrem eſſe conj
ctans, puerum illi adjudicavit, non ſine ci
3 Reg. 4. cunſtantium admiratione: ſiquidem latente
uſque 6. veritatem prudentia protuliſſet. Ita in admir
tione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ıtionem ingenii prudentiæque ejus reges vici- *3 Reg. 6.*
arum gentium amicitiam ab eo, fœduſque [23] *Cod. H.*
etiere, parati imperata facere. Queis opibus *habet*
onfiſus, templum Domino immenſi operis LXXX, *etiam in*
cere aggreſſus, paratis per triennium impen- *edit. Com-*
ſis, quarto fere imperii anno primum funda- *plut.*
nentum jecit: à profectione Hebræorum ex [24] *Imo*
Ægypto anno fere octavo & octogeſimo & *recta eſt*
uingenteſimo. Licet libro Regnorum III, CCCC *ſupputa-*
XL fuiſſe referantur: quod nequaquam con- *tio.*
enit. Siquidem per ſeriem ſuperius compre- [1] *Cod.*
enſam facilius fuerit, ut minus fortaſſis anno- *Heb.* XI
m, quam amplius, annotarim. Sed non du- *regni.* IV
to, librariorum potius negligentia, præſer- *funda-*
m tot jam ſeculis intercedentibus, veritatem *tum,* XI
iſſe [24] corruptam, quam ut propheta errave- *abſolu-*
. ſicut in hoc ipſo noſtro opuſculo futurum *tum: niſi*
edimus, ut deſcribentium incuria, quæ non *ad-*
curioſe à nobis ſunt digeſta, vitientur. Igitur XIII *jungas*
lomon cœptum templi opus [1] vigeſimo an *domus*
explicuit. Celebrato deinde ibidem ſacrifi- *ſuæ.*
, dictaque oratione, qua populum tem
umque benedixit, Dominus ad eum locutus *3 Reg. 8.*
, denuncians fore, ſi quando peccaſſent, ac *&c.*
ominum reliquiſſent, templum illud ſolo *3 Reg. 10*
uandum. Quod jampridem impletum vide- *3 Reg 11*
is, & mox connexum rerum ordinem ex- [2] *uxores.*
nemus. Interea Salomon florens opibus, *ut ſupra,*
nnium qui unquam fuerant regum ditiſſi- *matrimo-*
is: quique ſemper ordo rerum eſt, ab opi- *nia ex vi-*
in luxum & vitia delapſus, cum adverſum *ctis aſſu-*
erdictum Dei ex alienigenis [2] conjugia ſum- *mere.*
ſet, etiam ſeptingentas uxores & trecentas
ncubinas haberet, idola eis ritu gentium
rum, quibus [3] litarent, conſtituit. Quibus [3] *ſacrifi-*
us averſus Dominus, graviter increpito *carent.*

C pœnam

3 Reg. 12 pœnam denunciavit, fore ut regnum ex parte
[4] XLI, majore ademptum filio, ſervo illius tradere-
Sig. tur. Idque ita accidit. Defuncto Salomone an-
Roboã, no imperii [4] quadrageſimo, cum Roboam fi-
IV Rex. lius anno ætatis ſexto & decimo regnum [5] pa-
[5] *pater-* trium tenere cœpiſſet, [6] pars populi ab eo of-
num. fenſa diſcedit. Etenim cum laxari ſibi ſtipen-
[6] x *tribus.* dium popoſciſſet, quod Salomon graviſſi-
Diviſio mum impoſuerat, repudiatis precibus ſuppli-
Regni Iſ- cum favorem univerſæ plebis averterat. Ita-
raëlitici que conſenſu omnium, imperium ad Iero-
in Judam boam defertur. Is medio genere ortus, ali-
& Iſraël. quandiu Salomoni ſervitutem pependerat.
Hiero- Sed cum ei reſponſo Achaiæ prophetæ re-
boam gnum [7] Hebræorum annunciatum compe-
imperat. riſſet, necare eum clam deſtinaverat. Quo
x tribu- ille metu in Ægyptum confugit: ibique uxo-
bus, ſeu re accepta, ex ſtirpe regia, cognita demum
rex Iſraël. Salomonis morte, in ſolum patrium regreſ-
3 Reg. 11 ſus, voluntate populi, ut ſupra retulimus
[7] *Iſraëli-* ſumpſit imperium. Penes Roboam tamen
tarum, id duæ tribus, Iudæ & Benjamin, reſederant
eſt, x *tri* ex his [8] ad trecenta millia paravit exerci-
buum. tum. Quumque acies promoverentur, verbi
3 Reg. 12 Dei populus admonetur, prælio abſtineret, ex
[8] *ad du-* ſuo nutu Ieroboam regnum accepiſſe. Ita ſpre-
cent. Sig. to regis imperio, exercitus dilapſus, Ieroboam
[9] *à ſe, po-* imperium invaluerat. Sed cum Hieroſolymam
tius. Roboam obtineret, ubi templo à Salomone
[10] *vitu-* facto populus ſacrificare Domino conſueverat:
lum au- veritus Hieroboam, ne [9] ab eo plebem religio
reum. averteret, ſtatuit animos ejus ſuperſtitione oc-
[11] *id eſt* cupare. Itaque [10] vaccam auream in Bethel,
ſacrifica- alteram apud Dan conſtituit, quibus populus
ret. [11] litaret: ſacerdoteſque, omiſſa Levi tribu,
3 Reg. 13 ex plebe inſtituit. Inviſum Domino flagitium
expoſtu-

poſtulatio conſecuta. Crebra deinde inter 3 Reg. 14
ges prælia, dubio eventu regnum obtine- AbiaRex
nt. Roboam ſeptimo & decimo imperii an- Iudæ.
exacto, vita functus eſt. In hujus locum 3 Reg. 15
Abiud filius ejus regnum Hieroſolymę[13] ſex [12] *Heb.*
nos tenuit: quamvis in Chronicis triennio *V. Abia.*
gnaſſe referatur. Huic [14] Aſab filius ſucceſſit, [13] *tres, ut*
David quintus fere, quippe abnepos ejus; fuit *in Heb.*
ligioſus Domini cultor: namque deletis aris *V.* 2 Par.
ciſque idolorum, veſtigia paternæ perfidiæ 13.
tulit. Fœdus cum [15] rege Syriæ firmavit: [14] Aſa. *C.*
us auxilio Ieroboæ regnum, quod tum à [16] fi- *H.* Rex
tenebatur, multa clade affecit: ac ſæpe vi- Iudæ.
s hoſtibus prædam ex victoria retulit. Poſt [15] *Benha-*
um & quadrageſimum annum, æger pedi- *dado.*
s deceſſit. Huic triplex peccatum adſcribi- 2 Par. 16
: unum, quod ſocietate regis Syriæ nimium [16] *rectius,*
nfiſus ſit: alterum, quod [17] prophetam *à ſucceſ-*
omini, hoc ipſum increpantem, in vin- *ſore.*
la conjecit: tertium, quia in pedum dolore [17] *Anani.*
medium non à Domino, ſed à medicis Nadab
raverit. Sed initio regni hujus, Hiero- rex Iſraël.
am rex decem tribuum defunctus eſt, re- [18] *pater-*
um Nadab filio reliquit. Is malis operi- *nis, Sig.*
s, & tam ſuis quam [18] maternis meritis Baaſa rex
viſus Domino, non ultra biennium regno Iſraël.
titus eſt, privataque imperio indigna pro- [19] *Baa-*
nies [19] Banachiæ filium ſucceſſorem ha- *ſam A-*
it, æque à Domino alieniſſimum. Iſque *chiæ fil.*
ſexto & vigeſimo imperii anno defun- [20] *quarto.*
s eſt: regnum ad Helam filium devolu- Eſa Rex
n, nec ultra biennium retentum. namque Iſraël.
n Zambri princeps equitum epulantem in- 3 Reg. 16
fecit, regnumque occupavit: vir perinde in Ambri
ominum atque homines impius. Ab hoc rex Iſraël.
s populi ſeceſſit, Thamni cuidam regium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

nomen delatum. Sed [21] Iambri ante hunc ſeptem annos, & cum eodem duodecim regnavit. At in parte tribus Iudæ Aſab mortuo, Ioſaphat filius ejus regnare cœpit, vir [22] religioſis virtutibus merito clarus. Is cum Iambri pacem habuit. Defunctus eſt autem, cum regnaſſet annos v & xx. Hujus imperii tempore Achab Iambri filius, rex decem tribuum fuit, ultra omnes in Dominum impius. Namque Iezabel filia Baſæ regis ex Sidone, in matrimonio accepta Bahali idolo aram lucoſque conſtituit, & prophetas Domini interemit. Quo tempore Helias propheta oratione cœlum concluſit, ne pluviam terra daret: idque regi denunciavit, ut ſe impius cauſam mali eſſe cognoſceret. Igitur ſuſpenſis cœlo aquis, cum loca omnia aduſta ſolis ardoribus non victum hominibus, non pabulum jumentis darent, ipſi ſe intra periculum famis propheta concluſerat. Ea tempeſtate cum eremum petiſſet, corvis ci bum miniſtrantibus, vixit. Aquam [23] torren proximus, donec aruit, dedit. Inde admoni tus à Domino, Sareptæ oppidum petiit: a mulierem viduam divertit. Cumque ab ea eſu riens cibũ peteret, illa cauſari, non eſſe ſibi ni puſillum farris, & puſillum olei: quo abſum pto, una cum [24] filiis mortem expectaret. Se cum Helias verbis Dei polliceretur, nec hy driam farre, nec vas oleo eſſe minuendum mulier poſcenti fidem non cunctata prophet credere, promiſſorum fidem conſecuta eſt. S quidem divinis incrementis tantum accreſc ret, quantum quotidie detrahebat. Eode tempore ejuſdem viduæ filium mortuum, H lias in vitam reduxit. Tum juſſu Domini r gem adiit, exprobratoque ei ſacrilegio, pop

ſc

Margin notes:

[21] *Amri.*

1 Paral. 3

Ioſaphat Rex Iudæ.

[22] *religionis mavult Sig.*

3 Reg. 16

2 Par. 20.

Achab rex Iſraël.

Iezabel uxor Achab.

Helias Propheta cælum claudit.

3 Reg. 17

[23] *Carith. vel, Saraphthæ.*

[24] τοῖς τέκνοις, LXX *Cod. H. filio.*

3 Reg. 18

…it ad ſe omnem populum congregari. Qui
…m propere conveniſſet, accitis idolorum ac
…corum ſacerdotibus cccc [1] fere & L, inter *[1] redundat.*
…os inde orta eſt altercatio: Helia Dominum
…rædicante, illi ſuperſtitiones ſuas aſſerebant. Helias ſacrilegos ſacerdotes occidit.
…oſtremo, placuit fieri periculum, ut ſi cujus
…æſam hoſtiam miſſus cœlo ignis abſumeret,
…ta eſſet religio, quæ virtutem ediidiſſet. Ita
…cerdotes occiſo vitulo, Baal idolum invoca-
… cœperunt: fruſtraque conſumptis invoca-
…onibus, imbecillitatem domini ſui tacitè fate-
…antur. Tum verò Helias irridens eos: Ne for-
…, inquit, dormiat, clamare vehementius, ut
…omno, quo tenetur, evigilet. Enim vero mi-
…ri trepidantes, muſſare, & tamen quidnam
…elias facturus eſſet, expectare. At ille, cæſum
…tulum impoſuit, quum prius ſacratium aqua
…pleſſet: invocatoque Domino, expectanti-
…us cunctis, ignis cœlo delapſus, aquam cum
…oſtia abſumpſit. Tum vero populus ſolo ſtra-
…is, Dominum fateri, idola execrari: poſtre-
…o, Heliæ juſſu prophani [2] ſacerdotes com- *[2] prophetæ Baal.*
…rehenſi, deductique ad [3] torrentem, necati
…nt. Redeuntem inde regem propheta proſe- *[3] Ciſon. ſcil.*
…tus eſt. Sed cum ei Ieſabel regis uxor vitæ
…riculum pararet, ad [4] remotiora ſeceſſit. Ibi 3 Reg. 19
…m Dominus allocutus eſt, ſeptem millia vi- *[4] Scil. ad deſertum Berſabee.*
…rum eſſe adhuc pronuncians, qui ſe idolis
…on dediſſent. Mirum id Heliæ fuit, qui ſolum
…à [5] ſacrilegio immunem eſſe crediderat. Ea *[5] id eſt, idololatria.*
…mpeſtate Achab rex Samariæ vineam Nabu-
…æi, adhærentem [6] ſibi, concupivit. Quam
…m ille ei vendere noluiſſet, dolis Iezabel in- 3 Reg. 21
…fectus eſt. Ita Achab vinea potitus eſt, cum *[6] id eſt, palatio ſuo.*
…men Nabuthæi mortem doluiſſe referatur.
…ox per Heliam verbo Domini increpitus,

 agnito-

3 Reg. 20 agnitoque crimine cilicio indutus, egiſſe pœ-
Achab nitentiam traditur. Quo facto, imminentem
de Syris pœnam avertit. Namque rex Syriæ magn
victoria. cum exercitu, duobus & triginta regibus i
ſocietatem belli aſcitis, fines Samariæ ingre
ſus, cum rege urbem obſidere cœpit. Acti
[7] deinde obſeſſorum rebus, dat belli conditio-
7 fractis, nes, ſi aurum & argentum & fœminas tradi
Sig. ar- diſſent, fore uti vitæ eorum parceret. Sed tar
ctis, Druſ. injuſtis conditionibus extrema perpeti ſatiu
viſum. Et cum jam omnium deſperata eſſet ſa
lus, propheta à Domino miſſus, regem adh
hortatur ut in prælium exeat: cunctantem
multis confirmat. Ita eruptione facta, fuſi ho
ſtes, copioſaque præda reperta. Sed poſt an
num reparatis viribus, Syrus in Samariam re
greſſus, acceptam cladem ultum ire cupien
rurſum victus eſt. Eo prælio CXX millia Syro
rum interiere: Regi venia data, regnum ei &
priſtinus ſtatus conceſſus. Tum Achab verb
Dei à propheta increpitus, cur abuſus divin
munere, hoſti ſibi tradito peperciſſet. Igitu
Syrus poſt triennium, bellum Hebræis intuli
3 Reg. 22 Adverſum hunc Achab, pſeudoprophetaru
Ocho- impulſu, in prœlium deſcendit: ſpreto Mich
zias rex propheta, & in vincula conjecto, quod ei ex
Iſraël. tiabilem fore pugnam denunciaſſet. Ita eo præ
4 Reg. 1. lio Achab interfectus, Ochoziæ filio imperiu
8 Accaro- reliquit. Is æger corpore, cum ex miniſtris, q
nitarum [8] idolum pro ſalute ejus conſulerent, miſiſſe
9 per an- Helias à Deo [9] monitus, obviam ſe eis obt
gelum, lit, increpitoſque renunciare regi jubet, mo
ſcil. tem ejus conſequuturam. Tum rex compr
hendi eum, ac deduci ad ſe jubet: ſed miſ
10 Ioram cœleſti igne abſumpti. Rex, ut propheta pr
rex Iſraël. dixerat, obiit. ſucceſſit autem [10] Ioram ei frat

eju

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

us:iſque duodecim annis imperio potitus eſt.
t in parte duarum tribuum Ioſaphat rege de-
ncto , Ioram filius regnum tenuit annos [11]
uodeviginti. Is Achab filiam uxorem habuit,
cero quam patri propior. Poſt hunc Ocho-
as filius imperium adeptus eſt. Hoc regnan-
, Helias tranſlatus refertur. Eodem tempore
liſeus diſcipulus ejus, multis [12] ſignis potens
titit: quæ omnia notiora ſunt, quam ut no-
ro ſtylo egeant. Ab eo eſt viduæ filius reſuſci-
tus , Syrus lepra purgatus. Famis tempore,
nnium rerum copia fugatis hoſtibus invecta,
uſum trium exercituum aquæ præbitæ : de
iguo olei immodicis incrementis ſolutum
ulieris debitum , & ipſi ſufficiens vivendi
bſtantia data. Hujus temporibus , ut dixi-
us, Ochozias duarum tribuum erat rex : de-
m vero Ioram , ut ſupra retulimus , impera-
it. Interque eos fœdus ictum. Nam & adver-
s [13] Syros junctis viribus bellatum : & ad-
rſum Iehu , qui per prophetam in regem de-
m tribuum unctus fuerat, pariter in prælium
reſſi, eadem pugna interiere. Sed regnum Io-
m Iehu tenuit, poſito [14] Ochozia in Iudæa
ge. Qui uno anno regnavit : mater ejus [15]
otholia imperium occupavit , ad empto ne-
oti imperio, etiam tum parvo puero, cui Ioas
omen fuit. Sed huic ab avia præreptum impe
um, poſt octo fere annos , per ſacerdotem &
opulum depulſa avia redditum. Hic initio re-
ni obſervantiſſimus divini cultus fuit, ma-
iſque ſumptibus templum exornavit . poſt
dulationem principum depravatus, adoratuſ-
ue ab eis, Dei iram meruit. Namque ei Aza-
el rex Syriæ bellum intulit: inclinatiſque re-
us ſuis , auro templi pacem redemit. Nec ta-

Ioram rex Iudæ.
[11] *octo, Sig.*
2 *Par.* 21
Achazias rex Iudæ.
4 Reg. 2.
Heliſæus propheta.
[12] *miraculis.*
4 Reg. 4.
4 Reg. 5.
4 Reg. 7.
4 Reg. 8.
[13] *Haſael, regem Syria.*
4 Reg. 9.
Iehu Rex Iſraël.
4Reg. 10
[14] *depoſito, id eſt ſepulto.*
[15] Athalia Regina Iudæ.
4Reg. 11
Ioas Rex Iudæ.
4Reg. 12
2 Paralip. 24.

men ea potitus eſt, facti invidia à ſuis interfe
Amaſias ctus, anno imperii quadrageſimo. Huic Ama
Rex Iudę. ſia filius ſucceſſit. At in parte decem tribuum
4 Reg. 13 defuncto Iehu, Ioachas filius ejus regnavit in
Ioachas viſus Deo, malis operibus, ob quæ regnum
Rex ejus Syris prædæ fuit, donec Dei miſericordi
Iſraël depulſis hoſtibus, priſtinum habere ſtatum cœ
4 Reg. 14 perunt. Ioachas diem functus, Iohæ filio reli
2 Par. 23 quit regnum. Is Amaſſiæ regi duarum tribuum
civile bellum intulit, victoriaque potitus, mul
tam prædam in regnum ſuum convertit. Idqu
ob Amaſſiæ delictum accidiſſe traditur. Siqui
2 Par. 25 dem Idumæorum fines victor ingreſſus, idol
[16] *viginti* gentis ejus aſſumpſerat. Hic novem [16] anno
novem, regnaſſe ſcribitur, quantum in libris Regno
εἴκοσι rum reperi. Sed in Paralipomenis, atque etiam
& ἐννέα. in Chronicis, novem & viginti annos impe
rium tenuiſſe annotatum eſt. Et nimirum i
Ioram perſuadente ratione, quæ in his Regnorum li
rex Iſraël. bris facile perſpici poteſt. Ioram enim rex de
[17] *quinto-* cem tribuum, octavo [17] anno imperii Amaſſi
decimo, traditur regnare cœpiſſe, unumque & quadra
Sig. ginta annos imperium tenuiſſe. regnante de
mum Ozia Amaſſiæ filio, quarto imperii eju
anno defunctus eſt. Qua ratione viginti & no
vem annos regi Amaſſiæ effecit. Itaque no
hoc ipſum ſecuti, quia rationem temporum
4 Reg. 14 perſequi placet, Chronicorum authoritati ac
2 Par. 26 ceſſimus. Igitur Amaſſiæ Ozia filius ſucceſſi
Ozias nam in parte decem tribuum Ioas diem fun
rex, qui ctus, Ioram filio locum fecerat: poſtque hun
& Aza- Zacharias ejus filius regnavit. Horum nos re
rias. Za- gum, omniumque qui in parte decem tribuum
charias Samariæ præfuerunt, annotanda eſſe tempor
rex Iſraël. non putavimus: quia brevitati ſtudentes, ſu
perflua omiſimus, & ad cognitionem tempo
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

 [18] *duarũ*
n ejus potiſſimum[18] partis annos credimus *tribuum.*
ſequendos, quæ in captivitatem poſterius Oſias rex
ducta, prolixius tempus in regno habuit. Iudæ.
tur Ozias regnum Iudæ adeptus, præcipuam 2 Par. 26.
tam Domini cognoſcendi habuit, Zacharia Zacha-
pheta plurimum uſus: Eſaias etiam ſub hoc rias.
gnum prophetaſſe traditur, quo merito pro- 4 Reg. 15
ris eventibus adverſus finitimos bella geſſit. [19] *ſcilicet*
abas etiam devicit. Iamque Ægyptum ter- *è templo.*
e nominis ſui concuſſerat, elatuſque ſecun- 1 Par. 27
rebus, illicita præſumens, incenſum Deo Iotham
tulit: quod ſolis facere ſacerdotibus fas erat. rex Iudæ.
que cum per Azariam ſacerdotem increpi- Achaz,
s eo loco decedere cogeretur, atque in iram rex Iudæ.
arſiſſet, lepra oppletus [19] deceſſit. Quo mor- 4 Reg. 16
affectus, vita functus eſt, quum regnaſſet 4 Par. 28.
nos duos & quinquaginta. Regnum inde Ninivi-
athæ filio datum: iſque admodum ſanctus tarum
iſſe traditur, proſpereque imperium admini- hiſtoria
avit: gentem Ammonitarum bello victam & pœni-
pendium præſtare coëgit. regnavit autem tentia.
nis XVI. Eidemque Achaz filius ſucceſſit. Ion. 1.
lebris circa hæc tempora Ninivitarum fides & 2.
aditur. Id oppidum olim ab Aſſur, [20] Seon * *Semir.*
io conditum, caput regni Aſſyriorum fuit: * *imo pue-*
equens tum incolentium multitudine, alens *rorum, ut*
virorum millia c & xx: atque, ut in magno *in Cod.*
pulo, abundans vitiis. Queis Deus motus, *Heb.*
nam prophetam ex Iudæa ire præcepit, ac [22] *Hæc de*
nunciare urbi excidium ſicut [22] olim Sodo- *ſuo addi-*
a & Gomorrha divinis ignibus conflagraſ- *dit.*
nt. Verum propheta prædicationis iſtius mi- [23] *quia,*
ſterium detrectans, non cõtumacia, ſed præ- *Colon.*
ientia, qua [23] videbat Dominum pœnitentia [1] *Tharſis,*
puli placandum, navim, quæ longe diverſa *id eſt,*
gione [1] Tharſos petebat, conſcendit. Sed ubi *Tarſum*
 in *Cilicia.*

in altum proceſſum, nautæ ſævitia maris con
pulſi, quisnam eſſet mali cauſa, ſorte explor
vere. Cum ſuper Ionam ſors decidiſſet, ta
quam piaculum tempeſtatis in profundu
projectus eſt : exceptuſque à ceto, marir
monſtro, ac devoratus, poſt triduum fere Nin
vitarum littoribus ejectus, juſſa prædicat, u
bem ſcilicet ob peccata populi [2] triduo perit
ram. Igitur non diſſimulanter, ut olim Sod
mis, audita eſt vox Prophetæ : ac ſtatim juſ
regis, exemploque, populus univerſus, quin
recens nati cibo potuque abſtinere jubentu
jumenta itidem & diverſi generis animal
compulſa fame ac ſiti, lamentantium ſpecie
cum hominibus præbebant. Ita imminens m
lum averſum. Ionæ apud Deum conquerent
quod fides dictis non affuiſſet, reſponſum, pc
nitentibus veniam negari non poſſe. At in S
maria Zachariam regem admodum impiun
quem ſuperius regnaſſe memoravimus, Sel
quidam interemit, regnumque occupavit
idemque Manæ inſidiis, exemplo facti ſui p
rit. Mane [3] ereptum Sellæ imperium tenuit, f
lioque 4 Pache reliquit. Eundem vero 5 Pacl
quidam ejuſdem nominis interemit, regnum
que occupavit. Mox ab Oſee peremptus, e
dem ſcelere quo aſſumpſerat, imperium am
ſit. Hic ultra omnes reges ſuperiores impiu
pœnam ſibi, perpetuamque genti captivitatem
à Deo meruit. Namque ei Salmanaſſer rex A
ſyriorum intulit bellum, victumque tribut
rium ſibi effecit. Sed cum occultis conſiliis r
bellionem pararet, regemque Æthiopum, q
tum Ægyptum obtinebat, in auxilium acceſſ
ret, idque Salmanaſſer comperiſſet, perpetu
eum vinculis in carcerem conjecit, urbemqu

exc

[2] XL. *diebus, ut Cod. Heb.*
Ion. 3.
Ionas Ninivitas convertit.
Ion. 4.
4 Reg. 15
Sellum, rex Iſrael.
Manahē rex Iſrael.
[3] *Manes pro Manem, aut, Manahē.*
Phacëa, rex Iſraël.
4 *Phaceia.*
Phace, rex Iſraël.
5 *Phacee.*
4 Reg. 17
Oſee, rex Iſraël.
Deportatio Iſraëlitarum in Aſſyriam.

cidit[6],populum univerſum in regnum ſuum *[6] cepit,*
duxit, Aſſyriis in hoſtili ſolo ad cuſtodiam *non exci-*
ſitis. exinde ea pars Samaria appellata: quod *dit peni-*
ngua Aſſyriorum cuſtodes[7] Samaritas vo- *tus.*
ant.ex quibus plerique divinas ceremonias re- *[7] imo Sa-*
perunt, reliquis in errore gentilitatis perſeve- *mar vox*
ntibus. Hoc bello Tobias in captivitatem *Heb.*
ctus eſt. At in parte duarum tribuum rex Tobiæ
chas ob impietatem inviſus Deo, cum finiti- captivi-
orum bellis ſæpe premeretur, deos gentium tas.
lere decrevit,nimirum[8] quia eorum illæ au- Achas,
lio victores frequentibus prælijs extitiſſent. rex Iudæ.
a in hoc nephariæ mentis piaculo diem fun- 2 Reg. 16
us eſt, cum XVI annis in regno fuiſſet. Huic 2 Par. 28
zechias filius ſucceſſit, multum paterni diſſi- *[8] Hoc de*
ilis ingenii. Namque initio regni, populum *ſuo adje-*
cerdoteſque ad Dei cultum cohortatus, mul- *cit.*
s diſſeruit, ut frequenter caſtigati à Domino, Ezechias,
epius eſſent miſericordiam conſequuti,ut po- rex Iſraël.
remum decem tribus, in captivitatem nuper 4 Reg. 18
bductæ, ſacrilegii pœnas diſſolverent: curan- 2 Par. 29.
um eis ſedulo, ne eadem pati mereantur. Ita
onverſis ad religionem omnium animis, Le-
itas Sacerdoteſque omnes ad celebranda ſe-
undum legem ſacrificia ordinavit: celebrari-
que Paſcha inſtituit, quod jam pridem fuerat
omiſſum. Cumque dies feſtus adeſſet, dimiſſis
er omnem terram nunciis, conventus diem 2 Par. 30
dixit[9]: ut ſi qui poſt abductionem decem tri- *[9] indixit,*
uum in Samaria reſediſſent, ad ſolemne ſa- *Col.*
rum convenirent. Ita frequentiſſimo conven-
u dies ſacer publica lætitia exactus, longo poſt
ntervallo religione legitima per Ezechiam re-
tituta. Pari deinde induſtria, qua divina cura-
erat, rem bellicam adminiſtravit, Allophy- 4 Reg. 18
oſque frequentibus prælijs contudit: donec ei 2 Par. 32.

Senna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Sennacherib rex Aſſyriorum bellum intulit,
magno cum exercitu fines ejus ingreſſus: late-
Eſa. 36. que agris vaſtatis, nullo obſiſtente, urbis obſi-
dionem urgebat. Ezechias enim multitudine
inferior, non auſus manum conſerere, muris
ſe tuebatur. Rex Aſſyrius portis aſſultans, mi-
nitari excidium, deditionem imperare, Eze-
[10] *ſumpſiſſe, Sig* chiam fruſtra Deo confidere, ſe Dei nutu po-
tius arma [10] ſuppreſſiſſe: victorem omnium
gentium, everſorem Samariæ, effugi non poſ-
Eſa. 37. ſe, ni matura deditione ſibimet conſuluiſſent.
In hoc rerum ſtatu Ezechias Deo fretus, Eſaiam
prophetam conſulit: ejuſque reſponſo edoce-
tur, nihil ex hoſte periculi fore, divinum au-
4Reg. 19 tem auxilium non defuturum. Nec multo
[11] *Tharaca, id eſt, Θαρακά. Sed in cod. Eb. Thirhaca. Hæc paullo aliter Scriptura.* poſt [11] Tirchac rex Æthiopum regnum Aſſy-
riorum invadit. Quo nuncio Sennacherib ad
ſua tuenda converſus, fremens & clamitans,
victori ſibi victoriam eripi, bellum omiſit:
miſſis ad Ezechiam literis, cum verborum
cõtumeliis denuncians, ſe paulo poſt rebus do-
mi compoſitis ad excidium Iudææ mature re-
diturum. Sed nihil his Ezechias motus, oraſſe
Dominum traditur, ne hanc tantam hominis
inſolentiam inultam ſineret. Ita eadem nocte
Sennacherib ab angelo cæſus. angelus caſtra Aſſyriorum aggreſſus, [12] multa
hominum millia letho dedit. Rex trepidus in
oppidum Niniven confugit, ibique à filiis in-
[12] CLXXXV Mill. terfectus, dignum ſe exitium tulit. Per idem
tempus Ezechias, æger corpore, morbo incu-
buerat. Cumque Eſaias ei verbum Domini an-
4Reg. 20 nunciaſſet, vitæ ejus finem adeſſe: fleſſe rex
Eſai. 38. traditur. ita XV annos prorogari ſibi ad vitam
Manaſſe rex Iudæ. meruit. Quibus peractis, nono & vigeſimo
imperii anno deceſſit: regnum Manaſſe filio
4Reg. 21 reliquit. Is à patre multum degenerans, relicto

Domino,

Domino, culturas impias exercuit: ob quod in poteſtatem Aſſyriorum traditus, malo coactus agnovit errorem: populumque adhortatus eſt, uti relictis idolis Dominum colerent. Nihil ſane dignum memoria geſſit, regnavit autem annos v & l. Amon deinde filius ejus regnum adeptus eſt, nec ultra biennium eo potitus eſt: paternæ impietatis hæres, Domini negligens, ſuorum inſidiis circumventus periit. Ad Ioſiam filium imperium devolutum. Is admodum religioſus fuiſſe traditur, ſummaque cura divina adminiſtraſſe, Helchia [13] ſacerdote uſus bene. Is cum in templo librum [14] verbi Dei ſcriptum, repertum à ſacerdote legiſſet, quo continebatur, Hebræam gentem ob crebras impietates & ſacrilegia delendam, piis ad Deum precibus fletuque jugi imminentem cladem avertit. Quod ubi indultum ſibi per [15] Ollam prophetiſſam comperit, majore cura, utpote obligatus divinis beneficiis, cultum Dei exercuit. Igitur vaſa omnia, anteriorum regum ſuperſtitionibus idolis conſecrata, cremavit. Namque eo prophani ritus invaluerant, ut ſoli ac lunæ divinos honores darent, iiſdemque etiam ex metallis ſacraria ædificarent. Quibus Ioſias in pulverem redactis, ſacerdotes quoque prophanarum ædium interfecit. Sed ne ſepulchris quidem impiorum pepercit: quod olim prædictum à propheta, impletum animadverſum eſt. Hujus octavo & decimo imperii anno, Paſcha celebratum. Poſt triennium fere, adverſus Nechao regem Ægypti, qui bellum Aſſyriis inferebat, in prælium egreſſus, priuſquam inter ſe acies concurrerent, ſagitta ictus eſt. Exque eo vulnere in urbem relatus, deceſſit, cum regnaſſet annos

4Reg. 21
Amon, rex Iudæ.
4Reg. 22
Ioſias, rex Iudæ.
13 *Pontifice.*
14 *legis.*
4Reg. 23
15 *Oldam.*
3 Paralip. 35.
3 Eſd. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[16] xxx, *ut in Heb. Ver.*

Ioachaz, rex Iudæ.

Ibidem.

Eliachim ſeu Iehojachim, rex Iudæ.

[17] *leg. Ioachæ frater, Ioſiæ F.*

4 Reg. 24

Prima tranſlatio Iudæorum in Babyloniam ſub rege Ioachim.

Iechonias Rex Iudæ.

[18] *confuſio nominum Ioakim & Ioachin.*

Hieroſolyma ac templum vaſtatū.

1 & [16] xx. Ioachas inde filius ejus regnum adeptus, tribus menſibus tenuit, captivitati ob impietatem deſtinatus. Namque eum Nechao rex Ægypti vinctum, captumque duxit. Nec multo poſt in vinculis diem functus eſt. Iudæis ſtipendium annuum imperatum, rex eis Eliachim arbitrio victoris datus, qui poſtea immutato nomine Ioachis vocitatus eſt. Hic [17] Ioachæ fratris Ioſiæ F. fuit, fratri quam patri propior, ſacrilegio inviſus Deo: igitur cum regi Ægyptio pareret, quippe cui tributum penderet, Nabuchodonoſor rex Babylonius Iudæam terram occupavit armis, & per triennium jure belli victor poſſedit. Etenim cedente jam rege Ægypti, determinatiſque inter eos imperii finibus convenerat Iudæos ad Babylonem pertinere. Ita cum Ioachis exactis in regno annis undecim, [18] filio ejuſdem nominis locum feciſſet, iſque regis Babylonii in ſe iram concitaſſet, Deo nimirum agente cui conſtitutum erat Iudæam gentem captivitati & internecioni dare, Nabuchodonoſor Hieroſolymam cum exercitu ingreſſus, [19] urbem muroſque ac templum ſolo ſtravit: auri immenſum modum & ſacra ornamenta vel publica vel privata, pubereſque omnis virilis ac muliebris ſexus tranſtulit: relictis, quorum imbecillitas aut ætas faſtidio victoribus fuit. quæ turba inutilis ſervitio, exercendis colendiſque agris, ne incultum eſſet ſolum, deputata. Eiſdemque rex Sedechias præpoſitus: ademptis [20] viribus inani tantum umbra regii nominis conceſſa. Sed Ioachis tribus menſibus tempus imperii habuit. Is cum populo Babyloniam tranſlatus, & in

[19] *error Sulpicij.* Sedechias Rex Iudæ. 4 Reg. 25. [20] *Hæc non habentur in fonte.*

& in carcerem conjectus eſt: trigeſimum [21] poſt annum emiſſus, atque à rege in amicitiam receptus, menſaque & conſiliis participatus, non ſine ſolatio depulſæ calamitatis deceſſit. Interea Sedechias rex turbæ inutilis, quanquam ſine viribus, infido ingenio, & Dei immemor qui non intelligeret captivitatem ob delicta gentis illatam, poſtremis denique malis [22] debitus, regis animum offendit. Ita ei poſt novem annos Nabuchodonoſor bellum intulit: compulſumque intra muros confugere triennio obſedit. Qua tempeſtate Ieremiam prophetam, qui jam ſæpius imminere urbi captivitatem pronunciaverat, conſulit, ſi quid ſpei forſitan ſupereſſet. Sed ille, cœleſtis iræ non ignarus, eadem ſæpius interrogatus, reſpondit, ipſi regi ſpecialem pœnam denuntians. Tum vero Sedechias in iram excitatus, trudi prophetam in carcerem jubet; moxque eum crudelis facti piguit. Sed obſiſtentibus Iudæorum principibus, quibus jam inde à principio moris fuerat bonos premere, abſolvere innocentem non eſt auſus. Iiſdem cogentibus, in lacum immenſi profundi, cœnoque ac ſordibus, atque ex eo exitiabili fœtore horridum, demiſſus eſt, ut ne ſimplici quidem morte expiraret. Sed rex, licet impius, aliquanto tamen ſacerdotibus [23] mitior, educi prophetam de lacu, & carceris cuſtodiæ reddi jubet. Interea obſeſſos vis hoſtium & penuria urgebat: conſumptiſque omnibus quæ mandi poterant, fames invaluerat. Ita defeſſis inedia defenſoribus, oppidum captum, incenſumque. Rex, ut propheta dixerat, effoſſis oculis, Babyloniam tranſlatus: Hieremias miſericordia hoſtili carcere exemptus. Cum eum Nebuzardan princeps regius,

[21] XXXVII Sig.

[22] *Sic, mors naturæ debita: &, cœlo debita progenies.*

Ieremias à ſuis afflictus.

Ierem. 37 hæc paullo aliter referuntur.

4 Reg. 25
2 Par. 36.

Ierem. 38

[23] *principibus.*

Ier. 39.

Altera Captivitas Babylonica ſub Zedechia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

regius, captivum cum cæteris duceret, delata ſibi optione ab eo, utrum in ſolo patrio deſerto deſolatoque ſubſiſtere, an ſecum abire in ſummis honoribus vellet, reſidere in patria maluit. Nabuchodonoſor abducto populo, reſiduis quos belli conditio vel prædæ faſtidium 14 reliqui à victoribus fecerat, Godoliam ejuſdem gentis præpoſuit, abſque ullo inſigni regio, aut imperii nomine: quia præeſſe paucis, & calamitoſis, nulla dignitas erat.

14 *Reliquos, forte relinqui, Sig. reliquias Giſ.*

Godolia rex Iudæ.

Captivitas Iudæorũ in Babylonia annorum LXX.

LIBER SECVNDVS.

CAptivitatis tempora prophetarum vaticiniis atque actibus illuſtrata ſunt. Maxime itaque Danielis egregiam ad conſervandam legem perſeverantiam, & in abſolutionem 1 Suſannæ divino conſilio, cæteraque ab eo geſta, ordine perſequemur. Hic ſub rege 2 Ioachim captus deductuſque Babyloniam, parvus admodum puer: poſtea ob elegantiam vultus inter miniſtros regios aſſumptus, unaque cum eo Ananias, Miſael, & Azarias. Sed cum eos rex delicatioribus cibis curari præcepiſſet, idque Aſphanæ eunucho negotii dediſſet, Daniel paternarum traditionum memor, ne ex menſa regis 4 gentilium cibis participaret, popoſcit ab eunucho, ut leguminibus tantum uterentur. Cauſante Aſphane, ne diſſimulatum imperium regis conſecutura macies proderet: Daniel Domino fretus, pollicetur majoris decoris ſibi vultus ex leguminibus, quam ex cibis regiis fore. Fideſque dictis affuit, ita ut minime eorum vultus comparabiles haberentur, qui imperialibus impendiis procurabantur.

Daniel regi carus.

1 *divinum conſilium, Sig. alij inducunt* IN *præpoſitionem*

Dan. 1.

2 *Ioacim.*

3 *patriarum, Sig.*

4 *gentium*

Danielis continentia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

. Igitur à rege in honore & gratia adhibiti,
ndentia & diſciplina brevi omnibus regis
oximis antelati. Per idem tempus Suſanna
ædam Ioachim nupta, ſpectatæ fœminæ pul-
ritudinis, à duobus presbyteris appetita,
m impudicis non acquievisſet, falſo crimine
ceſſitur: iiſdem presbyteris deferentibus, in
motis locis adoleſcentem cum ea deprehen-
m, ſed illum juvenili alacritate ſenum ma-
s effugiſſe. Ita presbyteris fides habita, judi-
o populi Suſanna damnatur. Quę cum ſecun-
um legem ad ſupplicium duceretur, Daniel
m annos natus XII, increpitis Iudæis, quod
nocentem morti dediſſent, reducere eam in
dicium, cauſamque denuo audiri poſtulat.
nimvero multitudo Iudæorum, quæ tum ad-
at, non ſine Domino exiſtimans puerum
ontemptæ ætatulæ in hanc conſtantiam pro-
ipiſſe favore accommodato, in conſilium re-
ertitur. Initur denuo judicium: Danieli, ut
nter majores natu reſideret, delatum. Igitur
parari accuſatores jubet: unumque [5] ex eis
nterrogat ſub cujus generis arbore adulteram
eprehendiſſet: ex varietate reſponſi, falſitas
eprehenſa: Suſanna abſoluta; presbyteri, qui
nnocenti periculum creaverant, capite da-
nnati. Ea tempeſtate Nabuchodonoſor ſom-
ium vidit, myſterio futurorum mirabile. Cu-
us interpretationem, quum per ſe non poſſet
volvere, aſcitis ad interpretandum Chaldæis,
qui magicis artibus, extiſque hoſtiarum ſcire
occulta, & futura [6] præcinere videbantur: mox
veritus ne more hominum non vera, ſed pla-
cita regi ex ſomnio conjectarent, viſa ſuppri-
mit, popoſcitque ab eis, ut ſi [7] vera in his di-
vinatio eſſet, ſomnium ipſum ſibi dicerent:
tum

Dan. 13. Suſannæ apocrypha hiſtoria.

Iudicium Suſannæ per Danielem.

[5] *unumque atque alterum, Sig.*

Dan. 2. Somniū Nabuchodonoſoris de Regnis futuris.

[6] *prædicere.*

[7] *id eſt, ſi viri divini eſſent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tum demum interpretationi eorum credit rum, ſi prius enunciando ſomnium, artis p riculum feciſſent. Illi vero tantam molem al nuentes, non eſſe id humanæ opis confitebar tur. Rex motus, quod falſa divinandi profe ſione homines erroribus illuderent, cum aſtr cti præſenti negocio nihil ſcire ſe confiteren tur. Ita edicto regis in eos animadverſum, pa lamque omnes hujus artis interficiebantur

Aliquid abeſſe videtur.

Expoſitum ſomnium per Danielem.

Quod ubi Danieli compertum, regis proxi mum appellat: enunciationem ſomnii, inter pretationemque ejus pollicetur. Res ad regem defertur: Daniel accerſitur. jam revelato ſib per Dominum myſterio, viſio regis refertur ſolutioque. Sed res poſtulat, ut regis ſom nium, & interpretationem prophetæ, & con ſequentium fidem exponamus. Viderat rex pe ſoporem, imaginem [8] capite aureo, brachiiſ que [9] argenteis, ventre & femoribus æreis cruribus ferreis, quæ in pedes partim ferreos partim fictiles deſinebat. Sed ferrum atque te-ſtum inter [10] confuſum coire non poterat. ad extremum, imaginem lapis ſine manibus ab-ſciſſus proterebat: redactaque omnia in pulve-rem, vento ablata. Igitur ſecundum propheta interpretationem imago viſa, figuram mundi gerit. Caput aureum, Chaldæorum imperium eſt: ſiquidem id primum, & opulentiſſimum fuiſſe accepimus. Pectus & brachia argentea, ſecundum regnum annunciant. Cyrus enim, victis Chaldæis atque Medis, imperium ad Perſas contulit. In ventre æreo, tertium re-gnum portendi pronunciatur: idque imple-tum videmus. Siquidem Alexander ereptum Perſis imperium, Macedoniæ vindicavit. Cru-ra ferrea, imperium quartum: idque Roma-num

[8] ſtatuam, Druſ. [9] pectore brachiiſque. [10] interſe, Giſ. ſunt etiam, qui, teſtam, legant, pro, teſtum.

IV Mundi imperia ſeu Monarchiæ.

m intelligitur, omnibus [1] ante regnis vali- [1] *melius, omnium ante regnorum.*
ſimum. Pedes vero partim ferrei, partim fi-
les, dividendum eſſe Romanum regnum, ita
nunquam inter ſe coëat, præfigurant: quod
ue impletum eſt. Siquidem jam non ab uno
perator, ſed etiam à pluribus, ſemperque
er ſe armis aut ſtudiis diſſentientibus res
omana adminiſtratur. Denique commiſceri
ſtum atque ferrum nunquam inter ſe coëun-
m materiam: commiſtiones humani generis
turæ à ſe invicem diſſidentes, ſignificantur.
quidem Romanum ſolum ab exteris genti-
s aut rebellibus occupatum, aut dedentibus
ſemper pacis ſpecie traditum conſtat: exer- [2] *ſe per pacis ſpeciem, Sig.*
tibuſque noſtris, urbibus atque provinciis
rmixtas barbaras nationes, & præcipue Iu-
eos, inter nos degere nec tamen in mores no-
ros tranſire [3] videamus. Atque hæc eſſe po- [3] *videmus Giſ.*
rema tempora prophetæ annunciant. In la-
de vero ſine manibus abſciſſo, qui aurum,
rgentum, & ferrum teſtumque comminuit,
hriſti figuram eſſe. Is enim non conditione *Ioa.* 1. 13
umana editus (ſiquidem non ex voluntate
iri, ſed ex Deo natus eſt) mundum iſtum, in
uo ſunt regna terrarum, in nihilum rediget,
egnumque aliud incorruptum atque perpe-
uum, id eſt, futurum ſeculum quod ſanctis pa-
atum eſt, confirmabit. De quo uno adhuc
uorundam fides in ambiguo eſt, Non cre-
endum de futuris, cum de præteritis convin-
antur. Igitur Daniel multis à rege muneribus
lonatur, præfectus Babyloniæ, atque omni
mperio, in ſummis honoribus habebatur. Ejus Dan. 2.
uffragio Ananias, Azarias, & Miſael ad ſum-
nam æque dignitatem & poteſtatem provecti.
odem fere tempore, præclara Ezechielis pro- Ezechielis prophetia.

phetia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

phetia extitit, revelato ei futurorum & r
rectionis myſterio. Extat liber magni op
& cum cura legendus. At in Iudæa, cui

4Reg.25 Seditio relicto-rum in Iudæa.

excidium Ieroſolymæ Godoliam præpoſi
ſupra memoravimus, ægre ferentes [4] Iu
principem ſibi ex ſtirpe non regia, arbitri
ctoris datum: Iſmael [5] quodam duce &
citatore nefandæ conjurationis, diſpoſitis
in convivio inſidiis peremerunt. At [6] hi
extra noxiam fuerant, ultum ire facinu
pientes, propere adverſum Iſmael arma
piunt. Sed ille quia cognovit exitium ſibi
minere, relicto exercitu, quem contraxe
non amplius quam octo comitantibus ad A
monitas confugit. Igitur populum univer
metus pervaſerat, ne paucorum ſcelus omn
exitio rex Babylonius ultum iret. nam pr
Godoliam, multos ex Chaldæis cum eo in
fecerant. Itaque conſilium ineunt fugiend

[4] *quidā* Ier. 40. & 41.
[5] *de ſemine regio.*
[6] *Iohannes Caree F. & alij.* Ier. 41. 42.

Reliquiæ Iudæorum diſperſæ.

Ægyptum. Sed prius Hieremiam freque
adeunt, ſciſcitantes divinum reſponſum.
ille verbis Dei univerſos hortari, in ſolo pa
manerent: ſi id feciſſent, Dei præſidio tu
dos, nullumque à Babyloniis periculum f
Sin Ægyptum peterent, omnes ibi ferro ac
me, diverſoque mortis genere perituros.

Ier. 44. *Ioſephus Ant. l.* 10 *cap.* 11. Dan. 3. Satua aurea Regis neglecta.

plebs aſſueto malo inſolens parendi ſalubri
conſiliis, & divino imperio, profecta e
Ægyptum. Quid de ea poſtea actum, ſacri
teris ſiletur: nobis nihil compertum. Hoc
ctu temporum Nabuchodonoſor elatus re
ſecundis, ſtatuam ſibi auream immenſæ m
gnitudinis poſuit: adorarique eam ut ſacr
effigiem præcepit. Quod cum certatim ab o
nibus depravatis adulatione omnium ani
fieret, Ananias, Azarias & Miſael propha

offi

ficio abſtinuerunt, non ignorantes honorem
unc ſoli Deo debitum. Igitur rei ex edicto
gis conſtituuntur. propoſitaque eis conditio
enarum, ardens caminus, ut præſenti metu
orare ſtatuam cogerentur. Verum illi devo-
ri ignibus, quam piaculum committere, ma-
erunt. Itaque, vincti pedibus, in medias
ammas conjiciuntur. Sed miniſtros infandi
peris, dum promptius damnatos in ignem
ropellunt, flamma abſorbuit: Hebræos (mi-
um dictu, & incredibile, non viſentibus) ignis
on attigit, quum aſpectantibus deambulantes
camino pſalmum Deo dicere cernerentur,
iſuſque cum his inter ignem quartus ſpecie
angeli, quem, Nabuchodonoſor propius in-
itus, filium [8] Dei ſe vidiſſe confeſſus eſt.
'um rex haud dubius, divinam in re præſenti
iſſe virtutem, miſſis per omne regnum ſuum
dictis, facti miraculum provulgavit: confeſ-
is, ſoli Deo honorem deferendum. Nec mul-
o poſt, rex objecto ſibi ſomnio, mox voce
iam cœlo emiſſa admonitus, poteſtate regia
bjecta, atque ab omni converſatione humana
emotus, herbis tantum vitam ſuſtinens, egiſſe
œnitentiam traditur: ſervatum ei nutu Dei
mperium, donec impleto tempore, agnito de-
num Deo, poſt ſeptem annos, & regno, &
tatui priſtino reſtitutus eſt. Hic poſt devictum,
t ſupra diximus, Sedechiam, quem captivum
abylonem tranſtulit, regnaſſe traditur annos
ı & xx: quanquam id non in Sacra hiſtoria
criptum invenerim. Sed forte accidit, ut dum
nulta evolverem, annotationem hanc jam
[9] interpolato per ætatem libello, ſine autho-
is nomine reperirem, in quo regnum Baby-
oniorum tempora continebantur: quam præ-
tereun-

Ananias cum ſuis in caminum conjectus.

[7] *viri.*
[8] *ſimilem filio Dei.*

Dan. 4. Nabuchodonoſoris inſania & ſumtus.

[9] *Chronicon quoddam intelligit. Giſ. mavult, in interpolato &c.*

tereundam non putavi . ſiquidem & Chroni[...]
conſentirent : & ita illius nobis ratio quadr[...]
ret , ut per ordinem regum , quorum tempo[...]
continebat,uſq; in primum Cyri regis annum
LXX annos, (tot enim per Sacram hiſtoriam
captivitate uſque ad Cyrum fuiſſe referuntu[...]
impleret. Poſt Nabuchodonoſor filius ejus r[...]
[10] Evil-mero-dach vocatur etiam Ier. 52.31.& 4Reg.25 27. Dan. 5. gnum eſt adeptus, quem in Chronicis [10] Evi[...]
marodac fuiſſe vocitatum reperi. Hic duod[...]
cimo imperii anno diem functus , fratri min[...]
ri, qui Balthaſar dictus eſt, locum fecit. Is cu[...]
quarto & decimo anno publicum epulum pri[...]
cipibus ac præfectis ſuis daret , ſacra vaſa qu[...]
per Nabuchodonoſor de templo Hieroſol[...]
mæ ablata , ac in regales uſus uſurpata , ſed r[...]
condita in theſauris habebantur , proferri in[...]
peravit. Cum his per luxum ac licentiam reg[...]
[11] omnes, Sig. Balthaſaris ſacris vaſis abutentis ultio. lis convivii promiſcue [11] omnis virilis ac mu[...]
liebris ſexus , uxores concubinæque ejus ut[...]
rentur , ſubito rex in pariete conſpicit digit[...]
ſcribentes : cernebanturque [12] in verſum du[...]
ctæ literæ. Sed qui poſſet ſcripta legere , ne[...]
reperiebatur. Igitur rex perterritus , magos &
Chaldæos advocat. Quibus muſſitantibus ne[...]
[12] Sic. in candelabrũ verſum, idẽ. quicquam reſpondentibus, regina [13] regem ad[...]
monet , eſſe quendam Hebræum Daniel no[...]
mine, qui olim Nabuchodonoſor occulti my[...]
ſterii ſomnium revelaſſet , jam tum ob illu[...]
[13] Avia. ſtrem ſapientiam ſummis honoribus dona[...]
tum. Itaque accitus Daniel, perlegit, interpre[...]
tatuſque, ob delictum regis, qui ſacra Deo va[...]
temeraſſet , ipſi exitium imminere , regnum[...]
Ier. 50. que ejus Medis ac Perſis datum. quod mo[...]
Darius Medus, rex. conſecutum eſt. nam eadem nocte Balthaſa[...]
interiit , regnumque ejus Darius natione Me[...]
dus occupavit : Danielem illuſtri opinion[...]

com[...]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

pertum , univerſo imperio præpoſuit , ſe-
s ſuperiorum regum judicium. Nam &
uchodonoſor eum regno præfecerat, &
naſar veſte purpurea & torque aureo do-
m , tertium regni principem conſtituerat.
ur hi qui una cum eo rerum potentes erant,
itati [14] in Iudæo, quod eis alienigena ca-
æ gentis fuiſſet æquatus , regem deprava-
adulatione compellunt,ut ſibi diebus pro-
is triginta divini honores darentur , neque
uam liceret [15] dominum , niſi regem pre-
Facile id Dario perſuaſum,ſtultitia regum
nium, qui ſibi divina vindicant. Igitur Da-
non rudis, neque inſcius , Deo preces non
nini deferendas : reus conſtituitur , edicto
s non paruiſſe . Multumque abnuente Da-
cui charus acceptuſque ſemper fuerat,prin-
s pervicere , ut in [16] lacum demitteretur.
objecto beſtiis , nullum periculum fuit.
od quum rex comperiſſet,accuſatores [17] de-
tri leonibus præcepit: qui non ſimili exem-
perfuncti ſunt. nam continuo devorati,fe-
um famem expleverunt. Daniel clarus ante,
ior haberi cœpit. rex antiquato edicto ſuo,
um propoſuit : relictis erroribus ac ſuper-
onibus, Deum Danielis colendum. Extant
m viſiones ejus,quibus conſequentium ſæ-
orum ordinem revelavit : annorum etiam
nerum complexus , intra quem Chriſtum,
t factum eſt , deſcenſurum ad terras pro-
nciavit, venturumque Antichriſtum mani-
e expoſuit. Quod ſi quis ſtudioſior erit, re-
s ibi quæſitum reperiet : nobis propoſitum
, rerum tantum ordinem contexere. Da-
s [17] duodeviginti annos regnaſſe traditur.
a tempeſtate Aſtyages Medis imperabat.
Hunc

Dan. 6.

[14] *Giſ. legit invidia.*

[15] *Deum quæcunque aut hominem.*

Daniel leonibus objicitur.

[16] *leonũ.*

[17] *delegari, aſsignari, minus uſitatum hoc ſenſu.*

Dan. 7. 8. 9. & 10.

Viſiones Danielis de Regnis futuris, Chriſto & Antichriſto.

[17] XVII, *Scaliger de emend. temporũ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Cyrus rex Perſarum. Eſd. 1. 2. Hier. 25. 29. 2 Par. 36

Hunc Cyrus, ex filia nepos ejus, regno ex
lit, Perſarum uſus armis: unde ſumma imp
ad Perſas tranſlata eſt. Babylonii quoque in p
teſtatem ditionemque ejus conceſſere. Igi
initio regni, propoſitis publice edictis, dat p
teſtatem Iudæis, in ſolum patrium redeun
ſacra etiam vaſa, quæ Nabuchodonoſor
templo Hieroſolymæ abſtulerat, reddidit. I
que pauci tum in Iudæam regreſſi: cæteris
deundi animus, an facultas defuerit, par
comperimus. Erat ea tempeſtate apud Baby
nios Beli antiquiſſimi regis, [18] *cujus etiam V*
gilius meminit, ex ære ſimulachrum, quod
perſtitione hominum conſecratum, Cyr
quoque adorare erat ſolitus, antiſtitum e
dolo illuſus, qui veſci effigiem illam atque p
tare affirmabant: cum diurnam penſitatione
quæ idolo inferebatur, clam ipſi abſumere
Igitur Cyrus cum Daniele familiariter ute
tur, quærit ab eo, cur ſimulachrum non ad
raret, cum manifeſtum viventis Dei eſſet i
dicium, abſumentis ea quæ inferebantur? D
niel ridens hominis errorem, negare id po
fieri, ut æs illud, id eſt, bruta materies, ci
uteretur, aut potu. Accerſi ergo rex ſacerdo
jubet: nam fere ad ſeptuaginta erant; adhib
toque eos terrore increpitat, quis impenſa co
ſumeret? cum Daniel, vir prudentia inſign
minime id ab inſenſibili ſimulachro poſſe fi
contenderet. Tum illi confiſi parato dolo, i
ferre [19], & obſignari à rege templum dep
ſcunt, uti, niſi omnia poſtero die abſumpta d
prehenderentur, morte pœnas perſolveren
dum eadem conditio Danieli maneret. Itaqu
ſigno regis templum obſignatur, cum pri
Daniel, ſacerdotibus inſciis, pavimentum c

nei

Hiſtoria de Belo Apocrypha. Lib. 1. Æneid.

[18] *Gloſſema eſſe putat Sig.*

Beli idolum Daniel comminuit.

[19] *cibum ac potum: aut diurnam penſitationem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

re aſperſiſſet, ut introeuntium occultos adi-
s veſtigia proderent. Igitur poſtero die rex
nplum ingreſſus, animadvertit abſumpta
æ idolo apponi juſſerat. Tum Daniel occul-
n fraudem veſtigiis prodentibus reſerat, ſa-
dotes cum uxoribus & filiis, ſubfoſſo fora-
ne ingreſſos, ea quæ idolo appoſita fuerant
voraſſe. Ita omnes juſſu regis interfecti, tem-
im ac ſimulachrum Danieli in poteſtatem
tum, atque arbitrio ejus dirutum. Interea Iu-
i, quos ex permiſſu Cyri in patriam regreſ- 2 Par. 16.
ſupra memoravimus, urbem ac templum 1 Eſdr. 3.
tituere aggreſſi, ut pauci atque inopes, pa- Reædifi-
m proficiebant: donec centeſimo fere anno, catio
taxerxe rege Perſis [20] imperitante, per eos templi
i [21] locis præerant, ab ædificando ſunt de- impedita.
riti. Etenim tum Syria atque omnis Iudæa [20] *impe-*
Perſarum imperio per magiſtratus ac præ- *rante, Col.*
es regebatur. Igitur his conſilium fuit, regi [21] *vici-*
taxerxi ſcribere, non oportere Iudæis reſti- *nis, ſc.*
ndæ urbis ſuæ copiam dari, ne pro contu- 1 Eſd. 1.
ci ingenio, reſumptis viribus, aliis gentibus
perare ſoliti, non paterentur ſub alieno im-
io degere. Ita comprobato à rege præſidum
nſilio, prohibita urbis ædificatio, uſque in
undum Darii [1] regis annum dilata eſt. Sed [1] *Nothi.*
c tractu temporum qui reges Perſis impera- 1 Eſdr. 6.
int, inſeremus, quo facilius annorum ſeries Perſarũ
ordinem contexta prodatur. Poſt Darium reges.
edum, quem duodeviginti annos regnaſſe Camby-
nificavimus, Cyrus uno & triginta annis ſes rex
um potitus eſt. Scythis bellum inferens, in Perſarũ.
elio cecidit: ſecundo anno poſtquam Tar- [2] *ſex. Ioſe-*
inius Superbus Romæ regnare cœperat. Cy *phus* 7.
Cambyſes filius ejus ſucceſſit, regnavitque *Funccius*
nos [2] novem. Hic cum Ægyptum atque 8. *alii.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Æthiopiam bello premeret & ſubegiſſet, v
ctorque in Perſas reverteretur, caſu ſeipſu
vulneravit, ex eoque ictu periit. Poſt huju
mortem Magi duo fratres, natione Medi, men
ſes ſeptem Perſarum regnum obtinuerunt. A
hos interficiendos ſeptem nobiliſſimi Perſ
conjuraverunt, quorum princeps fuit Dari
Hyſtaſpis filius, natus ex fratre patruele Cyr
omniumque conſenſu regnum ei delatum: r
gnavit annos ſex & triginta. Hic ante qua
driennium quam decederet, apud Marath
nam pugnavit, celeberrimo Græcis Romani
que hiſtoriis prælio. Id geſtum poſt Roman
conditam anno fere ducenteſimo & ſexageſ
mo, Macherino & Augurino conſulibus. a
hinc annos, ſi tamen inveſtigatio Roman
rum conſulum non fefellit, DCCC LXXX
VIII. Omne enim tempus in Stiliconem co
ſulem direxi. Poſt Darium Xerxes fuit, iſqu
unum & viginti annos regnaſſe traditur: qua
quam in pleriſque exemplaribus viginti
quinque annos imperii ejus fuiſſe reperi. Hu
ſucceſſit Artaxerxes, cujus ſupra mentione
fecimus. Hic cum inhiberi ædificationem u
bis Iudææ, templique juſſiſſet, ſuſpenſum op
uſque in ſecundum Darii regis annum peper
dit. Sed ut uſque ad eum temporum ordo co
nexus ſit, Artaxerxes regnavit annos unum
quadraginta, Xerxes duobus menſibus. Poſt
eum Sucdianus [3] ſeptem menſibus fuit. Dari
deinde, ſub quo templum eſt reſtitutum, regn
adeptus eſt, cui Ochus tum nomen erat. H
cum ex Hebræis tres adoleſcentes ſpecta
fidei, corporis cuſtodes haberet, unuſque [4]
his prudentiæ documento admirationem r
gis in ſe convertiſſet, delata ſibi optione pete

*Cometes & Oropaſtes. *Iuſtinus.*
Darius Hyſtaſpis F. Rex Perſarum. *Herod. l. 6. Thucydides, 1. & 6. Iuſti. 2.*
Xerxes rex Perſ. Eſd. 4.
Artaxerxes, cognomento Longimanus, i. μακρόχειρ, Rex Perſ.
[3] *Sogdianum alii vocant.*
Darius Ochus rex Perſarum.
[4] *Zorobabel.*

i quid animo concepiſſet, ingemiſcens pa-
æ ruinis,copiam reſtituendæ urbis popoſcit,
ruitque à rege, ut ſubregulis ac præſidibus
peraret, ut ædificationem ſacræ ædis præbi-
impendiis maturarent. Ita templum qua-
ennio conſummatum , ſexto poſt anno,
am Darius regnare cœperat, idque Iudæis
s viſum: & quia magnæ molis erat urbem
ituere,diffiſi viribus, opus multi laboris in-
ere non auſi,templo cõtinebantur. Per idem
pus Eſdras ſcriba legis poſt viginti fere an-
quam templum fuerat conſummatum,de-
cto jam Dario, qui unum de viginti annis
um fuerat potitus, permiſſu Artaxerxis [5] ſe-
di,non illius qui inter duos Xerxes fuit,ſed
us qui Dario Ocho ſucceſſerat, Babylonia
fectus, multiſque eum ſequutis, Hieroſo-
nam pervenere. Vaſa quoque diverſi operis,
lona, quæ rex templo Dei miſerat, cum
decim Levitis. Vix enim hic numerus ex
tribu repertus traditur. Is cum deprehen-
et Iudæos gentilium connubiis permixtos,
ltis increpitos, renunciare iſtiuſmodi ma-
noniis, ac filios ex his ſuſceptos extrudi ju-
; omneſque dicto paruere. Purgatus popu-
, veteris legis ritum agebat. Cæterum Eſ-
m nihil ſuper reficienda urbe egiſſe compe-
credo potiorem curam ratus, plebem cor-
is moribus reformare. Erat ea tempeſtate
d Babyloniam Neemias miniſter [6] regius,
e Iudæus, Artaxerxi merito obſequiorum
riſſimus. Is Iudæos [7] percontatus,quis pa-
æ [8] urbis ſtatus eſſet? ubi comperit, in iiſ-
ruinis jacere patriam, totis ſenſibus con-
batus, cum gemitu multiſque lachrymis
ſſe ad Deum traditur, delicta gentis ſuæ re-

Reſtauratio templi Hieroſol. Eſd. 6.

Eſdras. Artaxerxes rex Perſarũ.

[5] *Memoris.*

Eſd. 7. & 8.

Lex reſtituta Iudæis.

1 Eſd. 9. & 10.

2 Eſd. 1.

[6] *pincernæ*

Nehẽ. 1.

Reſtitutio Hieruſalem.

[7] *Ieroſolymæ reverſos.*

[8] *patriæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

putans, miſericordiamque divinam efflag-
tans. Igitur quum eum rex inter epulas mœ-
ſtum [9] extra ſolitum animadvertiſſet, popoſc-
ab eo, cauſam dolorum ut exponeret. Tum il-
adverſa gentis ſuæ, & ruinam civitatis defler-
quæ jam per annos fere ducentos & [10] quin-
quaginta ſolo ſtrata, malorum teſtimonium
ſpectaculum inimicis præberet: daret ſibi eun-
& reſtituendæ ejus poteſtatem. Paruit rex pi-
precibus: ſtatimque eum cum præſidio equ-
tum, quo tutius iter ageret, dimiſit: datis a-
prætores epiſtolis, ut neceſſaria præberent.
quum Hieroſolymam perveniſſet, viritim p-
pulo opus urbis diſtribuit, & certatim ju-
omnes curabant: jamque ad medium mach-
næ proceſſerant, quum flagrante invidia, ge-
tium vicinæ urbes conſpirant, opera interrum-
pere, Iudæos ab ædificando deterrere. Sed N-
emias, diſpoſitis adverſum incurſantes præſ-
diis, nihil territus, cœpta explicuit: conſum-
matoque [11], & valvis portarum perfectis, p-
familias conſtruendis [12] interius domib-
urbem [13] dimiſſus eſt. Cenſuitque populu-
minime urbi parem. Neque enim ampli-
quam ad quinquaginta millia promiſcui ſex-
atque ordinis reperta. Tantum ex illo quo-
dam [14] immani numero frequentibus bellis a-
ſumptum, aut captivitate detentum. Nam oli-
hæ duæ tribus, quarum hoc reſiduum fu-
quum ab his decem tribus ſeparatæ ſunt, [15] c-
& XX millia virorum armaverant. Adeo
peccatum internecioni & captivitati datæ,
hanc uſque paucitatem devenerant. Sed hæ-
ut dixi, plebs duarum tribuum fuit: decem v-
ro prius ductæ, per Parthos, Medos, Indos, a-
que Æthiopas diſperſæ nunquam in ſolum p-
triu-

2 Eſd. 2.

9 *Sic, extra jocū, Cic. extra unam ancillulam, Terent.*

Neemias urbem Hieroſolymam munit.

10 *ſexaginta, Sig. nam ſunt anni* CCLVIII.

2 Eſd. 3.

2 Eſdr. 4. 5. 6.

11 *deeſt, muro, Sig.*

12 *intra urbem.*

13 *Dimenſus, Druſ.*

2 Eſd. 7.

14 *ingenti, magno.*

15 CLXXX *conſule libros regum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

um ſunt regreſſæ: hodieque barbararum
tium imperiis continentur. Sed conſumma-
reſtitutæ urbis XXX & II imperii Artaxer- Supputa-
anno refertur. A quo tempore uſque ad tio tem-
riſti crucem, id eſt, Fuſium Geminium & poris.
bellium conſules, anni CCCXC & VIII. Cæ- 2 Eſd. 5.
um, à reſtitutione templi uſque in everſio-
m, quæ ſub Veſpaſiano, conſule Auguſto,
Titum Cæſarem conſummata eſt, anni
CCLXXX & III. Prædictum id olim eſt à Dan. 9.
niele, qui ab inſtauratione templi uſque in
rſionem LX & IX hebdomadas [16] futuras [16] anno-
nunciaverat. A die autem captivitatis Iu- rum ſcil.
orum, uſque in tempus reſtitutæ civitatis, Heſteræ
runt anni CCLX. Hoc temporum tractu, He- hiſtoria.
atque Iudith fuiſſe arbitramur. Quarum [17] Arta-
dem actus, quibus potiſſimum regibus con- xerxen
tam, non facile perſpexerim. Nam cum appellant
ſter ſub Artaxerxe [17] rege referatur, porro LXX, quē
os hujus nominis Perſarum reges fuiſſe re- Ebræi
i, multa cunctatio eſt, cujus hæc tempori- Aſſuerū
s applicetur. Mihi tamen viſum eſt, huic [18] qui
Artaxerxi, ſub quo Hieroſolyma eſt reſti- Mnemon,
a, Heſter hiſtoriam connectere: quæ [19] an- id eſt, Me.
uit veriſimilis: ut ſi ſub priore Artaxerxe mor co-
ſſet, cujus [20] tempora complexus eſt, nul- gnomina-
n tam illuſtris fœminæ mentionem retuliſ- tur.
, maxime cum ab illo Artaxerxe inhibitam [19] Sig leg.
pli ædificationem, ſicut ſupra memoravi- quia haut
s, conſtet: neque Heſter paſſura fuerit tum, fuit veri-
n illius matrimonio tum fuiſſet. Nunc geſta ſimile.
iſſeram. Erat ea tempeſtate regi in matrimo- [20] qui
Vaſtis quædam, miræ fœmina pulchritu- ejus.
is. Cujus cum formam omnibus [21] prædi- [21] tertio
ret, die quodam cum publicum convivium anno im-
bat, adeſſe reginam demonſtrandæ pulchri- perii ſui.

 tudinis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tudinis gratia jubet. Illa vero ſtulto rege con
ſultior, pudens virorum oculis ſpectaculu
corporis præbere, juſſa abnuit. Qua contum
lia barbarus animus permotus, uxorem matr
Eſther. 2. monio ac regia depellit. Igitur quum in locu
ejus puella regis conjugio quæreretur, reper
Eſther & Mardochæus. eſt Heſter cæteras ſpecie vincere. Hæc Iudæ
ex tribu Benjamin, utroque parente orba,
Mardochæo patruele fratre educta. Quum a
[20] *regias.* regales [20] nuptias duceretur, mandante educ
tore, genus ac patriam occultavit: admoni
[21] *patriarum, Sig.* ne [21] paternarum traditionum immemor, &
ſi in matrimonium alienigenæ captiva ſucc
deret, gentilium cibis participaret. Igitur jun
cta regi, brevi (ut fit) vi pulchritudinis totu
ejus animum facile cœpit: adeo ut eam æqu
[22] *Diademate.* tam imperio, inſigni [22] regio, veſte purpur
donaret. Qua tempeſtate Mardochæus int
proximos regis erat, pro virili portione neg
ciorum familiarium curator. Is compoſitas
duobus ſpadonibus regi inſidias prodiderat: a
que ex eo charior, ſummiſque honoribus do
Eſther. 3. natus. Erat ea tempeſtate regi Haman quida
perfamiliaris, quem æquatum ſibi, adora
more regum præceperat. Id Mardochæ
[23] *Macedonem vocant Addit. apocrypha.* unus ex omnibus facere faſtidiens, odia Perſ
[23] in ſe graviter accenderat. Igitur Haman a
perniciem Hebræi [24] animum intendens, re
gem adiit: affirmatque, eſſe in regno ejus ho
minum genus, pravis ſuperſtitionibus, De
hominibuſque inviſum, externis legibus v
[24] *populi, ſubintellige.* vens, dignum exitio. Rectum eſſe, omnes hu
jus gentis internecioni dare: exque eorum bo
nis immenſas opes pollicetur. Facile id barb
ro perſuaſum. Edictum emittitur; Iudæos n
candos. Miſſique continuo, qui per omne r
gnu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

um ab India uſque Æthiopiam edictum pro-
lgarent. Id ubi Mardochæo compertum, Eſther. 4.
nſciſſis veſtibus ſacco obvolvitur : conſper-
q; cinere pergit ad reginam , ibique ejulatu
lto , cuncta queſtibus replet : Facinus indi-
um, immeritam gentem perire, neque ullam
eundi cauſam dari. Heſter lamentantis voce
cita, rem ut erat , cognoſcit. Tum vero an-
os conſilii; quia adeundi regem poteſtas non
t (etenim more Perſarum, reginæ [1] introire [1] *ulli vi-*
regem, niſi accerſitæ, non licet: nec tamen, *ro, aut*
um [2] fuerit regi libitum, ſed ſtatuto tempore *fœminæ.*
mittitur) & forte tum ita evenerat , ut die- [2] *additũ*
s triginta proximis ſeparata à conſpectu re- *à Sulpicio*
Heſter haberetur. Igitur audendum aliquid *ut vide-*
civibus rata, etſi certa [3] peſtis adeſſet, pul- *tur.*
ro in negocio occumbere parat : invocato Eſther 5.
us Domino , aulam [4] regis ingreditur. At [3] *id eſt,*
rbarus re inſolita perculſus , paulatim blan- *exitium.*
mento muliebri delinitus , poſtremo ad cœ- [4] *atrium*
m reginæ perducitur : unaque cum illo Ha- *interius.*
an ille regi charus , & Iudææ [5] gentis inſe- [5] *genti,*
s. Igitur quum jam poſt epulas multis pocu- *Gal.*
convivium calere cœpiſſet , Heſter genibus Eſther 7.
gis advolvitur , gentis ſuæ perniciem depre- [6] *à ſe pe-*
tur. Rex vero nihil [6] ſe petenti, ſiquid ultra *tenti,*
eret, negaturum pollicetur. Tum Heſter ar- *idem.*
pto tempore, Hamanis [7] mortem flagitat, in [7] *confictũ*
ionem gentis, quam perditam cupierat. Sed *à Severo.*
t amici memor, pauliſper cunctatur : delibe- [8] *ad ſtũ-*
ndique gratia modicum ſeceſſit. Deinde re- *prum ſc.*
eſſus , vidit Haman reginæ genua comple- Haman
m : ſuccenſus ira , & [8] appetitam reginam ſua è cru-
mitans, morte eum affici jubet. Et tum regi ce ſuſpẽ-
mpertum erat , pœnam crucis per Haman ditur.
ardochæo paratam. Ita Haman eidem cruci Eſt. 8. 9.

affigitur, omniaque bona ejus Mardochæo da-
[9] XLII. Sig. Ochus.
ta, Iudæique ſunt abſoluti. Artaxerxes regna-
vit annos [9] duos & ſexaginta, eidemque Ochu
ſucceſſit. Huic rerum ordini recte [10] Iudit
[10] Iudith hiſtoriæ temporis ratio, imo ipſa, incerta.
actus [11] conſeram. Traditur enim, poſt capti-
vitatem fuiſſe: ſed quis eo tempore Perſis re-
gnaverit, hiſtoria divina non edidit. regem ta-
men, ſub quo illa geſta ſint, Nabuchodonoſo
nuncupat, non utique eum qui Hieroſolymam
cœperit. Sed nullum hoc nomine poſt captivi-
Iudith. 5
tatem apud Perſas regnaſſe reperio, niſi ſi o
[11] conſeram, forte.
[12] impatientiam & pariles conatus, quicun
[13] ille rex, Nabuchodonoſor à Iudæis vocita-
tus eſt. Plerique tamen Cambyſen, Cyri reg
[12] impotentiam, ut ſupra.
filium, putant eſſe: quod victor Ægyptum at-
que Æthiopiam penetraverit. Sed huic opinio-
ni eadem Sacra hiſtoria repugnat. nam duode-
[13] Quicunque ille rex, Sig.
cimo regis illius anno, Iudith fuiſſe ſignatu
Porro, Cambyſes non ultra novem annos re-
rum potitus eſt. Vnde, ſi in hiſtoria opinari l
cet, ſub Ocho rege, qui poſt Artaxerxem ſ
Iudith 1.
cundum fuit, hæc geſta crediderim: idque v
ex hoc conjicio, quod idem Ochus (ut in ſ
Niceph. in Chron.
cularibus quibuſdam ſcriptis legi) natura im-
mitis, cupiduſque bellorum traditur. Nam &
arma finitimis intulit, & Ægyptum quæ an
multos annos deſciverat, bello recuperavi
Iudith. 2.
Quo tempore etiam ſacra eorum, & Api
in Deum receptum, irriſiſſe traditur: quo
poſtea Baguas, ſpado ejus, natione Ægyptiu
indignatus, contumeliam gentis morte reg
ultus eſt. Meminit autem hujus Baguæ hiſto-
ria divina. nam cum Holofernes, juſſu reg
adverſus Iudæos duxerat exercitum, Bagua
in iiſdem caſtris fuiſſe memoravit. Vnde no
immerito in argumentum noſtræ opinion
adduxi

auxerim, ut rex ille Nabuchodonoſor nun-
natus, Ochus fuerit, ſub quo Baguam fuiſſe
ndiales hiſtorici prodiderunt. Cæterum il-
nemini mirum eſſe oportebit, quod ſcri- *Iuſtinus,*
ores ſecularium literarum, nihil ex his quæ *Aelia-*
is voluminibus ſcripta ſunt, attigerunt: Dei *nus, Plu-*
itu prævalente, ut intaminata ab ore cor- *tarchus.*
to, & falſis vera miſcente, intra ſua tantum
ſteria contineretur hiſtoria, quæ ſeparata
undi negociis, & ſacris tantum vocibus
ferenda, permiſceri cum aliis velut æquali
e non debuit. Etenim erat indigniſſimum,
alia agentibus, aut alia quærentibus, hæc
oque cum reliquis miſcerentur. Sed pergam
cætera, ac [6] per Iudith geſta, ut potero, pau- [6] *ac Iud.*
abſolvam. Igitur reverſis, ut ſupra memo- *geſta, Sig.*
rimus, in ſolum patrium Iudæis, necdum
mpoſito rerum aut urbis ſtatu, rex [7] Perſa- [7] *Aſſy-*
n Medis bellum infert, atque adverſus re- *riorum.*
m eorum Arfaxat nomine, acie confligit: ſe- Iudith. 1
ndo eventu, perempto rege, gentem imperio Ochus
jungit. Idem reliquis nationibus facit, præ- rex Perſ.
iſſo Holoferne, quem principem militiæ de- Iudith, 2.
erat, cum millibus peditum centum & vi- & 3.
nti, equitum duodecim. Is Cilicia & Arabia
llo vaſtatis, multas urbes aut vi capit aut me-
in deditionem compellit. Iamque Dama-
um admotus exercitus, magno Iudæos ter-
re perculerat. Sed impares ad reſiſtendum, Iudith. 4.
que ad deditionem acquieſcentibus animis,
pertis quippe uſque ante captivitatis mala,
templum [8] frequentes concurrunt. Ibi com- [8] *Ieroſo-*
uni gemitu, permixtoque ululatu, divinum *lymita-*
xilium implorant: ſatis ſe Domino ob pec- *num.*
ta vel crimina dediſſe pœnarum, reliquiis
ltem ſervitio nuper exemptis, parceret. In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

terea Holofernes Moabitis [9] in deditione
acceptis, atque adverſum Iudæos in ſocietate
belli aſſumptis, quum ab eorum principibu
inquireret, quibusnam viribus freti Hebræ
deditioni animos non dediſſent, Accitor [1
quidam comperta ediſſerit, Iudæos Dei cult
res, pio à patribus ritu inſtitutos, olim in Æ
gypto pependiſſe ſervitium: inde divino mu
nere eductos, ac ſiccatum [11] mare pedibu
emenſos: poſtremo, omnibus gentibus dev
ctis, habitatas [12] majoribus terras recepiſ
Exin, vario rerum ſtatu floruiſſe, aut conc
diſſe, atque iterum malis emerſiſſe: ſecundu
merita, iratum aut placatum Deum viciſſitu
dine expertos, dum peccantes incurſionibu
hoſtium aut captivitatis coërcentur, propiti
numine ſemper invicti. Cæterum, ſi præſen
tempore abſque peccato ſint, nullo modo e
poſſe ſuperari: ſin aliter ſe habeant, facile vi
cendos. Ad hæc Holofernes ferox multis vi
ctoriis, nihil ſibi invictum ratus, ira accenſu
cur ex peccato potiſſimum Iudæorum pende
illius victoria putaretur, propelli Accitor i
caſtra Hebræorum jubet, ut cum his perire
quos vinci non poſſe affirmaverat. Ac tum Iu
dæi montes petiverant. Ita quibus id nego
datum, ima montium ſucceſſere, ibique vin
ctum Accitor reliquerunt. Quod ubi Iuda
animadvertunt, exemptum vinculis in [13] col
lem perducunt. Cauſas rei quærentibus, geſt
exponit, receptuſque parem exitum opperieba
tur. Is poſt victoriam circumciſus, Iudæus fa
ctus eſt. Igitur Holofernes difficultate loc
rum comperta, quia adiri præcelſa non pote
rant, montes militibus circundat, & ſumm
cura Hebræos aquationibus prohibet: eoqu
matu

Iudith. 5.

9 *addendum videtur, Ammonitiſque.*

10 Achior dux filiorum Ammon.

Ejus de Iudæis teſtimonium.

11 *rubrũ.*

12 *patriarchis Abrahamo, Iſàhaco & Iacobo.*

Iudith 6.

13 *Bethuliam.*

Achior ſacra Iudæorum ſuſcipit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

aturius obſidionem ſenſere. Itaque victi pe-
uria aquæ, ad Oziam principem concurrunt, Iudith 7.
oni omnes ad deditionem. Ille vero oppe-
endum pauliſper, & divinum auxilium expe-
andum, reſpondens: quintodecimo [14] die [14] *quinto,*
editionis tempus conſtituit. Quod ubi Iudith *eſt Iud. 7.*
ompertum, quæ viro vidua, prædives opibus, *23. &*
ſignis ſpecie, ſed moribus quam vultu illu- *πέντε in*
rior, tum in caſtris erat, arctis ſuorum rebus *textu*
iam certo ſibi exitio audendum aliquid & *Græco.*
ntandum rata, caput comit, vultu expolitur, Iudith 8.
omite ancilla caſtra hoſtium ingreditur. Sta-
mque ad Holofernem deducta, perditas res 9. 10.
orum memorat, ſe transfugio vitæ conſu-
iſſe. Deinde à duce poſcit liberum extra ca- Iud. 12.
tra nocturno tempore egreſſum, orandi gra-
a. mandatum id vigilibus, portarumque cu-
odibus. Sed ubi per triduum egrediendi ac
edeundi conſuetudinem ſibi, barbaris [15] fi- [15] *vel bar-*
em fecit, Holofernem cupido inceſſit, dedi- *baro.*
ciæ corpore [16] abuti. Etenim forma excel- [16] *abu-*
enti, Perſam facile permoverat. Ita ad ducis *tendi.*
entorium per Baguam eunuchum [17] dedu- [17] *ma-*
unt, initioque convivii, barbarus multo ſe *lim, de-*
ino obruit. Tum remotis miniſtris, priuſquam *ducitur.*
im mulieri inferret, ſomno captus eſt. Iudith Holofer-
empore arrepto, caput hoſtis deſecat, ſecum- nes à Iu-
que aufert. Et cum ſecundum conſuetudinem ditha ca-
aſtris egredi crederetur, incolumis ad ſuos re- pite ob-
reſſa eſt. Poſtero die [18] Hebræi, caput Holo- trunca-
ernis de ſuperioribus oſtentantes, eruptione tur.
acta, ad caſtra hoſtium pergunt. Tum vero Iud. 13.
arbari ſignum pugnæ poſcentes, tabernacu- 14.
um ducis frequentes aſſiſtunt. Vbi truncum [18] *Bethu-*
corpus repertum, fœda formidine in fugam *lienſes.*
verſi, terga hoſtibus præbuerunt. Iudæi fugien- Iud. 15.
tes 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tes perſecuti, cæſiſque multis millibus, caſtri ac præda potiti, Iudith ſummis laudibus celebrata, centum & quinque annos vixiſſe traditur. Hæc, Ocho rege, ut opinamur, geſta ſunt anno imperii ejus [19] duodecimo. A tempor Hieroſolymæ reſtitutæ, uſque in id bellum fuerunt anni duo & viginti. Cæterum Ochu viginti [20] tres annos regnavit. Fuit autem ultra [21] omnes cruentus, & pluſquam barbar animo. Hunc Bagua [22] ſpado ægrotantem venenis ſuſtulit. Poſt eum Arxes, filius ejus, triennio imperium tenuit. Darius [1] annos quatuor. Adverſum hunc Alexander Macedo acie conflixit. Eo victo, Perſis imperium ademptum, quod ab initio Cyri ſteterat annos ducentos & quinquaginta. Alexander victor fere omnium gentium, adiiſſe Hieroſolymæ templum dicitur, ac dona intuliſſe: edixitque per omne imperium, quod ſui juris effecerat, ut Iudæis ibidem degentibus liberum eſſet in patriam reverti. Exacto duodecimo imperii anno, ſeptimo poſteaquam Darium devicerat, apud Babyloniam defunctus eſt. Regnum amici ejus, qui ſimul cum illo maxima illa bella geſſerant, partiti ſunt. Inde aliquanto tempore ſine uſurpatione regali ſuſceptas partes procuraverunt, Arrideo [2] quodam Philippo Alexandri fratre regnante, cui perimbecillo [3] verbo datum imperium videbatur: res autem penes eos erat, qui ſibi exercitum & provincias diſtribuerant. Nec vero hic rerum ſtatus diu manſit, omneſque ſe reges appellari maluerunt. Primus in Syria poſt Alexandrum Seleucus rex fuit,

[19] *decimo tertio,* *Iud.* 2. 1. [20] *ſex. Euſ.* [21] *id eſt, ſupra. Sic, ultra famam.* [22] *Bagoã vocat Aclianus.*

Arxes, & Darius III, Reges Perſ. [1] *ultimus: qui & Codomãnus.*

Monarchia Græcorum. Alexãder Magnus rex Macedoniæ. Mach. 1. *Hieron. in Dan.* 11 *Vide item Beroſum.* Aridæus rex Macedoniæ. [2] *Aridæo, Iuſtinus.* [3] *forte, viro, vel verbotenus. Iuſtinus lib.* 13. *Ioſephus l.* 12. *c.* 1. Seleucus rex Syriæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

…it, ſubjecta eidem Perſide ac Babylone. Qua …mpeſtate Iudæi annuum ſtipendium tre…nta argenti talenta regi dabant: nec tamen …r[4] ternos magiſtratus, ſed per ſacerdotes ſuos …gebantur, patrioque ritu vivebant, donec …erique eorum longa rurſum pace corrupti, …iſcere omnia ſeditionibus, & turbare cœpe…nt, affectantes ſummum ſacerdotium libidi…:, avaritia, & dominandi cupidine. Namque …imum ſub rege Seleuco, Antiochi magni fi…o, Oniam ſacerdotem, virum ſanctum atque …tegrum, Simon quidam falſis apud regem …iminibus inſimulatum, exquirere [5] nequive…t. Interjecto deinde tempore, Iaſon frater …niæ, Antiochum [6] regem, qui Seleuco frat… …cceſſerat, adiit, augmentum ſtipendii polli…ens, ſi ſibi ſummum [7] ſacerdotium traderetur. …t quanquam inſolitum, neque ante permiſſum …iquam erat perpetuo ſacerdotio [8] perfungi: …licitus tamen regis animus, atque æger ava…tia, facile ſuperatus eſt. Ita depulſo Onia, Ia…oni ſacerdotium eſt mandatum. Is fœde ad…nodum cives patriamque laceravit. Dein quũ …er Menelaum quendam, Simonis illius fra…rem, promiſſam regi pecuniam miſiſſet, pate…ácta ſemel ambitioni via, iiſdem artibus qui…us Iaſon prius, Menelaus quoque ſacerdo…ium obtinuerat. Nec multo poſt, quum is pro…iſſum argenti modum non reddidiſſet, loco …ellitur. Lyſimachus ſubſtituitur. Inde inter Ia…onem & Menelaum fœda fuere certamina, …onec Iaſon profugus patria exceſſit. His ini…iis corruptis moribus, eo uſque proceſſum, ut …lerique popularium ab Antiocho poſcerent, permitti

Seleuco Iudęi ſtipendium pendunt.

[4] *externos, Sig.*

Seditio Iudæorum.

2 Mach. 3. & 4.

[5] *excutere, Giſ. extinguere, Sigo.*

Antiochus rex Syriæ.

[6] *Epiphanẽ, id eſt, illuſtrem. Id accidit anno Græcorũ 137.*

[7] *cum principatu.*

[8] *Puto leg. non fungi. Nam uſque ad hæc tempora pontificatus …uerat perpetuus.* 1 Mach. 4. Sacerdotium venale. *Ioſe…phus l. 12. c. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

permitti ſibi more [9] gentilium vivere. Quo
quum rex petentibus annuiſſet, certatim peſſ
mus quiſque delubra extruere, idolis ſupplica
re, legem profanare occœperat. Interea An
tiochus rediens ab Alexandria (namque tur
bellum regi [10] Ægyptio intulerat, quod juſſ
ſenatus & populi Romani depoſuit, Paulo &
Craſſo conſulibus) Hieroſolymam adiit, cun
diſcordantem ſuperſtitionibus ſuſceptis popu
lum reperiſſet, legem Dei deſtruens, & his fa
vens, qui impia ſequebantur, omnia templ
ornamenta detraxit, ac multa cæde [11] vaſtavit
Id geſtum ab exceſſu Alexandri anno centeſi
mo uno & quinquageſimo, Paulo (ut dixi
mus) Craſſoque conſulibus, poſt quinquen
nium fere quam Antiochus regnare cœperat
Sed ut temporum ordo conſertus ſit, ac liquea
evidentius, quis hic fuerit Antiochus, regun
qui poſt Alexandrum in Syria fuerunt, & no
mina & tempora enumerabimus. Defuncto, u
ſupra retulimus, rege Alexandro, ab amici
ejus regnum omne diviſum, ac regio nomin
aliquandiu adminiſtratum eſt. Seleucus poſt
novem annos in Syria rex eſt appellatus, regna-
vitque annos duos & triginta. Poſt eum An-
tiochus filius ejus, annos unum de viginti. In-
de Antiochus, Antiochi filius, qui Etthæus
cognominatus eſt, annos quindecim. Poſt
hunc Seleucus [12] filius, cognomine Callinicus,
annos unum & viginti. Item Seleucus filius
Callinici, annos tres. Hoc defuncto, Antio-
chus frater Callinici Aſiam & Syriam tenuit,
annos ſeptem & triginta. Hic eſt Antiochus,
adverſus quem Scipio Africani frater bellavit:
quo bello victus, & imperii parte multatus eſt.
Hic duos filios habuit, Seleucum & Antio-
chum,

[9] *ritu Græcanico.*
[10] *Ptolemæo Philometori.*
2. Mach. 5
[11] *abeſſe videtur, urbem, aut aliquid tale.*
Reges in Syria poſt Alexandrum.
Seleucus cognomento Nicanor.
Antiochus.
Antioch. Theus.
[12] Seleucus Callinicus.
Seulecus Ceraunus. Antiochus cognomine Magnus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

um, quem obſidem Romanis dederat. Ita ntiocho magno mortuo, Seleucus ejus filius atu minor regnum adeptus eſt: ſub quo niam ſacerdotem à Simone inſimulatum dimus. Tum Antiochus à Romanis dimiſſus, atuſque in locum ejus obſes Demetrius Seleu regis, qui eo tempore regnabat, filius. Seleu) mortuo, anno imperii duodecimo regnum ater Antiochus, qui Romæ obſes fuerat, ocapavit. Is poſt quinquennium, quam regnare œperat, ut ſupra docuimus, Hieroſolymam epopulatus eſt. Etenim grave [13] Romanis ſtiendium penſitans, ipſe immenſis ſumptibus ene neceſſario cogebatur pecunias rapto quęere, neque ullam prædandi occaſionem omitere. Poſt biennium deinde, pari rurſum clade ffectis Iudæis, ne forte frequentibus malis ompulſi bellum ſumerent, præſidium arci imoſuit. Inde ſacram legem evertere aggreſſus, nittit edictum, ut omnes relictis majorum uorum traditionibus gentilium [14] ritu viveent. Nec defuere, qui profano imperio volenes parerent. Tum vero fœdum ſpectaculum, er univerſam urbem palam in plateis diis litaatur: ſacra etiam legis & prophetarum voluina igni cremata. Ea tempeſtate Mathathias, ohannis filius, ſacerdos erat. hic quum à regiis cogeretur edicto parere, egregia conſtantia rofana contemnens, Hebræum publice proanantem [15] in ore omnium jugulavit. Tum demum reperto duce facta ſeceſſio eſt. Mathathias oppido [16] egreſſus, multis ad eum confluentibus ſpeciem juſti exercitus effecerat: queis omnibus deſtinatum erat, adverſus profanum imperium ſe armis tueri, & in bello potius occumbere, quam impias ceremonias exerce-

Seleucus Philopator.

Reditus ad Antiochi Epiphanis tyrannidem.

1 Mac. 1.

[13] *gravi tributo pacis à Romanis victus oneratuſque. Iuſtinus.*

[14] *Græcorum.*

Lex cremata.

Mathathias ſacerdos & dux Iudęorum.

[15] *diis ſacrificantem.*

1 Mac. 2.

[16] *in montes ſcil.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

2 Mac. 7. exercere. Interea Antiochus per Græcas quo
[17] Ma- que urbes, quæ in illius imperio erant, reper
chabæo- tos Iudæos ſacrificare cogebat, inauditiſqu
rum. cruciatibus reluctantes afficiebat. Qua tempe
Iudas ſtate illuſtris illa paſſio ſeptem [17] fratrum, ma
Macha- triſque fuit: qui omnes, cum legem Dei & in
bæus, ſtituta majorum violare ſuppliciis cogerentur
princeps mori maluerunt. Ad extremum pœnas mor
Iud. teſque eorum comitata mater eſt. Interea Ma
1 Mac. 3. thathias moritur: vicarium exercitui, quen
[18] Ma- paraverat ducem, Iudam [18] filium ſubſtituit
chabæum Hujus ductu, adverſus regios, frequentibu
cognomi- præliis proſpere pugnatum. Nam primum
natum. Apollonium [19] ducem hoſtium, qui magni
Prima copiis in conflictum deſcenderat, cum omn
expedi- exercitu delevit. Quod cum Seron quidam
tio. qui tum Syriæ præerat, comperiſſet, multipli
[19] huic catis legionibus Iudam aggreſſus, ferox, qui
enſem a- numero præſtabat, ubi in certamen deſcen
demit, ſum, fuſus ac fugatus, octingentis ferme amiſ
quo poſt- ſis, in Syriam regreſſus eſt. Id ubi compertum
ea in bel- eſt Antiocho, ira & dolore ſuccenſus (quippe
lis uſus angebatur duces ſuos cum magnis exercitibu
eſt. devictos) auxilium per omne regnum contra
Secunda hit, donativum militibus exhauſtis penitus
expeditio theſauris largitur. Etenim tum præcipue gravi-
Iudæ. ter pecuniæ inopia affectus erat. Nam deficien-
Ioſephus tibus Iudæis ab eo, qui ei ultra trecenta argenti
Orig. talenta annua penſitaverant, præterea Græcis
Iud. l. urbibus multiſque regionibus perſecutionis
12. c. 11. malo turbatis, ne gentilibus [20] quidem peper-
[20] gentib. cerat: quos deſerere inveteratas ſuperſtitiones,
aut ethni- & ad unum ritum deducere tentaverat: illis
cis. [21] quidem, ubi [22] nihil ſancti erat, facile relin-
[21] Iudæis. quentibus: ſed tamen omnibus metu ac clade
[22] Antio- affectis,
chum, apud quem nihil ſancti erat.

ectis, vectigalia ceſſaverant. Quibus rebus
uans (etenim ipſe olim omnibus regibus
ulentior, ſuomet ſcelere inopiam perſenſe-
) copias cum Lyſia partitur, eique Syriam
bellum adverſus Iudæos committit, ipſe in
rſas ad cogenda vectigalia profectus. Igitur
ſias duces belli delegit, Ptolemæum, Gor-
am, Doronem[23], & Nicanorem: his XL *[23] delen-*
illia peditum, ſeptem equitum data. Ac pri- *dum vi-*
o impetu magnum Iudæis terrorem intule- *detur.*
nt. Tum Iudas cunctis deſperantibus ſuos Tertia
hortatus, forti animo deſcenderent in præ- expeditio
um: Deo fretis nihil invictum fore. Sæpe an- Iudæ,
a à paucioribus adverſum plures bene[24] pu- *[24] id eſt,*
atum. Iejunio[1] indicto, celebratoque ſacri- *feliciter.*
cio, in aciem deſcenſum, fuſæ hoſtium co- *[1] Hæc in*
æ: Iudas caſtris potitus, multumque ibi auri *Maſpha*
: Tyriarum opum repertum. *accide-*
Namque ex Syria negociatores nihil de vi- *runt.*
oria dubitantes, regium exercitum ſequuti, 1 Mac. 3.
e captivos mercandi, prædæ fuere. Hæc ubi
yſiæ ex[2] nunciis comperta, majore cura co- *[2] ex iis*
ias parat: annoque poſt immani exercitu Iu- *qui eva-*
æos aggreditur: victus denuo Antiochiam *ſerant.*
recepit. Iudas pulſis hoſtibus Hieroſoly- *Ioſeph. l.*
nam regreſſus, purgare templum, & reſtituere, 12. c. 11
nimum intendit: quod everſum ab Antio- 1 Mac. 4.
ho, profanatumque à gentibus, fœdam ſui Quarta
peciem præbebat. Sed Syris arcem tenentibus, expeditio
quæ continua templo, & loci natura ſuperior, Iudæ.
atque inexpugnabilis erat, adiri ſubjecta[3] non *[3] loca cir-*
oterant, crebris eruptionibus prohibentibus. *ca tem-*
Adverſum hos Iudas validiſſimam ſuorum *plum.*
aciem objecit. Ita opus ſacræ ædis curatum, Quinta
templumque muro circundatum, conſtituti- expeditio
que qui perpetuum præſidium armati agita- Iudæ.
rent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

1 Mac. 5. rent. At Lyſias multiplicato exercitu in Iu
dæam regreſſus, rurſum vincitur, magna cla
exercitus & auxiliorum, quæ ei à civitatib
miſſa in bellum conſpiraverant. Interea An
tiochus, quem in Perſidem profectum ſup
[4] *Elymaida, Ioſephus Elymaidem.* memoravimus, oppidum [4] Elimum, region
illius opulentiſſimum, fanumque ibi ſitu
multo auro refertum, diripere conatus, con
fluente undique ad defenſionem loci multitu
1 Mac. 6. dine, fugatus: inſuper nuncium accepit, res v
à Lyſia, vel à Lyſimacho improſpere geſta
Ioſephus. l. 12. c. 13 Ita ex mœrore animi, corporis morbo incu
buit. Sed cum internis doloribus angeretur, re
2 Mac. 9. & minifcens malorum, quibus populum Dei ve
xaverat, merito ſibi illa accidiſſe confitebatu
1 Mac. 6. Deinde poſt paucos dies moritur, cum regna
Antiochus Eupator rex Syriæ. ſet annos undecim. Antiocho filio regnum re
liquit, cui Eupator nomen fuit. Ea tempeſta
Iudas Syros in arce poſitos obſidebat. Qu
cum fame atque inopia afficerentur, miſſis a
regem nunciis, præſidium implorant. Ita Eu
[5] *peditū.* pator cum centum [5] millibus, & equitum vi
ginti millibus, ſuis ſubſidio venit: præeunti
bus aciem cum ingenti terrore elephantis. Tum
[6] *qua, Giſ.* Iudas laxata obſidione, regi obviam tendit,
primoque prælio Syros fundit. Rex petit pa
Demetrius Soter rex Syriæ. cem: quia [6] infido ingenio male uſus, perfi
diam conſecuta ultio. Nam Demetrius Seleu
ci [7] filius, quem Romanis obſidem datum ſu
pra memoravimus, ut audivit Antiochum de
[7] *patruus, Iuſtinus: patruelis, Appianus.* ceſſiſſe, petivit, ut ſe in regnum remitterent.
Quod cum ei negatum fuiſſet, clam Roma
profugit, in Syriam venit, regnumque occu
pavit: Antiocho filio, qui annum unum &
menſes ſex regnaverat, interfecto. Hoc regnan
1 Mac. 8. te, primum Iudæi à populo Romano amici
tiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

in fœduſque petiere: benigneque excepta le-
go. decreto Senatus, ſocii atque amici ap-
pati. Interim Demetrius adverſus Iudam per
tes ſuos bellum gerebat. Ac primum per
chidem quendam & Alchimum[8] Iudæum
tus exercitus: poſt Nicanor bello præpoſi-
, in prælio occubuit. Tum Bacchides &
chimus reſumptis viribus, auctiſque copiis,
verſum Iudam confligunt. in ea pugna vi-
res Syri, cruente admodum victoria ſunt
. Hebræi in locum Iudæ Ionathan, fratrem
s, deligunt. Interea Alchimus cum fœdè
eroſolymam vaſtaſſet, moritur. Bacchides
cio deſtitutus, ad regem redit. Dein poſt
ennium rurſus Bacchides bellum Iudæis in-
lit, victus pacem petit. Quæ propoſitis con-
tionibus data, ſi perfugas[9] captivoſque &
nnia bello rapta redderet. Dum hæc intra
dæam geruntur, adoleſcens quidam Rhodi
ucatus, nomine Alexander, Antiochi ſe eſſe
ium dictitans, (quod falſum erat) adjutus
ibus Ptolemæi regis Alexandrini, in Syriam
m exercitu venit: Demetrium bello ſupera-
m occidit, cum regnaſſet annos XII. Hic
lexander[10] priuſquam adverſus Demetrium
onfligeret, fœdus cum Ionatha fecerat, eum-
ue veſte[11] purpurea & inſignibus regiis[12] do-
averat. ob quod eum Ionathas auxiliis juve-
it: victoque Demetrio, primus omnium con-
ratulatum occurrerat. Neque poſtea Alexan-
er datam fidem violavit. Ita quinquennio,
uo rerum potitus eſt, res Iudæorum tranquil-
æ fuerunt. Igitur[13] Demetrii filius, qui poſt
nortem patris Cretam confugerat, hortante
aſthene Cretenſium duce, regnum patrium
bello repetens, impar viribus, Ptolemæum
Philome-

1 Mab. 7.
[8] *Alcimus pontifex, qui & Iacimus.*
1 Mac. 9.
Ionathã ſacerdos & dux Iudæ.
[9] *de tranſfugis reddendis nulla mentio nec in Ioſepho, nec in libro Machabæorum.*
1 Mac. 10
[10] *cognomine Veles.*
[11] *ſtola.*
[12] *corona aurea.*
Alexãder rex Syriæ.
[13] *deeſt, Demetrius.*
Demetrius Nicator rex Syriæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Philometorem regem Ægypti, Alexandri
cerum, jam tum genero [14] infeſtum, ut ſibi
auxilio, implorat. Ille vero non tam ſuppli
precibus, quam ſpe Syriæ occupandæ illect
copias cum eo jungit: ac [15] filiam Alexanc
nuptam, dat Demetrio. Adverſus hos Alexa
der acie confligit. eo prælio vincitur [16] Pto
mæus, cadit Alexander. Vincitur Ptolemæ
& paulo poſt interficitur, cum regnaſſet ann
v, vel, ut in pleriſque authoribus reperi, n
vem. Demetrius regnum [17] indeptus, Ionath
benigne habuit, fœdus cum eo fecit, Iudæ
legibus ſuis reddidit. Interea [18] Tryphon, q
partium Alexandri fuerat, præfectus Syriæ
gno, eum bello prohibiturus, contra Ionath
in prælium deſcendit, terribilis XL milliu
exercitu. Tryphon, ubi ſe imparem cernit, p
cem ſimulat: receptumque in amicitiam, i
vitatumque Ptolemaidam, interfecit. Poſt Io
nathan, ſumma rerum ad Simonem fratre
defertur. Is funus fratris magnifice curavit: ſ
ptemque illas pyramidas nobiliſſimi operis e
truxit, in quibus & fratrum & patris oſſa co
didit. Tum Demetrius, refecto cum Iudæis fœ
dere, contemplatione cladis à Tryphone illat
(nam poſt Ionathæ necem urbes eorum atq
agros bello vaſtaverat) annua ejus [19] vectig
lia in perpetuum remittit. Etenim uſque ad i
tempus, regibus Syriæ, niſi cum armis reſiſte
rent, ſtipendium penſitaverant. Id geſtum De
metrii regis anno [20] ſecundo. quod ideo ſigna
vimus, quia uſque in hunc annum per tempor
Aſianorum regum cucurrimus, ut ratio tem
porum digeſta luceret. Nunc autem per tem
por

[14] Propter inſidias quas ei ſtruxerat per Ammonium quendã.
[15] Cleopatram.
[16] leg. Cadit Ptolemeus, vincitur Alexãder & paulo poſt. Sig.
[17] adeptus, Druſ.
Demetrius rex.
[18] Qui Diodatus Strab. & Appiano.
1 Mac. 11 & ſeq. c.
1 Mac. 12
Simon ſacerdos & dux.
1 Mac. 13
Iudæorum libertas.

[19] *eis, Giſel.* [20] *qui fuit primus Simonis ethnarchæ. Ioſeph. l. 13. c. 11.*

pa eorum qui Iudæis vel pontifices vel reges
unt, uſque ad Chriſti nativitatem rerum
inem digeremus. Igitur poſt Ionathan, Si-
n frater ejus, ut ſupra dictum eſt, Hebræis
fuit jure pontificis. id enim ei tum à ſuis,
n & à[10] populo Romano honoris delatum.
: cum ſecundo Demetrii regis anno civibus[11]
eſſe cœpiſſet, poſt octo annos inſidiis[11]
lemæi circumventus occubuit. Huic Io-
hnes filius ſucceſſit. qui cum adverſum Hyr-
nos, gentem validiſſimam, egregie pugnaſ-
, Hyrcani cognomen accepit. Mortuus eſt
no VI; & XX rerum potitus eſt. Poſt hunc
iſtobulus pontifex ſubſtitutus, primus om-
um poſt captivitatem regium nomen aſſum-
t, capitique diadema impoſuit. Exacto an-
, diem functus eſt. Alexander deinde, fi-
s[12] ejus, rex pariter & pontifex fuit: regna-
annos VII & viginti. in cujus actibus[13] ni-
, præter crudelitatem, memoria dignum re-
ri. Hic, cum Ariſtobulum & Hyrcanum
tvos filios reliquiſſet, Solina[14] ſive Alexan-
a uxor ejus regnum per novem annos tenuit.
ſt hujus obitum, fœda inter fratres de regno
rtamina. Ac primum Hyrcanus imperium
tinebat: mox ab Ariſtobulo fratre pulſus,
nfugit ad Pompejum: qui tum Mithridatico
llo confecto, pacataque Armenia & Ponto
ctor omnium gentium, quas adierat, ultror-
m pergere, & vicina quæque Romano impe-
o adjungere cupiens, cauſas belli & materiam
cendii quærebat. Igitur Hyrcanum libens ex-
epit, ductuque ejus Iudæos aggreditur: urbe
pta, atque arce, templo pepercit: Ariſtobo-
lum

1 Mac. 14

[10] *imo à regibus Alexandro & Demetrio.*

[11] *generi ſui.*

Iohannes Hyrcanus Pontifex & princeps Iudæorum.

Ariſtobulus rex primus, & Pontif. Iudæorum.

Alexāder rex & Pontif. Iudæor.

[12] *frāter.*

[13] *rebus geſtis.*

[14] *Salina; eſt apud Euſeb. Sed in Ioſepho, Salome l. 13 cap. 20.*

lexandra regina. Hyrcanus Rex Iud. *Ioſeph.* 14. *cap.* 24.
iceph. 1. *c.* 6. *hiſt. eccl.* Ariſtobulus Rex Iud.

Pōpejus Iudæos vincit, & Iudæa Provincia Roman.

[15] *vinctū, Sig. Cic. pro L. Flacco.*

Antipater judçæ procurator.

[16] *viginti, idem.*

Herodes, rex Iud.

Niceph. lib. 1. *c.* 9. *hiſt. ec. Euſeb. l.* 1 *c.* 13. *hiſt. eccleſ.*

Chriſtus natus.

[17] *anno urbis* IↃCCL.

Euangelica hiſtoria Chriſti.

lum victum [15] Romam mittit, Hyrcano[...] pontificatus reſtituit: impoſitoque Iudæis [...] pendio, procuratorem eis Antipatrum qu[...] dam Aſcalonitem præpoſuit. Hyrcanus q[...] tuor & triginta annos rerum potitus, dum [...] verſum Parthos bella gerit, capitur. Tum [...] rodes alienigena, Antipatri Aſcolonitæ fil[...] regnum Iudææ à Senatu & populo Rom[...] petiit, accepitque. Hunc primum Iudæi ex[...] num regem cœperunt habere. Etenim jam [...] ventante Chriſto, neceſſe erat, ſecundum v[...] cinia prophetarum, ſuis eos ducibus privari [...] quid ultra Chriſtum expectarent.

Sub hoc Herode, anno imperii ejus te[...] & XXX, CHRISTVS natus eſt, Sabino & [...] fino [16] conſulibus, VIII. Kalend. Ianuar[...] Verum hæc, quæ Euangeliis ac deinceps A[...] ſtolorum actibus continentur, attingere [...] auſus, ne quid forma præciſi operis, rerum [...] gnitatibus diminueret, reliqua exequar. He[...] des poſt nativitatem Domini regnavit [...] nos IIII. Nam omne imperii ejus tempus [...] & XXX anni fuerunt. Poſt quem Archel[...] tetrarcha annis IX. Herodes annos XX [17] & [...]

Hoc regnante, anno regni octavo & de[...] mo, DOMINVS crucifixus eſt, Fuſio Gem[...] & Rebellio Gemino conſulibus. A quo te[...] pore uſque in Stiliconem conſulem, ſunt [...] ni [18] CCC XXII. Apoſtolorum actus Lucas e[...] dit, uſque in tempus quo Paulus Romam [...] ductus eſt, Nerone imperante: qui non dic[...] regum, ſed omnium hominum, & vel imm[...] nium beſtiarum ſordidiſſimus, dignus exti[...] qui perſecutionem in Chriſtianos primus in[...]

per[...]

Idem l. 1. *c.* 5. & 10. Archelaus Tetrarcha & Herodes Antip[...]

[18] XXX. *Sig.* Chriſtus crucifixus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[19] CCC-XVIII.
…et: neſcio an & poſtremus [19] explerit. ſiqui-
…n opinione multorum receptum ſit, ipſum
…tichriſtum venturum. Hujus vitia, ut ple-
…s exponerem, res admonebat, niſi non eſſet
…us operis tam vaſta ingredi: id tantum an-
…aſſe contentus ſum, hunc per omnia fœdiſ-
…a & crudeliſſima eo proceſſiſſe, ut matrem
…interficeret: poſt etiam Pythagoræ cuidam,
…modum ſolennium conjugiorum nuberet,
…litumque Imperatori flammeum, dos & ge-
…lis thorus, & faces nuptiales: cuncta deni-
…e quæ vel in fœminis non ſine verecun-
…conſpiciuntur, ſpectata. Reliqua vero ejus,
…ertum pigeat an pudeat magis diſſerere. Hic
…mus Chriſtianum nomen tollere aggreſſus
…: quippe ſemper inimica virtutibus vitia
…t, & optimi quique ab improbis quaſi ex-
…brantes aſpiciuntur. Namque eo tempore
…ina apud urbem religio invaluerat, Petro
…epiſcopatum gerente: & Paulo, poſteaquam
…injuſto præſulis [21] judicio Cæſarem appella-
…rat, Romam deducto. ad quem tum au-
…endum plures conveniebant: qui veritate in-
…lecta, virtutibuſque Apoſtolorum, quas tum
…ebro ediderant, permoti, ad cultum Dei ſeſe
…nferebant. Etenim tum illuſtris illa adverſus
…monem, Petri ac Pauli [22] congreſſio fuit.
…ui cum magicis artibus, ut ſe Deum proba-
…t, duobus ſuffultus dæmoniis [23] evolaſſet,
…ationibus Apoſtolorum fugatis dæmonibus,
…lapſus in terram, populo inſpectante diſru-
…us eſt. Interea abundante jam Chriſtiano-
…m multitudine, accidit ut Roma incendio
…nflagraret, Nerone apud Antium conſtitu-
…. Sed opinio omnium invidiam incendii in
Princi-

Idem.
Actus Apoſtolici.
Nero Imperator, ejuſque ſcelera.
[20] *expleturus ſit.*
Sub Nerone perſecutio I. Chriſtianorum.
[21] *etiam uxorem, Senecam præceptorem, & Lucanū.*
Petrus ac Paulus Romæ.
Optatus l. 2. in Parmen.
[22] *præſidis.*
Feſtum intelligit.
Simon Magus Romæ.
Euſeb. hiſt. Eccl. 2. c. 13.
[23] *Etiam Paulo tribuitur à Seb. Tac. l.* 15.

Principem retorquebat, credebaturque Im
rator gloriam innovandæ urbis quæſiſſe. 1
que ulla re Nero efficiebat, quin ab eo juſſ
incendium putaretur. Igitur vertit invidian
Chriſtianos, actæque in innoxios crudeliſſi
quæſtiones: quin & novæ mortes excogita
ut ferarum tergis contecti, laniatu canum
terirent. Multi crucibus affixi, aut flam
uſti. Plerique in id reſervati, ut cum defeci
dies, in uſum nocturni luminis urerentur. H
initio in Chriſtianos ſæviri cœptum. Poſt
iam datis [1] legibus religio vetabatur: palam
edictis propoſitis, Chriſtianum eſſe non li
bat. Tum Paulus ac Petrus capitis damn
quorum uni cervix gladio deſecta, Petrus
crucem ſublatus eſt. Dum hæc Romæ geru
tur, Iudæi, præſidis ſui [2] Feſti Flori injur
non ferentes, rebellare cœperunt. Adverſus
Veſpaſianus pro conſulari imperio à Nerc
miſſus, multis gravibuſque præliis devicto
coëgit intra muros Hieroſololymæ confuge
Interim vero jam etiam ſibi pro conſcien
ſcelerum inviſus, humanis rebus eximitur:
certum [3] an ipſe ſibi mortem conſciverit. Ce
corpus illius interemptum. Vnde credit
etiam ſi ſe gladio ipſe transfixerit, curato v
nere ejus ſervatus: ſecundum illud quod de
ſcriptum eſt: Et plaga mortis ejus curata
ſub ſeculi fine mittendus, ut myſterium iniq
tatis exerceat. Igitur poſt exceſſum Neron
Galba imperium rapuit: mox Ottho, Gal
interfecto, occupavit. Tunc Vitellius in [4] G
lias, fretus exercitibus quibus præerat, urbe
ingreſſus, Othone interfecto, ſummam reru
uſurpavit: quæ poſteaquam ad Veſpaſianu
delata, licet malo exemplo, bono tamen affec
Re

Prima perſequutio Chriſtianorum.

Annus Chriſti LXVIII.

[1] *latis, Sig. Euſeb. l. 2. c. 35. & 36. hiſt. Eccleſ.*

Iudæorum rebellio.

[2] *Ceſtii, ex Ioſ. Niceph. l. 2 cap. 35.*

Neronis mors.

[3] *imo certiſſimũ: Euſeb. Apoc. 13. 3. Aug. de Civ. Dei lib. 20. c. 19.*

Galba, Otho, Vitellius, Imperatores.

[4] *ex Galliis, Sig.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

...ip. ab improbis vindicandæ, cum Hieroſo- Veſpaſianus Imp.
...mam obſideret, ſumit imperium: &, ut
...os eſt, diademate capiti impoſito, ab exer-
...u Imperator conſalutatus, Titum filium
...eſarem facit; eidem pars copiarum, & obſi-
...ndæ Hieroſolymæ negotium datum. Veſpa-
...nus Romam profectus, ſummo favore ſe- *Ioſeph.*
...tus & populi receptus, cum ſe Vitellius in- *l. 7. c. 7.*
...feciſſet, imperium confirmavit. Interea Iu- *& 8. de*
...i obſidione clauſi, quia nulla neque pacis *bello Iud.*
...que deditionis copia dabatur, ad extremum
...ne interibant, paſſimque viæ oppleri cada-
...ibus cœpere, victo jam officio humandi:
...n omnia nefanda inſuper auſi, ne humanis
...dem corporibus pepercerunt, niſi quæ ejuſ-
...di alimentis tabes præripuerat. Igitur de-
...is defenſoribus irrupere Romani. Ac tum *Idem lib.*
...e in diem Paſchæ omnis ex agris aliiſque *eod c. 17.*
...læ oppidis multitudo convenerat: nimi- *Vide &*
...n ita Deo placitum, ut eo tempore, quo *Oroſium*
...minum cruci affixerat, gens impia interne- *l. 7. c. 6.*
...ni daretur. Phariſæi aliquantiſper pro tem-
...accerrime reſtiterunt: donec obſtinatis ad
...rtem animis, ultro ſe ſubjectis ignibus in- Excidium
...runt. Numerus peremptorum ad undecies Hieroſolymorum.
...tena millia refertur: capta vero c millia, ac
...undata. Fertur Titus adhibito conſilio
...ius deliberaſſe, an templum tanti operis
...teret. Etenim nonnullis videbatur, ædem *5 ducum.*
...atam, ultra omnia mortalia illuſtrem, non
...ere deleri: quæ ſervata modeſtiæ Romanæ
...monium, diruta perennem crudelitatis no-
...præberet. At contra alii, & Titus ipſe,
...tendum templum in primis cenſebant, quo
...ius Iudæorum & Chriſtianorum religio
...retur. Quippe has religiones, licet contra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rias ſibi, iiſdem [6] tamen auctoribus profectas.
Chriſtianos ex Iudæis extitiſſe: radice ſublata,
ſtirpem facile perituram. Ita Dei nutu, accen-
ſis omnium animis, templum [7] dirutum, ab-
hinc [8] annos trecentos triginta & unum. At-
que hæc ultima templi everſio, & poſtrema
Iudæorum captivitas, qua extorres patria, per
orbem terrarum diſperſi cernuntur, quotidie
mundo teſtimonio ſunt, non ob aliud eos,
quam ob illatas Chriſto impias manus, fuiſſe
punitos. nam ſæpe alias cum propter peccata
captivitatibus traderentur, nunquam tamen ul-
tra ſeptuaginta annos ſervitutis pœnam pepen-
derunt. Interjecto deinde tempore, Domitia-
nus, Veſpaſiani filius, perſecutus eſt Chriſtia-
nos. Quo tempore Ioannem Apoſtolum atque
Euangeliſtam, in Pathmum inſulam relegavit:
ubi ille arcanis ſibi myſteriis revelatis, librum
ſacræ Apocalypſis (qui quidem à plerisque [9] au-
ſtulte aut impie non recipitur) conſcriptum
edidit. Non multo deinde intervallo, terti
perſecutio per Trajanum fuit. qui cum tor
mentis & quæſtionibus nihil in Chriſtian
morte aut pœna dignum reperiſſet, ſæviri i
eos ultra vetuit. Sub Hadriano deinde Iuda
rebellare [1] voluerunt, Syriam ac Palæſtinam
diripere conati: miſſoque exercitu ſubacti ſun
Qua tempeſtate Adrianus, exiſtimans ſe Chr
ſtianam fidem loci injuria perempturum, & i
templo ac loco Dominicæ paſſionis dæmo
num [2] ſimulacra conſtituit. Et quia Chriſtia
ex Iudæis potiſſimum putabantur (namqu
tu

6 ab iiſdem Sig. *7 Exuſtum.* *8 à conſulatu Stiliconis.*

Templi everſio anno Chriſti LXXI. *Prudent. in Apotheoſi.*

Domitianus Imp. Perſecutio Chriſt. ſecunda, an. XCI. *Euſeb. l.* 3 *eccl. hiſt. c.* 16. 17. *&* 11. *ibid. c.* 25 32.

9 Græcis. Vid. Hier. ad Dard. Niceph. l. 1. *c.* 16. *&* 17. *hiſt. eccl.* Perſecutio Chriſtianoru tertia. an. CIII. [1] *duce Barchocheba, qui poſt Barch Ziba dictus. Euſ. l.* 4. *c.* 6. *eccl. hiſt. Oroſ. l.* 7. *c.* 1 *Niceph. l.* 3. *c.* 24. [2] *Veneris, Sig.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Hieroſolymæ non niſi [3] ex circumciſione
ebat Eccleſia [4] ſacerdotem) militum co-
tem cuſtodias in perpetuum agitare juſſit,
: Iudæos omnes Hieroſolymæ aditu arce-
Quod quidem Chriſtianæ fidei proficie-
: quia tum pene omnes Chriſtum Deum,
legis obſervatione credebant. Nimirum id
mino ordinante diſpoſitum, ut legis ſervi-
à libertate fidei atque Eccleſiæ tolleretur.
tum primum Marcus ex gentibus, apud
roſolymam epiſcopus fuit. Quarta ſub
iano perſecutio numeratur, quam tamen
exerceri prohibuit: injuſtum eſſe pronun-
s, ut quiſquam ſine crimine reus conſti-
retur. Poſt Adrianum Antonino Pio impe-
e, pax Eccleſiis fuit. Sub Aurelio deinde
tonini filio, perſecutio quinta agitata. Ac
primum intra Gallias martyria viſa, ſerius
s alpes Dei religione ſuſcepta. Sexta deinde
ero imperante, Chriſtianorum vexatio fuit.
tempore [5] Leonidas, Origenis pater, ſa-
m in martyrio ſanguinem fudit. Interjectis
de annis VIII & [6] XXX, pax Chriſtianis
: niſi quod medio tempore, Maximinus
nullarum Eccleſiarum clericos vexavit.
x Decio imperante, jam tum ſeptima per-
tione ſævitum in Chriſtianos. Inde Vale-
us octavus ſanctorum hoſtis fuit. Poſt
, interjectis annis fere quinquaginta, Dio-
ano & Maximiano imperantibus, acerbiſ-
a perſecutio exorta, quæ per X continuos
os plebem Dei depopulata eſt. qua tempe-
: omnis fere ſacro martyrum cruore orbis
ctus eſt: quippe certatim glorioſa in certa-
a ruebatur, multoque avidius tum marty-
glorioſis mortibus quærebantur, quam

[3] *Iudæũ.*
[4] *Epiſcopum.*
Chron. Euſeb.
Perſecutio Chriſtianorũ quarta, anno CXX, &c.
Euſeb. l.8.c.2.3.4.5.6.7.8 & 9.
Perſecutio quinta, anno CLXVIII.
Perſecutio ſexta, anno CC.
[5] *Leonides, Chrõ. Euſ.*
[6] *XX, Sig.*
Perſecutio ſeptima, anno CCLI.
Perſecutio octava anno CCLVIII.
Perſecutio nona, anno CCCIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

nunc epiſcopatus pravis ambitionibus appe
tuntur. Nullis unquam magis bellis mundu
exhauſtus eſt: neque majore unquam trium
pho vicimus, quam cum decem annorum ſtra
gibus vinci non potuimus. Extant etiam man
datæ literis præclaræ ejus temporis martyru
paſſiones: quas connectendas non putavi, n
modum operis excederem. Sed finis perſecu
tionis illius fuit, abhinc [7] annos IX & LXXX
à quo tempore Chriſtiani imperatores eſſe co
perunt. Namque tum Conſtantinus rerum p
tiebatur, qui primus omnium Romanoru
principum Chriſtianus fuit. Sane tum Liciniu
quia adverſum Conſtantinum de imperio ce
tavit, milites ſuos litare præceperat: abnue
tes, militia rejiciebat. Sed id inter perſecuti
nes non computatur: adeo res levioris nego
fuit, quam ut ad Eccleſiarum vulnera perver
ret. Exinde tranquillis rebus pace perfruimu
neque ulterius perſecutionem fore credimu
niſi eam quam ſub fine jam ſeculi Antich
ſtus exercebit. Etenim ſacris vocibus, X plag
mundum afficiendum, pronunciatum eſt:
cum jam IX fuerint, quæ ſupereſt, ultima e
Hoc temporum tractu mirum eſt quantu
invaluerit religio Chriſtiana. Tum ſiquide
Hieroſolyma horrens ruinis, frequentiſſim
ac magnificentiſſimis Eccleſiis eſt adorna
Namque Helena, mater principis Conſtanti
quæ Auguſta cum filio conregnabat, cum H
roſolymam agnoſcere concupiſceret, repe
ibi idola ac templa protrivit: mox uſa regni
ribus, baſilicam [8] in loco Dominicæ paſſio
& reſurrectionis & aſcenſionis conſtituit.
lud [9] mirum, quod locus ille, in quo poſt
mu

De Ambitione Epiſcoporum Ammianus lib. 27.

[7] ſc. à Stiliconis conſulatu.

Conſtantinus Imperatorum primus Chriſtianus, ann. CCCVII.

Perſecutio decima

Aug. de Civit. Dei, l. 18 c. 52. & Oroſ. lib. 7. 15.

Annus Chriſti CCCXV.

[8] id eſt, majorem Eccleſiã.

Veſtigia Chriſti.

[9] Illud miraculũ apud neminem aliũ legiſſe ſe teſtatur Sig. apocryphũ

um inſtiterant divina veſtigia, cum in cœ-
m Dominus nube ſublatus eſt, continuari
vimento cum reliqua ſtratorum parte non
tuit. Siquidem quæcunque applicabantur,
ſolens humana ſuſcipere terra reſpueret, ex-
ſſis in ora apponentium ſæpe marmoribus.
inetiam calcati Deo pulveris adeo perenne
cumentum eſt, ut veſtigia impreſſa cernan-
r. Et cum quotidie confluentium fides certa-
n Domino calcata diripiat, damnum tamen
ena non ſentiat: & eadem adhuc ſui ſpeciem,
lut impreſſis ſignata veſtigiis, terra cuſtodit.
uſdem reginæ beneficio crux Domini tum
erta: quæ neque in principio obſiſtentibus
dæis potuerat conſecrari, & poſtea dirutæ
itatis oppreſſa ruderibus, non niſi tam fide-
er requirenti meruit oſtendi. Igitur Helena
mum de loco paſſionis certior facta, admo-
militari manu, atque omnium provincia-
m multitudine in ſtudia reginæ certantium,
odi terram, & contigua quæque ac vaſtiſſi-
a ruinarum purgari jubet: mox precium fi-
i & laboris tres pariter cruces, ſic ut olim
omino ac latronibus duobus fixæ fuerant,
eriuntur. Hic vero major dignoſcendi pati-
li, in quo Dominus pependerat, difficultas
nium animos menteſque turbaverat, ne er-
e mortalium forſitan pro cruce Domini la-
nis patibulum conſecrarent. Capiunt [10] de-
e conſilium, ut aliquem recens mortuum
cibus admoverent. Nec mora, quaſi Dei
u funeris [11] extincti ſolennibus exequiis
erebatur, concurſuque omnium feretro cor-

 pus

Ambroſ. in Orat. de obitu Theod.

Crux Domini inventa.

Paullinus ad Severum noſtrum, epiſt. 11. *Ruf. c.* 8. *hiſt. eccl. Nicep. l.* 8 *c.* 29. *Simeon Metaph. in vita Helenæ. Caſſiod. l.* 2. *Tripartit. hiſt. Theod. l.* 1. *eccl. hiſt. c.* 10.

[10] *Nihil tale Ambroſius, qui ex titulo rei veritatẽ deprehenſam dicit: ac-*
jicit: Invenit ergo Titulum, regem adoravit non ſignũ
que, quia hic Gentilis eſt error, & error impiorum: ſed
ravit eum qui pependit in ſigno. [11] *funus. Sig.*

pus eripitur. Duabus prius fruſtra crucibus ad motis, ubi Chriſti patibulo attactum eſt, dict mirabile, trepidantibus cunctis, funus excu ſum, & inter ſpectatores ſuos aſtitit: Crux r perta, dignoque ambitu conſecrata.

His per Helenam geſtis, principe Chriſti no libertatem atque exemplum fidei mund acceperat: ſed longe atrocius periculum cu ctis Eccleſiis illa pace generatum. namq tum hæreſis Arrii prorupit, totumque orbe invecto errore turbaverat. Etenim duobus A riis, acerrimis perfidiæ hujus autoribus, Im perator etiam depravatur: dumque ſibi re gionis officium videtur implere, vim perſec tionis exercuit: actique in exilium epiſco ſævitum in clericos, animadverſum in laico qui ſe ab Arrianorum communione ſecrev rant. Quæ autem Arriani prædicabant, era hujuſcemodi: patrem Domini inſtituendi o bis cauſſa genuiſſe filium: eo [12] pro poteſt ſui ex nihilo, in ſubſtantiam novam atque teram, factum Dominum novum, alteru que: fuiſſe autem tempus, quo filius non fu ſet. Igitur hujus mali cauſa Synodus apud N cæam ex toto orbe contrahitur, CCC ſiquid & duodeviginti Epiſcopis congregatis, fi plena conſcribitur: hæreſis Arriana dam tur, Imperator decretum Epiſcopale comp ctitur. Arriani nihil contra ſanam fidem re ctare auſi, ſe quoque tanquam acquieſcent nec aliud ſentientes, Eccleſiis miſcueru manebat tamen in pectoribus eorum inſitu in catholicos viros odium: & adverſus q de fide diſceptare non poterant, eos ſuborn accuſatoribus, fictiſque criminibus appeteb Itaque primum Athanaſium Alexandriæ E ſcopu

Arrianorum hæreſis.

Duo Arrii: unus, author hæreſis: alter, quem Conſtantia Conſtantino commẽdavit.

Socr. Epiph. contra Arrian.

12 eo, id eſt, eam ob cauſſam, Giſ.

Synodus Nicæna, anno CCCXXV.

Athanaſius.

ſcopum, juris conſultum, qui apud Nicænam Synodum Diaconus adfuerat, aggrediuntur, abſentemque condemnant. Etenim ad crimina, quæ falſi teſtes congeſſerant, aggregabant, quod Marcellum atque Photinum, hæreticos ſacerdotes, Synodi judicio condemnatos, ſtavo ſtudio recepiſſet. Sed de Photino dubium non erat, merito fuiſſe damnatum: in Marcello nihil tum damnatione dignum repertum videbatur, maximeque ei ſtudium partium innocentum acceſſerat, quod eoſdē illos judices, à quibus fuerat condemnatus, hæreticos eſſe nemo dubitabat. Cæterum Arriani non hos potius, quam Athanaſium, removere cupiebant. Itaque Imperatorem eo uſque compellunt, ut Athanaſius exulatum ad Gallias mitteretur. Mox in Ægypto octuaginta epiſcopi congregati, Athanaſium injuſte condemnatum eſſe pronunciant. Res ad Conſtantinum [1] refertur. jubet ex toto orbe apud Sardycum epiſcopos congregari: atque omne judicium, quo Athanaſius damnatus fuerat, retractari. Inter hæc Conſtantinus moritur: Synodus congregata jam Conſtantino [2] Imperatore, Athanaſium abſolvit: Marcellus quoque epiſcopatui redditur. Nam de Photino epiſcopo Syrmienſi non eſt reſciſſa ſententia, quia jam noſtrorum judicio hæreticus probabatur. Et tamen hoc ipſum Marcellum gravabat, quia Photinus auditor ejus fuiſſe in adoleſcentia videbatur. Veruntamen ad Athanaſii abſolutionem etiam illud acceſſerat, quod Vrſacius & Valens, principes Arrianorum, cum poſt Synodum Sardicenſem viderentur à communione ſecreti, coram poſiti, à Iulio Roma-

Synodus Antiochena, anno CCCXLI, & anno CCCXLV. *Socrat. l. 3. c. 8. hiſt. Trip. Theod. l. 1 c. 30. hiſt. eccl. anno* CCC-XLVIII.

Orthodoxa Sardicenſis Synod.

[1] *Id ratio temporis non fert. obiit. Conſt.* CCC-XXXVII. *Sard. Syn. fuit Conſt.* CCCXLVII.

[2] *factum ſub Conſtantio.* Conſtantius.

Socrat. ...5. c. 8. *Epiph. l. 3. tom. 1. contr. Phot.* Photinus.

næ urbis epiſcopo veniam popoſcerunt, quó
innoxium condemnaſſent: meritoque eu
ſententia concilii Sardicenſis abſolutum pro
feſſi ſunt. Interjecto deinde tempore Athana
ſius, cum Marcellum parum ſanæ fidei eſ
penitus comperiſſet, à communione ſuſpendi
habuitque ille hanc verecundiam, ut tanti v
ri judicio notatus, ſponte concederet. Ca
terum antea innocens, poſtea depravatus
videri poterat jam tum nocens fuiſſe, cu
de eo fuerat judicatum. Nacti ergo Arria
iſtiuſmodi occaſionem, conſpirant penit
Sardicenſis Synodi decreta [3] ſubvertere. Et
nim eis color quidam ſuppetere videbatu
quod tam injuſte fuiſſet pro Athanaſio judic
tum, quam Marcellus fuerat abſolutus, q
nunc etiam Athanaſii judicio hæreticus e
probaretur. Namque Marcellus Sabellian
hæreſis aſſertor extiterat: Photinus vero n
vam hæreſim jam ante protulerat, à Sabell
quidem in unione diſſentiens, ſed initiu
Chriſti ex Maria prædicabat. Igitur Arria
aſtuto conſilio miſcent innoxium criminoſi
damnationemque Photini & Marcelli
Athanaſii eadem ſententia comprehendun
illud nimirum apud Imperatorum anim
præſtruentes, ut non putarentur de Athanaſ
perperam judicaſſe, qui de Marcello atq
Photino vera ſenſiſſent. Veruntamen ea ter
peſtate Arriani perfidiam ſuam occultaban
non auſi palam erroris ſui dogmata prædica
catholicos ſe gerebant, nihil ſibi prius age
dum rati, quam ut Athanaſium Eccleſia ſu
moverent, qui ſemper eis velut murus obſt
terat: quo remoto, reliquos in libidinem ſua
ceſſuros ſperabant. Sed pars Epiſcoporu
qu

[3] *ſc. in Synodo Syrmienſi Arrianorum.*

Photini error. *Epiph. l. 3. tom. 1 cont. Marcel.*

Cōſpiratio Arrianorum in Athanaſium.

…æ Arrium ſequebatur, damnationem Atha-
…ſii cupitam accepit: pars coacti metu & ta-
…one, in ſtudia partium conceſſerant. pauci,
…ibus fides chara, & veritas potior erat, in-
…tum judicium non receperunt: inter quos
…ulinus, epiſcopus Treverorum, oblata ſibi
…ſtola ita ſubſcripſiſſe traditur, ſe in Photini
…que Marcelli damnationem præbere con- [4] præbere, Giſ.
…ſum, de Athanaſio non [4] probare. Tum
…ro Arriani, ubi doli [5] parum proceſſerant, [5] doli mali, Druſ.
…agere decernunt. Nam quodlibet audere at-
…e agere facile erat, regis [6] amicitia ſubnixis, [6] Conſtantii Arrianis addictiſſimi.
…em ſibi pravis adulationibus devinxerant.
…inetiam ex conſenſione multorum inex-
…gnabiles erant. nam omnes fere duarum
…nnoniarum Epiſcopi, multique Orienta-
…m, ac tota Aſia in perfidia eorum conjura-
…rant. Sed principes mali iſtius habebantur,
…Singiduno Vrſatius, Valens à Murſia, ab
…eraclia Theodorus, Stephanus Antioche- Principes Arrianorum.
…s, Acatius à Cæſarea, Menophanes Epheſo,
…eorgius Laodicea, Narciſſus à [7] Neapoli.
…i ita Palatium occupaverant, ut nihil ſine Sozom. l. 5. hiſt. Tripart. cap. 14.
…rum nutu ageret Imperator: obnoxius qui-
…m omnibus, ſed præcipue Valenti deditus.
…am eo tempore, quo apud Morſam [8] contra
…agnentium armis certatum, Conſtantius [7] Neronipoli, Sig.
…ſcendere in conſpectum pugnæ non auſus, [8] alias, Murſam.
…baſilica martyrum extra oppidum ſita, Va-
…nte tum ejus loci epiſcopo in ſolatium aſ-
…mpto, diverſatus eſt. Cæterum Valens calli- Conſtantius Imperator, anno Chriſti CCCLIII.
…: per ſuos diſpoſuerat, ut quis prælii fuiſſet
…entus, primus cognoſceret: vel gratiam re-
…s captans, ſi prior bonum nuncium detuliſ-
…t: vel vitæ conſulens, ante capturus fugiendi
…acium, ſi quid contra accidiſſet. Itaque pau-

 cis,

cis, qui circa regem erant, metu trepidis, Im
peratore anxio, primus nunciat hoſtes fugere
Cum ille indicem ipſum intromitti poſceret
Valens ut reverentiam ſui adderet, angelum
ſibi fuiſſe nuncium reſpondit. Facilis ad cre
dendum Imperator, palam poſtea dicere e
ſolitus, ſe Valentis meritis, non virtute exe
citus viciſſe. Ab hoc initio illecti principi
extulere animos Arriani, poteſtate regis uſu
ubi autoritate ſua parum valuiſſent. Igitur cu
ſententiam eorum, quam de Athanaſio ded
rant, noſtri non reciperent, edictum ab imp
ratore proponitur, ut qui in damnatione
Athanaſii non ſubſcriberent, in exilium pell
rentur. Cæterum à noſtris tum apud Arelatu
ac Buteras oppida Galliarum, epiſcoporu
concilia fuere. Petebatur, ut priuſquam
Athanaſium ſubſcribere cogerentur, de fi
potius diſceptarent: nec tum demum de re c
gnoſcendum, cum de perſona judicium co
ſtitiſſet. Sed Valens, ſociique ejus, prius Ath
naſii damnationem extorquere cupiebant,
fide certare non auſi. Ab hoc partium conf
ctu agitur in exilium Paulinus. Interea M
diolanum convenitur, ubi tum aderat Imp
rator. eadem illa contentio nihil invicem
laxabat. Tum Euſebius [9] Vercellenſium,
Lucifer, à [10] Caranalis Sardiniæ epiſcopi re
gati. Cæterum Dionyſius Mediolanenſium
cerdos, in Athanaſii damnationem ſe conſe
tire ſubſcripſit, dummodo de fide inter epiſc
pos quæreretur. Sed Valens & Vrſatius, cæ
tique, metu plebis, quæ catholicam fide
egregio ſtudio conſervabat, non auſi piac
profiteri, intra Palatium congregantur. Illi
epiſtolam ſub Imperatoris nomine emittu

on

Conciliũ Arelatẽſe & Buterenſe Arrianum. Annus CCCLIV.

9 Vercellenſis: & mox.

10 Caralenſis, Galeſ. Caralis, forte, Giſ.

Soz. hiſt. Tripart. l. 5. c. 15. & 16. Rufin. hiſt. eccl. l. 10. cap. 20.

[o]mni pravitate refertam: eo nimirum conſi[li]o, ut ſi ea æquis auribus populus recepiſſet, [p]ublica authoritate cupita proferrent. Sin aliter [ob]iiſſet excepta, omnis invidia eſſet in rege, & [cau]ſa venialis: quia etiam tum catechumenus, [ſa]cramentum fidei merito videretur potuiſſe [n]eſcire. Igitur lectam in Eccleſia epiſtolam, [p]opulus averſatur. Dionyſius, quia non eſſet [con]ſenſus, urbe pellitur: ſtatimque ejus in locum [e]piſcopus [11] ſubrogatur. Liberius quoque ur[b]is Romæ, & Hilarius Pictavorum epiſcopus, [d]antur exilio. Rhodanium quoque, & [12] Do[mi]num antiſtitem (qui natura lenior, non tam [ſu]is viribus, quam Hilarii ſocietate non ceſſe[ra]t) Arrianis eadem conditio implicuit: cum [ta]men homines parati eſſent Athanaſium à [c]ommunione ſuſpendere, modo ut de fide in[te]r Epiſcopos quæreretur. Sed Arrianis opti[m]um viſum, præſtantiſſimos viros à certami[n]e ſubmovere. Ita pulſi in exilium, quos ſu[pr]a memoravimus, abhinc annos quinque & [q]uadraginta, Arbitione & Lolliano conſuli[bu]s. Sed Liberius paulo poſt [13] urbi redditur, [ob] ſeditiones Romanas. Cæterum exules ſatis [c]onſtat totius orbis ſtudiis celebratos, pecu[ni]aſque eis in ſumptum affatim congeſtas, le[g]ationibus quoque eos plebis catholicæ ex [o]mnibus fere provinciis frequentatos. Interea [A]rriani non occulte, ut antea, ſed palam ac [p]ublice hæreſis piacula prædicabant: quin[et]iam Synodum Nicænam pro ſe interpretan[te]s, quam unius literæ adjectione corruperant, [c]aliginem quandam injecerant veritati. Nam [qu]i ὁμοούσιον erat ſcriptum, quod unius eſt [ſu]bſtantiæ: illi ὁμοιούσιον, quod eſt ſimilis [ſu]bſtantiæ, ſcriptum eſſe dicebant: conceden-

tes

Proſcriptio epiſcoporũ ab Arrianis. *Hiſt. tripar. l. 5. c. 17.*

[11] *ſcil. Auxentius epiſcopus, Sig.*

[12] *Hoſiũ, Sig Tholoſanum, Theod. Canterus.*

Annus Chriſti CCCLV.

[13] *Secundo exilii anno, exorato ab uxoribus Romanorum Conſtantio. Theodoretus l. 2. cap. 17.*

Annus CCCLVII.

Conc. Nicæni depravatio.

tes ſimilitudinem, dum adimerent unitatem quia multum ab unitate ſimilitudo diſtaret ut, verbi gratia, pictura humani corporis eſſe homini ſimilis, nec tamen haberet homini [14] veritatem. Sed quidam ex his ultra pro ceſſerant, Anomœouſiam, id eſt, diſſimilem ſubſtantiam confirmantes. Eoque his certa minibus proceſſum, ut iſtiuſmodi piaculis o bis terrarum implicaretur. Nam Italiam, Illy ricum atque Orientem Valens & Vrſatius, cæ terique quorum nomina edidimus, infeceran Gallias noſtras Saturninus Arelatenſium epi ſcopus, homo impotens & factioſus, preme bat. Oſium quoque ab Hiſpania in eanden perfidiam conceſſiſſe, opinio fuit: quod e mirum atque incredibile videtur, quia om fere ætatis ſuæ tempore conſtantiſſimus no ſtrarum partium, & Nicena Synodus auctor illo confecta habebatur: niſi fatiſcente æv (etenim major centenario fuit, ut ſanctus H larius in epiſtolis refert) deliraverit. quibu rebus perturbato orbe terrarum, & morb quodam Eccleſiis languentibus, ſegnior qu dem, ſed non minus gravis cura Principe exercebat: quod licet Arriani, quibus faveba ſuperiores viderentur, necdum tamen de fid inter Epiſcopos conveniret. Igitur apud Ar minum, urbem Italiæ, Synodum congrega jubet: idque Tauro præfecto imperat, ut co lectos in unum non ante dimitteret, quam i unam fidem conſentirent: promiſſo eide Conſulatu, ſi rem effectui tradidiſſet. Ita miſ per Illyricum, Italiam, Aphricam, Hiſpania Galliaſque magiſtris officialibus, acciti [14] nu merative quadringenti & aliquanto ampli Occidentales Epiſcopi, Ariminum convene

quib

[14] unitatem Sig.

Arrianorum anteſignani.

Socr. l. 5. c. 9. Trip. hiſt. Iſidor. de viris illuſtribus.

Ariminenſis Synod. anno CCCLIX.

Trip. hiſt. l. 5. c. 16.

[14] ita Galeſ. Prius erat, aut macti, quod tuetur Faber Semeſtr. l. 3. c. 12.

ibus omnibus annonas & cellaria dare
Imperator præceperat. ſed id noſtris, id
eſt, Aquitanis, Gallis, ac Britannis inde-
ns viſum: repudiatis fiſcalibus, propriis
mptibus vivere maluerunt. Tres tantum ex
itannia, inopia proprii, publico uſi ſunt,
m oblatam à cæteris collationem reſpuiſ-
nt: ſanctius putantes fiſcum gravare, quam
ngulos. Hoc ego Gavidium epiſcopum no
rum, quaſi obtrectantem referre ſolitum au-
vi. ſed longe aliter ſenſerim: laudique attri-
uo epiſcopis, tam pauperes fuiſſe, ut nihil
oprium haberent, neque ab aliis potius
uam fiſco ſumerent, ubi neminem gravabant,
a [17] in utriuſque egregium exemplum. De
liquis nihil memoria dignum traditur. Sed
edeo ad ordinem. Poſteaquam omneis, ut
upra dictum, in unum collecti ſunt, fit par-
um ſeceſſio. Eccleſiam noſtri obtinent, Ar-
iani [18] tam [19] Edentum de induſtria vacan-
em, orationis loco capiunt: ſed hi non am-
lius quam octoginta. Reliqui noſtrarum par-
ium erant. Igitur frequentibus conciliis nihil
ctum, noſtris in fide manentibus, illis de
erfidia non cedentibus. Ad poſtremum pla-
uit, decem legatos mitti ad Imperatorem, ut
quæ eſſent partium fides & ſententia, cogno-
ceret, ſciretque pacem cum hæreticis eſſe non
oſſe. Idem Arriani faciunt, mittuntque nu-
nero pari legatos, qui adverſum noſtros co-
am Imperatore confligerent. ſed ex parte no-
ſtrorum leguntur homines adoleſcentes, pa-
rum docti, & parum cauti. ab Arrianis autem
miſſi, ſenes, callidi, & ingenio valentes, ve-
terno perfidiæ imbuti, qui apud regem facile
ſuperiores extiterunt. Sed noſtris mandatum,
ne,

[15] dari, Sig.
[16] Gloſſema hominis imperiti, idem.
Divitiæ epiſcoporum eo ſeculo.
[17] vitæ, Sig. ita in utriſque, Fab.
[18] eadem tum, Giſ.
[19] alii, jam. alii, tamen.
Hiſt. Trip. l. 5. c. 10.
Orthodoxa Synodus Seleuciana in Oriente anno eodem.
Socr. l. 5. cap. 34. Trip hiſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ne quo modo cum Arrianis communion
inirent, omniaque integra Synodo reſer
rent. Interim in Oriente exemplo Occiden
lium, Imperator jubet cunctos fere Epiſcop
apud Seleuciam Iſauriæ oppidum congrega
Qua tempeſtate Hilarius, quartum jam ex
annum in Phrygia agens, inter reliquos epiſc
pos, per vicarium ac præſidem data [20] vecti
nis copia, adeſſe compellitur: cum tamen n
hil de eo ſpecialiter mandaſſet Imperator, j
dices tantum generalem juſſionem ſequu
qua omnes epiſcopos ad concilium coge
jubebantur, hunc quoque inter reliquos [21] v
lentes [22] miſcere, ut ego conjicio: Dei nu
ita geſtum, ut vir divinarum rerum inſtr
ctiſſimus, cum de fide diſceptandum erat, i
tereſſet. Is ubi Seleuciam venit, magno cu
favore exceptus, omnium in ſe animos & ſt
dia converterat. ac primum quæſitum ab e
quæ eſſet Gallorum fides: quia tum Arrian
prava de nobis vulgantibus, ſuſpecti ab Orie
talibus habebamur, trionymam ſolitarii D
unionem ſecundum Sabellium credidiſſe. ſe
expoſita fide ſua, juxta ea quæ Nicææ erant
patribus conſcripta, Occidentalibus perhibu
teſtimonium. Ita abſolutis omnium animi
intra conſcientiam communionis, nec no
etiam in ſocietatem receptus, concilioque aſci
tus eſt. Agi deinde cœptum: repertique prav
hæreſis auctores, atque ab Eccleſiæ corpor
avulſi. In eo numero fuere, Georgius ab Ale
xandria, Acatius, Eudoxius, Vranius, Leon
tius [23], Theodoſius, Evagrius, Theodulus
Sed confecta Synodo, decreta ad Imperato
rem legatio, quæ geſta inſinuaret. damna
quoque ad regem profecti, ſatis freti ſociorun
viri

[20] id eſt, tuti itineris fide, ſive libello publico liberi itineris.

Annus Christi CCCLIX.

[21] volentem, Sig.

[22] miſcuere, Giſ. Socr.

Trip. hiſt. l. 5. c. 34. & ſeq.

[23] Leontinus, Galeſ.

ribus, & Principis ſocietate. Interea legatos riminenſis concilii ex parte noſtrorum com-llit Imperator, uniri hæreticorum commu-oni : eiſdemque conſcriptam ab improbis dem tradit, verbis fallentibus involutam, uæ Catholicam diſciplinam, perfidia latente, oqueretur. Namque Vſiæ verbum tanquam mbiguum, & temere à patribus uſurpatum, eque ex authoritate ſcripturarum profectum, ıb ſpecie falſæ rationis abolebat, ne unius um patre ſubſtantiæ filius crederetur. Eadem des ſimilem patri filium fatebatur. ſed inte-ius aderat fraus parata, ut eſſet ſimilis, non ſſet æqualis. Ita dimiſſis legatis, præfecto nandatum, ut Synodum non ante laxaret, quam conſcriptæ fidei conſentire ſe omnes ubſcriptionibus profiterentur. Ac, ſi qui per-inacius obſiſterent,dummodo is numerus in-ra quindecim eſſet, in exilium pellerentur. Sed egreſſis legatis, licet vim regiam deprecanti-ous, negata communio. Enimvero compertis quæ decreta erant, major rerum & conſilio-um perturbatio : dein paulatim plerique no-ſtrorum, partim imbecillitate ingenii, partim ædio peregrinationis evicti, dedere ſe adver-ſariis, jam poſt reditum legatorum ſuperiori-bus, & Eccleſiam noſtris inde detruſis obti-nentibus, factaque ſemel inclinatione animo-rum, catervatim in partem alteram conceſ-ſum : donec ad viginti uſque noſtrorum nu-merus imminutus eſt. Sed hi quanto paucio-res, tanto validiores erant. conſtantiſſimuſque inter eos habebatur, noſter [24] Fægadius, & Servatio Tungrorum epiſcopus. hos, quia mi-nis & terriculis non ceſſerant, Taurus preci-bus aggreditur, ac lachrymans obteſtatur, mi-

tiora

Reditus ad Concilium Arimi-nenſe.

[24] epiſcopus Aginenſis, quem alii Fœbadiũ appellãt, & melius.

mitiora uti conſuleret. clauſos intra unam u
bem epiſcopos jam ſeptimum menſem agere
injuria hyemis & inopia confectis, nulla
ſpem reverſionis dari. quis tandem eſſet fini
ſequerentur plurium exemplum, auctoritate
ſaltem ex numero ſumerent. Etenim vero Fo
gadius paratum ſe exilio, atque ad omne ſu
plicium, in quod depoſceretur, profiteri: ſe a
Arrianis conceptam fidem non recepturu
Ita in hoc certamine aliquot dies tracti, u
parum ad pacem [1] proficiebant, paulatim
ipſe infractior, ad extremum propoſita co
ditione evincitur. Namque Valens, & Vrſati
affirmantes, præſentem fidem Catholica r
tione conceptam, ab Orientalibus Imperat
re auctore prolatam, cum piaculo repudiar
[2] ut quis diſcordiarum finis foret, ſi qu
Orientalibus placuiſſet, Occidentalibus diſpl
ceret? Poſtremo ſi quid minus plene præſen
fide editum videretur, ipſi adderent, quæ a
denda putarent: præbituros ſe, in his quæ e
ſent adjecta, conſenſum. Favorabilis profeſſi
pronis omnium animis excepta, nec ultra no
ſtri repugnare auſi, jam quoquo modo fine
rebus imponere cupientes. Dein conceptæ
Fægadio & Servatione profeſſiones edi cœpe
re: in quîs primum damnatur Arrius, totaqu
ejus perfidia: cæterum [3] non etiam patri æqua
lis, & ſine initio, ſine tempore Dei filius pro
nunciatur. Tum Valens tanquam noſtros ad
juvans, ſubjecit ſententiam, cui inerat occu
tus dolus: filium Dei non eſſe creaturam ſicu
cæteras creaturas. fefellitque audientes frau
profeſſionis. Etenim his verbis, quibus ſimili
eſſe cæteris creaturis filius negabatur, creatur
tamen, potior tantum cæteris, pronunciaba

tu

[1] *proficiebat, Sig.*

[2] *ecquis. Sig.*

Arrianorum de Occidentalibus victoria.

[3] *lege, quod.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Ita neutra pars viciſſe ſe penitus, aut vi- *Sozom.*
n putare poterat: quia fides ipſa pro Arria- *l. 5. c. 35.*
, profeſſiones vero poſtea adjectæ pro no- *Trip. hiſt.*
s erant: præter illam quam Valens ſubjun-
at, quæ cum non intellecta, ſero demum
madverſa eſt. Hoc vero modo concilium
niſſum, bono initio, fœdo exitu eſt con-
mmatum. Igitur Arriani rebus nimium pro-
re & ſecundum vota fluentibus, Conſtan-
opolim ad Imperatorem concurrunt: ibi
ertos Seleucienſis Synodi legatos, vi regia
mpellunt, exemplo Occidentalium, pra-
m illam fidem recipere. Plerique abnuentes
urioſa cuſtodia ac fame vexati, captivam
nſcientiam dedere. Multi conſtantius reti- *Ib. c. 36.*
ntes, adempto Epiſcopatu in exilium de- *& 37.*
ſi, atque in eorum locum alii dati. Ita opti-
is ſacerdotibus aut metu territis, aut exilio
ductis, perfidiæ paucorum cuncti conceſ-
rant. Aderat ibi tum Hilarius, à Seleucia le-
tos ſecutus, nullis certis de ſe mandatis ope-
ens Imperatoris voluntatem, ſi forſitan re-
ire ad exilium juberetur. Is ubi extremum
dei periculum animadvertit. Occidentalibus
eceptis, Orientales per ſcelus vinci: tribus li-
ellis publice datis audientiam regis popoſcit,
t de fide coram adverſariis diſceptaret. Id
ero Arriani maximopere abnuere. Poſtremo
uaſi diſcordiæ ſeminarium & perturbator *Orbis*
)rientis, redire ad Gallias jubetur, abſque exi- *terrarum*
ii indulgentia. Verum ubi permenſus eſt or- *fere Ar-*
em pene terrarum, malo perfidiæ infectum, *rianus,*
lubius animi, & magna curarum mole æ- *quod &*
tuans, cum pleriſque videretur non ineun- *deplorat*
lam cum his communionem, qui Ariminen- *Hiero-*
ſem Synodum recepiſſent, optimum factu ar- *nymus.*
bitra-

bitratus, revocare cunctos ad emendatio
& pœnitentiam frequentibus intra Gallias c
ciliis, atque omnibus fere epiſtolis de er
profitentibus, apud Ariminum geſta con
mnant, & in ſtatum priſtinum Eccleſiarun
dem reformant. Reſiſtebat ſanis conſiliis
turninus Arelatenſium epiſcopus, vir ſane p
mus, & ingenio malo, pravoque. Verum
iam præter hæreſis infamiam, multis atque
fandis criminibus convictus, Eccleſia eje
eſt. Ita partium vires amiſſo duce infrac
Paternus etiam à Petrocoris æque vec
nec detrectans perfidiam profiteri, ſacer
tio pulſus, cæteris venia data. Illud apud o
nes conſtitit, unius Hilarii beneficio Gal
noſtras piaculo hæreſis liberatas. Cæter
Lucifer tum Antiochiæ longe diverſa ſent
tia fuit. Nam in tantum eos qui Arimini fu
rant condemnavit, ut ſe etiam ab eorum co
munione ſecreverit, qui eos ſub ſatisfactio
vel pœnitentia recepiſſent. Id recte, an perp
ram conſtituerit, dicere non auſim. Pau
nus & Rhodanius in Phrygia defuncti. H
larius ſexto anno, poſtquam redierat, in p
tria obiit.

Hiſtor. Trip. cap. 14.

Lucifer, & ejus ſchiſma.

Nihil de his, quæ ſub Iuliano & Ioviniano, Valentiniano & Valente, acciderũt Eccleſiæ, commemorat.

Sequuntur tempora ætatis noſtræ gravia
periculoſa, quibus non uſitato malo pollu
Eccleſiæ, & perturbata omnia. Namque cu
primum infamis illa Gnoſticorum hæreſis i
tra Hiſpanias deprehenſa, ſuperſtitio exitiab
lis arcanis occultata ſecretis. Origo iſtius m
li, oriens ab Ægyptiis. Sed quibus ibi initi
coaluerit, haud facile eſt diſſerere. Primus ea
intra Hiſpanias Marcus intulit, Ægypto pro
fectus, Memphis [4] ortus. hujus auditores fu
re, Agape quædam non ignobilis mulier, &
rheto

Gnoſticorum hæreſis, ſeu Priſcillianiſtarum.

[4] *Memphi, Gelaſ.*

Priſcillianus.

tor Helpidius. Ab his Priſcillianus eſt in-
utus, familia nobilis, prædives opibus, acer,
uies, facundus, multa lectione eruditus, diſ-
endi ac diſputandi promptiſſimus. Fœlix
nfecto, ſi non pravo ſtudio corrupiſſet opti-
um ingenium; prorſus multa in eo animi &
rporis bona cerneres. vigilare multum, fa-
m ac ſitim ferre poterat, habendi minime
pidus, utendi parciſſimus. Sed idem vaniſſi- *Leo Papa*
us, & plus juſto inflatior profanarum rerum *ep. 93. ad*
entia: quin & magicas artes ab adoleſcentia *Tur.*
m exercuiſſe creditum eſt. Is ubi doctrinam
itiabilem aggreſſus eſt, multos nobilium,
ureſque populares autoritate perſuadendi &
te blandiendi allicuit in ſocietatem. Ad hoc
ulieres novarum rerum cupidæ, fluxa fide,
ad omnia curioſo ingenio, catervatim ad
um confluebant. Quippe humilitatis ſpeciem
te & habitu prætendens, honorem ſui & re-
erentiam cunctis injecerat. Iamque paulatim
erfidiæ iſtius tabes, pleraque Hiſpaniæ perva-
rat: quin & nonnulli epiſcoporum deprava-
, inter quos Inſtantius & Salvianus, Priſcil-
anum non ſolum conſenſione, ſed ſub qua-
am etiam conjuratione ſuſceperant. Quo
Adyginus epiſcopus Cordubenſis ex vicino [5] *5 Hygi-*
gens comperto, ad Idatium [6] emeritæ [7] æta- *nus, Sig.*
is ſacerdotem refert. Is vero ſine modo, & *6 Emeri-*
ltra quam oportuit, Inſtantium ſocioſque *ta.*
jus laceſſens, facem quandam naſcenti incen- *7 civita-*
lio ſubdidit: ut exaſperaverit malos potius, *tis, Sig.*
quam compreſſerit. Igitur poſt multa inter
eos, & digna memoratu certamina, apud Cæ- Synodus
ſar-auguſtam Synodus congregatur: cui tum Cæſar-
etiam Aquitani Epiſcopi interfuere. Verum auguſta-
hæretici committere ſe judicio non auſi, in ab- na.

ſentes

ſentes tum lata ſententia, damnatique Inſt
[8] *Epiſco-pi, forte,* tius & Salvianus [8] epiſcopus, Helpedius
Priſcillianus laici. Additum etiam, ut ſi q
damnatos in communionem recepiſſet, ſc
in ſe eandem ſententiam promendam. At
id Ithacio Soſſubenſi epiſcopo negocium
tum, ut decretum Epiſcoporum in omni
[9] *Hyginũ, forte.* notitiam deferret, maximeque Iginum [9] ex
communionem faceret: qui cum primus o
nium inſectari palam hæreticos cœpiſſet, po
ea turpiter depravatus, in communionem
recepiſſet. Interim Inſtantius & Salvianus
mnati judicio ſacerdotum, Priſcillianum eti
laicum, ſed principem malorum omnium, u
ſecum Cæſarauguſtana Synodo notatum,
[10] *Abu-lenſi, leg.* confirmandas vires ſuas Epiſcopum in La
nenſi [10] oppido conſtituunt: rati nimirum
hominem acrem & callidum ſacerdotali a
ctoritate armaſſent, tutiores fore ſeſe. Tum v
ro Idacius atque Ithacius acrius inſtare, arb
trantes poſſe inter initia malum comprimi: ſ
parum ſanis conſiliis, ſeculares judices adeu
ut eorum decretis atque executionibus hære
ci urbibus pellerentur. Igitur poſt multa & fo
Gratianus Imp. da Idacio ſupplicante, elicitur à Gratiano tu
Imperatore reſcriptum, quo univerſi hæret
excedere non Eccleſiis tantum aut urbibus, ſ
extra omnes terras propelli jubebantur. Q
comperto, Gnoſtici diffiſi rebus ſuis, non au
judicio certare, ſponte ceſſere, qui Epiſcopi v
debantur: cæteros metus diſperſit. At tum I
ſtantius, Salvianus & Priſcillianus Roma
profecti, ut apud Damaſum urbis ea tempeſt
te epiſcopum objecta purgarent. Sed iter e
præter interiorem Aquitaniam fuit: ubi tu
ab imperitis magnifice ſuſcepti, ſparſere per

di

ſœmina. maximeque Eluſanam [11] plebem, — [11] *Eluſo in finibus Nitiobrigum urbs: unde Eluſanus.*
…um bonam & religioni ſtudentem, pra-
…ædicationibus pervertere. à Burdigala per
…hinum repulſi, tamen in agro Euchrociæ
…antiſper morati, infecere nonnullos ſuis
…tibus. Inde iter cœptum ingreſſi, turpi ſane
…bundoque comitatu, cum uxoribus atque
…nis etiam fœminis, in quîs erat [12] Euchro- — [12] *uxor Delphidij rhetoris.*
… ac filia ejus Procula: de qua fuit in ſermo-
…nominum, Priſcilliani ſtupro gravidam,
…um ſibi graminibus abegiſſe. Hi ubi Ro-
…n pervenere, Damaſo ſe purgare cupien-
…, ne in conſpectum quidem ejus admiſſi
…. Regreſſi Mediolanum, æque adverſan-
… ſibi Ambroſium repererunt. Tum vertere
…ſilia, ut quia duobus Epiſcopis, quorum ea
…peſtate ſumma authoritas erat, non illuſe-
…t, largiendo & ambiendo ab Imperatore
…ita extorquerent. ita corrupto Macedonio,
…n [13] Magiſtro officiorum, reſcriptum eli- — [13] *tum, forte.*
…ent, quo calcatis quæ prius decreta erant, re-
…ui Eccleſiis jubebantur. Hoc freti Inſtantius
… Priſcillianus, repetivere Hiſpanias. Nam
…vianus in urbe obierat: ac tum ſine ullo cer-
…ine Eccleſias, quibus præfuerant, recepere.
…um Trachio [14] ad reſiſtendum non ani- — [14] *Ithacio, forte.*
…s, ſed facultas defuit: quia hæretici corru-
… Volventio proconſule, vires ſuas confir-
…verant. Quinetiam Ithacius, ab his quaſi
…turbator Eccleſiarum reus poſtulatus, juſſuſ-
…e per atrocem executionem deduci, trepidus
…ofugit ad Gallias: ibi Gregorium præfectum
…iit. Qui compertis quæ geſta erant, rapi ad
…turbatum authores jubet, ac de omnibus ad
…peratorem refert, ut hæreticis viam ambien-
… præcluderet. Sed id fruſtra fuit: quia per li-
bidinem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

bidinem & potentiam paucorum, cuncta
venalia erant. Igitur hæretici ſuis artibus gra
di pecunia Macedonio data, obtinent, ut Im
periali autoritate præfecto erepta cognitio, H
15 *Deeſt aliquid.* ſpaniarum vicario [15]. Nam jam proconſule
habere deſierant: miſſique à Magiſtro offic
les, qui Ithacium tum in Treveris agentem
Hiſpanias retraherent. Quos ille callide fr
ſtratur: ac poſtea per Pritannium epiſcopu
defeſſus, illuſit. Iam rumor inceſſerat Cleme
Maximus Imperator Galliarum. tem Maximum intra Britannias ſumpſiſſe im
perium, ac brevi in Gallias erupturum. Ita tu
Ithacius ſtatuit, licet rebus dubiis, novi Imp
ratoris adventum expectare: interim ſibi nih
agitandum. Igitur ubi Maximus oppidum Tr
verorum victor ingreſſus eſt, ingerit prec
plenas in Priſcillianum ac ſocios ejus invid
atque criminum. Quibus permotus Imper
tor, datis ad præfectum Galliarum atque ad v
carium Hiſpaniarum literis, omnes omnin
Synodus Burdegalenſis adverſus Priſcil. quos labes illa involverat, deduci ad Synodu
Burdegalenſem jubet. Ita deducti Inſtantius
Priſcillianus: quorum Inſtantius prior juſſu
cauſam dicere, poſtquam ſe parum expurga
bat, indignus eſſe epiſcopatu pronunciatus e
Priſcillianus vero, ne ab epiſcopis audiretur
ad Principem provocavit. permiſſumque i
noſtrorum inconſtantia, quia aut ſententiam
in refragantem ferre debuerant, aut ſibi ipſi ſu
ſpecti habebantur, aliis epiſtolis audientiam re
ſervare, non cauſam Imperatori de tam mani
feſtis criminibus permittere. Ita omnes, quo
cauſa involverat, ad regem deducti. Secuti et
iam accuſatores, Idacius & Ithacius epiſco
pi: quorum ſtudium in expugnandis hæretici
non reprehenderem, ſi non ſtudio vincend

plu

uam oportuit certaſſent. Ac mea quidem
tia eſt, mihi tam reos quam accuſatores
ere. Certe Ithacium nihil penſi, nihil — Ithacius accuſator.
habuiſſe definio. Fuit enim audax, lo-
impudens, ſumptuoſus, ventri & gulæ
num impertiens. Hic ſtultitiæ eo uſque
ſſerat, ut omnes etiam ſanctos viros,
s aut ſtudium inerat lectionis, aut pro-
m erat certare jejuniis, tanquam Priſcil-
ſocios aut diſcipulos, in crimen arceſſeret.
s etiam miſer eſt, ea tempeſtate Martino
opo [16], viro plane Apoſtolis conferendo, — *16 Turonenſi. Videſis in vita Martini cap. 7. & Dial. 3. ſegm. 15.*
n objectare hæreſis infamiam. Namque
Martinus apud Treveros conſtitutus, non
ebat increpare Ithacium, ut ab accuſatio-
ſiſteret: Maximum orare, ut ſanguine in-
ium abſtineret: ſatis ſuperque ſufficere,
piſcopali ſententia hæretici judicati Eccle-
pellerentur: novum eſſe & inauditum ne-
ut cauſam Eccleſiæ judex ſæculi judicaret.
que quoad uſque Martinus Treveris fuit,
a cognitio eſt. & mox diſceſſurus, egregia
oritate à Maximo elicuit ſponſionem, ni-
uentum in reos conſtituendum. Sed poſt-
mperator per Magnum & Ruſum epiſco-
depravatus, & à mitioribus conſiliis de-
s, cauſam præfecto Euodio permiſit, viro
& ſevero. Qui Priſcillianum gemino ju-
auditum, convictumque maleficii, nec
entem obſcœnis ſe ſtuduiſſe doctrinis,
urnos etiam turpium fœminarum egiſſe
ventus, nudumque orare ſolitum, nocen-
pronunciavit, redegitque in cuſtodiam,
ec ad principem referret. Geſtis ad Pala-
n delatis, cenſuit Imperator, Priſcillianum
oſque ejus capitis damnari oportere. Cæte-
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rum Ithacius videns, quam invidioſum
apud Epiſcopos foret, ſi accuſato etiam po
mis rerum capitalium judiciis aſtitiſſet (
nim iterari judicium neceſſe erat) ſubtrah
cognitioni, fruſtra callido jam ſcelere perfe

Hæretici à Maximo capitis damnati.

At tum per Maximum accuſator apponitur
tricius quidam, fiſci patronus. Ita eo inſiſte
Priſcillianus capitis damnatus eſt, unaque c
eo Fœliciſſimus & Armenius, qui nuper à
tholicis, clerici Priſcillianum ſecuti, deſci
rant. Latronianus [17] quoque, & Euchro
gladio perempti. Inſtantius, quem ſuperius
epiſcopis damnatum diximus, in Sylinam
ſulam, quæ ultra Britanniam ſita eſt, depo
tus. Itum deinde in reliquos ſequentibus ju
ciis, damnatique Aſatinus & Aurelius dia
nus gladio. Tyberianus, ademptis bonis,
Sylinam inſulam datus. Tertullus, Potami
& Iohannes, tanquam viliores perſonæ, &
gni miſericordia, quia ante quæſtionem ſe
ſocios prodidiſſent, temporario exilio in
Gallias relegati. Hoc fere modo homines lu
indigniſſimi, peſſimo exemplo necati, aut e
liis multati: quod initio jure judiciorum
egregio [18] publico defenſum, poſtea Ithaci
in jurgiis ſolitus, ad poſtremum convictus,
eos retorquebat, quorum id mandato & co
ſiliis effecerat, ſolus tamen omnium epiſc
patu detruſus Nardacius, licet minus nocen
ſponte ſe epiſcopatu abdicaverat. Sapienter i
& verecunde, niſi poſtea amiſſum locum r
petere tentaſſet. Cæterum Priſcilliano occiſ
non ſolum non repreſſa eſt hæreſis, quæ ill
authore proruperat, ſed confirmata, latius pro
pagata eſt. namque ſectatores ejus, qui eum
prius ut ſanctum honoraverant, poſtea ut mar
tyrem

[17] *Matronianus, leg. ex Hieron. de viris illuſtr.*

Annus Chriſti CCCLXXXVII.

[18] *i. bono & emolumento publico. Tacitus ita locutus eſt Annal. 3. Vide Semeſtr. Fabri l. 20. c. 12*

rem colere cœperunt. Peremptorum corpora
Hiſpanias relata, magniſque obſequiis cele-
ta eorum funera. Quin & jurare per Pri-
lianum ſumma religio putabatur, ac inter
ſtros perpetuum diſcordiarum bellum exar-
it: quod jam per quindecim annos fœdis
enſionibus agitatum, nullo modo ſopiri
erat. Et nunc, cum maxime diſcordiis Epi-
porum turbari aut miſceri omnia cerneren-
, cunctaque per eos odio aut gratia, metu,
onſtantia, invidia, factione, libidine, ava-
a, arrogantia, [19] deſidia, eſſent depravata: [19] *ſomno, deſidia, Pariſ.*
tremo plures adverſum paucos bene conſu-
es, inſanis conſiliis & pertinacibus ſtudiis
abant: inter hæc plebs Dei, & optimus
que probro atque ludibrio habebatur.

F SACRAE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

SACRÆ HIST. SVLPICI

CONTINVATIC

EX

SLEYDANO *De quatuor ſummis imperi*
uſque ad Carolum V *perducta.*

QVoniam Hiſtoria à Sulpicio i
Gratianum obiter deducta; idci
co nonnihil altius, ſcilicet à mo
te Conſtantini, eam repetemus.

Tres reliquit ille filios, Co
ſtantinum, Conſtantium, Conſtantem: h
inter diviſum fuit imperii corpus: Conſtant
no pars obtigit Alpium, Gallia, Hiſpania, Br
tannia, Orcades, Hybernia, Thyle: Conſta
ti, Italia, Aphrica, cum Inſulis, Illyricum, M
cedonia, Achaia, Peloponneſus, Græcia: Co
ſtantio Aſia & Thracia.

Conſtantinus, Conſtantius, Cōſtans.

Conſtantinus ea diviſione non contentu
bellum intulit fratri Conſtanti: jamque perv
nerat Aquileiam: ibi congreſſus cum cop
Conſtantis, amiſſo exercitu, confoditur.

Conſtans qui interea cum Getis & Sarm
tis in Dacia belligerabat, poſt eam victoria
de qua diximus, in Italiam venit, & ſupera
Alpibus in Galliam penetravit, & biennio
tionem omnem mortui fratris obtinuit:
paulo poſt inſidiis & fraude Magnentii f
interfectus.

Hu

Hunc Magnentium milites antea deliniti Magnentius.
præmiis allecti, ſalutaverunt imperatorem.
Ea re cognita, Conſtantius, ex tribus fra-
tus adhuc ſuperſtes, relicto per Aſiam legato
truele & ſororio ſuo Gallo, magnis cum
piis in Italiam, ac inde in Galliam accedit,
hoſtem ingenti prælio vincit. Elapſus autem
gnentius, de pace legatos mittit, ſed rejectus
ictore, denuo præliatur, & infeliciter qui-
n: itaque Lugdunum fugiens, cum ſuos et-
n comites inſidiari ſibi videret, nec, quo ſe
peret, haberet, mortem ſibi conſcivit ipſe.
Conſtantius deinde, Gallum patruelem, le-
um ſuum per Aſiam, ut dictum eſt, abuten-
n imperio ac poteſtate, cum alia ratione ſa-
e non poſſet, interfici mandat: poſt in
am redit, perfecturus bellum Perſicum,
od propter factionem Magnentii, ut ſupra
imus, intermiſerat.
Et quoniam ſub hoc ipſum tempus, Germa-
acta impreſſione, Galliam vaſtabant, alte- Iulianus.
n ſuum patruelem, Iulianum, Galli fra- Ann. ccc-
n, adoptavit, & Galliæ tutelam illi com- LXIII.
ſit.
Iulianus feliciter adminiſtrata re, multiſque
liis victor, hoſtem trans Rhenum expulit,
nplures cœpit, ac Romanos milites capti-
liberavit, & ad Argentoratum hoſtilem
rcitum fere totum concidit, ideoque ſalu-
us eſt ab exercitu non modo Cæſar, verum
m Auguſtus, & diademate ornatus, licet
itus, ut præ ſe ferebat. Nam literis ad Con-
ntium datis, invidiam facti conabatur à ſe
ivare: ſed Conſtantinus ea re plurimum of-
ſus, omiſſo Perſico bello, viciniſque popu-
liberaliter & amice compellatis, ut in fide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

perſiſterent, iter ingreſſus eſt, ut Iulianum ad officium reduceret: ſed in itinere, cum adhuc eſſet in Aſia, febri correptus, vitam finiit, Iuliano prius conſtituto ſucceſſore.

Regnante Iuliano populi Romani hoſtes intra ſuos fines ſe continebant, nec ullus erat uſpiam motus.

Ipſe contra Perſas profectus, & Aſſyriam populatus, exercitu hoſtili profligato, Cteſiphontem uſque pervenit: tandem reducturus copias, à tergo invaditur ab hoſte: cumque medius verſaretur inter ſuos milites, accepto vulnere, paulo poſt exceſſit è vita, Chriſtiani nominis hoſtis.

Iovinianus. Ann. CCCLXIII.

Milites, amiſſo duce, cum in magnis verſarentur anguſtiis, Cæſarem faciunt Iovinianum.

Erat tum Epiſcopus Romanus Iulius, ejus nominis primus, cujus exſtant epiſtolæ ad Epiſcopos Orientales, in quibus non ſemel inculcat, ſibi ſoli, qui ſit primæ ſedis, ut ait, præſuli ſingulari quodam privilegio & ex præſcripto divino, jus competere convocandi Synodos generales.

Mirum autem videri poſſit, qua fronte iſtud ſcribat, aut alii jactent, quum & ante ipſum Conſtantinus Nicenum, & poſt ipſum anni omnino centum, Martianus Imperator Chalcedonenſe coëgerit concilium. Ad ſe quoque ſolum, ejus urbis antiſtitem, pertinere dicit, ut de cauſis Epiſcoporum, & id genus aliis gravioribus negotiis cognoſcat.

Hanc ejus arrogantiam Epiſcopi illi ferre non poterant, & Antiochiæ congregati, maſcule reſpondent, ſententiam ab ſe latam retractari ab ipſo non oportere, quod eundem digni-

tati

ſs gradum obtineant, quem ipſe: nam inde
ais finibus, Chriſti doctrinam, Apoſtolo-
em opera & miniſterio, Romam perveniſſe
odem: quod ſi pergat, & nova decreta fa-
ac, non ſe paſſuros, & nihil ſibi fore com-
ene cum ipſo; conſiliumque capturos eſſe,
emadmodum res ipſa poſtulabit.

In alia quoque Synodo ejus urbis, multo
equentiori, quam prius habita fuit, inter alia
tuunt, quod ſit Epiſcopi, quod officium Me-
opolitani, ſi quando graviores cauſæ diſce-
antur. Nam ſi diſſentiant Epiſcopi, jubent,
Metropolitanus è finitima provincia quoſ-
am adhibeat judices, litemque definiat: ſin
tem epiſcopus aliquis de communi ſenten-
a reliquorum Epiſcoporum ſit condemnatus
ccrimen, firmum eſſe mandant judicium, ne-
retractandum ab alio. Decernunt etiam, ut
na ſacra diſpenſet fideliter, & elargiatur
piſcopus in uſum pauperum, & ipſe quoque,
it opus, deſumat ex illis, quod erit neceſſa-
am ad tolerandam vitam, quum Paulus di-
t, victu & amictu nos oportere eſſe conten-
p: quod ſi forſan in ſua, ſuorumque privata
mmoda facultates illas avertat Epiſcopus,
ſuis propinquis eorum adminiſtrationem
mmittat, ſynodo coërcendum eſſe dicunt.

vinianus, imminente hoſte, pacem demum
it, ignominioſam Reipublicæ: nam provin-
s: illas quinque trans Tigrim, occupatas à
terio, ſicut antea diximus, ac ſimul Meſo-
amiæ partem reddidit: deinde pactus fuit,
bulum Romanum non eſſe laturum opem
meniæ regi, ſocio & amico. Progreſſus cum
ercitu, ut domum rediret, in finibus Bithy-
a: mortuus eſt.

Anno CCCLXIV. Valentinianus. Valens.

Ilico Cæſarem fecit exercitus Valentinian qui deinde, poſtquam Conſtantinopolim ve nit, imperii collegam ſibi ſumſit fratrem ſuu Valentem, eique regiones illas commendan profectus in Germanos, Saxones Oceano vic nos, domuit.

In Galliam poſtquam venit, ira concitatu periiſſe fertur.

Erat per id tempus in Aſia frater ipſius Va lens, alter Cæſar, ut Parthos, Armeniam va ſtantes, & Perſarum regem rupto fœdere be ligerantem, coërceret: ſed cum Huni, ſiv Tartari & Scythæ, Pannoniam, Epirum, Theſſaliam vaſtarent, in Europam rediit, commiſſo prælio victus, ac in fuga vulneratu inque tugurium quoddam delatus, immiſ ab hoſtibus igne, conflagravit.

l. 26. de Decurionibus. Vide Aug. de civit. Dei l. 18. c. 52. & ibi Vivē.

Valentiniani Cæſaris atque Valentis ed ctum exſtat, quo mandatur, ut qui monaſt cam vitam ſectantur, atque ſolitudinem, e que ratione militiam & onera publica def giunt, extrahantur è ſuis latibulis, & aut p triæ ſerviant, aut omnibus aliis commodit tibus careant, quæ poſt conferantur in eos, q laborem & periculum pro Republica ſuſt nent.

Hoſtes deinde, circumſeſſa Conſtantino poli, quum donis atque pecuniis eſſent ab Im peratore placati, diſceſſerunt.

Valentinianus Cæſar, pacata Saxonia, f lium ſuum Gratianum cooptarat collegam.

Gratianus. Anno CCCLXVII

Cum ergo tam pater, quam patruus Va lens mortem obiiſſent, Gratianus utrique ſu cedit, quumque variis turbarum fluctibus ag taretur Reſpublica, Theodoſium belli duce inſignem allegit, & ad ſolem orientem miſi

ad Conſtantinopolim Hunos fudit, atque
othos Thraciæ finibus ejecit.

Gratianus deinde à quodam ſuo belli duce,
aximo, affectante Imperium, per inſidias
it in Galliis interfectus.

Præceptorem habuit in literis Auſonium
rdegalenſem, cujus exſtant poëmata quæ-
m, eumque tandem ad conſularem dignita-
m Romæ perduxit.

Eodem prope fato, filius ejus Valentinianus *De hoc*
cubuit etiam, ſumma fraude ſui familiaris *legitur*
rbogaſti. *oratio fu-*

Sed non tulerunt impune percuſſores: nam *nebris*
ſi poſtea fuerunt uterque à Theodoſio Cæ- *Ambroſii*
re, & Maximus quidem captus Aquileiæ *epiſcopi*
it interfectus, alter vero mortem ſibi conſci- *Mediola-*
t ipſe. *nenſis.*

Deletis ergo tyrannis, Theodoſius rerum Theodo-
otitus, Imperii ſocios conſtituit filios, Ho- ſius.
orium & Arcadium: & quoniam ætate ju- Ann. CCC
iores erant, duces, ac velut moderatores illis LXXIX.
tribuit, Arcadio Ruffinum, Honorio Stili-
onem, neque multo poſt vitam finiit.

Ipſo jubente, Conſtantinopoli fuit habita
ynodus, damnatumque in ea Macedonii
ogma, divinitatem Spiritui ſancto dero-
antis.

Qui fuerunt ibi patres, ad centum quinqua-
inta, ſicut traditur, inſtituerunt Epiſcopos,
um ibi, tum Antiochiæ, quam vocant ſenio-
um & vere Catholicam Eccleſiam, tum Hie-
oſolymæ, quam Eccleſiarum omnium ma-
rem eſſe dicunt: & hæc quidem acta ſua per-
cribunt ad Damaſum Epiſcopum Romanum,
qui conatus fuerat eos evocare Romam. *In epiſt.*

Damaſo fuit familiaris Hieronymus, quum *ad Eva-*

 eſſet

grium 3 operum Hieronymi.

eſſet juvenis. Ejus eſt dictum illud memor-bile, Vbicunque Epiſcopus fuerit, ſive Rom-ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Rh-gii, ſive Alexandriæ, ejuſdem meriti eſt atq-ſacerdotium.

Theodoſius magna fuiſſe pietate fertur; & Epiſcopo Mediolanenſi Ambroſio reprehe-ſus, adituq; templi prohibitus, patienter tul-

Arcadius. Honorius. Anno ccccxcv.

Arcadius ad orientem ſolem Conſtantin-poli præerat: Honorius autem Romæ: ſ- Ruffinus, ut imperium ad ſe transferret, G-thorum regem clam hortabatur, ut Arcad-bellum faceret: intellecta perfidia, Ruffinus militibus trucidatur.

Arcadium Cæſarem Innocentius ejus no-minis primus, Epiſcopus Romanus, excom-municavit, quod conſenſerat, ut Ioann-Chryſoſtomus ab Eccleſia ſua pelleretur, ſic- in Iure Pontificio refertur.

Floruit tunc etiam Auguſtinus, Hipponenſ- Epiſcopus, qui concilio Carthaginenſi terti-interfuit & quarto: ubi decretum inter ali-fuit: Vt Epiſcopus non longe ab Eccleſia ſuum haberet hoſpitiolum. Item, ut vilem ſuppelle-ctilem & menſam, & victum pauperem ha-beret, & fide vitæque integritate ſibi parare authoritatem. Vt rebus Eccleſiæ, tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.

Epiſt. 10. Innocent.

Auguſtino quoque ſcripſit Innocentius pri-mus, & Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo, & cohortatus ad mutuas precationes, germano-vocat & conſacerdotes.

Ab Innocentio fuit Sozimus, qui patrum & antiquitatis decreta laudans, ne Romanæ quidem ſedi, ſicut vocant, licere dicit, ut in iis aliquid mutet, aut contra ſtatuat.

Morem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſorem quoque ſui temporis inſectatur & igit, quod plerique nullis imbuti literis ad rdotalem ordinem aſpirabant.

ozimum excepit Bonifacius primus. Erat : Carthagine concilium ſextum, valde fre- ns, cui & Auguſtinus interfuit. Eo miſſis tis, Bonifacius oſtendit, Synodum Nice- n ſedi Romanæ tribuiſſe jus illud, ut ad m ex omnibus provinciis undique provo- etur: petit igitur à patribus, ut hoc ipſi oque ſanciant & confirment. Reſpondent, il ejuſmodi fuiſſe Niceæ decretum, quod dem ipſi ſciant; veruntamen ut certo res eſtigari poſſet atque ſciri, placuit, ab Ale- drina & Conſtantinopolitana Eccleſia pe- dum eſſe verum ejus Synodi exemplar. Eo dem allato, deprehenſum eſt, plane con- rium fuiſſe ſtatutum, hoc videlicet, ut de s cauſis quæque provincia cognoſceret, & Epiſcopis ad Synodum provinciæ, vel am ad Oecumenicum, ut vocant, conci- m provocaretur.

Erat tum Alexandrinus Epiſcopus, Cyril- s. Antequam exemplar veniret, mortuus at Bonifacius: cumque ſucceſſor ejus Cele- nus idem urgeret, reſponſum tulit juxta for- am decreti.

Mortuo Arcadio ſucceſſit filius Theodo- us II, quo regnante, & jubente, Epheſina it habita Synodus; in eaque damnatus Ne- orius, qui Chriſtum, natum eſſe Deum ex aria virgine, negabat. Auguſtinus tunc è ita diſceſſit.

Theodoſius ſecundus. Anno CCCCVIII.

Ab altera parte Stilico, tutor Honorii, perfi- ioſe rem etiam egit, uti Ruffinus. Et cum in allia domicilium ſedemque Gothis tribuiſ-

ſet: commovit illos, ut in Italiam ingre
duce Alarico Romam caperent, quod f
anno conditæ urbis MCLXII, poſt Chriſti
vero natum CCCCXII.

Romæ paucis diebus Gothi commora
cum Rhegium veniſſent populabundi, ac
Siciliam trajicerent, naufragium fecerunt, e
tincto etiam rege.

Cum deinde multa Stilico nequiter fa
ret, & inſidioſe, quo ſuum ad filium Euch
rium Imperii ſummam transferret, intel
cta fraude captus, & Honorii juſſu fuit int
fectus.

Alarico rege mortuo, Gothi regem ſ
ſumſerunt Adolphum, ejus propinquum, e
que duce Romam redeunt, & quod reliquu
erat abſumunt.

Eo interfecto, regnavit Genſericus, & h
ſublato, Wallis; cum quo Conſtantinu
Honorii per Gallias legatus, & ſororius,
deinde imperii ſocius, amicitiam & fœd
iniit, conceſſa illi Aquitania, Galliæ part
quam inhabitaret.

Vexabant tum Britanniam Scoti & Pict
verum auxiliis, ab Honorio Cæſare miſſi
profligati fuerunt. Per Hiſpaniam quoqu
Wandali & Alani, Genſerico duce, graſſa
bantur.

Anno CCCCXXV. Valentinianus III. Honorio tandem Romæ mortuo ſucceſſi
ad occidentem ſolem atque Romæ, Valenti
nianus, ſororis filius: cum interim Theodo
ſius Arcadii filius, ut ſupra diximus, alteran
mundi plagam Conſtantinopoli gubernaret.

Ad hoc tempus Wandali & Alani diſſidii
& factionibus Romanorum ducum, qui pe
Aphricam erant, invitati, penetrarunt ex Hi

ſpaniis

iis in Aphricam, ferroque regionem atque mma vaſtabant. Ab ea clade pars quædam ricæ fuit illis ad habitandum attributa.

Gothi , qui Galliam Aquitaniam incole-t , Honorii Cæſaris voluntate atque per-ſu , ut paulo ante diximus , non contenti finibus , vim & injuriam inferebant vici-, & Narbonem obſidione fatigabant : ſed ſſus eo cum copiis Litorius, oppidum obſi-ne liberavit, annonam intulit, & commiſſo lio feliciter primo pugnabat , poſt autem o fere exercitu deleto , captus eſt: tantaque t ea clades, ut populus Romanus pacem ora, cogeretur.

Wandalorum etiam rex Genſericus , pace lata, quam cum Romanis in Aphrica fece-, ut antea diximus, Carthaginem ex impro-ſo capit , ac multa crudeliter ibi facit : quæ idem civitas per annos quingentos octogin-quinque populi Romani tum fuerat.

Occupata Carthagine , in Siciliam trajicit, agniſque cladibus eam afficit. Tum demum ſtructa claſſe Theodoſius Imperator bellum Wandalos movebat : ſed cum eodem tem-re Huni Thraciam & Illyricum vaſtarent, ercitus è Sicilia fuit ad ea loca propugnanda vocatus.

Faciebant tunc denuo impreſſionem in Bri-nniam Picti , atque Scoti : cumque de Ro-anorum auxiliis Britanni deſperarent, ab An-lis , populo Saxoniæ , opem petunt : Sed hi ulchritudine regionis allecti , quum paulatim ajoribus copiis eo adnavigaſſent, maximam nſulæ partem ſuæ ditionis fecerunt, Britannis ppreſſis.

Non multo poſt Conſtantinopoli mortuus

eſt

eſt Theodoſius II. Eo regnante ſolis deliqui
fuiſſe traditur, & apparuiſſe cometa, inde
Idibus fere Iuliis ad menſem uſque Septe
brem.

Anno CCCCL. Martianus.

Theodoſio ad orientem ſolem ſucceſſit M
tianus. De Genſerico, Wandalorum rege,
pra diximus: cum eo pacem fecit Valentin
nus, diviſa inter ipſos Aphrica.

Circiter hoc tempus Attila, rex Hunoru
qui Dacia & Pannonia occupata, vicinas
giones, Macedoniam, Myſiam, Thraci
crudeliſſime vaſtabat, ad occupandam Imp
Romani partem, quæ eſt ad occidentem
lem, animum adjecit. Et quoniam ejus b
ſummam fore difficultatem videbat, ſiquid
Gothi, qui tum pacem cum Romanis co
bant, ut ſupra dictum eſt, auxilia Romanis f
rent: idcirco miſſis legatis amicitiam eor
atque fœdus expetebat: verum Aëtius Val
tiniani Cæſaris legatus huic rei prævertit:
cum Theodorico Gothorum rege, firmato f
dere, totum ſe comparabat ad bellum.

Attila nihilo ſecius progreditur: fit pr
lium longe maximum in campis Catalau
cis, quæ quidem Galliæ pars, propter inge
tem planiciem, hodie vocatur Campania.

Cecidiſſe in eo prælio feruntur CLXXX h
minum millia: in his etiam Gothorum r
Theodoricus occubuit.

Victus autem Attila, ſeipſum interfice
cogitabat, ne vivus in poteſtatem hoſtis v
niret: ſed cum Theodorici regis filius, Aë
ducis conſilium ſecutus, cum ſuis copiis d
mum rediret, ut mortuo parenti ſuccedere
Attila colligendi ſui ſpacium adeptus, in Pa
noniam redit, & novis collectis copiis, i

plenu

denus, Italiam ingreditur: Aquileiam urbem obſidione diuturna fatigatam demum expugnat, diripit, incendit: inde Concordiam, Patavium, Vicentiam, Veronam, Brixiam, Bergomum, Mediolanum, & Papiam capit: poſtea graſſatus per Flaminiam, caſtra tandem facit ad Mincii confluentem atque Padi. Quo quidem in loco, quum deliberaret, an Romam iturus eſſet cum exercitu, Leo venit ad ipſum, urbis Romæ Epiſcopus, ejus nominis primus, idque perfecit, ut mutata voluntate, non ſolum non Romam peteret, verum etiam Italia omni relicta, rediret in Pannoniam, ubi non multo poſt vitam finiit.

Hic eſt Leo ille, cujus exſtant epiſtolæ complures ad Theodoſium II, & Martianum Imperatorem, in quibus partim excuſat, quamobrem ad concilia venire non poſſit ab illis indicta, & deprecatur ne moleſte ferant, quod legatos eo mittat: partim etiam orat, ut in Italia potius, quam in Aſia concilii locum deſignent; ſed nihil impetravit.

Dum per Italiam ita ſæviret Attila, Venetorum urbs condita fuit, quando ex vicinis locis plerique potentiores in illa maris æſtuaria, & inſulas, tumuloſque, veluti in portum aliquem, ſeſe receperunt.

Humile fuit igitur ac prope deſperatum & calamitoſum hujus urbis initium, & nunc in tantam, uti videmus, amplitudinem excrevit. Octoginta quinque numerantur illorum duces, ad hoc uſque tempus: ex iis primus fuit Paulus Anazatus, anno ſalutis ſeptuageſimo ſexto, quum ante ducentos quinquaginta duos annos urbs ædificari cœpta fuiſſet.

Interfecto poſtea Valentiniano, Wandalorum

Anno CCCCLV. rex Genſericus, claſſe devectus in Italiam ex Aphrica, cum exercitu longe maximo, & adjutus à Mauris, Romam contendit, & urbem prope deſertam ab omnibus capit: ſed exoratus à Leone Epiſcopo, qui & Attilam placaverat, uti diximus, ab incendiis abſtinuit atque cæde.

Direpta urbe, captivi maximo numero Carthaginem deportati ſunt. Hoſtes deinde Campaniam magnis calamitatibus afficiunt, Capuam, Nolam, Neapolim aliaſque civitates evertunt: ſuperſtites à cæde conjiciunt in catenas, & opibus Italiæ facti divites, in Aphricam revertuntur.

Martianus ad Orientem ſolem Imperator pacem coluit, natura quietus: ac dicere ſolebat, quamdiu pacatè vivere liceret, non eſſe principi decorum ut arma ſumat.

Ipſo regnante, & jubente, Chalcedone fuit coactum concilium ampliſſimum, & damnatus Eutyches, duas naturas in Chriſto confundens.

Ibi decretum inter alia fuit, ne quis clericus, uti vocant, in duarum civitatum Eccleſiis recipiatur.

Non erat nota tunc temporis illa, quæ dicitur, pluralitas beneficiorum, quæ nunc ſic inolevit, ut nihil ſit ea frequentius. Et noſtra quidem fere memoria, conſuetudo illa inter alias Eccleſiæ maculas obrepit, uni ut duos attribueret Pontifex Epiſcopatus. Quod ſi jam eum qui ſuperiori proxima ætate fuit, hac in parte morem reſtitueret, officium ſuum faceret: ſed quoniam id ferre non poteſt, an putamus unquam eſſe permiſſurum, ut juxta ſacras literas & Apoſtolorum atque primi temporis decreta

s emendentur? Nimirum fruſtra laborant,
qui facta Paparum ad antiquæ religionis ratio-
nem exquirunt.
Imperii anno ſeptimo, Martianus mortuus An.cccc-
eſt, eique Leo ſucceſſit: Romæ autem & ad ſo- LVII.
lem occidentem, ubi Roma capta Genſericus Leo II.
in Aphricam revertiſſet, Valentiniano ſucceſſit
Avitus, deinde Majoranus, poſtea Severus, ab
hoc Anthemius, poſt alii parum celebres, qui
mutuis lanienis & inſidiis interierunt, neque
diu regnarunt, adeo quidem, ut jam altera pars
Imperii Romani, verſus occidentem ſolem
valde eſſet afflicta.
De Leone Cæſare nihil memorabile prodi-
tum eſt, niſi quod cum Gothis, Illyricum va-
ſtantibus, amicitiam atque fœdus iniit.
Exſtant ad ipſum quoque Leonis Epiſcopi
Romani una & altera Epiſtola. Succeſſorem
habuit Zenonem Iſauricum. Zeno
Inter eos, qui Romæ præfuerunt, à morte Iſauricus.
Valentiniani, fuit etiam Auguſtulus quidam. Augu-
Ad hoc tempus, Odoacer, cum ingenti ma- ſtulus.
nu Herulorum & Scirorum, ex Pannonia in Anno
Italiam invadit: Oreſtem, patricium Roma- cccc-
num, qui Papiam cum ſuis copiis ſeſe recepe- LXXIV.
rat, capit & occidit, oppidum diripit & incen-
dit: progreſſus omnem regionem uſque Ro-
mam occupat. Auguſtulus animo fractus, Im- Anno
perium ſponte deponit: Odoacer urbem ingre- CCCLXXV.
ditur, & Italiæ regnum adeptus, per annos XIV Odoacer.
nullo reſiſtente, præfuit.
Tum demum Theodoricus Oſtrogotorum
rex, miſſus à Zenone Imp. & Conſtantinopoli
profectus, Gepidas & Bulgaros reſiſtentes vin-
cit: deinde per Myſiam & Pannoniam iter fa-
ciens, in Italiam accedit, & non procul ab
Aqui-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Aquileia caſtra ponit, quo poſtquam & Odo-acer veniſſet, ſummis copiis dimicatur: vi-ctus Odoacer in fugam conjicitur: ſed recolle-ctis copiis denuo præliatur non procul à Ve-rona, iterumque victus, & quamplurimis de-ſideratis, qui partim in conflictu, partim i[n] Atheſi flumine perierant, Romam fugien[s] contendit. Illinc excluſus, vaſtato circu[m] agro, Ravennam venit, ibi per triennium fe-re circumſeſſus, ac deditione tandem captu[s] interficitur.

Theodoricus. Theodoricus, Odoacro ſublato, factus It[a]liæ Dominus, Romam venit, ibique conc[i]lium habuit unum & alterum Epiſcoporun[m] quos ex diverſis Italiæ provinciis eo convoc[a]verat, ut de Symmachi cauſa cognoſcerent Ep[i]ſcopi Romani, quem plerique repudiabant, [u]t indignum & vitio creatum.

Ioh. I. ad Epiſcop. Ital. Theodoricus hic fuit Arrianus, ut quide[m] Pontificiorum libri dicunt.

Eſt autem ille, qui cognomine dicitur V[e]ronenſis, Theodorici illius, qui in prælio co[n]tra Hunnorum regem Attilam occubuit, [ut] ſupra dictum eſt, propinquus.

Odoacer erat Rugus, qui eſt ad mare Balt[i]cum Germaniæ populus.

Theodoricus, muniendi ſui cauſa, Wa[n]dalorum, Viſigotorum, & Burgundiorum r[e]ges, per affinitatem ſibi conciliavit.

Dum hæc in Italia geruntur, magni fueru[nt] motus per Thraciam, Aphricam, Britanniam in qua ſuperiores tandem exſtiterunt Saxone[s]

Anno CCCCXCI. Anaſtaſius. Zenoni mortuo Conſtantinopoli, ſucced[it] Anaſtaſius. Is nonnullos fovebat, qui dogm[a] probabant Eutychianum: ideoque diſſidiu[m] ei fit cum Epiſcopo Romano Gelaſio, qui lit[...]

rolixis eum dehortatur, ut quidem ipſo-
habent libri, ne tutelam eorum ſuſcipiat:
enim eſſe præcipue, quibus hic mundus
ernetur, ſacram Pontificum authoritatem,
poteſtatem regalem: & ſacerdotibus qui-
eo plus oneris incumbere, quod aliorum
m nomine, Deo ſint aliquando reddituri
onem: ipſum quidem civili præeſſe poli-
, ſed tamen ſubjici ſacrorum miniſtris, &
orum pendere judicio: cumque ſacerdotes
bus politicis obtemperent, æquum eſſe, ut
viciſſim non recuſet ea, quæ rerum divi-
um antiſtites decernunt: & quum hic ho-
omnibus Eccleſię miniſtris debeat impen-
rem ipſam poſtulare, ut ei cum primis de-
tur, quem & ſua voce Deus, & Eccleſiæ
nde conſenſus toti ſacerdotum ordini vo-
præeſſe: deſiſtat igitur, & in hac vita de-
catorem ſe potius audiat, quam in altera
tiat accuſatorem.

Subjungitur poſtea decretum ejus de ſacro-
ctis Bibliis, in eoque ſedi Romanæ, quam
cant, principatum, poſt Alexandriæ, tertium
um dat Antiochiæ.

Regnante Anaſtaſio, turbæ fuerunt & bellici
tus per Ciliciam, ſed ſedati, oppreſſo autore.
Huni tum etiam vaſtabant Armeniam &
ppadociam, Getæ vero Macedoniam, Theſ-
am, Epirum: utroſque Cæſar coactus eſt
emiis & maximis jacturis placare.

Hoc fere tempore, quod erat anno ſalutis Anno
ingenteſimo, rex Francorum Clodovetus, cccxcix.
riſti religioné primus fuit amplexus, quum
pe multumque fuiſſet ab uxore, quæ fami-
Burgundicæ erat, ſollicitatus, ut id face-
, relictis idolis atque ſuperſtitione.

Conci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Concilium exſtat Aurelianenſe, triginta tr
Epiſcoporum Gallorum, habitum ipſo regn
te, quo ſtatuitur inter alia, ſi raptor virg
confugerit ad templum, etiamſi vim pu
fecerit, ne mortis adeat diſcrimen, ſed vel
vili ſit conditione, vel ab ea ſeſe redimat.

Anaſtaſium, fulmine extinctum, vel, ut
pontificium ait, emiſſis inteſtinis exani
tum, Iuſtinus excepit, obſcuro genere na
& è ſubulco factus miles, ut ſcribitur.

Iuſtinus I.

Diſſidium huic erat cum Theodorico,
thorum rege, Italiæ domino, propter diver
religionem: ſed ab armis tamen tempera
fuit.

Alaricus.

Mortuo deinde Theodorico ſucceſſit A
ricus, è filio nepos, magna Gothorum ala
tate atque ſtudio.

Erat tum Epiſcopus Romæ, Iohannes,
nominis primus. hic à Theodorico rege, qu
diximus, Conſtantinopolim fuit miſſus le
tus cum aliis, & exceptus honorificentiſſi
ſicut ipſorum habent libri, non à populo t
tum, ſed ab ipſo quoque Cæſare.

Nam ſumma lætitia fuiſſe dicunt affect
quod beati Petri vicarium, uti loquuntur, n
demum Græciæ contingeret videre, & ſu
pere, quod inde à Conſtantini Magni temp
re, & à Sylveſtro, datum ipſis non fuiſſet. Il
autem de Sylveſtro mirum eſt cur dicant, c
Græciam non adierit, ut conſtat: nam tu
cum inprimis oportuit & opus erat, nimir
in Synodo Nicena, non ſe commovit, ſed
gatos miſit eo Victorem atque Vicentium,
alteram ipſe poſt habuit Romæ, ſicuti tradu
qua concilii Niceni decreta confirmat.

Exſtat etiam Iohannis primi ad Epiſco

Itali

riæ conſolatoria quædam Epiſtola , qua
net eos, quanquam rex Theodoricus , hæ-
pollutus Arriana , vaſtitatem ipſis & toti
natetur Italiæ , ne tamen ab inſtituto deſi-
it, ſed fortiter agant.

Poſt Iuſtinum factus eſt Imperator Iuſtinia- Iuſtinianus.
, ſororis Iuſtini filius.

Is ad reſtaurandam Rempublicam animum AnnoI͡ɔ- xxviii.
ecit , & initio quidem toti adminiſtrationi
iſarium præfecit. Is Perſas egreſſos extra fi-
, ac Romanorum ditioni vim adferentes,
gnis præliis vicit , Illyricum à Gepidis &
lgaris vaſtatum liberat : Parthos belligeran-
ad amicitiam adducit. Wandalorum maxi-
s copias in Aphrica fundit : regem capit:
rthaginem recuperat : inde tranſgreſſus in
iliam , accepto nuncio de rebellione per
phricam, eo reverſus feliciter rem gerit.

Tunc demum in Italiam profectus, Neapo-
n occupat, diripit , Gothoſque fundit , quo-
m rex tunc erat Theodatus.

Poſtea Romam venit, amanter ab omnibus
ceptus & honorifice : illinc digreſſus, oppi-
paſſim & munitiones occupat , & in his
ruſiam : ibi congreſſus cum eo Viriges , Go-
orum rex , amiſſo exercitu , capitur , Con-
antinopolim ductus à Beliſario.

Gothi redintegratis viribus,in regione Tranſ-
dana regem ſibi ſumunt Hildebrandum.

Huic ſucceſſit unus & alter, ac deinde Toti-
s. Is , abſente Beliſario , per totam Italiam
raſſatus, Romam obſeſſam capit , diripit, in-
endit.

Itaque revocatus Beliſarius , confecto bello
arthorum , qui Syriam denuo vaſtabant , re-
ertitur in Italiam , & urbem prope deſertam
recreat.

recreat. Inde cum hoſte congreſſus, felic
prӕliatur, & annonӕ cauſa, navigans in S
liam, à Iuſtiniano revocatur, quӕ quidem
occaſionem Totilӕ prӕbuit, ut reſtauratis
ribus, Romam rediret.

Cӕſar deinde Narſetem Eunuchum Ital
bello prӕficit, qui Gothos omni expulit Ita
quod eo facilius fuit, cum Totilam regem
vulnere mortuum illi amiſiſſent.

Bellum illud Gothicum, in annos octo
cim fuit productum.

Iuſtinus. II. Iuſtinianus ergo, recuperata Italia & Apl
ca, quum ex filia nepotem Iuſtinum imp
ſocium aſſumpſiſſet, mortem obiit.

Sunt qui ſocordis ingenii principem & u
ris imperio Theodorӕ ſubjectum fuiſſe t
dunt.

Erat apud eum in ſumma gratia Tribon
nus Iure conſultus, qui, veterum ſcriptis
diſputationibus abolitis, legum centones ex
lis collegit, & fragmenta nobis tantum re
quit, quӕ nunc Pandectarum nomine cenſ
tur. Ejus autem operis quoſdam habuit adju
res, qui paſſim nominantur.

Idem poſtea fecit in principum reſcriptis
que legibus, quas tribus libris comprehenſ
Gregoriano, Hermogeniano, Theodoſiar
contraxit in unum volumen, & Iuſtinianeu
Codicem vocat, uſus aliorum opera, quos
ejus libri prӕfatione Cӕſar enumerat.

Sunt authores, qui Tribonianum fuiſſe h
minem avarum, & pretio fixiſſe leges, ut i
ait, ac refixiſſe tradunt.

In eo, quem diximus, Codice, quamplu
mӕ ſunt Iuſtiniani leges, quӕ ſuperioribus d
rogant: acceſſit etiam opus peculiare Novell
ru

onſtitutionum, quod per omnia Iuſti-
nomen atque titulum habet.
m, quem dixi, Beliſarium, quo duce tot
ue glorioſas conſecutus erat victorias,
miniofiſſime tractavit Cæſar, & valde ſe-
excœcavit etiam.
o regnante, Conſtantinopoli fuerunt ali-
habitæ Synodi, quibus Menna præerat,
rbis Patriarcha, qui ſanctiſſimus & bea-
us vocatur, & Oecumenicus, ut ipſorum
nt libri.
itio codicis Epiſtola ponitur Cæſaris ad
nnem Archiepiſcopum urbis Romæ, qua
ipſum vocat omnium Eccleſiarum, eique
cit omnia. Porro, quanquam homines
commentitiam eſſe judicant, tamen, et-
i vera eſſet, certum eſt, controverſiam il-
duraſſe multis poſt annis, donec tandem
copi Romani, facultatibus amplificati,
incerent, & in Eccleſiæ poſſeſſione ſibi
tituerent arcem, quæ manibus hominum
lificata, ſeu favore principum, nunc titu-
habet, quaſi divinitus eo ſit collocata.
iximus antea, quemadmodum Auguſtini
ore ſextum fuit habitum Carthagine con-
m, in eoque fraus deprehenſa Paparum,
ifacii primi & Celeſtini, quando Niceæ
ſtitutum fuiſſe dicebant, ut ad ipſos ex om-
s undique locis provocaretur. Iuſtiniani
tempore Romæ erat Epiſcopus, Bonifa-
II. Hujus exſtat epiſtola, qua graviter ta-
Aurelium, qui ſuperiori concilio, Cartha-
s fuerat Epiſcopus, eumque cum ſuis colle-
mpugnaſſe Romanam Eccleſiam ait, in-
ante Diabolo: ſimul Deo gratias agit, quod
us temporis Epiſcopus Eulalius, Aurelii
ſucceſſor,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſucceſſor, cum Eccleſia Romana redierit
gratiam: Deinde ſcriptum Eulalii recitat, q
profitetur ille, ſe damnare ſuos majores & ſu
ceſſores, quicunque ſanctæ Romanæ Apoſt
licæ Eccleſiæ privilegia labefactare conantur

Alter à Bonifacio, Agapetus Anthemiu
Patriarcham Conſtantinopolitanum loco r
movit, negantem duas naturas in Chriſto: t
lit hoc in primis ægre Theodora, Cæſaris uxo
& Sylverium Agapeti ſucceſſorem monuit p
Beliſarium, ut illum reſtitueret: cum etia
aliæ quædam criminationes accederent, Bel
ſarius eum loco dejicit, & in exilium mitti
ſubrogato Vigilio: ſed cum & iſte, Conſtai
tinopolim evocatus, Anthemium nollet rev
care, conſimili pœna fuit mulctatus: unde ſ
tis apparet, quomodo in Cæſarum tunc pot
ſtate fuerint urbis Romæ Epiſcopi.

Iuſtino II Cæſare renovatum eſt bellu
Anno IↃLXVI. Perſicum, quod cum primum feliciter geren
tur, Cæſaris legatus, Archelaus, pacem denu
fecit.

Narſes, Cæſaris per Italiam legatus, expu
ſis Gothis & mortuo Totila, per annos x
obtinuit Italiam: poſt revocatus à Cæſar
quum parum lætas accepiſſet literas & ingr
titudinem in iis reprehenderet, non ſolum no
revertit, verum etiam ulciſcendi ſui cauſa mi
ſis legatis, Longobardos, qui tunc in Panno
nia conſederant, maximis propoſitis emolu
mentis, excitavit, ut Pannonia relicta, in Ita
liam venirent, omnium regionum & pulche
rimam & fructuoſiſſimam. Itaque partem il
lam Italiæ, quæ nomen ab ipſis ad hoc uſqu
tempus retinet, occuparunt.

Iuſtinus hic per Italiam inſtituiſſe ſcribitu
magi

...tratum Exarchum: is erat tanquam Cæ-
...icarius atque legatus: Ravennæ potiſſi-
...habitabat, neglecta Roma: ſingulíſque
...tibus & oppidis unum aliquem præfi-
...

...i ſcriptores novum hoc inſtitutum, Ro-
...: Italiæ fuiſſe tradunt exitiale. Narſes de-
...Romæ mortuus eſt.

...tini ſucceſſor fuit Tiberius jam ante co- Anno
...us, & imperii factus collega. Is contra IↃLXXVI
...s bis feliciter pugnavit: pacem cum Lon- Tibe-
...rdis fecit, qui tum, inde à Samnitibus, ad rius.
... uſque regnabant, excepta tantum urbe
...a, quam ubi graviter obſediſſent aliquan-
...i tempeſtatis & imbrium coacti, tandem
...a moverunt.

...berii gener, Mauritius, factus Cæſar, per Mauri-
...os præliis aliquot fudit Perſas, ac demum tius.
...m cum iis fecit: revocato exercitu Scythas
...lit è Myſia: Longobardos per Italiam re-
...it: Hunos è Pannonia ejecit: propter ava-
...m exoſus militi, coactus eſt, orta ſeditio-
...rofugere Chalcedonem. ibi tandem cum
...e, & liberis omnique ſtirpe fuit interfectus
...oca Centurione, qui per ſeditionem dein- Phocas.
...lutatus eſt imperator.

...auritio regnante, cometa ſenis menſibus
...ruiſſe fertur: Tunc etiam natus eſſe tradi-
...Mahometus, de quo paulo poſt dicetur.

...o tempore Conſtantinopolitanus Epiſco-
...Iohannes, univerſalem ſe vocabat Patriar-
...m: Pelagius vero ſecundus, Epiſcopus
...nanus, vehementer obſtitit, ejuſque decre-
...ronunciavit irrita.

...Qui ſucceſſit huic, Gregorius primus, gra-
...r hoc ipſum in illo reprehendit, & in con-
cilio

cilio Chalcedonenſi, titulum hunc atque h
norem ſuis majoribus attributum quidem fu
ſe, verum ex ipſis neminem uſurpaſſe dicit.

Datis etiam literis ad Mauritium Impera
rem, hortatur ut illum coërceat: nam ad ipſ
authoritatem hoc quoque pertinere, quam i
dum talem ſibi poteſtatem ſumit, multum i
minuat.

Alter autem poſt Gregorium, Bonifac
III, à Phoca ſcribitur obtinuiſſe primatu
divulgatis in eam rem edictis atq; diploma

Anno IↃCXI. Phoca rerum potiunte, Perſæ magnis
commodis Rempublicam affecerunt, occu
ta Meſopotamia & Aſſyria; & nemine reſiſte
te, in Aſiam uſque progreſſi. tanta erat prin
pis ignavia. ſed & Germania, Gallia, Hiſp
nia, bonaque pars Italiæ defecerunt: Ægypt
vaſtabant Saraceni. ſic ille, propter crudeli
Hera-clius. tem & neglectam Rempublicam, occiſus, H
raclium habuit ſucceſſorem.

Anno IↃCXV. Tunc iterum Perſæ longiſſime progreſſi
Ægypto, in Aphricam invadunt, & ſuæ diti
nis efficiunt. Europam varie lacerabant Sc
thæ: profectus tandem in Aſiam Heracliu
cum pacem impetrare non poſſet parum etia
honeſtis nomini Romano propoſitis cond
tionibus, pene coactus decertavit cum Perſi
qui jam Iudæam vaſtabant, eoſque uno aut a
tero prælio fudit: inde Tigrim flumen tranſgre
ſus, & Perſiam longe lateque populatus, am
citia demum inita cum Perſarum regis filio S
rocho, qui necato parente, regnum in vaſera
Aphricam, Ægyptum, & quicquid omnin
Perſæ occupaverant, recepit, pactumque fui
ut Perſicam ditionem à Romana ſeparare
Tigris.

Ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Ad hoc tempus, Saraceni, Heraclio mili-
tes, quum ſtipendiis fraudarentur, maxima
ltitudine deficiunt, & Mahometo duce, per
iam graſſati, Damaſcum occupant, Ægy-
m vaſtant, Arabiam ſubigunt, & in Perſas
oque feliciter præliantur.
uit Mahometus obſcuro genere natus, verũ
itus & audax, poſt etiam locupletatus ma-
nonio: cumque propter animi promptitu-
em authoritate valeret, novum doctrinæ
us rationi valde jucundum, ſed magna ſui Anno I϶.
te ridiculum & ineptum propoſuit, quo ſic CXXXII.
mos hominum magis atque magis devinci-
, & regnum ſibi firmius conſtitueret. &
nquam initio facile potuiſſet hoc incen-
m reſtingui: tamen quia neglectum fuit,
vi tempore crevit in immenſum: ab eoque
pore, magis atque magis populi Romani
eſtas & Imperium, ad orientem ſolem, in-
it, deficientibus aliis provinciis atq; populis.
Heraclio regnante, quartum fuit concilium
etanum.
Et quia per Hiſpaniam plerique ſacerdotes
ationem, quam Chriſtus ipſe nos docuit,
quotidie, ſed eo die ſolum orabant, quem
minicum vocamus, decretum inter alia
, ut id corrigeretur: item ut Apocalypſis
annis Euangeliſtæ, ſicut ajunt, à Paſchate
eretur in templis ad uſque Pentecoſten.
Regnabant tunc in Hiſpaniis Gothi, cum-
dominationis externæ, ſicut fieri ſolet, Hi-
ni pertæſi, res novas captarent, gravi pœna
odus edicit, nequa conjuratio fiat in Go-
am gentem, utque mortuo rege, primores
us gentis atque ſacerdotes communi con-
o ſucceſſorem conſtituant. Idem poſt in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

aliquot aliis ipſorum conventibus repetit

Prohibetur etiam , ne per quadrageſi tempus , uti vocant , Hebræum illud All cantetur in templis: nam eſſe mœſtitiæ t pus illud, non lætitiæ.

Heraclio ſucceſſit Conſtans , è filio C ſtantino nepos; hic infeliciſſime mari pu Anno Iↄ-cxlii. Conſtans. vit cum Saracenis , qui victoria potiti , R dum occuparunt , longius haud dubie pro ſuri, niſi factiones inter ipſos ortæ, bienni ducias à Romanis impetraſſent. eo dato r randi ſpacio, Cæſar cum exercitu tranſmit Italiam, quo ab hoſtibus eam liberaret, ut dem jactabat : cumque Tarentum eſſet c tus , Luceriam & alia quædam Apuliæ l ditionis Longobardorum, expugnat & eve In itinere , cum Neapolim iret , poſtren agmen cæſum fuit à Longobardis.

Romam placide ingreſſus , omnibus dem ornamentis eam ſpoliat, & paucis di ibi commoratus, in Siciliam trajicit.

Ibi demum in balneo fuit interfectus: c que poſt ejus mortem de ſucceſſione eſſen ta diſſidia , Saraceni nacti eam occaſion magna cum claſſe ingrediuntur Siciliam , ſtam edunt hominum ſtragem , Syracuſa piunt, & prædam omnem Conſtantis abla ex urbe Roma, ſecum aſportant.

Anno Iↄclxix. Conſtantinus IV. Conſtanti ſucceſſit Conſtantinus quar vulgo dictus Barbatus : hic per annos ali cum Saracenis congreſſus , tandem eos fu ita quidem, ut pacem illi peterent, & indu armorum annos xxx, ſimul vectigal annu paciſcerentur : ea re commoti , qui eran occidentem ſolem, populi Romani hoſtes cem quoque petebant.

Buti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Bulgari autem ſuis finibus egreſſi, Thraciam [v]aſtabant: cum his tandem pacificatum eſt, & [c]onceſſa illis utraque Myſia, tametſi poſtea, [cu]m ignaviam Romanorum deprehenderent, [v]iolata pace rurſus evolarunt, & imperii vires [at]tenuabant.

Hic Cęſar omnium primus conſtituiſſe tra[d]itur, ut, quem clerus populuſque Romanus [cu]m exercitu creaſſet civitatis Epiſcopum, is [pl]enam obtineret poteſtatem. nam ad hoc uſ[q]ue tempus, Epiſcopi Romani dignitas, vel à [C]æſaris vel ab ejus per Italiam vicarii confir[m]atione pendebat.

Exſtat ad Conſtantinum Papæ Leonis I I [e]piſtola prolixa, qua damnat omnis generis [h]æreticos, & ipſum propter ſtudium ac patro[ci]nium religionis, & liberalitatem atque mu[ni]ficentiam, ſummis laudibus extollit, & Ec[cl]eſiam, quæ talem ſit nacta propugnatorem, [pl]ane triumphare dicit.

Eo regnante, Synodus fuit ſexta Conſtanti[n]opoli, centum quinquaginta Epiſcoporum.

In ea ſub finem ipſum fit mentio cano[nu]m, qui dicuntur Apoſtolorum, ſed obſcu[ri]s verbis.

Gratianus autem contrarias opiniones re[ce]nſet, nam dicit eſſe, qui conſcriptos ab hæ[re]ticis, & ab Eccleſia veteri repudiatos, affir[m]ent, & inter Apocrypha numerent. Zepheri[n]us autem Epiſcopus Romanus, ordine deci[m]us ſextus, approbaſſe illos dicitur, & poſt [ill]um, iſta, quam dixi, Synodus, quam Iuſti[n]iani I I tempore, qui filius erat Conſtantini [q]uarti, tradunt abſolutam fuiſſe. Breviter, in[c]ertis rationibus omnia fluctuant. Sed & de [n]umero Canonum non convenit, alii nam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

que L, alii LX ponunt, alii LXXXIV; & eo qu dem numero exſtant: unde facile conjici po teſt, paulatim additos fuiſſe plures, & un poſtea nomine comprehenſos, cum à diverſ emanaſſent.

Tunc etiam Archiepiſcopus Ravennas Ep ſcopo Romano ſe ſubjeciſſe fertur, quum a tea, maxime vero poſt eo tranſlatum Exarch tum, nihil Romano concederet.

Anno IↃCLXXXVI. Iuſtinianus II.

Conſtantino ſucceſſit Iuſtinianus filius: per ætatem & imperitiam male Rempublica gerebat, & violata pace, quam ejus pater cu Saracenis fecerat & Bulgaris, eo demum red ctus eſt, ut pacem ab utriſque cogeretur ip petere. Tandem ob crudelitatem ejectus, præciſis naribus relegatus, Leontium hab ſucceſſorem, qui propter affectati Imperii ſ ſpicionem per biennium fuerat captivus.

In his motibus Aphricam invadunt Sa ceni: ſed biennio poſt illinc ejecti fuerun commiſſo prælio.

Milites Romani, præſidio in Aphrica re cti, quum lente & ignave omnia adminiſtr rentur à Cæſare, veriti ne à Saracenis, quoru tunc erat ingens potentia, rurſus ejicerentu Tiberium quendam faciunt imperatorem. cum copiis profectus Conſtantinopolim, urbe potitus, Leontium capit, naribus trunc in catenas conjicit, & per Italiam novum co ſtituit Exarchum.

Et cum ad hunc modum tumultuoſe omn fierent, Saraceni tempus idoneum nacti, ma miſque cum copiis ex Ægypto profecti, Aph cam rurſus occupant, & Lybiam & Hiſ niam prope totam.

Anno IↃCXCVI.

Is, quem ſupra dixi, Iuſtinianus, à Leon

Impe

peratore ejectus & relegatus, Trebellii Bul-
iæ regis auxilio Conſtantinopolim tandem
cupat, & Leontium Tiberiumque captos
rfecit: per annos deinde ſex crudeliter im-
avit, ingratus etiam in Trebellium regem:
dem commiſſo prælio, cum Philippico
dane, ad quem exercitus defecerat, occu-
it tum ipſe, tum filius Tiberius.

Philippicum Conſtantinus Pontifex ob di- Anno Iↄ-
ſam religionem, pronunciat ſchiſmaticum. ccxii.
ndem à ſuis exoculatus Cæſar, Anaſtaſium Anaſta-
habuit ſucceſſorem. ſius II.

Is claſſem inſignem miſit Rhodum, belli- Anno
andi cauſa cum Saracenis, eique bello quen- Iↄccxv.
n ordinis Eccleſiaſtici virum præfecit: ſed
m ei parere milites recuſarent, orta ſeditione,
tus eſt imperator quidam obſcuri generis
eodoſius, qui mutata navigatione, Conſtan- Theodo-
opolim venit, urbem occupat, & Ana- ſius II.
ſium prælio victum, ſacris addicit: ſed non Anno Iↄ-
ulto poſt ejectus à Leone, copiarum præfe- ccxvi.
, vitamque monaſticam fuit amplexus. Leo III.

Ad hoc tempus, quod erat anno ſalutis ſe- Anno Iↄ-
ngenteſimo decimo ſeptimo, Mauritani to- ccxvii.
viribus irruunt in Hiſpaniam, & ſuæ ditio-
illam faciunt, Roderico Hiſpaniarum rege,
em etiam Gothi elegerant.

Leone regnante, Saraceni, vaſtata Thracia,
nſtantinopolim per triennium obſident, ter-
marique; tandem peſtilentia prope conſum-
, domum redire coacti ſunt.

Erat Leo valde infeſtus Epiſcopo Romano,
egorio II: ſuoque per Italiam Vicario, ſive
archo, mandaverat, ut illum quocunque
do tolleret è medio: Papam vero defende-
nt Longobardi, non quidem illius charitate

quadam, ſed ut in eo diſſidio ſuos ipſi fin
amplificarent: nam Exarchatus oppida mul
per hanc occaſionem occuparunt.

Hujus Gregorii quædam exſtant epiſtolæ
clerum & plebem Thuringiæ, monentes, ut
cognitione Dei magis atque magis proficiar
Item ad Saxones, graviter eos deterrentes
Idolorum cultu. Bonifacio quodam fuit uſ
in his rebus adminiſtro, quem in Germania
emiſerat.

Leo Cæſar ſtatuas omnes, & divorum im
gines è templis ejicit. Papæ quoque mandat,
idem faciat, ille vero, non modo non more
gerit, ſed illi, in ſuo propoſito perſeverant
graves pœnas denunciat.

Anno IↃCCXLI. Conſtantinus V.

Leoni ſucceſſit filius Conſtantinus, ejus n
minis quintus, cognomento Copronymu
ejuſdem cum patre religionis. Hic magna cu
claſſe profectus in Saracenos, ut Alexandria
Ægypti recuperaret, accepto nuntio de ſediti
ne, dominatu, & Artabaſto novo Imperato
electo, Conſtantinopolim revertit, urbem
capit, & Artabaſtum exoculat.

Huic etiam, ſicut parenti Leoni, grave fu
cum Epiſcopo Romano Gregorio III diſſ
dium: qui ſubinde miſſis internunciis, eu
excommunicabat, & cum in vincula conjic
rentur nuncii, collecta Synodo, decretum f
cit, ut qui poſthac divorum imagines demol
rentur, aut contumelioſe tractarent, ab Eccl
ſiæ conſortio plane rejicerentur, deinde om
ſtudio & opera ſtatuas in variis templis erexi
& magnifice, quantum potuit, exornabat.

A Gregorio III fuit Zacharias. Hujus exſt
ad Epiſcopum quendam Bonifacium epiſtol
qui per Germaniam erat, ille ipſe, ut appare
cuju

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

us opera fuit uſus Gregorius II, ut paulo ſu- diximus. Ejus poſtulatis reſpondet Zacha-s, & permittit, ut Merſeburgi, Bambergæ, phurdiæ ſint Epiſcopatus. Concedit etiam, ad Carlomannum, Caroli Martelli filium, i in aliqua urbe regni Francorum petebat ha-i Synodum, proficiſcatur, & Eccleſiæ mo- diligenter reformet, inprimis autem ab or-ne ſacerdotali removeat adulteros, & eos, i plures habent uxores: cum enim poſt ſuſ-ptum miniſterium ſacrum, ne unam quidem orem habere, vel attrectare liceat, multo nus, ut eodem tempore plures quis habeat, ere: nam quod Paulus ait, ut Epiſcopus ſit ius vir uxoris, intelligendum eſſe non de æſenti, ſed de præterito tempore, ne videli- plures habuerit, quam unam uxorem, is i cupit in ſacerdotum ordinem cooptari.

Huic epiſtolæ ſubjungitur Carlomanni, qui Francorum ducem vocat, edictum, quo ſta-t, ut ipſo præſente, quotannis habeatur Sy-dus: adulteros autem ſacerdotes & ſcorta-tes loco ſuo moveri jubet: venationibus et-n & aucupiis illis interdicit, neve mulierem am domi foveant, mandat: ſed de uxoribus rbum nullum.

Ab hoc tempore Aiſtulphus, Longobardo-m rex, tributum annuum à Romanis pete-t, gravia minatus, niſi dependerent.

Qui tum erat Epiſcopus urbis Romæ, Ste-anus, ejus nominis ſecundus, cum blandi-s atque donis hominem placare non poſſet, nſtantinum Cæſarem de auxiliis interpellat, mque nihil ab eo præſidii veniret, Pipinum, per factum Francorum regem, ut infra dice-us, orat, ut opem ferat.

Is cum copiis in Italiam profectus, Papia
obſidet, & illum ad pacis conditiones adigi
cum autem domum revertiſſet, hoſtis feroci
factus iterum arma movet. Quare denuo ſol
citatus, in Italiam Pipinus venit: tunc d
mum Aiſtulphus Exarchatum Pipino tradi
qua quidem in regione, hæ ſunt urbes prin
nominis, Ravenna, Faventia, Cæſena, Foru
Livii, Forum populi, Bononia, Rhegia, Pa
ma, Placentia.

Regionem hanc omnem Pontificis fidei P
pinus permiſiſſe fertur, quum Cæſar antea ro
gaſſèt, ut eam ſibi reſtitueret, quod eſſet Im
perii, non Eccleſiæ Romanæ.

Anno IɔCCLXXVII. Leo IV. Conſtantinus VI.

Conſtantino ſucceſſit filius Leo IV.
unicam ſuſcepit profectionem in Syriam: re
pulſus domum rediit, neque multo poſt mor
tuus eſt ejuſdem cum patre religionis, filio re
licto Conſtantino ſexto. Sed cum is per æta
tem regere non poſſet, mater ejus Irene rempu
blicam gerebat: ille autem grandior factus, de
jecta matre, cœpit inſolenter admodum &
acerbe regnare: cumque idcirco conjuratione
in ipſum fierent, inter alios mulctavit etian
Nicephorum patruum, & exoculavit.

Irene. Nicephorus. Anno IɔCCCIII.

Tandem & ipſe fuit exoculatus, conſili
matris, & aliquanto poſt luctu mortuus eſt
itaque rerum ſumma rediit ad Irenem ma
trem, quæ quatro demum anno ſui imperii de
jecta inque exilium relegata, ſucceſſorem ha
buit eum, quem diximus, Nicephorum.

Imperiũ occidentis. Anno IɔCCC.

Interea dum ita Conſtantinopoli tumultuo-
ſe res aguntur, celebris erat Caroli, regis Fran-
corum, fama. Nam is Aquitanico bello con-
fecto, rogatus ab Adriano Epiſcopo Romano,
cum exercitu venit in Italiam: & ſicut ipſius
parens

ens Pipinus Aiſtulphum regem Longobar-
rum oppreſſerat, ut ſupra dictum eſt: ita hic
tulphi ſucceſſorem Deſiderium, gravem
iæ & Adriano primo, poſt longam obſi-
nem cepit, ejuſque filium Adalgiſium regno
ecit, & omni expulit Italia.

Nam Cæſares Romani, quoniam & lon-
s aberant, Conſtantinopoli videlicet, inde
mpore Conſtantini Magni, & quia non
um externis bellis, verum etiam domeſticis
civilibus erant impediti diſſidiis, Italiam
negligebant, aut certe non poterant idoneè
ri, præſertim Longobardis ibi graſſantibus:
nde, ex ipſis plerique diſſidebant etiam gra-
er à Romanis Epiſcopis, ut ante diximus, &
orum odio non admodum movebantur il-
Longobardorum ſucceſſibus. Hac de cauſa
ntifices externam defenſionem circumſpi-
bant: & quia tum temporis nulla erat illu-
ior aut potentior familia, quam Franciæ re-
m, propter magnitudinem rerum geſtarum,
circo ad eam, velut ad portum aliquem, re-
s turbulentis, confugiebant.

Hunc etiam ad modum Adriano mortuo,
i ſucceſſit Leo tertius, quum graves haberet
omæ adverſarios, Carolum, Pipini filium,
plorabat: qui, cum ad urbem quarto veniſ-
, à Pontifice ſimul & omni populo ſaluta-
s eſt Imperator, quod quidem accidit, quo
mpore Conſtantinopoli fervebant omnia fa-
onibus, ita quidem, ut etiam tempus ipſum,
Reipublicæ ſtatus, huic mutationi videre-
r cauſam & occaſionem præbere.

Carolus Magnus, Imperator.

Sic igitur occidentis Imperium ad Germa-
os devenit: nam Germanos fuiſſe Pipinum
que Carolum, dubitari non poteſt. Fuit hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

poſt natum Chriſtum anno octingenteſim

Anno Iↄcccı.

primo.

Cæterum inde à Nicephoro, Imperator Orientis, continuis fere bellis agitati fueru Nam initio Bulgari ſæpe cum illis conflix runt: deinde Saraceni ex Aphrica profecti, C tam inſulam, poſt quoque Siciliam occup runt, & Aſiam longe lateque vaſtarunt: p ſtremo etiam Turcæ, Scythiæ populus.

A Nicephoro autem uſq; ad Conſtantinu Palæologum poſtremum, circiter quinquagi ta numerantur Imperatores Greci, & in his a quot fœminæ: ex ipſis plerique fuerunt igna

Turcarum Imperium.

Et Conſtantino Monomacho regnante, q vigeſimus eſt à Nicephoro, Turcæ, ab hum origine paulatim progreſſi, longius Aſiam v ſtare cœperunt, & auctis quotidie viribus, m narchiam demum conſtituerunt, non quide novam aut quintam aliquam, ſed ex ea n tam Imperii Romani parte, quæ fuit ad ſole orientem.

Ejus autem Monarchiæ princeps fuit Ott manus ad annum Chriſti circiter M C C C.

Mahometus deinde, ejus nominis ſecundu proavus Solymanni, qui nunc rerum potitu capta Conſtantinopoli, & Conſtantino Palę logo Cæſare, quem diximus, interfecto cu omni familia, nomen & ſucceſſionem Imper torum noſtræ religionis iis in locis fundit delevit.

Tenent autem Turcæ ad hoc uſque tempu Aſiam, Syriam, Ægyptum, Meſopotamiar Iudæam, Rhodum, Græciam omnem, Thr ciam, Bulgariam, Macedoniam, Illyricur utramque Myſiam, & nuper alteram fere Pa noniam, & Aphricæ partem aliquam.

D

De primatu dimicarunt olim inter ſe vehe-
enter Eccleſiæ, Hieroſolymitana, Antio-
ena, Conſtantinopolitana, Romana, & hæ
idem duæ potiſſimum, uti ſupra docuimus;
rca vero litem diremit, & ſic omnia tribus
is locis conturbavit, nullum ut exiſtat Eccle-
e vel Chriſtiani cœtus veſtigium. Ejus au- *Nimis*
m, quæ ſupereſt, Eccleſiæ, quæque ſublatis *hyperbo-*
mulis, nunc ſola triumphat, cujuſmodi ſit *lice.*
cies, qui ſtatus, res ipſa declarat. Romanę
Poſtquam ergo demonſtravimus, quemad- Eccleſiæ
odum Imperii Romani pars altera corporis, facies.
ientem ſolem ſpectans, omnino concidit, &
alienam poteſtatem devenit, reliquum eſt,
emadmodum & ea pars, quæ pertinet ad
ccidentem ſolem, prorſus interierit, & novos
lepta ſit dominos, breviter explicemus.

Hic autem obiter conſiderandum eſt, quo-
odo mirabili quodam fortunæ ludibrio à
omanis illis atque priſcis familiis, auguſtum
lud imperii decus & faſtigium ad exteros de-
tum ſit, & quidem aliquot pudendæ condi-
onis homines. Nam ex iis quidam fuerunt
iſpani: nonnullis Pannonia, Dacia, Darda-
ia, Dalmatia, Gallia, Thracia, Cappadocia
edit originem.

In primis autem obſervari debet, quam fue-
t anceps & miſera Imperatorum conditio:
am ipſorum dignitas omnis atque ſalus erat,
on in ſenatus aut populi, ſed in legionum at-
ue militum poteſtate: ſic, ut permirum videri
oſſit, ullos fuiſſe, qui munus hoc tam pericu-
oſum & injuriis opportunum ſuſciperent. Et-
nim inde à C. Cæſare, qui ſpectante ſenatu
oncidit, ad Carolum uſque Magnum circiter
riginta fuerunt ex iis interfecti, quatuor vero

ſibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſibi mortem ipſi conſciverunt. Semper aliqu
erat, quod in ipſis deſiderarent milites: neq
bonos magis quam improbos ferre poterar
& ad minimam occaſionem, concitata turb
jugulabant eos, quos etiam invitos ad culm
illud honoris pertraxerant, ſicut Aëtio Per
naci conſtat accidiſſe. Cæſarem metuebat S
natus: ipſe vero Cæſar, ab impuri militis v
luntate propemodum atque nutu pendebat.

Hos autem ſpiritus, inde poſt C. Cæſa
mortem ſibi ſumpſerant, præſertim legion
veteranæ, quibus per Galliam, Hiſpaniar
Aphricam ille fuerat uſus: & Cicero hoc ipſu
deplorans, fortes illæ quidem ſunt, inquit, f
propter memoriam rerum, quas geſſerunt p
populi Romani libertate & dignitate Reip
blicæ, nimis feroces, & ad ſuam vim omn
noſtra conſilia revocantes.

Philip. 10.

Antequam de Carolo Magno loquamur,
quem diximus Imperium Occidentis eſſe del
tum, explicanda ſunt quædam de Germanis,
quibus originem ille deducit.

Et primo quidem certo conſtat, German
perſæpe tranſiiſſe Rhenum, & in Gallias pen
traſſe, ut ibi propter agri bonitatem conſid
rent.

Nam Theutoni in provinciam Galliam i
vaſerunt, & à C. Mario conſule fuerunt pr
fligati.

Deinde cum Arverni & Hedui, Galliæ p
puli, de principatu contenderent, Germa
mercede conducti ab Arvernis & Sequani
primo quidem non ita magnis copiis eo ven
runt: paulatim vero ſic augeſcebant, ut Ari
viſto rege, bonam ejus agri partem occupa
rent. Eos autem C. Cæſar prælio ſuperavit,

aliqu

quot poſt annis, cum bellum gereret in urones, Galliæ populum, Germani denuo enum trajecerunt, ut exercitum Romanum pugnarent: ſed ad Moſæ confluentem atque eni fuerunt ab illo conciſi.

Multis deinde poſt annis intra ſuos fines ſe ntinebant, eo quod Romani Cæſares bellum is inferrent: ſed tamen quoties tempus ali- ot idoneum eſſent adepti, non deerant ſuis i commodis, & Galliam perpetuo vaſta- nt. Hunc ad modum, Gallieno Cæſare, ho- ne ignavo & voluptuario, impreſſionem fe- runt, & paulatim eo potentiæ creverunt, ut obus Cæſar, quartus à Gallieno, vix magna fficultate illos rejiceret.

Iulianus etiam, Conſtantii Cæſaris legatus lla cum illis geſſit: poſt hæc, Honorio Cæ- re, Gothi in Galliam irruperunt, iiſque Cæ- r, diverſis bellis occupatus, Aquitaniam nceſſit inhabitandam.

Ab altera parte Francones Germani, per elgicam irruptione facta, Treviris, Menapiis, buronibus, Morinis, Nerviis, Ambianis, ellovacis, Sueſſionibus oppreſſis, in ea parte alliæ conſederunt, quæ nomen ad hoc uſque mpus retinet, & Francia dicitur, cujus qui- em regionis caput Lutetia, nec procul illinc ppidum Sandeniſium, Franciæ regum ſepul- uræ poſtea conſecratum eſt in hodiernum uſ- ue diem.

Ad eum modum amplificati, quum antea onam Germaniæ partem poſſiderent, om- nem videlicet regionem illam, quæ eſt ad Mœ- num flumen atque Rhenum, facile non ſolum defendebant illatum bellum, ſed etiam aliis in- ferebant, & labente indies magis atque magis impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

imperio Romano, per Aſiam & Aphrican
Longobardis etiam Italiam vaſtantibus, a
modum ſuos fines per Galliam extenderun
& quum ordine multi ipſorum reges ibi dom
narentur, tandem ad Pipinum etiam ejuſq
filium Carolum, regni ſumma devenit.

Carolus Martellus, Francorum Rex. Anno Iↄccxx.

Pipini pater, Carolus Martellus, non qu
dem ipſe rex, verum ex proceribus unus,
Palatii præfectus, vel, ut loquuntur, Maj
domus, Bavaros & Suevos devicit.

Nam ſicut Annalium ſcriptores Galliæ tr
dunt, aliquot nunc annis, præter titulum atq
nomen, nihil reges habebant, ſed omnis a
thoritas erat & ſumma rerum penes præf
ctum regiæ domus. Etenim à ſuperiorum r
gum virtute prorſus iſti degeneraverant, & v
luptatibus dediti, nullam Reipublicæ cura
ſuſcipiebant. Itaque præfectus Palatii magiſtr
tum gerebat: & quo major erat ignavia regi
eo plus potentiam iſte ſuam augebat.

Anno Iↄccl.

Hac demum occaſione, Pipinus, qui Chi
derico regnante, præfectus erat, quum apu
Pontificem Zachariam res in diſceptatione
veniſſet, ut ajunt, regnum obtinuit.

Hujus rei mentio fit in decreto, quod vo
cant, Gratiani, quod nimirum Papæ liceat re
gibus abrogare principatum, ſed ejus loci titu
lus & inſcriptio falſa eſt. Quum enim duo fi
Anaſtaſii Cæſares, neutri poteſt attribui. na
prior ducentis & amplius, alter vero trigint
ſeptem annis ante regnavit, quam iſtud acci
deret: deinde, poſteriori ætate, nullus fuit Pa
pa Gelaſius.

Admonendi cauſa lectores hoc addendu
putavi, quo pontificiorum ſcripta prudente
evolvant atque caute. Nec enim uno loco de
prehen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[..]henditur, id eos agere potiſſimum, ut ſuis [..]ibus opinionem vetuſtatis addant, quo plus [..]beant ponderis & authoritatis.

Pipinus, præterquam quod Longobardos [..] Italiam compreſſit, rogatu Pontificis, ut [..]ra dictum eſt, bellum quoque geſſit in Sa[..]nes, & deinde cum Aquitanis, eorumque [..]cem captum interfecit: cumque non multo [..]ſt è vita migraſſet, ac illi ſubinde rebella[..]nt, Carolus filius, rex, utrumque bellum vix [..]ndem ingenti labore perfecit. Anno Iↄ-CCLXXIV.

Cum Saxonibus enim totos annos XXXIII [..]lligeravit: eoque durante bello, confecit & [..]a: nam & Bavariam Taſſilone duce rebel[..]ntem, ſuæ ditionis fecit, & bis contra Lon[..]bardos profectus, & in Campaniam uſque [..]ogreſſus, omnem Italiam domuit & legibus [..]nſtituit.

Illas etiam Galliæ civitates, quæ ſunt ad [..]ceanum, & à C. Cæſare vocantur Armori[..]e, nunc autem minoris Britanniæ nomine [..]nſentur, ad officium redegit, quum ſtipen[..]um annuum Franciæ regibus debitum, nol[..]nt amplius dependere.

In Hiſpaniam quoque profectus cum exer[..]tu feliciter quidem rem geſſit, adverſum Sa[..]cenos: rediens autem in ſaltibus Pyrenæis [..]er inſidias graviſſime cæſus fuit à Vaſconibus, [..]quitaniæ populo: ſed & Hunos, qui Panno[..]iam tunc tenebant, octavo demum anno vi[..]it, & per legatos Bohemiam quoque placavit.

Poſtremum vero bellum fuit adverſus Da[..]os, ſive Nordmannos, qui maritimam oram [..]ermaniæ Galliæque magna claſſe vaſtabant.

His tantis rebus geſtis, effectum eſt, ut Ma[..]nus diceretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Cum enim Francorum reges antea ſolum
tenerent eam Germaniæ partem, quæ eſt inte
Saxoniam & Danubium, interque Rhenum
& Salam, adhæc, Sueviam atque Bavariam
ipſe totam Saxoniam adjecit, deinde utram
que Pannoniam, Daciam, Iſtriam, Hyber
niam & mediterraneam Dalmatiæ partem
cumque item Francorum reges per Galliam te
nerent eam partem, quæ eſt inter Rhenum &
Ligerim, inter Oceanum & mare Balearicum
ipſe omnem Aquitaniam totumque jugum Py
renæi montis, ad Iberum uſque flumen, &
quod primo loco dictum oportuit, Italiam to
tam inde ab Alpibus ad extremam uſque Ca
labriam adjecit: & poſtea quarto Romam
profectus, à Leone tertio & ab omni popul
Anno Romano ſalutatus eſt Imperator Auguſtus
Iɔccc. cum jam annos regnaſſet XXXIII.

Romanum igitur Imperium, quod eſt ad
occidentem ſolem, varie dilaceratum, præſer
tim ab eo tempore, poſtquam Cæſares domi
cilium atque ſedem Conſtantinopoli ſibi dele
gerunt, ut ex iis quæ ſupra commemoravimus
apparet, à Carolo Cæſare redintegratum eſt, a
veluti novum corpus colorem atque ſpeciem
reſumpſit, tot tantiſque provinciis ad uniu
principatum redactis.

Nicephorus, alter ad orientem ſolem Cæ
ſar, factum iſtud indigne quidem tulit, ſed hu
manitate modeſtiaque ſua Carolus eum deli
nivit, & miſſis donis amicitiam uterque co
luerunt, & utriuſque Imperii conſtituti fuerun
certi limites.

Præter alios conventus, concilium habuit
etiam Rhemenſe, in quo decretum fuit in-
ter alia multa, ut Epiſcopi ſacram ſcriptu-

ram

diligenter evolvant, & Dei verbum an-
cient.

Moguntiæ quoque Synodus fuit, anno
, quam è vita decederet, & ſuperioribus
s alia, Turoni, Cabillone, Arelatæ, de
ndatione Eccleſiarum, ut tradunt, qui per
mpus vixerunt.

udovico deinde filio, regni & imperii hæ-
deſignato, mortuus eſt Aquiſgrani, quod
Galliæ Belgicæ oppidum, ſeptuaginta natus
os, poſt Chriſti natalem, anno IↃCCCXIV,
m per annos fere XIV Cæſar fuiſſet, Ger-
norum omnium primus ad eam evectus
itatem. Ann. IↃCCCXIV.

pſo regnante, per Italiam, Germaniam,
lliam, XXI tantum erant civitates, uti vo-
t, Metropolitanæ, Roma, Ravenna, Me-
lanum, Forum Iulii, Gradus, Colonia,
guntia, Salisburgum, Treveris, Rotoma-
, Senones, Veſuntio, Lugdunum, Rhemi,
latum, Vienna, Tarenteſia, Ebrodunum,
degala, Tarones, Bituriges.

ejus parens Pipinus, exarchatum, Longo-
dis ereptum, Epiſcopi Romani fidei com-
erat, ut ſupra diximus, quemadmodum
dem memoriæ proditum eſt: ipſe vero pla-
illis dediſſe eum fertur, quod tamen in du-
m à multis vocatur.

Qui fuit ei familiaris, & ſcriba juratus,
inhardus, divi Petri, quam vocant, Eccle-
m Romæ, præ cæteris ei valde caram fuiſſe,
gnamque vim auri, argenti, gemmarum,
c deportatam, & plurima pontificibus ab
munera eſſe miſſa ſcribit: nam hoc illum
rimis egiſſe diligenter, ut ipſius opera ſtu-
oque urbs Roma veteri polleret authoritate,
&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

& ſancti Petri Eccleſia, non ſolum ipſius
incolumis tutaque patrocinio, ſed etiam
bus inter alias maxime floreret. Hæc ille
taxat: quod vero tot tamque potentes u
dederit, quæ ditionis erant imperii, ne verb
quidem: imo, quum à quarta in Italiam p
fectione, factus eſſet Cæſar, urbis Romæ,
pontificis, & totius Italiæ, non publicas
tum, ſed Eccleſiaſticas etiam res & privatas
dinaſſe ſcribitur.

Etenim, cum nondum eſſet Cæſar, ſed Fr
ciæ tantum rex, debellato Longobardorum
ge Deſiderio, ſicut diximus, Romam veni
concilium habuit, in eoque, ſicut ipſorum
bri dicunt, Adrianus primus totaque Synod
eligendi Pontifices & ordinandi ſedem, ut
cant, Apoſtolicam, & Epiſcopos confirma
jus atque poteſtatem ei conceſſit.

Multas Carolo tribuit & principe viro
gnas virtutes Eginhardus, temperantiam, m
deſtiam, frugalitatem, ſtudium religionis,
ctrinam, eloquentiam, & non Latinæ tantu
ſed & Græcæ linguæ cognitionem: adh
ſummam curam ac diligentiam in educan
& ad eaſdem res inſtituendis liberis.

Pariſinam quoque traditur Academiam
ſtituiſſe, tum ſua ſponte, tum Albini præ
ptoris impulſu, quem habuit in diſcendis ar
bus magiſtrum, ſicut Eginhardus dicit.

Menſibus etiam nomina Germanica de
& ventis duodecim, quibus etiamnum u
mur: quum ante id tempus, ut idem ſcript
ait, Francones partim Latinis, partim utere
tur barbaris.

Hucuſq; veluti præfatus de Germanis, deq
Carolo, paucis percurram deinceps, & oſte
dan

n, quemadmodum hæc ipſa imperii Ro-
ni pars, quæ eſt ad occidentem ſolem, à
olo vix demum reſtituta & recollecta, rur-
interiit, & in varias diviſa provincias, facta
multorum ditionis, qui veluti peculium
m illas poſſident, nec fontem ipſum, unde
narunt, agnoſcunt, ita quidem, ut illud au-
tum & tantopere celebratum Imperii Ro-
ni faſtigium, nihil aliud ſit hodierno die,
am tenuis quædam magni corporis umbra,
tquam ex tam immenſa mole redactum eſt
unicam Europæ particulam, Germaniam.
ſtremo, quemadmodum hanc Imperiorum
iſſitudinem & occaſum Romanæ Monar-
æ Daniel prænunciaverit, breviter exponã.

Ludovicus ergo, Caroli filius, alter Impera- AnnoIɔ-
Germanus, cum Cæſare Græco Leone Ar- CCCXIV.
eno renovavit amicitiam: cumque ipſius re Ludovi-
i anno tertio mortuus eſſet Leo Papa: ſuc- cus.
ſſor Stephanus quartus in Galliam profectus,
emis eum conſecravit.

Hunc excepit Paſchalis: & quia Cæſaris
thoritas non intervenerat, ille per legatos
ligenter atque ſollicite factum purgans, pon-
icatum ſibi prorſus invito dicebat eſſe ob-
ſum.

Libri Pontificii habent, Ludovicum Cæſa-
m Paſchali, cæteriſque poſt eum & confir-
aſſe poſſeſſionem honorum, & electionem
rmiſiſſe liberam, ut, quem omnes Romani
dicaſſent eo munere dignum, is pro Pontifi-
habeterur. quantum fidei ſit ejuſmodi ſcri-
is tribuendum, non video: ſic enim inter ſe
iſſident, ſic nullo ſunt ordine perſcripta, ut,
uid ſequendum ſit, intelligi non poſſit. Lotha-

Filios Ludovicus habuit tres: Lotharium, rius,

imperii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Carolus, Ludovicus II.

imperii & regni conſortem allegit: Carolu qui Pipino fratri mortuo ſucceſſit, Aquitan Ludovicum Bavariæ præfecit:

Conjuratione facta, captus à filiis, & reg privatus, Compenii oppido Sueſſionum, monaſticum vitæ genus fuit detruſus.

Galliæ ſcriptores Annalium tradunt, pi ceres Eccleſiaſticos, quorum ille faſtum atq luxum coërcere volebat, habitis Aquiſgra comitiis, hanc ei concitaſſe turbam, & filic ut facinus impium auderent, impuliſſe.

Liberatus autem ſexto poſt menſe, ma mo populi deſiderio, regnum & omnia r cuperavit.

Quia locus ita fert, notandum hic eſt ol ter, multa fuiſſe per Galliam habita concil nationis. Nam proximum ab illo, quod di mus, Aquenſi, Troiæ fuit, oppido Campani Deinde Rhemis, Gergoviæ, Turoni, Dive ne, Lutetiæ, Lugduni, Viennæ, Avion Avarici, Aureliæ, & quidem iiſdem in lo cis, plura.

Cum enim ſtatus rerum ita poſceret, ipſi r ges ordinem Eccleſiaſticum cæteroſque proc res convocabant, ut publicis incommod mederentur.

Ad hunc modum, Ludovicus XII, qui cu Iulio II graves exercuit inimicitias, Turo concilium habuit ſuorum atque Lúgduni, ſ lutis anno cIↄIↄx & xI.

Lotharius. Anno IↄcccxL.

Nunc ad inſtitutum. Ludovico mortuo Metique ſepulto, ſucceſſit Lotharius, cui be lum fuit cum fratribus, quo demum ſedato, & nova facta diviſione, Ludovico Germania ce ſit, Galliæque pars, inde à Moſa uſque ad Rhe num: Carolo autem obvenit Gallia, inde a

Ocean

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[..]no Britannico & Pyrenæo ſaltu uſque ad [..]um. Lotharius, præterquam quod Cæſar [..], Italiam & Narbonenſem quoque pro-[..]am obtinuit.

[..] ſucceſſit filius Ludovicus ſecundus, qui [..]cenos in Italiam irruentes repreſſit. Ludovicus II.

[..] regnante, Papa fuit inter alios Adrianus [..] quidé non aſſentiente Cæſare, ſicut ipſo-[..] habent libri, creatus à nobilitate Roma-[..] civibus atque clero, quem vocant. Nam [..] eſſent in urbe Cæſaris legati, tamen ad [..]ionem vocati non fuerunt, cumque gravi-[..]d & moleſte ferrent, reſponſum eis fuit, [..]o hoc factum eſſe Cæſaris contemptu, ſed [..]ione quadam in poſterum, ne videlicet, [..]m eſt creandus Papa, mos ille, Cæſaris ex-[..]tandi legatos, tanquam neceſſarius, inole-[..]. Eo reſponſo non ſolum illos fuiſſe placa-[..] verum etiam officii cauſa demiſſe pontifi-[..] ſalutaſſe tradunt. Anno IↃCCCLV.

[..]ic autem videre licet mirabilem quan-[..] in ipſorum ſcriptis varietatem & incon-[..]tiam. Etenim, ſi Ludovicus primus libe-[..] eis electionem conceſſit, uti ferunt, & pau-[..]upra dictum eſt, cur ejus nepos Ludovicus [..]injuriam ſibi factam eſſe putabat? Sed quo-[..] modo res habeat, titulus quidem ejus de-[..]i, quod eſt in centonibus Gratiani, mani-[..]e falſus eſt. Nam Gregorio quarto tribui-[..], cum is viginti duobus annis è vita deceſſe-[..]ante, quam Adrianus II fieret Pontifex. An [..]toriam ſcripſit mortuus eorum, quæ poſt [..]iderunt?

[..]Ante Adrianum proximus fuit Nicolaus [..]mus, cujus exſtat ad Michaëlem Imperato-[..]n Græcum epiſtola valde prolixa, de ſua in

omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

omnes Eccleſias poteſtate. Nam Conſtantin
poli fuit ab Epiſcopatu remotus Ignatius,
inſtitutus Photius inconſulto Epiſcopo Ron
no: ſed & ejectæ ſtatuæ. Clamat ergo con
quam vehementiſſime poteſt: exſtant eti
ejus decreta plurima, plena majeſtatis Papa

Anno Iↄ-ccclxxv.

Carolus Galliæ rex, ut ſupra diximus, m
gna celeritate proficiſcitur in Italiam, reſiſte
te licet altero fratre natu majore Ludovi
Germaniæ rege, & à Ioanne octavo Roma
pontifice conſecratur.

Secundo profectus in Italiam rogatu Pon
ficis, ut Saracenis, qui Campaniam rurſus i
vaſerant, reſiſteret, Mantuæ mortuus eſt.

Anno Iↄccc-lxxvii.

Ludovicum filium habuit ſucceſſorem c
gnomine Balbum: ſed is per biennium mo
præfuit.

Lodovicus Balbus.
Anno Iↄ-ccclxx-ix.
Carolus Craſſus.
Anno Iↄ-ccclxxx-vii.
Arnulphus.

Ab eo imperii Romani ſumma venit ad C
rolum Craſſum, Ludovici Germaniæ regis
lium, qui duobus, quos habebat, fratrib
mortuis, Germaniam omnem & Italiam
Galliam obtinuit, & Saracenos Italiam v
xantes, profligavit, & belligeratus aliquand
cum Nordmannis, inferioris Germaniæ pop
lo, Galliam Belgicam vexantibus, eam Galli
partem illis demum conceſſit, quæ nomen i
lorum ad hoc uſque tempus retinet.

Poſt hunc fuit Arnolphus Cæſar, fratris f
lius, egregius princeps. in Italiam profectus,
Formoſum Pontificem Romanum ab adve
ſariis liberaret, Romam capit, & in ſedition
authores vindicat.

Ludovicus III.

Ipſo rerum potiunte, Hungari ex Scythi
pulſi, in Pannoniam ruunt, & Ludovico II
Arnolphi filio, Cæſare, in Germaniam pro
greſſi, & non procul à Læcho flumine, inſign

victo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

…tria potiti, Bavariam, Sueviam, Fran-
…, Saxoniam, cædibus, rapinis & incen- Anno Iↄ-
…aſtant. cccc.
…nolpho Cæſare, Triburiæ, quod fuit ad
…i ripam oppidum aliquando, concilium
…abitum XXII Epiſcoporum Germaniæ, &
…alia multa decretum, ut ſepulturam mor-
…um nemo vendat, & ne quis laicus, uti
…ant, in templo ſepeliatur.
…d hoc tempus magnum exarſit incendium
…taliam. Berengarius enim & alii quidam
…gobardiæ proceres, multis ornati benefi-
… Carolo Calvo, conjurarunt adverſus Gal-
…, quo tempore Carolus Craſſus impera-
… ſed cum fruſtra molirentur, ad Italiam
…num adjiciunt, & inter ſe diu multumque
…lictati, ſicut fieri ſolet, magnis cladibus il-
…afficiunt.
…andem Berengarius victor, Italiæ regnum
…udovicum Cæſarem, eo cum exercitu pro-
…m, ubi cepiſſet, exoculaſſe ſcribitur.
…oc etiam tempore, ne quid omnino cala-
…itis deeſſet, Saraceni, Aphri & Hungari
…aniſſime vaſtant Italiam.
…umque ſub Berengariis, Hugone, Rudol-
…, Lothario, Alberto, & quibuſdam aliis,
… eſſet funeſtus & miſerabilis pulcherrimæ
…onis ſtatus, atque in his turbis mortem
…iſſet Ludovicus Cæſar: Germani, Saxones
…ertim atque Francones, Cæſarem ſaluta-
…t Othonem, Saxonum & Thuringorum Otho.
…cipem: ſed is ætate gravis, author ipſis Conra-
…, ut Conradum Franconiæ ducem ſume- dus.
…, qui Cæſar factus, pleraque omnia de con- Anno Iↄ-
… faciebat Othonis: ac deinde Othone mor- ccccxix.
…, cum ipſe graviter ægrotaret, convocatis

ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Henricus ex nobilitate primis, orabat, ut Othonis fi
Auceps. Henricum, tunc abſentem, pro Cæſare ag
Anno Iↄ- ſcerent. Is eſt Henricus vulgo dictus Auce
ccccxx. Itaque videmus quemadmodum à Fra
& à Caroli familia ſplendor & dignitas in
ratoria pervenerit ad domum Saxonicam.

Hi duo Cæſares, Conradus & Henricus
Epiſcopo Romano non fuerunt conſecrati
ut vocant, ideoque prætermittuntur à n
nullis: Henricus quidem oblatam à Papa c
ſecrandi ceremoniam neglexiſſe fertur, q
bonorũ virorum judiciis atque ſuffragiis c
tentum ſeſe diceret.

Aliquanto poſt Arnolphus Malus, Bava
dux, rei ſummam ad ſe traducere cogitaba
collectis utrimque copiis, cum ad Ratis
nam eſſent ambo exercitus expediti, Cæſa
lum ad privatum colloquium evocat, & co
memorans quemadmodum à pleriſque G
maniæ populis eſſet creatus Cæſar, dehorta
etiam, ne tot hominum millia, in quibus p
rique eſſent innocentes & ignari cauſæ be
velit periclitari, flexit ejus animum, atque
diſceſſum eſt ab armis.

Burchardus etiam Sueviæ dux rebella
ſed territus potentia Cæſaris, in dedition
venit.

Hungari Saxoniam denuo vaſtabant: ca
autem ipſorum duce, novem annorum pa
ſunt inducias.

Cæſar deinde ad militiam inſtituto ſuo p
pulo, Daleminnios debellat, Pragam urb
& Venceſlaum Bohemorum ducem capit,
vectigalem ſibi facit Bohemiam: Hungaros
nitis induciis denuo in Saxoniam irruent
maximo prælio vincit, & tributum, qu

il

…i pendebant Saxones, in egenos diſtri-
…it.
…rat ejus conſilii, proficiſci Romam, ſed
…tudine impeditus, filium ſuum natu majo-
… Othonem, imperii deſignat hæredem. Is Otho Magnus.
… Bohemis, qui tum rebellabant, multis an-
… belligeravit: Hungaros etiam, cum apud
…giones trajecto Rheno Franconiam eſſent
…eſſi, Saxoniam inde populaturi, cædit at-
… fugat: Burgundiam ſibi ſubjugat: in Ita-
… deinde profectus magno cum exercitu, &
…ellatis Berengariis, alteram uxorem ibi du-
… Adelheydam.
…d ægre ferens Luitholdus filius, inſidias
…truit, & paſſim multos habuit conſilii ſui
…tores, ac in his Conradum Sueviæ ducem,
…rium ſuum: verum obſeſſus à patre Ratis-
…æ, & in anguſtias redactus, veniam ſupplex
…t, & impetrat.
…oſt hæc, Hungari, vaſtata Gallia, majore
…m unquam antea, multitudine in Germa-
…m irrumpunt, & prope Vindelicorum Au-
…am, in ea planitie, quæ nomen habet à
…ho flumine, caſtra faciunt. Eo Cæſar pro-
…us cum Saxonibus, Francis, Suevis, Bava-
… Bohemis, poſt ancipitem multamque pu-
…m, ad internecionem prope cecidit hoſtem,
…uot ipſorum regulis in crucem actis.
… Saxoniam reverſus, ac rebus ibi conſtitu- An. IↃ CC. CCXXXVI.
… in Italiam denuo ſuſcepit iter, ſed ante pro-
…onem Othonem filium ſuum imperii col-
…m deſignavit.
…bi tandem Romam venit, concilium ha-
…, eique præfuit, & Iohannem XII propter
…nina loco removit, & Leonem, ejus no-
…is octavum, inſtituit.

Ejus exſtat inſertum Iuri pontificio decr
tum, ubi Adriani primi exemplo conferre
dicit Othoni Cæſari, ejuſque ſucceſſoribus
perpetuum, eligendi Papam, ordinandi ſede
Apoſtolicam, & Epiſcopos confirmandi f
cultatem: ſimul graviſſimam pœnam iis co
ſtituit, qui non exſpectata Cæſaris approbati
ne, conſecrant Epiſcopos. En alterum decr
tum, ſuperioribus aliquot contrarium.

Subjungitur poſt formula jusjurandi, qu
Iohanni Papæ ferunt Othonem imperatore
ſeſe devinxiſſe: verum, quis ille fuerit Ioha
nes, & quotus ejus nominis, quotus etia
Otho, non additur. Sed profecto mirum e
res tam arduas tantique momenti tam eſſe n
gligenter conſcriptas. Quod ſi primus Ot
ſic juravit, eſt, quod ei ſtatim poſſet obji
Quum enim ea, quam dicimus, formula ju
inter alia, fore, ut nullum Papæ creet vitæ p
riculum, nec honorem etiam atque dignitat
abroget, quomodo conſiſtet, quando Ioha
nem, ſicut diximus, loco dejecit, & alter
inſtituit? conciliet iſta qui poteſt.

Otho propter motus iterum in Itali
contendit, & rebus compoſitis domum rev
tens, ad initium Maji mortuus eſt, & Mag
burgi ſepultus, anno ſalutis, nongenteſimo
ptuageſimo quarto. Propter rerum geſtar
amplitudinem & præſtantem virtutem vo
tur Magnus.

Othoni II rebellabat Henricus Bava
dux, verum armis fuit ad officium adductu

Erat tum Galliæ rex Lotharius: fratrem h
jus Carolum Lotharingiæ ducem, Cæſar co
ſtituit, ea lege, ut eſſet Imperii beneficiari
Nam provinciam hanc à Carolo Simpl

Gal

lliæ rege, Cæſar Henricus obtinuerat, ut tra-
ıt Annales, & ad poſteros ordine tranſmiſit.
Hoc ipſum autem ægre ferens Lotharius,
lecto repente exercitu Aquiſgrani, celeriter
urrit & inopinantem Cæſarem fere oppreſ-
it. Cæſar eam contumeliam ulturus, cogit
nus, & Lutetiam uſque progreſſus, ma-
ı & illata & accepta clade, pacem demum
it.

Domum reverſus & inde Romam profe-
s, Græcis, qui Calabriam & Apuliam tene-
nt, bellum fecit: ſed amiſſo exercitu, per
re fugiens, & interceptus à piratis, cum
n agnoſceretur, depenſa pecunia, dimiſſus
, ac Romam ubi revertit, cum reliquiis co-
rum Beneventum obſidet, capit, incendit,
que multo poſt in prælio cum Græcis & Sa-
enis, telo ſauciatus, deceſſit è vita, Romæ
ultus.

Ei ſurrogatur voluntate procerum, Otho fi- Anno
s, inauguratus Aquiſgrani. Papam ille con- Iɔcccc-
uit Brunonem, hominem Germanum, Gre- LXXIII.
rium V. Creſcentius autem Conſul Roma- Otho III.
s, Iohannem Epiſcopum Placentinum ob-
xit illi adverſarium. Vbi Romam ergo Cæ-
venit, Creſcentium ſocioſque gravi & igno-
nioſo ſupplicio afficit. Ioannem autem, ejus
minis XVII, oculis privat.

Et, quia propter ſucceſſionem Imperii per-
uæ erant turbæ, conſtituit, adjutore ponti-
e, ut certi Germaniæ principes viri jus &
teſtatem deinceps haberent eligendi Cæſa-
: ne quis videlicet dignitatem illam, velut
reditariam poſthæc invaderet. decretum
c incidit in annum poſt Chriſti natalem cir-
er milleſimum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Regnabat tum in Galliis Robertus, vir paci amans & literarum. Annales eum celebrant quod templa multa conſtruxerit & magnific dotarit, quodque Romam adierit religioni cauſa.

Poloniæ duci, Bodeſlao, regiam dignitaten Otho Cæſar & immunitatem tribuit, ut ipſo rum habent Annales. Eſt igitur hoc illius re gni principium.

Ex Italia domum rediens Otho, in itiner mortuus eſt.

Anno cIↄ III. Henricus. II. Poſt eum fuit Cæſar Henricus, ejus nomini ſecundus, Bavariæ dux, Othonis Magni Saxo num ducis, atque Cæſaris propinquus.

Is pacatis in Germania rebus, & adverſarii partim humanitate ſumma deductis ad amici tiam, partim debellatis, Italiam acceſſit, & Sa racenis ereptam Apuliam Imperio reſtituit.

Conſecratus deinde à Benedicto VIII miſ ſo exercitu in Germaniam, ipſe per Sequanc profectus, in colloquium venit cum Robert Gallorum rege, firmata utrinque amicitia.

Fuit hic Eccleſiaſticis admodum gratus Ca ſar, quod plurima in ipſos beneficia conferre

Henrico mortuo, cum inter principes Ele ctores non conveniret, interregnum fuit al quandiu: demum ſucceſſit Franconiæ dux Conradus. Is Hungariæ regem Stephanum a pacis conditiones adegit, & compoſitis Ger maniæ rebus, in Italiam, ubi ad defectioner plerique ſpectabant, contendit.

Anno cIↄXXVII. Conradus II.

Et primo quidem Mediolanum obſidet, poſt ea Romam profectus, & à Ioanne XXIII con ſecratus, acclamante populo, ſalutatur Augu ſtus. Mulctatis demum iis, qui res novas mo liebantur, Italiam pacavit, & in Germanian

rever

terſus , cum denuo per Italiam novi motus
rentur, profectus illuc, in conjurationis au-
ores animadvertit : in his erat Archiepiſco-
Mediolani. nec prius conquievit , quam
nnia ſuæ ditionis feciſſet.

His rebus perfectis , domum reverſus , Tra-
ti , quod eſt ad Batavorum fines oppidum,
ortuus eſt.

Succeſſorem habuit de principum voluntate Henri-
um Henricum , ejus nominis tertium , qui cus III.
hemos rebellantes domuit , & vectigales Anno
it. cIↃxxxix

Hungariæ regem Petrum , à ſuis ejectum,
quoties reſtituit , totamque regionem paca-
, etſi non ſine magna ſuorum cæde.

Romæ tum erant permagni tumultus, quia
pontificatu tres contendebant , & malis ar-
us omnia tentabant, Benedictus IX, Sylve-
r III, Gregorius VI. Ejus rei cauſa Cæſar eo
ofectus, & per obſidionem urbe capta , con-
ntus agit,& Bambergenſem Epiſcopum Sui-
rum conſtituit Papam : qui mutato nomine
tus eſt Clemens ſecundus , à quo deinde fuit
e conſecratus.

Tunc cives denuo jurarunt , in creando Pa-
, nihil, niſi de Cæſaris arbitrio ſeſe facturos.
cata iterum Italia , cum in Germaniam ve-
ſet Cæſar , mortuus eſt Clemens Pontifex,
Bambergæ ſepultus. Quo cognito , Cæſar
pponem, Friſingenſem Epiſcopum, illis con-
tuit Papam. Is eſt Damaſus II. Cumque &
c non amplius viginti tres dies præfuiſſet,
ortuo ſuffectus eſt , mandato Cæſaris , Tul-
nſis Epiſcopus, Leo IX.

Hujus exſtat pars quædam Epiſtolæ, qua di-
t, Epiſcopo, presbytero, diacono, non licere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

cauſa religionis uxorem deſerere, ſed æquur
eſſe, ut, quæ neceſſaria ſunt ad tolerandam v
tam, ei ſubminiſtret: veruntamen, ut cum e
det operam liberis, minime licere; quum Pau
lus dicat, ſibi quoque liberum eſſe non minu
quam reliquis Apoſtolis, uxorem circumdu
cere: quod quidem ille ſic interpretatur, Apo
ſtolis ideo fuiſſe præſto ſemper uxores, ut a
iis, quos Chriſti religionem atque fidem ma
riti docebant, una cum ipſis alerentur, non au
tem ut conjugii munus exercerent, & in com
plexum venirent: nam idcirco Paulum circum
ducendi verbo, non amplectendi voluiſſe uti.

Anno ſupra milleſimum quinquageſimo
Roma Leo profectus, concilium habuit Epi
ſcoporum XLII, Moguntiæ, præſide Cæſare

Triennio poſt mortuus, Eiſtetenſem Epi
ſcopum, Geberhardum, ita volente Cæſare
ſucceſſorem habuit. Is fuit Victor II.

Cæſar in Italiam profectus, ac ibi rebu
compoſitis, in Germaniam reverſus, cumqu
Galliarum rege Henrico, ejus nominis primo
collocutus, in Saxonia mortem obiit; ſepultu
autem Spiræ. Morienti aderat Papa, multiqu
alii proceres.

Anno cIↃLVI. Henricus IV.

Erat ei filius Henricus, adoleſcentulus ad
modum, ſed jam antea deſignatus Cæſar: ad
miniſtratio autem penes matrem erat, & Epi
ſcopum Auguſtanum.

Non multo poſt moritur etiam Victor II
Papa, quum paulo amplius biennio præfuiſſet
ei ſucceſſit Fridericus, è familia Lotharingica
dictus Stephanus IX. Eo paucis poſt menſibu
extincto Florentiæ, Benedictus quidam, auxi
lio ſuorum, inconſulto Cæſare, Papatum in
vaſit, ejus nominis decimus. Romani hoc fa
ctum

m minime probant, ſuique purgandi cauſa ſſis ad Cæſarem legatis, quam ipſius parenti em præſtitiſſent, eandem ei quoque defe- t, & ut legitimum aliquem Pontificem ſtituat, orant. Itaque dejecto Benedicto, rentinum Epiſcopum Gerhardum Cæſar il- tribuit, qui fuit Nicolaus II.

Rempublicam geri per fœminam Cæſaris trem, ut ſupra dictum eſt, Germaniæ prin- es moleſte ferebant: quapropter inventa ra- fuit, ut ab illa diſtraheretur filius: quo fa- , rei ſumma penes Moguntinum & Colo- nſem Archiepiſcopum in primis erat. Ab nonnunquam adhibitus Bremenſis Archie- ſcopus Adelbertus, mire gratioſus regi ado- ſcenti fuit: cumque ſolus illum poſſideret, na ſacra ſibi ſuiſque diſtribuit, Abbatias in- imis; & ut minori flagraret invidia, Cæſari rſuaſit, ut aliis etiam principibus illas con- rret.

Interea Nicolaus II moritur, cui Parmen- m Epiſcopum Cæſar ſubſtituit: & quia ſena- i Romano nihil communicaverat, ideoque l turbam res ſpectabat, Lucenſis Epiſcopus it electus, Alexander II. Dimicatum quidem it inter eos acerrime, ſed Alexander tamen, perior armis, rem obtinuit.

Bremenſis Archiepiſcopus, quum ſolus ad- iniſtraret apud Cæſarem omnia, collegas in concitavit Epiſcopos, ab iiſque demum fuit jectus: & quanquam loco deinde reſtitutus it, tamen non diu ſupervixit, & Cæſar ne- eſſitate coactus, quum de Reipublicæ ſtatu lerique omnes quererentur, Colonienſem Archiepiſcopum, Annonem, ut procuratio- em ſuſciperet, orabat. Is autem quum inſo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

lenter & inique multa fieri videret, excuſa
ætatem & valetudinem, munus ei poſtea
ſignat.

Tunc vero Cæſar XXII annorum adol
ſcens, natura proclivis ad vitia magis etiam l
ſcivire cœpit: & quum uxorem Bertham ali
qui non amaret, multas fovebat concubina
deinde paſſim in Saxonia caſtellis excitatis,
ſervitutem eos redigere cogitabat, neque ſu
adminiſtros, qui libidinoſe multa facerent,
inſolenter, coërcebat.

Saxones igitur, tam proceres, quam epiſc
pi, ſancito fœdere, de vindicanda libertate a
ma capiunt, quæ vix tandem poſt multam in
terceſſionem depoſuerunt, cum poſtulatis e
rum ille ſatisfeciſſet, fuga nocturna vix elapſu
Alexandro II mortuo, Romani proceres, in
conſulto Cæſare, ſubſtituerunt Hildebran
dum, qui Gregorius dicitur, ejus nominis ſe
ptimus. Eo cognito, Cæſar per legatos cun
illis expoſtulat: ſimul Papam, ut ſibi de eo ſa
tisfaciat, monet. Ille, ſe invitum, nihilque tal
cogitantem, ad munus hoc eſſe pertractum, ne
inaugurari voluiſſe reſpondet, ante, quam ipſe
cæterique Germaniæ Principes, Electionem
approbaſſent. Ita Cæſarem placavit, & ipſius
voluntate poſtea fuit confirmatus.

Miſſis deinde legatis in Germaniam, Epi-
ſcopis aliquot, Synodum per illos habere vole-
bat: Epiſcopi vero noſtrates illud recuſabant,
quod contra morem & nationis privilegium
eſſe dicerent. Cum hoc non ſuccederet, conci-
liis aliquot habitis per Italiam, decernit, ne
ſacrifici habeant uxores, verum ut eas ab ſe di-
mittant, aut loco decedant. Hoc ſuum decre-
tum in Germaniam emiſſum ad Epiſcopos,
urgebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rebat omnino ſanciri, conſtituta pœna: cle-
rautem, uti vocant, & ſacrificorum turba
tnue reclamabat, hæreticum vocans, qui
n impium dogma proponeret: Chriſti di- *Mat. 19.*
m videlicet eſſe, quod non omnes verbum
ld capiant: Pauli dictum eſſe, ut, qui non *1 Cor. 7.*
ntinent, uxorem ducant: iſtum autem, poſt-
bito Chriſti verbo, & contempta Pauli au-
oritate, velle homines cogere, ut legitimum,
à Deo ſancitum uſum matrimonii, proji-
nt, & turpiſſimis flammis urantur, & in
nifeſta flagitia ruant: ſe potius ab Eccleſiæ
niſterio diſceſſuros, quam à matrimonio.
Cum ille nihilo ſecius, identidem miſſis in-
nunciis rem urgeret, & acriter inſtaret, Mo-
ntinus Epiſcopus ei morem gerere cogita-
:: & primo quidem leniter ſuos monebat:
ſt autem Erphurdiæ, habito concilio, plane
n conficere volebat: ſed parum abfuit, quin
petu facto, trucidaretur.
Interea Cæſar, ut anni ſuperioris ignomi-
am ulciſceretur, quando circumſeſſus à Sa-
nibus, fuga ſibi ſalutem nocturno tempore
æſierat, arma parat, rupta pace, quam anno
periori fecerat, quantas omnino poteſt, co-
as colligit, & menſe Iulio Saxones, qui cre-
is legatis pacem fruſtra ſollicitarant, aggreſ-
s, ingenti prælio vincit, non abſque magna
ade ſuorum, deſideratis ex prima nobilitate
on paucis.
A victoria progreſſus, longe lateque fines
orum populatur, & per internuncios, ut ſeſe
dant, hortatus, à ſua benignitate ſperare
mnia jubet. ſed id fruſtra fuit, tametſi pauci
idam obtemperarunt. Saxonicum bellum
bernabant inprimis Halberſtatenſis Epiſco-
H 5 pus,

pus, Bucco, & Bavariæ dux, Otho, profli
tus à Cæſare.

Moguntinus iterum ſollicitatus à Gregor
VII concilium alterum habet, deque cleri c
libatu denuo proponit: ſed eodem modo f
exceptus ut nuper, inque magno verſabatur
tæ diſcrimine: quare cogitationem hanc o
nem ſibi deponendam eſſe judicabat.

Saxonibus profligatis, exercitum Cæſar
miſerat, & principes auxiliares: verum ea
ge tamen, ut ad XI Kalendas Novembris
rum ſibi præſto eſſent armati. Cum is dies
niſſet, aderant plerique, & in his Epiſc
multi, ſed non eo numero, quo prius. Ibi
nuo Saxones de pace legatos mittunt, po
caſtris apud Northuſium. Cæſar hanc una
eſſe pacis rationem oſtendit, ſi ſeſe dedant:
quanquam illi quidvis facturi potius videre
tur, quam hoc ipſum, tamen, cum intercef
res & legati à Cæſare miſſi viri principes a
pliſſime illis pollicerentur, fore nimirum,
neque libertatis, neque bonorum facerent
lam jacturam, aſſenſerunt tandem, inque p
teſtatem ejus venerunt Magdeburgenſis, H
berſtatenſis Epiſcopi, Bavariæ dux Otho, S
xoniæ dux Magnus, Fridericus comes P
latinus: deinde ex reliqua nobilitate qua
plurimi.

Cæſar initio quidem cuſtodias illis poſu
non illiberales, verum poſtea diſcedens à p
ctis, in diverſa loca juſſit eos deportari, Bav
riæ vero ducem Othonem deinde non ſolu
liberavit, ſed perfamiliarem habuit, reliqu
autem, neque miſſos fecit, & ipſorum bo
dedit aliis diripienda: deinde novis caſtell
atque propugnaculis extructis, omnino cerv
cib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ius imminebat & libertati Saxonum: toti
o adminiſtrationi per ſuam abſentiam præ-
it Othonem Bavarum, qui genus ducebat à
xonia.
Bambergenſibus deinde conſtituit Epiſco-
m, & Colonienſibus: & Fuldenſibus Ab-
tem.
Delatus autem jampridem ad Papam fuit,
c nomine potiſſimum, quod præfecturas
cleſiaſticas divenderet: itaque per legatos
ntifex eum citat, ut intra certum diem Ro-
æ ſit præſto, cauſamque dicat: ille autem
ormatiæ conventus agit Epiſcoporum &
bbatum: ibi decernitur, quia malis artibus
pontificatum ille veniſſet, removendum
ſe loco: ſimulque per legatos hoc Romam
nciatur: ſed pontifex nihil eo commotus,
illum excommunicat, & Moguntinum, &
rajectenſem, & Bambergenſem Epiſcopos,
primis, cum antea quoſdam ejus familiares
communicaſſet, quorum conſiliis putabat
m ad ejuſmodi res impelli.
Porro, Germaniæ principes aliquot vehe-
enter offenſi moribus ingenioque Cæſaris,
æſertim, quod præter datam fidem Saxones
dio tam obſtinato perſequeretur, conjurant
illum, eoque magis, quod ei ſacris eſſet in-
rdictum: ideoq; captivos dedititios, quorum
ſi cuſtodiam haberent ab Cæſare demanda-
m, dimittunt, quod nulla fide ſe putarent ei
evinctos.
Eodem tempore, quidam ex nobilitate per
axoniam, concitatis aliis, & in ſuas partes
dductis, caſtella paſſim exſtructa, partim vi,
k imperio, partim deditione capiunt, & præ-
idiarios dimittunt incolumes, jurejurando
prius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

prius obſtrictos, ne poſt in Saxoniam militarent.

Eo cognito, Cæſar, aſtuto quodam conſilio, reliquos principes captivos ultro dimittit, ut in Saxoniam reverſi, fidelem operam ei præſtarent in plectendis rebellibus: nec enim alia ratione facilius ad optatum finem ſe poſſe pervenire videbat, quam ſi factiones inter ipſos excitaret, & alteros ab alteris divelleret: ſed non reſpondit eventus: nam domum illi reverſi, quod perſpectum haberent ejus ingenium, conjunctis animis & viribus, pro communi libertate ſibi pugnandum judicabant: idem quoque dux Otho fecit, illo deſerto: cumque bonæ ſpei plenus per Bohemiam Cæſar in agrum Miſenum irruiſſet, Bohemicis copiis adjutus, certior factus de concordia Saxonum, & exercitu jam inſtructo, rebus deſperatis abiit.

Tunc demum Germaniæ principes conſtituta die, maximo numero conveniunt: venit etiam eo legatus Papæ, & cauſis explicatis, hortatur eos, ut alterum crearent, quod illi ſua ſponte facturi erant alioqui. Nam inde à teneris annis repetita Cæſaris vita, labem & dedecus & opprobrium imperii illum eſſe demonſtrant: & quia graviſſimis cladibus Rempublicam affecerit, abrogandum ei magiſtratum eſſe decernunt. In his anguſtiis ille poſitus, deprecari cœpit per legatos, atque ſupplicare. Poſt multam actionem hæc ei conditio proponitur: Iudicio ſe ſiſtat, & cognitioni ſubjiciat Papæ, quem Auguſtam evocaturi ſint ad Kalendas Februarias: abſolutionem impetret illius ante diem anniverſarium excommunicationis: niſi faciat, tota cauſa ceciderit: copias

dimit-

mittat: Spiræ privatus interim vivat, parvæ
familia: publicam rem nullam gerat, ne-
faſces vel imperii ſibi ſumat inſignia, do-
legitime ſit deciſa controverſia. Recipit
conditionem, & Spiræ dum eſſet, conſi-
init adeundæ Italiæ, quo Papam ſibi ma-
placaret.
ngreſſus iter cum uxore & filiolo, per Bur-
ndiam atque Sabaudiam, hyeme acerrima,
ſine ſumma difficultate vitæque pericu-
vix tandem in Italiam deſcendit, amanter
ptus à magnatibus & Epiſcopis ejus regio-
quod animo in Pontificem irato illum
veniſſe putarent.
ontifex interim, Germaniæ principum ro-
, ſuſceperat iter, & progreſſus aliquo uſque
æſaris adventu cognoſcit. Itaque ſubſiſtit,
ius rei cauſam intelligat.
Cæſar deinde, miſſa legatione ſplendida, &
ac fœminis aliquot illuſtribus, quas inter
ferebatur obſequentior eſſe Papæ, de ab-
tione pontificem orat: gravate quidem ille
no, neque ſibi licere quicquam in eo face-
icebat, niſi coram adſint accuſatores: poſt
ltam actionem expugnatus demum preci-
, non abnuit.
Cæſar autem, antequam in illius conſpe-
m veniret, totum triduum permanſit in ar-
ubi pontifex erat, area & veſtibulo, tenui
plicique cultu, depoſitis regiis inſignibus,
lis pedibus, & ad veſperam uſque jejunus.
arto demum die admiſſus eſt: ibi tum has
ges Papa proponit: ſiſtat ſe cognitioni ſuæ,
ondeat accuſationibus principum, convi-
s ab Imperio decedat, neque vindictam ullo
pore moliatur: interea vivat privatus: ne-
que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

que publico nomine aliquid gerat: fidem e
iam & jusjurandum ſuis remittat: conſiliario
& familiares ab ſe removeat: ſi quid contr
faciat, nullum fore, quod nunc ei detur bene
ficium, & principibus futurum eſſe liberum
ut mox alium ſibi deligant. Has leges ubi pro
baſſet ille, Papa miſſificat: & ut de criminibu
intentatis ſeſe purgaret, panem azymum, quem
corpus domini vocant, ſumit, magnis impre
cationibus caput ſalutemque ſuam devovens
niſi conficta ſint ab adverſariis omnia: deinde
Cæſarem, ſi principum criminationes objecta
eſſe falſas, & injuriam ſibi fieri putet, horta
tur, ut idem ipſe faciat, & alteram conſecra
panis particulam ſumat: cum autem ille excu
ſaret, neque ſe commode jam hoc poſſe facer
doceret, nihil amplius urgebat Papa, ſed exce
ptum convivio perhumaniter dimiſit.

Ea re cognita, proceres Italiæ vehemente
offenſi fuerunt, quod tam fœde tamque indi
gne ſe ſubmiſiſſet illi, qui peſſimis artibus Pa
patum invaſiſſet, qui cædibus & adulteriis om
nia polluiſſet: in ipſo, qui juſtitiæ ſit patro
nus, & ara præſidiumque legum, omnem ſe
ſpem habuiſſe collocatam, & non ſolum ex
communicationem contemſiſſe, verum etiam
in ejus gratiam acres cum Papa exercuiſſe ini
micitias: nunc vero ipſum turpiſſimo plane a
omnem poſteritatem exemplo, gravem han
& indelebilem Imperio maculam inuſſiſſe
cumque publico, tam Eccleſiæ, quam Reipu
blicæ hoſte, in gratiam rediiſſe. Hæc, & id ge
nus alia multa jactabant, deque filiolo Cæſari
eligendo, Romamque traducendo, & dejicien
do pontifice cogitabant.

Cæſar, eo cognito, nulla ſe ratione meliu
poſſ

ſe placare illos videbat, quam ſi à pactione
cederet, & ipſis conjungeretur. Quod cum
ceret, pontificis conſilia plane turbavit, ſic
ille ſuſceptum in Germaniam iter omittere
geretur.

Quod ergo proximum erat, Germaniæ
incipibus, quid actum eſſet, per legatos nun-
t, utque Reipublicæ provideant, hortatur.
t hoc anno ſupra milleſimum ſeptuageſimo
timo.

Principes ergo Rudolphum, Sueviæ ducem, Rudolphus creatus Cæſar cæditur. Ann. cIↄ-LXXVII.
ant Cæſarem: eum conſecrat Moguntinus:
Germaniam autem revertens Henricus col-
it copias: idem facit Rudolphus, qui Saxo-
m auxiliis potiſſimum nitebatur, & tertio
nflictu graviter vulneratus, non multo poſt
vita deceſſit.

Henricus ab ea victoria cōventus agit Brixiæ:
t decretum ab Epiſcopis, qui aderant, tam
alis, quam Germanis, Gregorium non eſſe le-
timum urbis Romæ Epiſcopum. Itaque ſur-
gatur in ejus locum Archiepiſcopus Raven-
as, Victor III. Eo facto decreto, Cæſar Ro-
nam contendit, Gregorium obſidet, fuga tan-
em dilapſum. Victorem III confirmat, ab
oque conſecratur.

Gregorio mortuo, qui fuit alter ab eo pon-
fex, Vrbanus ſecundus, Gergoviæ, Averno-
um oppido, Claremontium vulgo vocant, ubi
onventus erat multorum procerum, Philippo
jus nominis primo in Galliis regnante, bel-
am Saracenicum perſuadet. cujus deinde fuit
mperator Godefridus Bulionius, qui feliciter
multa geſſit, ac Hieroſolymam recuperavit.

Vrbani ſucceſſor, Paſchalis II, infeſtus quo-
que Cæſari fuit. Profecturus igitur ejus rei
cauſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

cauſa in Italiam, filium ſibi ſucceſſorem Ca
ſar deſignat.

Is autem exſtimulatus ab aliis, & oblitu
officii, quod natura nobis inſitum eſt, in ſum
mas anguſtias parentem conjecit, & abdica
ſe magiſtratu coëgit, quum & Papam & ple
roſque Germaniæ principes haberet ſui conſi
lii factique ſocios. Itaque Cæſar factus eſt, eju
nominis quintus, patre Leodii poſt mortuo i
ærumnis.

Anno cIↃ CXXI. Henricus. V.

Aliquot poſt annis in Italiam invadit, in
genti cum exercitu, ut diſſidium quod erat in
ter Rempublicam imperii & pontificatum
componeret, & ferro patefacta ſibi via, Ro
mam demum venit.

Cæterum, inde à Conſtantino, Cæſare
conferebant honores ac dignitates eccleſiaſti
cas; id autem ægre tandem tulerunt pontifice
opibus amplificati, quaſi rem indignam, ea
que de cauſa pleræque ſimultates omnes inte
ipſos exarſerunt.

Hic ergo Cæſar quum jus atque poteſtatem
ſuam urgeret, magnus eſt Romæ natus tumul
tus, ita quidem, ut excitatus noctu Cæſar, ſub
venire ſuis, qui paſſim cædebantur in urbe,
cogeretur. Profligatis autem factioſis, Paſcha
lem II capit, neque prius, quam ſibi factum
eſſet ſatis, dimiſit, ſancito fœdere: ſed, reverſo
in Germaniam Cæſare, Pontifex à pacto diſce
dit, quod ſanctiſſimis verbis juraverat, & Cæ
ſarem excommunicat. Ea res multos Germaniç
principes ad rebellionem commovit, & in his
præcipue Moguntinum.

Cæſar in Italiam profectus, legatos ad Pon
tificem mittit de pace, ſed inter agendum mo
ritur pontifex: ei ſuccedit Gelaſius II. Cæſar,
quod

...d de electione non eſſet interpellatus, Ro-
...a venit, & alium conſtituit: Gelaſius eje-
..., Cæſarem & Papam ab eo conſtitutum
...mmunicat: cumq; per Germaniam ejus le-
...defectionem ſuaderent, ac principes idcir-
...onveniſſent, demum redire Cæſar coactus
...ſed interea mortuo Gelaſio, Romani Ca-
...m II eligunt. Is loco deturbat eum, quem
... Gelaſii Cæſar creaverat, & intercedenti-
...nonnullis, cum Cæſare tranſigit.
...enrico V ſuccedit Lotharius, ejus nominis Ann. cIↄ-
...us, è Saxoniæ ducum familia. Hunc Sue- cxxv.
... dux Conradus oppugnabat, indigne fe- Lotha-
..., ad Saxones rediiſſe rerum ſummam, & rius III.
...aliam profectus, occupandi regni cauſa,
... interim Lotharius Germaniam teneret,
...tutus auxiliis, domum rediit, pacemque
... Cæſare fecit.
...rat tum Romæ Pontifex Innocentius II.
...c adverſabatur Anacletus, & quoniam
...la natus erat familia, cedere fuit coactus
...ocentius: verum implorato Cæſaris auxi-
...i reſtitutus eſt.
...n Germaniam reverſus, & ibi rebus com-
...tis, in Italiam redit Cæſar ingenti cum
...citu: civitates aliquot rebellantes domat,
...h his Anconam atque Spoletum. Siciliæ re-
... Rogerium ex Apulia atque Campania
...fligat, & inde à Carolo Magno vix alius
...ora per Italiam egiſſe fertur.
...n lucem quoque tunc revocatum fuiſſe tra-
...r, bellorum tempeſtatibus oppreſſum, jus Anno
...le, quod Iuſtiniani Cæſaris mandatu con- cIↄcxxx-
...m eſſe diximus. viii.
...ucceſſorem habuit Conradum Sueviæ du- Conra-
.... Bavariæ dux tum erat Henricus, cogno- dus III.
mento

mento Superbus, & idem Saxoniæ dux
matrimonium, quod Lotharii Cæſaris e
gener. Is imperium affectans, & multa m
tus in Cæſarem, proſcriptus fuit, ejuſque p
ſeſſiones aliis conceſſæ. Henricus autem re
perata Saxonia, cum in Bavariam conten
ret, mortuus eſt, relicto in cujus gratiam Sa
nes rebellabant Cæſari. nec id modo, ver
etiam Welpho, Henrici mortui frater, ar
ſibi vendicabat Bavariam, ejecto Lupoldo,
Cæſar eam provinciam dederat.

Paulo ante diximus, quemadmodum reg
Siciliæ Rogerium Cæſar ejecerit: cum aut
ad hunc modum tumultuaretur Germa
Rogerius occaſionem nactus, invaſit Sicili
& Cæſaris præfectum exturbat: deinde W
phonem magnis inſtigat pollicitationibus,
pergat faceſſere negotium Cæſari: facit id
Hungariæ rex & ipſe Cæſarem metuens.

Tandem profectus in Saracenos, & ami
exercitu, domum reverſus, cum in Itali
proficiſci cogitaret, rebus omnibus inſtruc
Bambergæ mortuus eſt.

Fridericus Ænobarbus. Succeſſit ei fratris filius Fridericus Ænob
bus Sueviæ dux, ejus nominis primus, her
vir ingenii.

Is initio regni principes Germaniæ paca
& diſſidium illud, quod erat in Saxonia Ba
Anno CIↃ CLII. riaque, ſuſtulit. poſt magno cum exercitu I
liam adit: Veronenſes, à quibus erat conte
ptus, mulctat, & exempli cauſa, primis aliq
laqueo gulam frangit. Circa Placentiam ex
bias ſibi fieri jubet à principibus omnibus, i
perii beneficiariis. Mediolanum obſidet, Aſt
diruit, Dertonem complanat.

Romam profectus, conſecratur ab Adria

cives tumultuantes opprimit: Spoletum
…it, vaſtamque cædem facit: Longobardos
…at, & ſuperatis inſidiis, quas Veronenſes
…llocaverant, in Germaniam redit: Palati-
… principem, qui ſe abſente turbas excitave-
… ignominioſe mulctat: Bohemiæ ducem
…tituit regem.

…terea Mediolanenſes multa ſuperbe facie-
… in vicinos, & Dertonam à Cæſare diru-
… reſtaurabant. Itaque cum ingenti exercitu
…rſus, Mediolanum expugnat, adjutus à
…monenſibus, à Papianis, & Novatianis: ca-
…urbe, parcitum eſt multitudini, principum
…maniæ interceſſu, quibus illi ſupplicave-
…. Longobardia tota in ſuam poteſtatem re-
…a, legibuſque conſtituta civitate, diſcedit
…lios ibi populos.

Poſt ejus abitum illi rebellant, leges præfi-
… contemnunt, munitiones ab eo factas de-
…liuntur. Rurſus igitur eo profectus, agrum
…um populatur, & quicquid ipſorum ditio-
… erat, evertit.

Interea graves fiunt adverſus illum per Ita-
…m conſpirationes: in his etiam erat is, quem
…imus, Adrianus Papa, qui cum plane ſta-
…ſſet eum excommunicare, mortuus eſt.

In Italiam tertio profectus Cæſar, Mediola-
…m funditus evertit, rebellionis authores ca-
…e mulctat, reliquam multitudinem in exi-
…m ire cogit, & Romam obſidens, magnam
…ercitus partem ex morbi contagione deſide-
…vit. Soluta igitur obſidione, & per Hetru-
…am collocatis præſidiis, Spoleti, Anconæ,
…avennæ conſtitutis pro ſuo arbitratu, qui
…mpublicam gererent, in Germaniam redit.

Adriano Pontifice mortuo, duo de princi-
patu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

patu contendebant, abſente Cæſare, Victo
Alexander III. in Victorem Cæſar quic
magis inclinabat: ſed Alexander compet.
rem, poſt etiam augeſcente diſſidio, Cæſa
excommunicat.

Eam occaſionem conſpicati Mediolanen
rebellionem faciunt, Cæſariſque præfec
multis Italiæ locis ejiciunt, quoſdam etiam
queo ſuſpendunt. Regreſſus igitur in Italia
dubio marte cum illis confligit: pontifex b
ſocius profugit Venetias.

Facta demum pace per inducias, in Aſi
profectus adverſus Chriſtianæ religionis I
ſtes, & oppreſſus impetu fluminis, in quod
vandi cauſa ſeſe demiſerat, periit.

Anno cIↃcXCI. Henricus VI.

Succeſſor ei fuit filius Henricus, ejus r
minis ſextus. Is mortuo Siciliæ rege, Guli
mo, Rogerii filio, quum in Italiam ſecun
veniſſet, Apulia & Calabria devictis, Neap
quoque capta, Siciliam domat, magnis
relictis præſidiis propter mobile gentis in
nium.

Deinde Ravennæ & Anconæ, perque Ap
liam & Hetruriam, optimates conſtituit: cu
deinde filium ſuum Fridericum, adhuc infa
tem, imperii ſucceſſorem deſignaſſet, de v
luntate Germaniæ Principum, in Siciliam pr
fectus, vitam finiit.

Et quoniam ætate puer erat Fridericus filiu
ut dictum eſt, plerique omnes Philippum, ej
patruum, ſuſcipiendum judicabant: ſed veh
mentiſſime Romanus pontifex obſtabat, In
nocentius III.

Philippus.

Diviſis autem principum animis, cum h
Philippum, alii vero Saxoniæ ducem Othc
nem, crearent, magnus ex ea re motus fuit exo
tus

præſertim ad oram Rheni. Philippus ve- Anno
artim armis, partim humanitate ſumma cIↄcx-
acit adverſarios ad officium: ac deinde pa- cix.
cum pontifice quoque fecit, quem exper-
at infeſtiſſimum. Anno
cifus deinde in cubiculo, ſucceſſorem cIↄccix.
it eum, de quo diximus, Othonem, Sa- Otho.
æ ducem, qui in pontificis odium incur-
quem prius habuerat amiciſſimum. Tan-
etiam excommunicatus eſt ab illo, ideo-
habitis comitiis, principes electores à pon-
ſollicitati, ut alium crearent, Henrici
filium, Siciliæ regem, Fridericum, cui fi-
dederant adhuc infanti, ut paulo ſupra di-
us, evocant è Sicilia.

ccurrit quidem illi Cæſar Otho cum exer-
ad Rhenum, ut tranſitu prohiberet: ſed
us, & in Saxoniam reverſus, mœrore, ut
litur, interiit.

tque ita Fridericus eſt factus Cæſar, ejus AnnocIↄ
minis II, Friderici Ænobarbi Cæſaris è fi- ccxii.
nepos. Frideri-

nnocentius tertius, de quo dictum eſt ante, cus II.
cilium habuit Romæ, quod Lateranenſe
ant: ibi decretum inter alia fuit:

Vt Chriſma ſimul & Euchariſtia, quam di-
t hoſtiam, ſub clavi ſerventur.

Vt quotannis privata fiat confeſſio pecca-
um.

Vt electio, facta per civilem magiſtratum
acris beneficiis, vim nullam habeat.

Ne, qui ſunt ordinis Eccleſiaſtici, fideli-
em iis, qui laici dicuntur, ſine cauſa pro-
tant.

Ne conſtitutiones principum Eccleſiis præ-
icent.

Vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Vt ab omni contributione ſint immu
Eccleſiaſtici.

Ne tributa ſolvantur ante decumas.

Ne divorum reliquiæ monſtrentur extra
pſulam.

Adhæc grave tum erat inter Græcos at
Latinos diſſidium : nam ſuper quibus aris I
tini miſſificaſſent, eas contrectare Græci no
bant, niſi prius laviſſent eas & expiaſſent :
inde baptiſatos à Latinis, rebaptiſabant. Fit
go decretum, ut ad Eccleſiam Romanam m
trem ſuam revertantur, quo ſcilicet ovile
unum & unus paſtor: niſi pareant, excomm
nicati priventur ordine.

Romam profectus Fridericus, ab Honor
III conſecratur. Qui paſſim erant per Italia
rebelles, domat, quoſdam autem proſcrib
Ex iis nonnulli Romam confugiunt, & ponti
cis opem implorant. Ea res maximi diſſid
dedit occaſionem : nam ſuos adverſarios h
bere portum ibi atque domicilium Cæſar m
leſtiſſime tulit.

Gliſcente odio, filium ſuum Henricum,
conſilio principum, deſignat imperii ſucceſſ
rem, & principes Cremonam evocat ad co
ventum: ſed cum aditu prohiberentur factio
pontificis & Longobardorum, in Apulia
Cæſar revertit, & aliquanto poſt moritur pon
tifex, eique ſuccedit Gregorius IX, qui Cæſa
rem excommunicat, quod profectionem i
Turcas, cui ſe voto adſtrinxiſſet, non ſuſc
peret.

Cæſar deprecatus offenſionem, ſeſeque pu
gans, cum nihil proficeret, Romam petit
Pontificem dejicit, ejuſque ſocios gravite
mulctat, & altero indicto Ravennæ conventu

impe

itur à pontifice profugo, qui paſſim ei
s excitaverat adverſarios.
rtua demum uxore, Cæſar, ut promiſſa
ret, ac Reipublicæ conſuleret, profectio-
n Aſiam ſuſcipit: per ipſius abſentiam
pontifex bellum facit, & Apuliam occu-
e feliciter geſta, multiſque locis recupe-
& in his Hieroſolyma, certior factus de
ſtatu Cæſar, pactuſque cum hoſte decem
rum inducias, redit cum exercitu, ſuaque
recuperat. Pontifex novo fœdere ſe com-
Italiæ procerum, quos Cæſar mulctave-
deinde rurſus eum excommunicat, quod
oſte pepigiſſet.
ſar quietis amans, per legatos agit de
quam vix demum impetravit, ac in Ger-
am idcirco redit. Pontifex autem, cum
am mutare non poſſet, vaſtato Viterbio,
rem rurſus excommunicat. Ea re com-
s vehementiſſime Cæſar, fremens & ira-
Italiam redit: per Hetruriam, per Vm-
, per Longobardiam, per oram Padua-
, mulctat omnes rebelles: pontifex idcir-
geminat excommunicationem, & Vene-
edere ſibi conjungit. Cæſar per Italiam
atus, & pleriſque omnibus ad officium
ctis, Romam obſidet, neque multo mo-
poſt Gregorius pontifex, cum Ravennam
evocaſſet ad concilium, quo tamen illi,
mnibus obſeſſis à Cæſare, pervenire non
rant: quidam etiam capti fuerunt.
ic ille eſt, qui Decretales, uti vocant, Epi-
s conſarcinavit, magnam Iuris pontificii
em, plurimis onuſtam commentariis. Qua
em in re mirum videri poſſit, eſſe homi-
qui tantum elaborare velint, ut ea, quæ
parum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

parum apte, perperam etiam & minus pru-
denter atque pie, ſed & ridicule dicta ſunt, n…
quam oraculum aliquod mordicus arripi…
& in iis interpretandis, enucleandis, veſti…
dis, omnem operam & ætatem conſum…
quaſi eo conducti eſſent, ut alienam ſtulti…
& errorem, vigiliis & labore ſuo maximo…
fendant, & in alterius impudentia, ſui pud…
exiſtimationem amittant.

Ex decretalibus capita quædam.

Illud quod Gratiani decretum vocant, …
verſis locis habet inter alia:

Sequendam eſſe regulam Eccleſiæ Ro…
næ, quæ ſit beati Petri ſedes.

Non licere concilium habere, niſi per…
mittente Romano pontifice.

Leges Eccleſiæ Romanæ ſervandas eſſe, …
quam ipſius Petri voce pronunciatas.

Quod Eccleſia Romana jugum impo…
etiamſi tolerabile non ſit, eſſe perferendum…

Eccleſiæ miniſtros debere caſtitatem p…
mittere, ne videlicet ducant uxores.

Ei qui non habet uxorem, licere concu…
nam habere.

Papam in ſuo munere negligentem & …
miſſum, nocere quidem, tum ſibi, tum al…
veruntamen à nemine poſſe judicari, qu…
omnes ipſe judicat.

Imperatorem debere ſubeſſe Papæ, n…
præeſſe.

Reliquos omnes mortales ab hominibus …
dicari, Papã vero, Petri ſucceſſorẽ, à ſolo D…

Papæ licere populum eximere à fide & j…
rejurando, quo principi ſuo tenentur.

In Gregorii decretalibus epiſtolis, & Se…
Bonifacii & Clementinis, & Extravagantib…
uti vocant, eſt inter cætera:

Dec…

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ecretis conciliorum authoritatem Papæ non
bjici.

Pontificis eſſe; Cæſarem electum approba-
vel minus idoneum rejicere.

Duo præeſſe mundo luminaria magna, ſo-
m atque lunam: ſolis loco Papam eſſe, Cæſa-
m vero Lunæ.

De adulterio & aliis criminibus, quod mi-
ra ſint, Epiſcopis licere cum iis, qui delique-
nt, agere remiſſius.

De Eccleſiæ Romanæ privilegiis Papam
llum cognoſcere.

Excommunicatorum oſſa jam ſepulta debe-
exhumari & projici.

Papæ licere Imperatorem removere loco
magiſtratu.

Cæſarem teneri, ut fidem & fidelitatem
ontifici præſtet per jusjurandum.

Eccleſiaſticos oportere ſolutos eſſe ac libe-
s ab omni ſumptu, moleſtia, munere.

Poſt mortem poſſe aliquem declarari hære-
cum, ejuſque bona publicari.

Filios hæreticorum ad præfecturam ullam
vilem aut ſacram non debere admitti.

Ad ſalutem eſſe neceſſarium, ut omnes ho-
ines Pontifici Romano ſubſint.

Hæc paucula, ex ingenti acervo deſum-
a, cujuſmodi ſint, nemo ſanæ mentis eſt,
i non videat.

Lex eſt, ut eam definiunt homines doctiſſi- *Cic. 1. de legibus.*
i, ratio ſumma inſita in natura, quæ jubet
, quæ facienda ſunt, prohibetque contraria:
x autem omnis ad communem utilitatem *Cic. 2. de legibus.*
ferri, & legiſlator ſic erga multitudinem at-
e Rempublicam affectus eſſe debet, ut pater
os erga liberos: quid autem in iis, quæ dicta

 ſunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſunt, ſimile apparet? Ea vero non excuſat tantum, ſed etiam veſtire, & ornare, & illuſtrare novis commentationibus, & quidv dicere potius, quam pati dignitatem illorui imminui, quæſo, cujus hoc eſt impudentia ne quid gravius dicam.

Si faſtus & avaritia, & dominandi cupidi tas, & literarum inſcitia perſuaſit illis, ut ejuſ modi facerent decreta, ſi ſententiis ipſi varian nec alii volunt aliorum adſtringi legibus, quo pari ſint poteſtate præditi, quæſo, cur te ma ceras, ut diſtorta & repugnantia componas 8 concilies?

Omitto pelagus illud, aut ſentinam verius eam videlicet Iuris papiſtici partem, quæ bene ficiorum, uti vocant, & bonorum ſacrorun nundinationem continet. Quis enim fraude atque technas enumerare poſſit? ne ipſi qui dem, qui plurimis annis in eo mercaturæ ge nere verſati ſunt. ſatis etiam omnes intelligur aut norunt, quando novæ ſemper excogitan tur: ſed hoc argumentum & tempus aliud, 8 librum ſingularem poſcit: nunc ad propoſitur redeamus.

Vt Fridericus Cæſar, ita Galliæ quoque re Ludovicus, ejus nominis nonus, in Syriam 8 Ægyptum cum exercitu penetravit, & poſt i obſidione Tunetæ urbis, vitam finiit; anno ſa lutis MCCLXX.

Eo regnante, Gulielmus, Epiſcopus Pariſi nus, quæſtionem propoſuit de beneficiis Ec cleſiaſticis. re palam diſceptata, vicit ea ſen tentia, non eſſe fas cuiquam habere plus uno ſed ejuſmodi decreta, ſatis eſt recitaſſe tantun atque ſcripſiſſe.

Gregorio ſucceſſit Innocentius IV, ad quen

velu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

[v]ut hæreditaria ſucceſſione, venit odium
[C]æſaris. Itaque Lugduni indicto concilio, Cæ-
[ſar]em evocat, non venientem excommuni-
[ca]t, dignitate privat, hortatus Germaniæ prin-
[ci]pes, ut alium eligant: & hoc ejus decretum
, inter alia, typis excuſum, quemadmodum
Cæſaris quædam exſtant ad diverſos reges
[ep]iſtolæ, quibus & pontificum iniquitatem,
ſuam prolixe demonſtrat innocentiam.
Decreverat Cæſar proficiſci Lugdunum, &
[pe]riclitari fortunam; ſed orta denuo rebellio-
per Italiam, vires omnes eo convertit, &
[qu]um minus feliciter res gereretur, in Apuliam
[re]verſus, cœpit languere, ac demum mor-
[tu]us eſt.
Alii periiſſe veneno, alii ſtrangulatum fuiſſe
[tra]dunt à filio ſuo notho, Manfredo, qui Ita-
[lia]m poſt invaſit.
Erat tunc magni nominis Azo juriſconſul-
[tus], quem deinde ſecuta fuit ingens illa ſcripto-
[ru]m turba, qui violato Iuſtiniani Cæſaris edi-
[ct]o, gravi quidem illo atque ſevero, mundum
[ref]erſerunt innumerabilibus libris, unde nunc
[pe]tenda ſunt ea, quæ veteres illi copioſiſſime
[do]ctiſſimeque tractarant.
Nam aliorum alii ſcrinia compilant: neque *Hor. l. 1.*
[ſcr]ibendi finis eſt ullus aut modus, & opinio- *Sat. 1.*
[nib]us contrariis omnia redundant, ut proprie *Terent.*
[mult]um hic habeat, quod ſenex ille dicit quum *Phorm.*
[ali]is de jure conſuluiſſet: *Feciſtis probe, incertior* *Actu. 2.*
[mu]*lto ſum, quam dudum.* *Scen. 4.*
Omitto technas, quæ plures quotidie exco- *Ter. Eun.*
[gi]antur. Plane enim hic accidit, quod Comi- *Act. 5.*
[cu]s inquit: *Vt in aſtu veniat aliud ex alio ma-* *Scen. 6.*
[lu]*m.* Præclare multa legibus eſſe conſtituta,
ea Iureconſultorum ingeniis pleraque cor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

2 de leg. rumpi, Cicero queritur, atque depravari: quid ſi nunc viveret, & pyramides illas librorum & praxin noſtram, & ſacrarium illud legum, tam fœde pollutum, miſereque contaminatum eſſe videret? Quanquam ſane, ſicut alias artes omnes in lucem Deus hac noſtra memoria reduxit, ita quoque multos excitavit, qui bonarum literarum inſtructi præſidio, non pœnitendam operam in hac etiam parte collocant, ut rem videlicet pulcherrimam, hominumq; ſocieta- *Cicer. 1. de legib.* ti plane neceſſariam, imo donum cœleſte, depromptum & hauſtum ex mediis Philoſophiæ fontibus, nitori ſuo reſtituant & æquitati. Qui quidem ipſorum conatus, publicam non modo laudationem, ſed remunerationem quoque meretur.

Ann. cIↄcclIV. Ab ejus morte per annos XXII fere fuit interregnum, quum ſubinde alii & alii eligerentur, qui tamen in ea temporum perturbatione ſummam rei non tenebant.

Interea regnum Neapolitanum à familia Friderici Cæſaris in poteſtatem Gallorum devenit, ac poſt etiam Sicilia. Nam Gallicis armis tum nitebantur Pontifices: quamquam deinde graviſſima bella ſuper his regnis orta ſunt inter Arragoniam & Andegavenſem Gallicam familiam: Verum hæc non ſunt hujus loci.

Anno cIↄccLXXIII. Rudolphus Habsburgius. Cum in eo ſtatu fluctuaſſet tot annis Reſpublica, ſicut dictum eſt, Rudolphus Habsburgius creatur Cæſar. Is initio regni, motus, qui paſſim erant per Germaniam, componit: inde conventibus aliquot actis, Bohemiæ regem Ottacarum rebellantem invadit, & ad pacis conditiones cogit, quas tamen ille, ſuæ conjugis impulſu, non multo poſt violat, & in Auſtria ſecundo congreſſus in prælio interficitur.

Rudol

Rudolphum adjuvabat Vngariæ rex, Ladiſ-
us Chunus.

Pace demum facta cum Bohemis per matri-
onia, Cæſar filio ſuo Alberto Auſtriam de-
, quam multis annis Bohemiæ rex poſſe-
rat.

Impeditus autem variis Germaniæ negotiis, n eſt in Italiam profectus: quanquam alio i non multum huc inclinabat: & per jocum tur narraſſe fabulam aliquando de vulpe, æ leonem ſimulate ægrotantem, quodam ſpecu, non adibat, quod veſtigiis aliorum imantium terreretur, ex quibus nulla rediiſ-at. Præfectum tamen in Italia conſtituit, ac ut imperii vicarium: deinde Flaminiam & archatum, de quo non ſemel diximus, Ec-ſiæ Romanæ confirmaſſe traditur, quum uis admodum fructus ex iis locis ad ipſum diret.

Refert hunc apologum Plato in Alcibiade priore, & Horat. lib. 1. Epiſt. 1.

Perpetuis enim ſimultatibus & Paparum imicitiis defatigati Cæſares, facti ſunt paula-n remiſſiores. Nec enim prius acquieverunt ontifices, quam illos extra fines Italiæ ſub-oviſſent, & quia regum Galliæ præſidiis fere tebantur, ac per Epiſcopos Germaniæ factio-m alebant, effecerunt tandem, quod pridem imo concupiverant.

Hic vero memoria repetendum eſt, quæ ta ſit rerum viciſſitudo, quando illi qui be-ficio Cæſarum incolumes fuerunt, vitamque lerarunt, & locum ſuum atque dignitatem inuerunt, amplificati bonis illorum atque unificentia, dominatum ſibi ſumpſerunt in s, & patrimonio quoque fraudarunt. Non lum enim Italiæ bonam partem occupa-nt, ſed Siciliæ quoque reges atque Neapolis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

arcte ſibi devinxerunt. Nam hi & tributum illis annuum dependunt, & dignitatem imperatoriam ſuſcipere prohibentur, niſi permiſſu illorum; & quum in poſſeſſionem ab iis mittuntur, hoc ipſum jurant inter alia.

Veſperæ Sicilianæ. In Rudolphi tempus incidit illa memorabilis Gallorum clades per Siciliam. Quum enim inſulam hanc tenerent, & more militari multa facerent inſolenter atque libidinoſe, per occultam conjurationem, dato ſigno, paſſim trucidati fuerunt omnes, cum ad preces veſpertinas campanæ impellerentur. Facinus hoc vulgo vocant veſperas Siculas: Fuit hoc anno M CC LXXXI die Paſchatis.

Accepta pecunia, Rudolphus Italiæ civitates multas, quæ ditiones erant imperii, liberas & immunes fecit, Bononienſes, Florentinos, Genuates, Lucenſes & alios.

Convocatis deinde Francofurtum principibus, filium ſuum Albertum deſignari ſibi ſucceſſorem fruſtra petebat.

Ann. cIↄcc XCII. Adolphus Naſſov. Anno cIↄccxcviii. Albertus. Mortuo ſucceſſit Adolphus familiæ Naſſovicæ, qui non multo poſt inimicitias exercere cœpit cum Alberto, Auſtriæ duce. quumque ſuis moribus Germaniæ principes admodum offenderet, ac ipſum quoque Moguntinum, cujus opera factus erat Cæſar: loco removetur, & eligitur Albertus, Auſtriæ dux, Rudolphi filius, qui, contractis copiis, & adjutus à principibus, Adolphum petit, & commiſſo prælio, in agro Spirenſi, Adolphus ab Alberto graviſſime ſauciatus, à reliqua multitudine poſt interficitur.

Poſt eam victoriam Albertus, confirmandi ſui cauſa, ne quis priorem electionem eſſe vitioſam diceret, ſolenniter creari Cæſar petiit.

Ea

re perfecta, Bonifacius octavus pontifex re-
mabat, neque ratum habere voluit, quod re-
li principes feciſſent.
Quum autem aliquanto poſt graviſſimum
t natum diſſidium inter ipſum, & Philip-
n Pulchrum, Galliæ regem, approbavit Al-
tum, in ejuſque familiæ laudem multa dice-
. Albertus demum à ſuis propinquis inter-
us eſt, quum rebus omnibus inſtructus, iter
cepiſſet, ut Bohemis filium ſuum Frideri-
n obtruderet regem.
Bonifacius hic Gregorii noni decretalibus
ſtolis, quæ libris quinque continentur, al-
um volumen adjecit, quod ſextum vocat.
er alia ſtatuit, licere Pontifici abdicare ſe
atu. Nam ipſe illud Cæleſtino V, cui ſuc- Ann. cIↃ-
ſit, perſuaſiſſe ſcribitur. CCCVIII.
Ab Alberto fit Cæſar, Henricus, ejus no- Henri-
nis ſeptimus, è familia Luceburgica. Is filio cus VII.
Iohanne, per matrimonium facto Bohe-
æ rege, proficiſcitur in Italiam, cujus qui-
n ſtatus tunc erat miſerrimus. Nam inde à
rte Friderici II Cæſaris, per annos circiter
II neglecta fuit à noſtris Imperatoribus Ita-
: quo factum eſt, ut varie dilaceraretur ab
, qui potentiores erant, præſertim à Guel-
s & Gibellinis, quæ duæ factiones pluri-
s habent iis in locis clientelas.
Primum ergo per Longobardiam præfectos
nſtituit oppidis ac municipiis, & jurejuran-
ſibi populos adſtringit: deinde Mediolani
mmoratus aliquandiu, fruſtra conatus eas,
quibus modo dixi, factiones conciliare:
mque ejus urbis præfectus, Turrianus, il-
n ex improviſo cogitaret opprimere, pa-
acta conjuratione, & repulſis adverſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

riis , Vicecomiti præfectutam urbis co
mittit.

Quæ ſunt ejus regionis urbes , omnes ill
fidei ſe permittebant atque poteſtati, ſola Bri
rebellabat , quam longa captam obſidio
mœnibus nudavit. Inde per Genuam pro
ctus, & Piſis facto itinere, Romam venit,
ronatus ab aliquot Cardinalibus , quoni
Pontifex Romanus , Clemens , urbe relic
migraverat in Galliam, & Avenione habitab

Quum ab eo jusjurandum exigerent Car
nales , quod Pontifici præſtandum eſſe di
rent, ille recuſabat , neque tale voluit eſſe q
Papæ devinciretur. Ea re cognita Pontifex,
gendæ potentiæ cauſa, formulam illam gene
lem jusjurandi latiſſime poſt explicavit , &
liquis decretis , quæ nunc exſtant, inſeru
Nam ipſe quoque leges multas compoſuit, q
nomẽ ab eo retinent, & Clementinæ dicunt

Templarii trucidati.

Ad hoc tempus , illi , qui Templarii voca
tur , quorum ingentes erant opes , eodem i
petu, diverſis locis trucidati fuerunt , & ext
cti. Galliæ rex Philippus Pulcher, magnam
cultatum ipſorum partem, permiſſu Pontifi
occupavit. Damnatum deinde fuit nomen e

Rhodii equites.

rum atque memoria : & in concilio Vienne
ſi , quod per Galliam erat , ipſorum poſſeſſi
nes attributæ fuerunt iis , qui Rhodii dicunt
equites.

Hoc etiam tempore , & Papæ Cleme
tis authoritate , fuit Aurelianenſis Academ
inſtituta.

Mortuo tandem Henrico non abſque g
viſſima veneni ſuſpicione , ſepultoque Pi
acerrimæ contentiones ortæ ſunt in German
ſuper electione.

Na

Ann. cIɔ-cccxiv. Contentio de Imperio, inter Fridericum & Ludovicum.

Nam de principatu contendebant Fridericus
ſtriæ dux, Alberti Cæſaris filius, & Ludo-
cus, Bavariæ dux: Ludovicum Aquiſgrani,
oguntinus Epiſcopus: Fridericum vero Bon-
:, Colonienſis inaugurabat: Ioannes autem
XII Pontifex Romanus utrumque ſalutabat
ſarem: in Fridericum tamen propenſior.
æ quidem res magis etiam ſimultatem in-
ndit. Collectis utrinque copiis, magna vi
micatur ad Eſlingam, Sueviæ oppidum, ſed
quo fere marte: deinde rurſus majori impe-
in Bavaria: quo quidem in prælio captus eſt
idericus, bona ſuorum militum parte deſi-
rata. Dimiſſus tandem, domumque rever-
s, aliquot poſt annis moritur.

Ludovicus.

Ludovicus ergo rerum potitus, Italiam cum
ercitu petit, quamvis invito Pontifice: mu-
cipiis & oppidis paſſim conſtituit præfectos:
inde Mediolani coronatur ab Archiepiſco-
, & miſſis Avenionem legatis ad Papam ſe-
el atque iterum, de ſolenni inauguratione,
m non impetraret, Romam proficiſcitur,
i Mediolani res conſtituiſſet. Magna cum
atulatione exceptus Romæ, coronatus eſt,
uno & altero Cardinali. Cumque pontifex
geminaret excommunicationem, ille de
nſilio procerum, Papam alterum creat. Ad
nc modum flagrabat odium inter eos longe
hementiſſimum: & intercedebant graviſſi-
æ utrimque criminationes.

Annales Galliæ tradunt, Carolum Pul-
rum, regem, Philippi filium, omnium pri-
um Iohanni Papæ decumas in Galliis per-
iſiſſe bonorum ſacrorum, & prædam inter
ſos fuiſſe diviſam, Pontificem autem hoc ſol-
citaſſe potiſſimum, ut in Cæſarem ei pecunia
ppeteret.

In Germaniam reverſo Cæſare, moritur Papa: ſucceſſor ejus Benedictus XII Cæſarem & ipſe excommunicat, & dignitate privat.

Cæſaris querela de Pontificibus. Francofurtum ergo convocatis principibus Cæſar de Pontificum injuriis queritur, fidei ſuæ rationem exponit, vetuſtas imperii leges profert & explicat: ſimul oſtendit, quam nihil ad Epiſcopum Romanum pertineat imperii res publica: nam qui de voluntate principum ſit electus, eum eſſe revera Cæſarem, etiamſi nullus interveniat pontificis vel aſſenſus vel conſenſus, vel conſecratio: totum enim iſtud, quandam eſſe ceremoniam, quæ paulatim irrepſerit, & nunc nimium aucta ſit, non abſque magno imperii tum dedecore, tum detrimento.

Mortuo demum Benedicto, ſuccedit Clemens VI; qui longe fuit omnium violentiſſimus, & conditiones proponit vehementer ignominioſas, iiſque repudiatis, acerbior multo factus, graviſſime monet principes, ut alterum eligant, ejuſque rei tempus etiam præfinit: niſi faciant, ſe daturum operam, ne diutius Eccleſia patrono careat & advocato. Fluctuante ad hunc modum Republica, quum interea mortem obiret Ludovicus, eligitur Bohemiæ rex, Carolus, Iohannis filius, Henrici VII nepos.

Carolus IV. Ann. cIɔ-cccxlix. Paulo ante hoc tempus maximi belli nata fuit inter Gallos & Anglos occaſio. Cum enim Carolus Pulcher Galliæ rex, non relictis liberis maribus, è vita diſcederet, quod fuit anno MCCCXVII, Eduardus Angliæ rex, ejus nominis tertius, quod eſſet Caroli ſororis Iſabellæ filius, regnum ſibi deberi contendebat: proceres autem Galliæ, qui dicuntur Pares, ad Phi-

lippum

bum Valeſium, mortui regis Caroli patrue-
l, rei ſummam deferunt, excluſo non ſo-
n Eduardo, ſororis filio, ſed etiam regis fi-
Poſthuma, quod ejus regni hæreditatem ad
as minime pertinere dicerent. Hinc bellum
viſſimum, quod ne nunc quidem eſt con-
itum.

Carolus ejus nominis quartus, Cæſar, ini-
n habuit regni turbulentum. Delata fuit
m ſumma rerum Eduardo Angliæ regi,
um is impeditus bello Gallico, recuſaſſe
litur.

Poſt varias deinde ſimultates in Germania
atas, Carolus in Italiam proficiſcitur, deque
ſenſu Papæ Innocentii VI, qui in Galliis
t, Romæ coronatus ab aliquot Cardinali-
, ea lege, ne vel Romæ, vel in Italia diu-
 hæreret, Mediolanum redit, & familiæ
ecomitum, qui tunc Mediolani multum
erant, conceſſit, ut per Longobardiam eſ-
t Cæſaris perpetui vicarii: cujus quidem be-
icii cauſa, ingentem pecuniæ vim ab illis
epit, nec ab iis modo, verum ab aliis etiam
ulis, quibus aliquid eſſet largitus. Quæ ſane
imperii vires, ea quidem in regione, pluri-
m enervavit.

Ex Italia poſtquam rediit, conventum egit
ncipum, & decretum illud imperii fecit,
od Bullam auream vulgo vocant: poſtremo
um ſuum Wenceſlaum, Imperii ſucceſſo- Wenceſlaus.
 deſignavit, quod magnis largitionibus vix
dem obtinuiſſe ſcribitur, neque multo poſt
rtuus eſt.

Ipſo Rempublicam gerente, Galliæ rex, Io-
nnes, Philippi Valeſii filius, commiſſo præ-
 cum Anglis, qui tunc bonam Aquitaniæ
par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

partem, & urbem Burdegalam tenebant, ca
ptus non procul à Pictavio fuit, cum natu mi
nimo Philippo, qui poſtea Burgundiæ du
fuit, cognomento Fortis, vel Audax. In e
prælio ex prima nobilitate complures occu
buerunt. Annalium ſcriptores tradunt, Anglo
fuiſſe non ſupra ſeptem millia, quum Gal
maximis copiis eo veniſſent, ad ſexaginta cir
citer millia: fuit hoc anno MCCCLVI duo
decimo Kalend. Octobris. Deductus in An
gliam rex captivus, anno ſeptimo poſt vitam
ibi finiit.

Ann.CIↃCCCLXXIX Ignavus Cæſar. Wenceſlaus natura & educatione, & vit
genere admodum vitioſus, ut quidem de ill
proditum eſt literis, plane Rempublicam ne
glexit. Accepta pecunia, Ioannem Galeatium
ex Vicecomitum familia, Mediolani ducem
& Inſubriæ conſtituit, hominem avarum &
crudelem.

Iagello Poloniæ Rex. Eo regnante, Iagello, dux Lituaniæ, po
mortem Ludovici regis, creatur Poloniæ re
de voluntate procerum, ejus, qui nunc ibi re
rum potitur, Sigiſmundi II proavus, tunc pri
mum ſacro fonte initiatus, vocatus Vladiſlau

Vngariæ rex autem Sigiſmundus, prælio
victus fuit à Bajazete Turcarum Imperatore
ad Nicopolim, tertio Kalendas Octobris.

Galliæ rex Carolus, ejus nominis ſextus, in
ſignem equitatum auxilio miſerat in Vnga
riam, ductore Ioanne Philippi Audacis Bur
gundiæ ducis filio: qui captus eo prælio fuit
& adductus ad Turcam, in maximo vitæ diſ
crimine, quod tamen evaſit. Id autem ſic ac
cidiſſe ferunt Galliæ ſcriptores Annalium: Era
Bajazeti familiaris quidam Phyſiognomus
ex eorum grege, qui ſe profitentur hominum
more

eres naturaſque ex corpore, oculis, vultu,
nte pernoſcere: is contemplatus captivum,
or fuit Imperatori atque ſuaſor, ut eum di-
itteret incolumem: fore enim, ut, domum
erſus, maximum excitaret incendium, quo
na pars eſſet Europæ vel orbis Chriſtiani
nflagratura. Sic ille perſuaſus, hominem di-
ttit, & reliquos ex nobilitate captivos, ubi
cium perſolviſſent liberationis ad ducenta
ronatorum aureorum millia.

Cum in Galliam rediiſſet ille, ſimultatem
pit exercere cum Ludovico, Aureliano du-
fratre regis. Nam is per valetudinem regis,
ope deploratam, volebat Rempub. gerere,
od proximus eſſet agnatus: Burgundus ve-
, quod & patruelis eſſet regis, & ætate præ-
deret, mortuo jam patre Philippo, ſibi po-
is deberi contendebat adminiſtrationem.
ngeſcente igitur indies magis atque magis
fenſione, dux Aureliæ tandem, nocturno
mpore, Lutetiæ fuit interfectus, à cæna do-
um rediens. Erant autem à duce Burgundiæ
bmiſſi percuſſores, quod nec ipſe poſtea diffi-
batur, & factum etiam defendebat. Fuit hoc
nno MCCCCVII, nono Kalend. Decembris.

Anno duodecimo poſt, quum pacificandi
uſa dux Burgundiæ veniſſet ad locum con-
itutum, perfide circumventus à quibuſdam
ureliani ducis mortui familiaribus, qui con-
raverant in ejus caput, fuit interfectus, præ-
nte Carolo Delphino, regis filio, qui diſce-
tationi cauſæ præerat.

Hoc illud eſt ſeminarium belli, quod inde
b eo tempore inter familias illas duas, ad hanc
oſtram ætatem uſque ſubinde reviteſcit. Anno

Cum propter ignaviam contemptus eſſet cIɔcccc.
Wen-

Robertus. Wenceſlaus principes ei magiſtratum abr
gant, & Bavariæ ducem Robertum Palatinu
eligunt.

Is ad emendandum ea, quæ Wenceſla
peccaſſet, animum ſtatim adjecit, neque ratu
habere voluit, quod ille Iohanni Galeatio co
ceſſerat, & Inſubriam denuo cogitabat in d
tionem Imperii redigere : cumque propt
hanc, & id genus alias cauſas in Italiam co
tenderet, impeditus fuit, & repulſus ab e
quem diximus, Galeatio.

Valde tum erat turbulentus Italiæ ſtatu
Caroli & Wenceſlai potiſſimum culpa, qui n
miam iis populis indulſerat. Nam, præter G
leatium nuper factum Mediolani ducem, V
neti etiam & Florentini, & Genuates bellu
faciebant vicinis, totumque jus in armis po
ſitum erat atque potentia.

Deinde per diuturnam abſentiam Pontifi
cum, frequentes Romæ fuerant natæ ac plen
periculi ſimultates. Mediolani dux Galeatiu
bellum tunc inferebat etiam Florentinis, qu
ſui ulciſcendi cauſa Cæſarem magnis pollicita
tionibus in Italiam rurſus evocarunt : cumqu
Patavium veniſſet Cæſar voluntate Veneto-
rum, qui & ipſi Galeatium oderant, nec appa
ratum videret ampliſſimis reſpondere promiſ
ſis, in Germaniam revertit, Italiæ depoſita
omni cura, quæ poſt inteſtinis malis graviu
etiam labefactata fuit.

Ann. CIↃ CCCCXI. Roberto ſucceſſit Sigiſmundus Wenceſla
frater, Hungariæ, ac deinde Bohemiæ quo-
que rex.

Sigiſmũdus. Ad hoc tempus tres erant Pontifices, Iohan-
Antipapæ. nes XXIII, Gregorius XII, Benedictus XIII.
Ita quidem, ut horum factionibus prope om-
nes

Europæ provinciæ divenderentur. Nam
ab Innocentio III, ſicut ipſorum habent
i, per annos ducentos nullum fuerat con-
um publicum, & corruptiſſimus erat ordi-
Eccleſiaſtici ſtatus, quum inexhauſta quæ-
n vitiorum & morborum colluvies inun-
ſet, ac fere medicinam reſpueret.

Fuit enim interea Bonifacius octavus, qui
papalem ſimul & imperatoriam dignita-
n arrogabat: poſt, alter ab eo, Clemens V
rdegalenſis, rogatu Philippi Pulchri, Gal-
regis, urbe Roma deſerta, curiam tranſtu-
in Gallias: ab ejus vero morte, quum Car-
nales graviter diſſiderent inter ſe, per annos
quot fuit interregnum, & Lugduni tandem
eatus eſt Papa Ioannes XXII Cadurcus.

Qui fuit ab hoc Papa quintus, Gregorius,
us nominis undecimus, quum in Galliis Ro-
ana curia per annos jam LXXI conſediſſet,
omam revertit: ſed eo mortuo, de papatu
rtabant Vrbanus VI, Neapolitanus, & Cle-
ens VI, Sabaudus, quorum ille quidem Ita-
rum, hic vero Gallorum præſidio nitebatur:
le Romæ commoratus, hic autem Avenione:
umque vitam hi finiiſſent, illi, quos dixi-
us, tres in eorum locum, diverſis factionibus
lecti fuerunt, eratque tum papatus triceps.

Deplorabant tunc ſtatum Eccleſiæ multi
doctrina præſtantes viri, tam Itali, quam Gal-
li, ſatis acriter inſectati temporis illius corrupte-
lam atque mores, quantum quidem in illis te-
nebris licuit.

Ex iis Petrarcha, quum hærerent Avenione
Pontifices atque Cardinales, urbem illam vo-
cabat meretricem Babylonicam.

Ejus ergo diſſidii componendi cauſa, conci-
lium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Conſtantienſis Synodus.

lium in Germania cogitur Conſtantiæ, de c jus arbitrio tribus illis abrogatur magiſtratu & eligitur Martinus V. Hoc in concilio pr pter dogma, fuerunt exuſti Ioannes Huſſiu Hieronymus Pragenſis, tametſi fide publi Cæſaris eo veniſſent.

Sigiſmundus Cæſar admodum laudatu quod tunc Reipublicæ cauſa pleroſque omn Chriſtiani nominis reges adiit, hortatus, ut commune conſulerent.

Rebus igitur in Germania compoſitis, i Italiam venit: gerebant tunc bellum terra ma rique Veneti & Florentini cum Philippo Ma ria, Ioannis Galeatii filio, Mediolani duce.

Romam deinde profectus, à Pontifice Eug nio IV conſecratus eſt, inde Baſileam rediit ubi tum alterum erat coactum concilium.

Anno cIɔcccc-xxxvIII Albertus Auſtriacus.

Hic ſucceſſorem habuit Albertum, Auſtri ducem, Hungariæ Bohemiæque regem, qu civilibus & Turcicis bellis impeditus, in Ita liam non venit.

Linguarum ſtudum excitatur.

Hoc circiter tempore, rurſus excitata fue runt ingenia, quæ bonas artes, linguas atque literas excolere cœperunt, in Italia quidem primo, quum Græcorum illi ſtudiis adjuva rentur, poſt etiam apud Germanos, Gallos, alioſque populos: & cum typographicum in ventum accederet, maximaſque commodita tes adferret, incredibile eſt quam felix & opta ta fuerit progreſſio.

Nunc enim perpetuis ab illo tempore ſtu diis, eo deventum eſt, ut cum eruditiſſimis olim ſæculis hæc ætas noſtra conferri poſſit, & hoc nomine ſic inprimis beata, quod hanc optimarum artium & linguarum ſcientiam, vera ſui cognitione Deus illuſtravit etiã, quum vete-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

es illi tanquam literarum præſidiis in-
ti, homines eloquentiſſimi, profundis
t immerſi tenebris, & ſummum illud
um, de quo tam multa ſcripſerunt, fruſtra
ſtigarent.

lberto ſucceſſit Fridericus III, Auſtriæ Frideri-
, qui Romam placide profectus, & conſe- cus III.
us à Pontifice Nicolao quinto, domum Ann. cIↃ-
it, nec in Italia quicquam movit. CCCCXL.

egni ipſius anno quarto, Vladiſlaus, Vla-
i filius, Poloniæ ſimul & Vngariæ rex,
m Eugenii Pontificis impulſu violaſſet in-
ias, ab Amurathe, ſecundo ejus nominis
carum Imperatore, prælio victus ad Var-
n, ſeu Dionyſiopolim, undecima die No-
mbris occubuit.

Nono poſt anno, Conſtantinopolim vi ce- Ann. cIↃ-
Mahometus, Amurathi filius, quam ejus CCCCLIII.
redes jam per annos centum & tres occu- Conſtan-
it, conſtituta ſede regia. tinopolis

Vladiſlao ſucceſſit, in Polonia quidem Ca- expugna-
itus frater, in Vngaria vero Ladiſlaus, Al- ta à Ma-
rti II Cæſaris filius poſthumus. homete.

Succeſſorem Cæſar Fridericus habuit filium Anno
aximilianum. cIↃCCCC-

Paulo ſub mortem Friderici Ferdinandus, XCII.
x Hiſpaniæ, pulſis Barbaris, Beticam, quæ Maximi-
anatæ regnum vulgo dicitur, ſuis finibus lianus I.
junxit.

Maximilianus, inter alia multa, cum Vene- Ann. cIↃ-
s quoque bella geſſit. IↃXIX.

Hunc ſecutus eſt Carolus, è filio Philippo Carolus
epos, Cæſar ejus nominis quintus, longe po- V.
ntiſſimus, qui rerum hodie potitur. Imperii

Ex iis igitur, quæ commemoravimus, liqui- Romani
o apparet, quomodo Romanum imperium, ſtatus.

quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

quo nullum fuit nec erit potentius, prope
omnino diſſipatum. Nam per Aſiam ne ve
gium quidem, aut latum unguem, ſicut pr
verbio dicitur, habemus: occupant om
Turcæ, Scythæ, & alii noſtræ religionis h
ſtes: Aphricam totam amiſimus, niſi quantu
ſuperioribus annis à Carolo V Cæſare recup
ratum eſt, quando Ænobarbo, Turcico leg
to, Tunetam ademit, glorioſam adeptus v
ctoriam, & regem ibi conſtituit, ipſi vectig
lem, & anno decimo quinto poſt, Aphrica
urbem oppugnatione cœpit.

Avulſa eſt Luſitania, Hiſpania, Gallia, Br
tannia, Dania, Sarmatia, Pannonia, Illyr
cum, Græcia tota, cum vicinis regionibus: a
hæc Sicilia, Sardinia, Corſica, Baleares inſ
læ, Allobroges: quæ quidem provinciæ ſu
habent dominos, qui plenam in omnibus po
teſtatem obtinent, & ad imperii rationes n
tantillum quidem conferunt.

Videamus nunc Italiam: priſcum & avi
tum ac primum Romani imperii patrimo
nium: hæc ipſa vero, quid nobiſcum habe
commune? Calabriam, Apuliam, Campa
niam, Neapolim, avita ſucceſſione tenent Hi
ſpaniarum reges.

Vrbem Romam, Cæſarum domicilium at
que ſedem, agrum Picenum & Flaminiam,
& Hetruriæ partem, occupant Romani Pon-
tifices, qui non modo non agnoſcunt impe-
rium, ſed Cæſares etiam imperiique præfectos
tenent ſibi devinctos.

Quæ ſunt iis locis potentiores civitates, aut
ſuos habent regulos, aut factionibus indulgent,
nihilque plane ad nos pertinent.

Iam Veneti, quam poſſident egregias non

ſolum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

urbes & municipia, verum etiam pro-
is, ipſi interim liberrimi, & ab Imperio
nno plane ſejuncti!

ubria vero, quæ vulgo Longobardia di-
, aliquanto quidem propius ad nos perti-
ſed & ipſa fluctuat, nec certum ullum
umentum ad nos illinc redit. Poſtquam
noſtri quidam Cæſares, ut ſupra dictum
rimo Vicecomites, ut vocant, ac deinde
ibi conſtituerunt, quam miſere dilace-
uit, & quam nihil ab eo tempore nobis
lit! ortis enim bellis, cum noſtri Cæſa-
am negligerent, ejectis Vicecomitibus,
pavit illam Sfortiarum familia, quam de-
Galliæ reges Ludovicus XII & Franci-
primus ejecerunt: & hic quidem per an-
ex regionem illam tenuit, donec Carolus
eſar eam recuperavit.

x omni igitur Italia nihil fructus ad impe-
redit: nam neque noſtris conventibus
ſunt: nec ad publicos uſus atque neceſſita-
liquid contribuunt: niſi quantum vel ſua
te, vel alioquin in gratiam Cæſaris faciunt.
ola ſupereſt Germania, quæ ſemper adver-
Romanorum Imperio, & ſubinde rebel-
, ut è ſuperioribus conſtat, tandem à Ca-
Magno, Cæſare, collecta fuit, & in unum
cta corpus: ac deinde, quum eligendi Cæ-
poteſtas ad Septemviros delata fuiſſet, ut
ra demonſtravimus, facta eſt Cæſarum do-
ilium atque ſedes.

Atque hic tandem conſiderandum eſt et-
, quam ægre potuit coaleſcere hoc ipſum
ntulumque corpuſculum Imperii, confla-
in Germania. Quæ enim non diſſidia fue-
t apud nos, & bella civilia?

Totum

Totum igitur illud quod hodie imperi
mine cenſetur, intra Germaniç fines includ
nam foris & extra limites illos, nihil ſupe
Quanquam & intra ipſos fines tam mo
circumſcriptos, videmus, quemadmodum
pauci tergiverſantur, & ſe, ſuoſque, quan
poſſunt, ab imperii ditione ſubducunt: u
terim de vicinis regibus & aliis nihil dic
qui ab hoc ipſo tam tenui & exangui co
ſculo, quod vix oſſibus hæret, decerpun
avellunt quotidie, quantum poſſunt, &
ditionis efficere conantur, quod erat Re
blicæ.

Atque huc-uſque ex Sleydano Hiſtoriæ
picii continuatio producta eſt.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

LPICII SEVERI AD DE-
DERIVM, IN LIB. SVVM
DE VITA B. MARTINI,

Præfatio.

*SEverus Deſiderio fratri ca-
riſſimo ſalutem. Ego quidem
frater unanimis, libellum
quem de vita ſancti Martini
ipſeram, ſcheda ſua premere, & in-
domeſticos parietes cohibere decre-
am: quia, ut ſum natura infirmus,
icia humana vitabam, ne (quod fo-
rbitror) ſermo incultior legentibus
liceret, omniumque reprehenſione
niſſimus judicarer, qui materiam
ertis merito ſcriptoribus reſervan-
m, impudens occupaſſem. ſed petenti
i ſæpius, negare non potui. Quid enim
t, quod non amori tuo, vel cum detri-
nto mei pudoris impenderem? Ve-
mtamen ea tibi fiducia libellum edi-
qua nulli à te prodendum reor, quia
ſpopondiſti. Sed vereor, ne tu ei janua*

ſis

ſis futurus: & emiſſus ſemel, non qu
revocari. Quod ſi acciderit, & ab
quibus eum legi videris: bona id ve
à lectoribus poſtulabis, ut res potius
verba perpendant, & æquo animo
rant, ſi aures eorum vitioſus forſi
ſermo perculerit: quia regnum Dei
in eloquentia, ſed in fide conſtat. Me
nerint etiam, ſalutem ſæculo non ab o-
toribus, ſed à piſcatoribus prædicata
cum utique, ſi utile fuiſſet, id quoq
Dominus præſtare potuiſſet. Ego en
cum primum animum ad ſcribendi
appuli, quia nefas putarem tanti v
latere virtutes, apud me ipſe didici,
ſolœciſmis non erubeſcerem: quia n
magnam iſtarum unquam rerum ſcie
tiam contigiſſem: & ſi quid ex his ſt
diis olim fortaſſe libaſſem, totum id de
tudine tanti temporis perdidiſſem. S
tamen ne nos maneat tam moleſta a
fenſio, ſuppreſſo, ſi tibi videtur, nomin
libellus edatur. Quod ut fieri valeat, t
tulum frontis erade, ut muta ſit pag
na: &, quod ſufficit, loquatur mat
riam, non loquatur auctorem.

SVLPICII SEVERI
[illegible] B. MARTINI VITA
LIBER.

PLerique mortales ſtudio gloriæ ſæcularis inaniter dediti, exinde perennem (ut putabant) memoriam nominis ſui quæſiverunt, ſi vitas clarorum virorum ſtylo il-
[illegible]aſſent. Quæ res utique non perennem qui-
[illegible], ſed aliquantulum tamen conceptæ ſpei
[illegible]um afferebat: quia & ſui memoriam, li-
[illegible]caſſum, propagabant: & propoſitis ma-
[illegible]um virorum exemplis, non parva æmu-
[illegible] legentibus excitabatur. ſed tamen nihil
[illegible]atam illam æternamque vitam hæc eo-
[illegible]cura pertinuit. Quid enim aut ipſis occa-
[illegible] cum ſæculo ſcriptorum ſuorum gloria
[illegible]uit? aut quid poſteritas emolumenti tulit,
[illegible]do Hectorem pugnantem, aut Socratem
[illegible]ſophantem? cum eos non ſolum imitari
[illegible]itia ſit, ſed nõ accerrime etiam impugnare,
[illegible]entia: quippe qui humanam vitam præ-
[illegible]bus tantum actibus æſtimantes, ſpes ſuas
[illegible]lis, animas ſuas ſepulcris dederint. Siqui-
[illegible] ad ſolam hominum memoriam ſe perpe-
[illegible]dos crediderunt: cum hominis officium
[illegible] perennem potius vitam, quam perennem
memo-

Prologus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

memoriam, quærere, non ſcribendo, au
gnando, vel philoſophando, ſed pie, ſa
religioſeque vivendo. Qui quidem erro
manus, litteris traditus, intantum valui
multos plane æmulos vel inanis philoſo
vel ſtultæ illius virtutis invenerit. Vnde fa
rus mihi operæpretium videor, ſi vitam
ctiſſimi viri, exemplo aliis mox futuram,
ſcripſero: quo utique ad veram ſapientiam
cæleſtem militiam, divinamque virtuten
gentes incitabuntur. in quo ita noſtri quo
rationem commodi ducimus, ut non ina
ab hominibus memoriam, ſed æternum à
præmium exſpectemus. quia & ſi ipſi non
ximus, ut aliis exemplo eſſe poſſimus: d
mus tamen operam, ne is lateret, qui eſſet i
tandus. Igitur S. Martini vitam ſcribere ex
diar, ut quæ vel ante epiſcopatum, vel in
ſcopatu geſſerit. quamvis nequaquam ad o
nia illius potuerim pervenire: adeo ea, in
bus ipſe tantum ſibi conſcius fuit, neſciun
quia laudem ab hominibus non requir
quantum in ipſo fuit, omnes virtutes ſua
tere voluiſſet. Quamquam etiam ex his,
comperta nobis erant, plura omiſimus: c
ſufficere credidimus, ſi tantum excellenti
notarentur. Simul & legentibus conſulend
fuit, ne quod his pareret copia congeſta fa
dium. Obſecro autem eos qui lecturi ſunt,
fidem dictis adhibeant: neque me quidqu
niſi compertum & probatum ſcripſiſſe, a
trentur: alioquin tacere, quam falſa dice
maluiſſem.

Libri argumentum.

1. IGITVR MARTINVS Sabariæ Pa
noniarum oriundus fuit, ſed intra Italiam
cini altus eſt, parentibus ſecundum ſæculi

gni

tatem non infimis, gentilibus tamen. Pater
s miles primum, poſt tribunus militum fuit.
e armatam militiam in adoleſcentia ſecu-
, inter ſcholares alas ſub rege Conſtantino,
nde, ſub Iuliano Cæſare militavit: non ta-
n ſponte: quia à primis fere annis divina
ius ſervitute, ſacra illuſtris pueri ſpiravit
antia. Nam cum eſſet annorum decem, in-
s parentibus ad eccleſiam confugit, ſeque
echumenum fieri poſtulavit. Mox mirum
modum totus in Dei opere converſus, cum
t annorum duodecim, eremum concupi-
: feciſſetque votis ſatis, ſi ætatis infirmitas
n obſtitiſſet. animus tamen aut circa mo-
teria, aut circa eccleſiam ſemper intentus,
ditabatur adhuc in ætate puerili, quod poſt-
levotus implevit. Sed cum edictum eſſet à
bus, ut veteranorum filii ad militiam ſcri-
entur, prodente patre, qui felicibus ejus
bus invidebat, cum eſſet annorum quin-
im, raptus & catenatus, ſacramentis mili-
bus implicatus eſt, uno tantum ſervo co-
e contentus: cui tamen verſa vice dominus
iebat: adeo ut plerumque ei & calceamen-
etraheret, & ipſe detergeret: cibum unà
erent, hic tamen ſæpius miniſtraret. Trien-
n fere ante baptiſma in armis fuit, integer
en ab iis vitiis, quibus illud hominum ge-
implicari ſolet. Multa illi circa commili-
es benignitas, mira caritas: patientia ve-
tque humilitas ultra humanum modum.
m frugalitatem in eo laudare non eſt ne-
e, qua ita uſus eſt, ut jam illo tempore non
es, ſed monachus putaretur. Quibus rebus
ibi omnes commilitones ſuos devinxerat,
um miro affectu venerarentur. Nec dum

B. Martini militia.

tamen regeneratus in Chriſto, agebat quæ
dam bonis operibus baptiſmatis candidatur
aſſiſtere ſcilicet laborantibus, opem ferre mi
ris, alere egentes, veſtire nudos, nihil ſibi
militiæ ſtipendiis præter quotidianum victu
reſervans: jam tum euangelii non ſurdus a
ditor, de craſtino non cogitabat.

11. Quodam itaque tempore, cum jam ni
præter arma & ſimplicem militiæ veſtem h
beret, media hyeme, quæ ſolito aſperior i
horruerat, adeo ut pleroſque vis algoris exſti
Pauperẽ veſtit apud Ambianenſes. gueret, obvium habet in porta Ambiane
ſium civitatis pauperem nudum: qui cum pr
tereuntes, ut ſui miſererentur, oraret, omn
que miſerum præterirent: intellexit vir D
plenus, ſibi illum, aliis miſericordiam n
præſtantibus, reſervari. Quid tamen ager
nihil præter chlamydem, qua indutus erat, h
bebat: jam enim reliqua in opus ſimile co
ſumpſerat. Arrepto itaque ferro, quo accinct
erat, mediam dividit, partemque ejus paup
tribuit, reliqua rurſus induitur. Interea de c
cumſtantibus ridere nonnulli, quia deforn
eſſet, & truncatus habitu videretur: mu
tamen, quibus erat mens ſanior, alt
gemere, quod nihil ſimile feciſſent: cum u
que plus habentes, veſtire pauperem ſine ſ
nuditate potuiſſent. Nocte igitur inſecut
Martino apparet Chriſtus. cum ſe ſopori dediſſet, vidit Chriſtum ch
mydis ſuæ, qua pauperem texerat, parte v
ſtitum. Intueri diligentiſſime Dominum
veſtemque quam dederat, jubetur agn
ſcere. mox ad angelorum circumſtanti
multitudinem, audit Ieſum clara voce dice
tem: Martinus adhuc catechumenus, hac m
veſte contexit. Vere memor Dominus dict

n

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

m ſuorum, (qui ante prædixerat : Quamdiu ſtis hæc uni ex minimis iſtis, mihi feciſtis) n paupere profeſſus eſt fuiſſe veſtitum: & ad firmandum tam boni operis teſtimonium, odem ſe habitu , quem pauper acceperat, dignatus oſtendere. Quo viſo , vir beatus n in gloriam eſt elatus humanam , ſed bo-itatem Dei in ſuo opere cognoſcens , cum eſ- annorum duodeviginti,ad baptiſmum con-avit. Nec tamen ſtatim militiæ renuntia- tribuni ſui precibus evictus, cui contuber-m familiare præſtabat.etenim tranſacto tri-atus ſui tempore, renuntiaturum ſe ſæculo licebatur. Qua Martinus exſpectatione ſuſ-ſus , per biennium fere , poſteaquam eſt tiſma conſecutus , ſolo licet nomine , mi-vit.

Quo tẽpore baptizatus eſt.

nterea irruentibus intra Gallias Barbaris, ianus Cæſar,coacto in unum exercitu apud ngionum civitatem, donativum cœpit ero-e militibus : ut eſt conſuetudinis , ſinguli bantur , donec ad Martinum ventum eſt. m vero opportunum tempus exiſtimans, peteret miſſionem. (neque enim integrum fore arbitrabatur , ſi donativum non mili-urus acciperet :) Hactenus, inquit ad Cæſa-i, militavi tibi : patere ut nunc militem o : donativum tuum , militaturus accipiat: riſti ego miles ſum. pugnare mihi non li- Tum vero adverſus hanc vocem tyrannus emuit, dicens, eum metu pugnæ , quæ po-a die erat futura, non religionis gratia , de-ctare militiam. At Martinus intrepidus,im- illato ſibi terrore conſtantior : Si hoc , in-t , ignaviæ aſſcribitur , non fidei , craſtina ante aciem inermis adſtabo : & in nomine III.

Militiam mundi deſerit ut Chriſtũ ſequatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Domini Ieſu, ſigno crucis, non clypeo prot
ctus, aut galea, hoſtium cuneos penetrabo
curus. Retrudi ergo in cuſtodiam jubetur,
cturus fidem dictis, ut inermis barbaris obji
retur. Poſtera die hoſtes legatos de pace mi
runt, ſua omnia ſeſeque dedentes. Vn
quis dubitet, hanc vere beati viri fuiſſe vict
riam, cui præſtitum ſit, ne inermis ad pr
lium mitteretur. Et quamvis pius Domin
ſervare militem ſuum, licet inter hoſtium gl
dios & tela potuiſſet: tamen ne vel alioru
morte ſancti violarentur obtutus, exemit p
gnæ neceſſitatem. Neque enim aliam pro n
lite ſuo Chriſtus debuit præſtare victoriar
quam ut ſubactis ſine ſanguine hoſtibus, nem
moreretur.

IIII. Ad B. Hilariũ feſtinat. Exinde relicta militia, ſanctum Hilariu
Pictavæ epiſcopum civitatis, cujus tunc in D
rebus ſpectata & cognita fides habebatur, e
petivit: & aliquamdiu apud eum commo
tus eſt. Tentavit autem idem Hilarius, imp
ſito diaconii officio, ſibi eum arctius impli
re, & miniſterio vincire divino. ſed cum
piſſime reſtitiſſet, indignum ſe eſſe vocifera
intellexit vir altioris ingenii, hoc eum mo
poſſe conſtringi, ſi id ei officii imponeret,
quo quidam locus injuriæ videretur. Itaq
exorciſtam eum eſſe præcepit. Quam ille or
nationem, ne deſpexiſſe tamquam humili
rem videretur, non repudiavit. Nec multo p
admonitus per ſoporem, ut patriam parent
que, quos adhuc gentilitas detinebat, religi
Parentes B. Martini gentiles. ſolicitudine viſitaret, ex voluntate ſancti H
larii profectus eſt, multiſque ab eo adſtrict
precibus & lacrymis ut rediret, mœſtus (ut
runt) peregrinationem illam aggreſſus eſt, co
teſtat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

...tus fratres, multa ſe adverſa paſſurum. Quod poſtea probavit eventus. Ac primum ...r Alpes devia ſecutus, incidit in latrones. ...nque unus ſecurim elevatam in caput ejus ...aſſet, ictum ferientis dextera ſuſtinuit al... vinctis tamen poſt tergum manibus, uni ...andus & ſpoliandus traditur. Qui cum ... ad remotiora duxiſſet, percontari ab eo ...it, quiſnam eſſet? Reſpondit, Chriſtia...m ſe eſſe. Quærebat etiam ab eo, an time... Tum vero conſtantiſſime profitetur, num...m ſe fuiſſe tam ſecurum, quia ſciret miſe...rdiam Domini maxime in tentationibus ...tutam: ſe magis illi dolere, qui Chriſti mi...cordia, utpote latrocinia exercens, eſſet ...gnus. Ingreſſuſque Euangelicam diſputa...nem, verbum Dei latroni prædicabat. Quid ...gius morer? Latro credidit, proſecutuſque ...rtinum viæ reddidit, orans ut pro ſe Do...num precaretur. idemque poſtea religioſam ...ns vitam viſus eſt, ut hæc quæ ſupra retuli...s, ab ipſo audita dicantur. Igitur Martinus ...: progreſſus, cum Mediolanum prætieriſſet, ...bolus in itinere, humana ſpecie aſſumpta ſe ...bvium tulit, Quo tenderet, quærens. Cum ... id à Martino reſponſi accepiſſet, ſe quo ...minus vocaret, intendere: ait ad eum, ...ocumque ieris, vel quæcumque tentaveris, ...bolus tibi adverſabitur. Tunc ei prophetica ...e reſpondit: Dominus mihi adjutor eſt, ...n timebo, quid faciat mihi homo? Statim... è conſpectu ejus inimicus evanuit. Itaque ...nimo ac mente conceperat, matrem Gen...atis abſolvit errore, patre in malis perſeve...e: plures tamen ſuo ſalvavit exemplo. De... cum hæreſis Arriana per totum orbem & maxi-

A latronibus capitur.

Latronē convertit ad fidem.

Diabolus occurrit illi.

Arrianis reſiſtens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

virgis cæditur.

maxime intra Illyricum pullulaſſet, cum a
verſus perfidiam ſacerdotum ſolus pæne acc
rime pugnaret, multiſque ſuppliciis eſſet afi
ctus (nam publice virgis cæſus eſt, & ad e
tremum de civitate exire compulſus) Italia
repetens, cum intra Gallias quoque diſce
ſancti Hilarii, quem ad exſilium hæreticoru
vis coëgerat, turbatam eccleſiam comperiſſ
Mediolani ſibi Monaſterium ſtatuit. ibi qu
que eum Auxentius, auctor & princeps Arri
norum, graviſſime inſectatus eſt: multiſq
affectum injuriis, de civitate exturbavit. C
dendum itaque tempori arbitratus, ad inſula
Gallinariam nomine ſeceſſit: comite quoda
presbytero, magnarum virtutum viro. H
aliquamdiu radicibus vixit herbarum: qu
tempore elleborum, venenatum, ut feru
gramen, in cibum ſumpſit. Sed cum vim ven
ni in ſe graſſantis vicina jam morte ſenſiſſe
imminens periculum oratione repulit, ſtatin
que omnis dolor fugatus eſt. Nec multo po
cum ſancto Hilario comperiſſet regis pœnite
tia poteſtatem indultam fuiſſe redeundi, R
mæ ei tentavit occurrere, profectuſque ad u
bem eſt.

Monaſterium Mediolani ſtatuit.

Radicibus & helleboro veſcitur.

Anno Chriſti fere 360. aut 361.

Cum jam Hilarius præteriſſet, ita eum e
veſtigiis proſecutus: cumque ab eo gratiſſin
fuiſſet ſuſceptus, haud longe ſibi ab opido m
naſterium collocavit. quo tempore ſe ei qu
dam catechumenus junxit, cupiens ſanctiſſin
viri inſtitui diſciplinis: paucıſque interpoſit
diebus languore correptus, vi febrium labor
bat. ac tum Martinus forte diſceſſerat: & cu
per triduum defuiſſet, regreſſus corpus exan
me invenit: ita ſubita mors fuerat, ut abſqu
baptiſmate humanis rebus excederet, corpu
in

medio poſitum triſti mœrentium fratrum
quentabatur officio, cum Martinus flens &
ans accurrit. tum vero ſanctum ſpiritum
mente concipiens, egredi cellulam, in qua
pus jacebat, cæteros jubet: ac foribus obſe-
s, ſuper exanimata defuncti fratris membra
ſternitur: & cum aliquamdiu orationi in-
uiſſet, ſenſiſſetque per ſpiritum Domini
ſſe virtutem, erectus paullulum, & in de-
cti ora defixus, orationis ſuæ ac miſericor-
Domini intrepidus exſpectabat eventum: Catechumenum ſibi ſocium in vitam revocat.
que duarum fere horarum ſpatium interceſ-
it: vidit defunctum paullatim membris
nibus commoveri, & laxatis in uſum vi-
di palpitare luminibus. Tum vero magna
Dominum voce converſus gratias agens,
ulam clamore compleverat: quo audito,
pro foribus aſtiterant, ſtatim irruunt. Mi-
n ſpectaculum, quod videbant vivere, quem
ortuum reliquiſſent. Ita redditus vitæ, ſta-
n baptiſma conſecutus, plures poſtea vixit
nos: primuſque apud nos Martini virtutum
materia vel teſtimonium fuit. Idem tamen
rre erat ſolitus, ſe corpore exutum ad tri-
nal judicis ductum, deputatumque obſcuris
is & vulgaribus turbis triſtem excepiſſe ſen-
tiam: tum per duos angelos judici fuiſſe
geſtum, hunc eſſe pro quo Martinus ora-
ita per eoſdem angelos ſe juſſum reduci, &
rtino redditum, vitæque priſtinæ reſtitu-
n. Ab hoc primo tempore beati viri nomen
tuit, ut qui ſanctus jam ab omnibus habe-
ur, potens etiam & vere Apoſtolicus ha-
etur.

Nec multo poſt, dum agrum Lupicini cujuſ- VI.
m honorati ſecundum ſæculum viri præteri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ret: clamore & luctu turbæ plangentis exc pitur. ad quam ſolicitus cum aſtitiſſet, & qu eſſet hic fletus, inquireret, indicatur, unum familia ſervulum laqueo ſibi vitam extorſiſſe quo cognito, cellulam, in qua corpus jacebat ingreditur: excluſiſque omnibus turbis, ſuper ſtratus corpori, aliquantiſper oravit: mox vi viſcente vultu, marceſcentibus oculis in or illius defunctus erigitur: lentoque conamin eniſus aſſurgere, adprehenſa beati viri dextera in pedes conſtitit: atque ita cum eo uſque a veſtibulum domus, turba omni inſpectante proceſſit.

Suffocatus à mortuis ſuſcitatur.

Sub idem fere tempus ad epiſcopatum Turonicæ eccleſiæ petebatur: ſed cum erui à mo naſterio ſuo facile non poſſet, Ruricius qui dam, unus è civibus, uxoris languore ſimulato, ad genua illius provolutus, ut egrederetu obtinuit. Ita diſpoſitis jam in itinere civiun turbis, ſub quadam cuſtodia ad civitatem uſ que deducitur. mirum in modum incredibili multitudo non ſolum ex illo oppido, ſed etiam ex vicinis urbibus ad ſuffragia ferenda convenerat. Vna omnium voluntas, eadem vota, eademque ſententia, Martinum epiſcopatu eſſe digniſſimum, felicem fore tali Eccleſiam ſacerdote. pauci tamen, & nonnulli ex Epiſcopis, qui ad conſtituendum antiſtitem fueran evocati, impie repugnabant, dicentes: Scilicet contemptibilem eſſe perſonam, indignum eſſe epiſcopatu, hominem vultu deſpicabilem, veſte ſordidum, crine deformem. Ita à populo ſententiæ ſanioris hæc illorum irriſa dementia eſt, qui illuſtrem virum dum vituperare cupiunt, prædicabant. Nec vero aliud his facere licuit, quam quod populus Domino volente

coge-

bat. inter Epiſcopos tamen qui affuerant,
ipue Defenſor quidam nomine, dicitur
tiſſe : unde animadverſum eſt, graviter il-
lectione prophetica tunc notatum. Nam
fortuito lector, cui legendi eo die officium
, interclusus à populo defuiſſet, turbatis
iſtris, dum exſpectatur qui non aderat,
è circumſtantibus ſumpto pſalterio, quē
num verſum invenit, arripuit. Pſalmus au- *Pſal. 8.*
erat : Ex ore infantium & lactentium per- *a. 3.*
ti laudem propter inimicos tuos, ut de-
s inimicum & defenſorem. quo lecto cla-
populi tollitur, pars diverſa confunditur.
ue ita habitum eſt, divino nutu pſalmum
c lectum fuiſſe, ut teſtimonium operis ſui
enſor audiret, quia ex ore infantium atque
entium in Martino Domini laude perfecta,
ſtenſus pariter & deſtructus eſt inimicus.
n vero ſumpto epiſcopatu, qualem ſe quan- Epiſco-
nque præſtiterit, non eſt noſtræ facultatis pus Tu-
lvere. Idem enim conſtantiſſime perſevera- ronenſis
, qui prius fuerat. Eadem in corde ejus hu- creatur.
itas, eadem in veſtitu ejus vilitas erat : at-
ita plenus auctoritatis & gratiæ, implebat
ſcopi dignitatem, ut non tamen propoſitum
nachi, virtutemque deſereret. Aliquamdiu
o adhærente ad Eccleſiam cellula uſus eſt:
nde cum inquietudinem frequentantium
e non poſſet, duobus fere extra civitatem
ibus monaſterium ſibi ſtatuit. Qui locus Monaſte-
n ſecretus & remotus erat, ut eremi ſolitu- rium
em non deſideraret. Ex uno enim latere, conſtruit
ecisa montis excelſa rupe ambiebatur : reli- apud Li-
am planiciem Liger fluvius reducto paullu- gerim.
n ſinu clauſerat : una tantum eademque ar-
admodum via adiri poterat : ipſe ex lignis

contextam cellulam habebat. Multi quiden
fratribus in eundem modum, plerique ſaxo
perjecti montis cavato, receptacula ſibi fec
rant. Diſcipuli vero octoginta erant, qui
exemplum beati magiſtri inſtituebantur. N
Monaſticæ vitæ ratio. mo ibi quidquam proprium habebat: omn
in medio conferebantur. Non emere, aut ve
dere (ut pleriſque monachis moris eſt) qui
quam licebat. Ars ibi, exceptis ſcriptoribu
nulla habebatur: cui tamen operi minor æt
deputabatur: majores orationi vacabant. R
rus cuiquam extra cellulam fuit egreſſus, n
cum ad locum orationis conveniebant. Cibu
una omnes poſt horam jejunii accipiebant. V
num nemo noverat, niſi quem infirmitas co
giſſet. Plerique camelorum ſetis veſtiebantu
mollior ibi habitus pro crimine erat. quod
magis ſit mirum neceſſe eſt, quod multi in
eos nobiles habebantur, qui longe aliter ed
cati, ad hanc ſe humilitatem & patientia
coëgerant: plureſque ex his poſtea epiſcop
vidimus. Quæ enim eſſet civitas, aut eccleſi
quæ non ſe de Martini monaſterio cuperet h
bere ſacerdotes?

VIII. Sed ut reliquas virtutes ejus, quas in epiſc
patu egit, aggrediar, erat haud longe ab opid
proximus monaſterii locus, quem falſa hom
num opinio, velut conſepultis ibi martyrib
ſacraverat. nam & altare ibi à ſuperioribus ep
ſcopis conſtitutum habebatur. ſed Martin
non temere adhibens incertis fidem, ab h
qui majores natu erant presbyteris, vel cler
cis, flagitabat ſibi nomen martyris, vel tem
pora paſſionis oſtendi: grandi ſe ſcrupulo pe
moveri, quod nihil certi conſtans ſibi majo
rum memoria tradidiſſet. Cum aliquamd

erg

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ȝo à loco illo ſe abſtinuiſſet, nec derogans
igioni, quia incertus erat: nec auctoritatem
ım vulgo accommodans, ne ſuperſtitio con-
leſceret: quodam die paucis ſecum adhibi-
fratribus, ad locum pergit. Deinde ſuper ſe-
lcrum ipſum aſtans, oravit ad Dominum,
quis eſſet, vel cujus meriti ſepultus, oſten-
ret. Tum converſus ad lævam, vidit prope
iſtere umbram ſordidam, trucem. imperat,
omen meritumque ut loqueretur. nomen
icit, de crimine confitetur, latronem ſe fuiſ-
, ob ſcelera percuſſum, vulgi errore celebra-
m, ſibi nihil cum Martyribus eſſe commu-
; cum illos gloria, ſe pœna retineret. Mirum
modum vocem loquentis, qui aderant, au-
ebant, perſonam tamen non videbant. Tum
artinus, quid vidiſſet, expoſuit: juſſitque ex
loco altare, quod ibi fuerat, ſubmoveri: at-
e ita populum ſuperſtitionis illius abſolvit
rore.

Aram latroni conſecratam demolitur.

IX.

Accidit autem inſequenti tempore, dum
r ageret, ut Gentilis cujuſdam corpus, quod
ſepulcrum cum ſuperſtitioſo funere defere-
tur, obvium haberet: conſpicatuſque emi-
ıs venientium turbam, quidnam id eſſet
narus, paullulum ſtetit: nam fere quingen-
rum paſſuum intervallum erat, ut difficile
erit dignoſcere quid videret. tamen quia ru-
cam manum cerneret, & agente vento lin-
amina corpori ſuperjecta volitarent, profa-
os ſacrificiorum ritus agi credidit: quia eſſet
ec Gallorum ruſticis conſuetudo, ſimulacra
emonum candido tecta velamine miſera per
gros ſuos circumferre dementia. Elevato ergo
adverſo ſigno crucis, imperat turbæ, non
overi loco, onuſque deponere: hîc vero mi-

Obvios reſiſtere cogit redditq; ſui impotes.

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rum in modum videres miſeros primum v
lut ſaxa riguiſſe . dein , cum promovere
ſummo conamine niterentur , ultra accede
non valentes , ridiculam in vertiginem rot
bantur : donec victi pondere , corporis on
deponunt : attoniti & ſemet invicem aſpecta
tes, quidnam ſibi accidiſſet , taciti cogitabar
Sed beatus vir cum comperiſſet , exſequiaru
eſſe illam frequentiam , non ſacrorum, eleva
rurſum manu, dat eis abeundi & tollendi co
poris poteſtatem. Ita eos & cum voluit , ſta
compulit : & cum libuit, abire permiſit.

X. Item , dum in vico quodam templum ant
quiſſimum diruiſſet , & arborem pinum qu
fano erat proxima , eſſet aggreſſus excider
tum vero antiſtes loci illius , cæteraque gent
lium turba cœpit obſiſtere. & cum iidem il
dum templum evertitur , imperante Domin
quieviſſent, ſuccidi arborem non patiebantu
ille eos ſedulo commonere , nihil eſſe religio
nis in ſtipite: Deum potius, cui ſerviret ipſe, ſ
querentur. arborem illam excidi oportere, qu
eſſet dæmoni dedicata. Tum ex illis unus, q
erat audacior cæteris : Si habes , inquit , al
quam de Deo tuo, quem dicis te colere , fidu
ciam , noſmetipſi ſuccidemus hanc arborem
tu ruentem excipe : & ſi tecum eſt tuus , ut d
cis, Dominus, evades. Tum ille intrepide con
ſiſus in Domino, facturum ſe pollicetur. Hi
vero ad iſtiuſmodi conditionem, omnis ill
Gentilium turba conſentit : facilemque arbo
ris ſuæ habuere jacturam , ſi inimicum ſacro
rum ſuorum caſu illius obruiſſent. Itaque cun
unam in partem pinus illa eſſet acclinis , u
non eſſet dubium quam in partem ſuccisa co
rueret , eo loco vinctus ſtatuitur pro arbitri

Fana Gentiliũ diruit.

ruſtico

licorum, quo arborem eſſe caſuram nemo
bitabat. Succidere igitur ipſi ſuam pinum
m ingenti gaudio lætitiaque cœperunt. ad-
t eminus turba mirantium. Jamque paulla-
n nutare pinus, & ruinam ſuam caſura mi-
nari. Pallebant eminus monachi, & periculo
n propiore conterriti, ſpem omnem fidem-
e perdiderant, ſolam Martini mortem ex-
ctantes. At ille confiſus in Domino, intre- Ruentem arborem excipiens liberatur.
dus opperiens, cum jam fragorem ſui pinus
ncidens edidiſſet, jam cadenti, jam ſuper ſe
enti, elevata obviam manu, ſignum ſalutis
pponit. tum vero turbinis modo (retroactam
tares) diverſam in partem ruit: adeo, ut ruſti-
s qui tuto loco ſteterant, pæne proſtraverit.
um vero in cælum clamore ſublato, Genti-
s ſtupere miraculo, monachi flere præ gau-
o, Chriſti nomen in commune ab omnibus
ædicari: ſatiſque conſtitit, eo die ſalutem
i veniſſe regioni. Nam nemo fere ex imma-
illa multitudine gentilium fuit, qui non im-
oſitione manus deſiderata, Dominum Ieſum,
licto impietatis errore, crediderit. Et vere an-
Martinum pauci admodum, imo pæne nulli
illis regionibus Chriſti nomen receperant:
uod adeo virtutibus illius, exemploque con-
aluit, ut jam ibi nullus locus ſit, qui non aut
cleſiis frequentiſſimis, aut monaſteriis ſit re- Ædificātur templa Deo.
etus. Nam ubi fana deſtruxerat, ſtatim ibi
ut eccleſias, aut monaſteria conſtruebat.

XI.

Nec minorem ſub idem fere tempus eodem
opere virtutem edidit. Nam cum in vico Adventu B. Martini ignis exſtinguitur.
uodam, fano antiquiſſimo & celeberrimo
gnem immiſiſſet, in proximam, immo adhæ-
entem domum agente vento, flammarum
lobi ferebantur. Quod ubi Martinus advertit,
rapido

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rapido curſu tectum domus ſcandit, obviu ſe advenientibus flammis inferens: tum ve mirum in modum cerneres contra vim ven ignem retorqueri, ut compugnantium inter elementorum quidam conflictus videretur. it virtute Martini ibi tantum ignis eſt operatus ubi juſſus eſt.

In vico autem, cui Leproſum nomen eſ cum idem templum opulentiſſimum ſuperſti tione religionis voluiſſet evertere, reſtitit multitudo Gentilium, adeo ut non abſque in juria ſit repulſus. Itaque ſeceſſit ad proxim loca, ibique per triduum cilicio tectus & cine re, jejunans ſemper atque orans, precabatur Domino: ut quia templum illud evertere hu mana manu non potuiſſet, virtus illud divin dirueret. Tum ſubito ei duo angeli haſtati at que ſcutati inſtar militiæ cæleſtis ſe obtulerun dicentes, miſſos ſe à Domino, ut ruſtican multitudinem fugarent, præſidiumque Marti no ferrent, ne quis, dum templum dirueretur obſiſteret. rediret ergo, & opus cœptum devo tus impleret. Ita regreſſus ad vicum, inſpectan tibus Gentilium turbis, & quieſcentibus, dum profanam ædem uſque ad fundamentum di rueret, aras omnes atque ſimulacra redegit in pulverem. quo viſo, ruſtici cum ſe intelligeren divino nutu obſtupefactos atque perterritos, ne Epiſcopo repugnarent, omnes fere in Ieſum Dominum crediderunt, clamantes palam, & confitentes Deum Martini colendum, idola negligenda, quæ ſibi adeſſe non poſſent.

Ab angelis juvatur in diruendo fano.

XIII. Quid etiam in pago Æduorum geſtum ſit, referam. Vbi dum templum itidem everteret, furens Gentilium ruſticorũ in eum irruit multitudo. Cumque unus audacior cæteris, ſtricto cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

m gladio peteret, rejecto pallio nudam cer- Gladio
:em percuſſori præbuit. Nec cunctatus ferire ferientis
:ntilis; ſed cum dexteram altius extuliſſet, ſe ſubji-
upinus ruit: conſternatuſque divino metu, cit.
niam precabatur.

XIIII. Nec diſſimile huic fuit illud, cum eum ido- deſtruentem cultro quidam ferire voluiſſet, ipſo ictu ferrum ei de manibus excuſſum, on comparuit. Plerumque autem contradi- ntibus ſibi ruſticis, ne fana eorum deſtrue- :, ita prædicatione ſancta Gentilium animos itigabat, ut luce eis veritatis oſtenſa, ipſi ſua mpla ſubverterent. Curationum vero tam ɔtens in eo gratia erat, ut nullus fere ad eum grotus acceſſerit, qui non continuo receperit nitatem: quod vel ex conſequenti liquebit emplo.

XV. Treveris puella quædam dira paralyſis ægri- dine tenebatur, ita ut jam per multum tem- us nullo ad humanos uſus corporis officio ngeretur, omni ex parte præmortua, vix te- ui ſpiritu palpitabat. Triſtes ad ſolam funeris ſpectationem adſiſtebant propinqui: cum ıbito nuntiatur ad civitatem illam veniſſe Martinum. Quod ubi pater puellæ comperit, ucurrit, exanimi pro filia rogaturus. Et forte Martinus jam Eccleſiam fuerat ingreſſus. Ibi ıſpectante populo, multiſque aliis Epiſcopis ræſentibus, ejulans ſenex, genua ejus ample- titur, dicens: Filia mea moritur miſero gene- e languoris, & quod ipſa eſt morte crudelius, olo ſpiritu vivit, jam carne præmortua. rogo t eam adeas, atque benedicas: confido enim quod per te reddenda ſit ſanitati. Qua ille vo- e confuſus obſtupuit, & refugit dicens, hoc uæ non eſſe virtutis, ſenem errare judicio,

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

non eſſe ſe dignum per quem Dominus ſi-
gnum virtutis oſtenderet. Perſtare veheme[n]-
tius flens pater, & orare ut exanimem vi[ſi]-
taret. Poſtremo à circumſtantibus epiſco[pis]
ire compulſus, deſcendit ad domum puell[æ.]
Ingens turba pro foribus exſpectabat, quidna[m]
Dei ſervus eſſet facturus. Ac primum, qu[æ]
erant illius familiaria in iſtiuſmodi rebus a[r]-
Oleo ſanat filiam. ma, ſolo proſtratus oravit. Deinde ægram i[n]-
tuens, dari ſibi oleum poſtulat: quod cum b[e]-
nedixiſſet, in os puellę vim ſancti liquoris inf[u]-
dit, ſtatimque vox reddita eſt. Tunc paullati[m]
ſingula contactu ejus cœperunt membra viv[e]-
ſcere, donec firmatis greſſibus, populo teſt[e]
ſurrexit.

XVI. Eodem tempore Tetradii cujuſdam procon-
ſularis viri ſervus dæmonio correptus, dolen[do]
exitu cruciabatur. Rogatus ergo Martinus, [ut]
ei manum imponeret, deduci eum ad ſe jube[t:]
ſed nequam ſpiritus nullo proferri modo e
cella in qua erat potuit. ita in advenientes ra-
bidis dentibus ſæviebat. Tum Tetradius ad ge-
nua beati viri advolvitur, orans ut ad domu[m]
in qua dæmoniacus habebatur, ipſe deſcende-
ret. Tum vero Martinus negare, ſe profani &
Gentilis domum adire poſſe. Nam Tetradiu[s]
eodem tempore adhuc Gentilitatis errore im-
plicitus tenebatur. Spondet igitur ſe, ſi de pue-
Dæmoniacum curat. ro dæmon fuiſſet exactus, Chriſtianum fore.
Ita Martinus impoſita manu puero, immun-
dum ab eo ſpiritum ejecit. quo viſo, Tetradiu[s]
Dominum Ieſum credidit: ſtatimque cate-
chumenus factus, nec multo poſt baptizatu[s]
eſt, ſemperque Martinum ſalutis ſuæ auctore[m]
miro coluit affectu.

XVII. Per idem tempus in eodem opido ingreſſu[s]

patris

riſfamiliâs cujuſdam domum, in limine o reſtitit, dicens: Horribile in atrio domus monium ſe videre. Cui cum, ut diſcederet, peraret, quendam è familia, qui in interiore rte ædium morabatur, arripuit: ſævire den- us miſer cœpit, & obvios quoſcunque la- are. Commota domus, familia turbata, po- lus in fugam verſus. Martinus ſe furenti ob- it, ac primum ſtare ei imperat. Sed cum den- bus fremeret, hiantique ore morſum minare- r, digitos ei Martinus in os intulit: Si habes, quit, aliquid poteſtatis, hos devora. Tum ro, ac ſi candens ferrum faucibus accepiſſet, nge reductis dentibus digitos beati viri vita- t attingere: & cum fugere de obſeſſo corpo- pœnis & cruciatibus cogeretur, nec tamen ire ei per os liceret, fœda relinquens veſtigia, uxu ventris egeſtus eſt.

XX.

Curat item alterum.

Interea cum de motu atque impetu barba- orum ſubita civitatem fama turbaſſet, dæmo- iacum ad ſe exhiberi jubet: imperat, ut an erus eſſet hic nuntius, fateretur. Tunc con- ſſus eſt: ſedecim dæmones fuiſſe, qui rumo- em hunc per populum diſſeminaſſent, ut hoc ltem metu ex illo Martinus opido fugaretur, arbaros nihil minus quam irruptionem cogi- are. ita cum hæc immundus ſpiritus media in ccleſia fateretur, metu & turbatione præſenti ivitas liberata eſt.

XVIII.

Dæmonum ſtratagema eludit.

Apud Pariſios vero, dum portam civitatis llius magnis ſecum turbis euntibus introiret, eproſum miſerabili facie horrentibus cunctis ſculatus eſt, atque benedixit, ſtatimque om- i malo emundatus eſt. Poſtero die ad Eccle- iam veniens nitenti cute, gratias pro ſanitate, quam receperat, agebat. Sed nec hoc præter-

XIX.

Oſculo leproſum ſanat.

eundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

cundum eſt, quod fimbriæ veſtimenti ejus licioque detractæ, crebras ſuper infirmanti egere virtutes. Nam aut digitis illigatæ, collo inditæ perſæpe ab ægrotantibus mor effugaverunt.

XX. Arborius autem, vir præfectorius, ſa admodum & fidelis ingenii, cum filia ejus g viſſimis quartanæ febribus ureretur, epiſtol Martini, quæ caſu ad eum delata fuerat, ctori puellæ in ipſo acceſſu ardoris inſer ſtatimque fugata febris eſt. Quæ res apud borium intantum valuit, ut ſtatim puellam D voverit, & perpetuæ virginitati dicarit: pro ctuſque ad Martinum, puellam ei, præſens v tutum ejus teſtimonium, quæ per abſent licet curata eſſet, obtulit: neque ab alio ea quam à Martino, habitu virginitatis impoſi paſſus eſt conſecrari.

Epiſtola ejuſdem curat quartanam.

XXI. Paullinus vero, vir magni poſtmodum tutus exempli, cum oculum graviter dol cœpiſſet, & jam pupillam ejus craſſior nub ſuperducta texiſſet, oculum ei Martinus pe culo contigit, priſtinamque ei ſanitatem ſubl to omni dolore reſtituit.

Oculum ſanat tactu peniculi.

XXII. Ipſe autem cum caſu quodam eſſet de cen culo devolutus, & per confragoſos ſcalæ gr dus decidens, multis vulneribus eſſet affectu cum exanimis jaceret in cellula, & immodic doloribus cruciaretur, nocte ei angelus viſ eſt eluere vulnera, & ſalubri unguine contu corporis membra contingere: atque ita poſte ro die reſtitutus eſt ſanitati, ut nihil unqua pertuliſſe incommodi putaretur. Sed quia lon gum eſt ire per ſingula, ſufficiant hæc vel pau ca de plurimis: ſatiſque ſit nos & in exceller tibus non ſubtrahere veritatem, & in multi vitare faſtidium.

Ipſe caſu vulneratus ab angelo curatur.

Ar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Atque ut minora tantis inſeram (quamvis, XXIII
eſt noſtrorum ætas temporum, quibus jam
pravata omnia atque corrupta ſunt, pæne
ecipuum ſit, adulationi regiæ ſacerdotalem
n ceſſiſſe conſtantiam) cum ad Imperato-
n Maximum, ferocis ingenii virum, & bel-
rum civilium victoria elatum, plures ex di-
rſis partibus epiſcopi conveniſſent, & fœda Adulatio
ca principem omnium adulatio notaretur, epiſco-
que degeneri inconſtantia regiæ clientelæ ſa- porum.
rdotalis dignitas ſubdidiſſet, in ſolo Marti-
Apoſtolica auctoritas permanebat. Nam
ſi pro aliquibus ſupplicandum regi fuit, im-
ravit potius quam rogavit: & à convivio
us frequenter rogatus abſtinuit, dicens, ſe
enſæ ejus participem eſſe non poſſe, qui duos
nperatores unum regno, alterum vita expu-
ſſet. Poſtremo cum Maximus ſe non ſponte
mpſiſſe imperium affirmaret, ſed impoſitam
bi à militibus divino nutu regni neceſſitatem
mis defendiſſe, & non alienam ab eo Dei
luntatem videri, penes quem tam incredibili
entu victoria fuiſſet, nullumque ex adver-
tiis niſi in acie occubuiſſe. tandem victus
l ratione vel precibus, ad convivium venit:
irum in modum gaudente rege, quod id
npetraſſet. Convivæ autem aderant veluti ad
iem feſtum evocati, ſummi atque illuſtres vi-
, præfectus, idemque conſul Evodius, vir quo
ihil unquam juſtius fuit, comites duo ſumma
oteſtate prędíti, frater regis & patruus: medius
ter hos Martini presbyter accubuerat: ipſe au- Anno
em ſellula juxta regem poſita conſederat. Ad Chriſti
edium fere convivium (ut moris eſt) pateram 386.
egi miniſter obtulit. ille ſancto admodum Dignitas
piſcopo potius dari jubet, exſpectans atque ſacerdo-
ambiens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

talis regia dignior.

ambiens ut ab illius dextera poculum ſumer
Sed Martinus ubi ebibit, pateram presbyte
ſuo tradidit, nullum ſcilicet exiſtimans digni
rem, qui poſt ſe biberet: nec integrum ſibi f
re, ſi aut regem ipſum, aut eos qui à rege era
proximi, presbytero prætuliſſet. Quod factu
Imperator, omneſque qui tunc aderant, ita a
mirati ſunt, ut hoc ipſum eis in quo conten
pti fuerant placeret. celeberrimumque per on
ne palatium fuit, feciſſe Martinum in reg
prandio, quod in infimorum judicum conv
viis epiſcoporum nemo feciſſet. eidemque M
ximo longe ante prædixit futurum, ut ſi a
Italiam pergeret, quo ire cupiebat, bellum V
lentiniano Imperatori inferens, ſciret ſe prim
quidem impetu futurum eſſe victorem, ſe
parvo poſt tempore eſſe periturum. Quod qui
dem ita vidimus. Nam primo adventu eju
Valentinianus in fugam verſus eſt: deinde po
annum fere reſumptis viribus, captum intr
Aquileiæ muros Maximum interfecit.

XXIIII Angelorum conſortio ſæpe eſt uſus.

Conſtat autem etiam angelos ab eo plerum
que viſos, ita ut conſerto invicem apud eun
ſermone loquerentur: Diabolum vero tan
conſpicabilem & ſubjectum oculis habebat, u
ſive ſe in propria ſubſtantia contineret, ſive i
diverſas figuras ſpiritualeſque nequitias tran-
ſtuliſſet, qualibet ab eo ſub imagine videretur.
Quod cum diabolus ſciret ſe effugere non poſ-
ſe, conviciis eum urgebat frequenter, quia fal-
lere non poſſet inſidiis. Quodam autem tem-
pore cornu bovis cruentum in manu tenens,
cum ingenti fremitu cellulam ejus irrupit,
cruentamque oſtentans dexteram, & admiſſo
recens ſcelere congaudens: Vbi eſt, inquit,
Martine virtus tua? unum de tuis modo inter-

Cellam ejus irrumpit diabolus.

feci.

Tunc ille convocatis fratribus refert, quid
bolus indicaſſet: ſolicitos eſſe præcepit per
las ſingulorum, quiſnam hoc caſu fuiſſet
tus. Neminem quidem deeſſe de mona-
ſed unum ruſticum mercede conductum,
hiculo ligna deferret, iſle ad ſilvam nun-
. Iubet igitur aliquos ire ei obviam. Itaq;
longe à monaſterio jam pæne exanimis
nitur. extremum tamen ſpiritum trahens,
cat fratribus caſum mortis & vulneris:
tis ſcilicet bubus dum diſſoluta arctius lo-
onſtringit, bovem ſibi excuſſo capite inter
ina cornu injeciſſe. nec multo poſt vitam
idit. Videtis quo judicio Domini, diabo-
ata fuerit hæc poteſtas. In Martino illud
abile erat, quod non ſolum hoc quod ſupra
limus, ſed multa iſtiuſmodi, quoties acci-
ent, longe ante prævidebat, & ſibi nuntia-
atribus indicabat. Frequenter autem dia-
us, dum mille nocendi artibus ſanctum vi-
n conabatur illudere, viſibilem ſe ei formis
erſiſſimis ingerebat. nam interdum in Iovis
onam, plerumque Mercurii, perſæpe et-
ſe Veneris ac Minervę transfiguratum vul-
us offerebat. adverſus quem ſemper interri-
, ſigno ſe crucis & orationis auxilio prote-
at. Audiebantur etiam plerumque convi-
, quibus illum turba dæmonum protervis
ibus increpabat. ſed omnia falſa & vana
noſcens, non movebatur objectis. Teſta-
tur etiam aliqui ex fratribus, audiſſe ſe
monem protervis Martinum vocibus in-
pantem, cur intra monaſterium aliquos ex
tribus, qui olim baptiſmum diverſis errori-
perdidiſſent, converſos poſtea recepiſſet,
onentem crimina ſingulorum: Martinum
diabo-

Diaboli variæ formę & illuſiones.

diabolo repugnantem reſpondiſſe conſtan
antiqua delicta melioris vitæ converſatio
purgari : & per miſericordiam Domini abſ
vendos eſſe peccatis, qui peccare deſinere
contradicente diabolo, non pertinere ad
niam criminoſos,& ſemel lapſis nullam à D
mino clementiam præſtari : tunc in hanc v
cem fertur exclamaſſe Martinus : Si tu ipſe,
miſerabilis, ab hominum inſectatione deſi
res, & te factorum tuorum vel hoc tempo
cum dies judicii in proximo eſt,pœniteret,e
tibi vere confiſus in Domino, Chriſti miſe
cordiam pollicerer. O quam ſancta de Dom
ni pietate præſumptio,in qua etſi auctoritate
præſtare non potuit, oſtendit affectum.
quia de diabolo, ejuſdemque artibus ſerm
exortus eſt, non ab re videtur, licet extrinſec
referre quod geſtum eſt: quia & quædam in
Martini virtutum portio eſt, & res digna m
raculo recte memoriæ mandabitur, in exem
plum cavendi, ſi quid deinceps uſpiam ta
contigerit.

XXV. Clarus quidam nomine, adoleſcens nob
liſſimus, mox presbyter, nunc felici beatus e
ceſſu, cum relictis omnibus ſe ad Martinu
contuliſſet, brevi tempore ad ſummum fid
virtutumque omnium culmen enituit. Itaqu
cum haud longe ſibi ab epiſcopi monaſter
tabernaculum conſtituiſſet, multique apu
eum fratres commorarentur, juvenis quidam
ad eum Anatolius nomine, ſub profeſſion
monachi omnem humilitatem atque innocen
tiam mentitus acceſſit, habitavitque aliquam
diu in commune cum cæteris. Dein proceden
tempore, angelos apud ſe loqui ſolere diceba
cum fidem nullus adhiberet, ſignis quibuſdan

Anatolii mentita ſanctitas.

plero

ſque ad credendum cohortabatur. Po-
mo eouſque proceſſit, ut inter ſe ac Deum
los diſcurrere prædicaret: jamque ſe unum
rophetis haberi volebat. Clarus tamen ne-
quam ad credendum cogi poterat. ille ei
Domini & præſentes plagas, cur ſancto
crederet, comminari. Poſtremo in hanc
m erupiſſe fertur: Ecce hac nocte veſtem
i candidam Dominus de cælo dabit, qua
tus in medio veſtrûm diverſabor: idque
is ſignum erit, me Dei eſſe virtutem, qui
veſte donatus ſim. Tum vero grandis om-
n ad hanc profeſſionem exſpectatio. Itaque
nediam fere noctem fremitu inſultantium
mmoveri omne monaſterium loco viſum
cellulam autem, in qua idem adoleſcens
tinebatur, crebris cerneres micare lumini-
, fremituſque in ea diſcurrentium, & mur-
quoddam multarum vocum audiebatur.
nde facto ſilentio egreſſus, unum de fratri-
, Sabatium nomine ad ſe vocat, tunicam-
ei, qua erat indutus, oſtendit. Obſtupefa-
: ille convocat cæteros. ipſe etiam Clarus
urrit: adhibitoque lumine, veſtem omnes
genter inſpiciunt. erat autem ſumma mol-
, candore eximio, micanti purpura, nec
nen cujus eſſet generis aut velleris, poterat
oſci. curioſius tamen oculis aut digitis at-
tata, non aliud quam veſtis videbatur. In-
a Clarus fratres admonet, orationi inſtare,
manifeſtius eis Dominus quidnam eſſet
enderet. Itaque reliquum noctis hymnis
lmiſque conſumitur. At ubi illuxit dies, ad-
henſum dextera trahere ad Martinum vole-
, bene conſcius, illudi illum diaboli arte
n poſſe. Tum vero reniti ac reclamare miſer

cœpit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

cœpit, interdictumque ſibi eſſe dicebat, n
Martino oſtenderet. Cumq; invitum ire co
pellerent, inter trahentium manus veſtis
nuit. Vnde quis dubitet hanc etiam Mar
fuiſſe virtutem, ut phantaſiam ſuam diabo
cum erat Martini oculis ingerenda, diſſimu
diutius, aut tegere non poſſet. Animadverſ
eſt tamen eodem fere tempore fuiſſe in Hi
niis juvenem, qui cum ſibi multis ſignis auc
ritatem paraviſſet, eouſque elatus eſt, ut ſe
liam profiteretur. Quod cum plerique tem
crediſſent, addidit, ut ſe Chriſtum eſſe di
ret: in quo etiam adeo illuſit, ut eum quid
epiſcopus nomine Rufus, ut Dominum a
raret: propter quod eum poſtea ab epiſcop
dejectum vidimus. Plerique etiam nobis è
tribus retulerunt, eodem tempore in Orie
quendam exſtitiſſe, qui ſe Ioannem eſſe ja
taret. ex quo conjicere poſſumus, iſtiuſm
pſeudoprophetis exiſtentibus, Antichriſti a
ventum imminere, qui jam in iſtis myſteri
iniquitatis operatur. Neque enim prætere
dum videtur, quanta Martinum ſub iiſd
diebus diabolus arte tentaverit. Quodam en
die præmiſſa præ ſe, & circumjectus ipſe lu
purpurea, quo facilius claritate adſumpti f
goris illuderet, veſte etiam regia indutus, d
demate ex gemmis auroque redimitus, calc
auro illitis, ſereno ore, læta facie, ut nihil m
nus quam diabolus putaretur, oranti in cellu
aſtitit. Cumque Martinus primo aſpectu ej
fuiſſet hebetatus, diu multumque ſilentiu
ambo tenuerunt. Tunc prior diabolus: Agn
ſce, inquit, Martine, quem cernis. Chriſt
ego ſum: deſcenſurus ad terram, prius me m
nifeſtare tibi volui. Ad hæc cum Martin

Pſeudopropheta Hiſpanus.

Diaboli arte tentatur B. Martinus.

tacere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ret, nec quidquam reſponſi referret, itera-
auſus eſt diabolus profeſſionis audaciam.
rtine quid dubitas credere, cum videas?
riſtus ego ſum. Tum ille, revelante ſibi
itu, ut intelligeret diabolum eſſe, non
um: Non ſe, inquit, Ieſus Dominus purpu- Chriſti
um & diademate renitentem venturum eſſe apparẽtis
dixit. Ego Chriſtum, niſi in eo habitu, for- imago.
que qua paſſus eſt, niſi crucis ſtigmata pro-
ntem, veniſſe non credam. Ad hanc ille
em ſtatim ut fumus evanuit, & cellulam
o fœtore complevit, ut indubia indicia re-
querer, diabolum ſe fuiſſe. Hoc ita geſtum,
upra retulimus, ex ipſius Martini ore co-
ovi, ne quis forte exiſtimet fabuloſum.

Nam cum olim audita fide ejus, vita atque XXVI.
utibus, deſiderio illius æſtuaremus, gratam
is ad eum videndum peregrinationem ſuſ-
mus. ſimul quia jam ardebat animus vi-
illius ſcribere: partim ab ipſo, inquantum
interrogari potuit, ſciſcitati ſumus: partim
is qui interfuerant, vel ſciebant, cognovi-
s. Quo quidem tempore credi non poteſt, Auctoris
me humilitate, qua benignitate ſuſceperit: cum
gratulatus plurimum, & gaviſus in Do- Martino
o, quod tanti eſſet habitus à nobis, quem congreſ-
grinatione ſuſcepta expetiſſemus. Miſerum ſus, &
(pæne non audeo confiteri) cum me ſan- convi-
convivio ſuo dignatus eſt adhiberi: aquam ctus.
ibus noſtris ipſe obtulit, ad veſperum au-
ipſe nobis pedes abluit: nec reniti ad hoc
contraire conſtantia fuit. ita auctoritate
s oppreſſus ſum, ut nefas putarem ſi non
ievíſſem. Sermo autem illius non alius
d nos fuit, quam mundi hujus illecebras, &
li onera relinquenda, ut Dominum Ieſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Paullini perfectio ad imitandum propoſita

liberi expeditique ſequeremur : præſtanti
mumque nobis pręſentium temporum illuſt
viri Paullini, cujus ſupra mentionem fecim
exemplum ingerebat, qui ſummis opibus ab
ctis, Chriſtum ſecutus ; ſolus pæne his temp
ribus Euangelica præcepta compleſſet : illu
nobis ſequendum, illum clamabat imitandu
beatumque eſſe præſens ſæculum , tantæ fi
virtutiſque documento , cum ſecundum ſe
tentiam Domini dives & poſſidens multa, ve
dendo omnia & dando pauperibus , quod e
factu impoſſibile , poſſibile feciſſet exemp
Iam vero in verbis & confabulatione e
quanta gravitas , quanta dignitas erat! qua
alacer, quam efficax , & quam in exſolven
ſcripturarum quæſtionibus promptus & fa
lis! Et quia multos ad hanc partem incredul
ſcio, quippe quos viderim , meipſo etiam re
rente , non credere : Ieſum teſtor, ſpemq
communem , me ex nullius unquam ore ta
tum ſcientiæ , tantum ingenii , tam boni ,
tam puri ſermonis audiſſe. Quamquam
Martini virtutibus quantula eſt iſta laudat
niſi quod mirũ eſt , homini illitterato ne ha
quidem gratiam defuiſſe. Sed jam finem lil
poſtulat, ſermo claudendus eſt : non qu
omnia quæ de Martino fuerant dicenda, de
cerint; ſed quia nos, ut inertes poëtæ, extre
in opere negligentes , victi materiæ mole ſu
cumbimus. Nam etſi facta illius explicari v
bis utcumque potuerunt : interiorem vitam
lius, & quotidianam converſationem, & a
mum cælo ſemper intentum nulla unqua
(vere profiteor) explicabit oratio , illam ſci
cet perſeverantiam, & temperamentum in a
ſtinentia & jejuniis, potentiam in vigiliis
orati

itionibus: nocteſque ab eo perinde ac dies
as, nullumque vacuum ab opere Dei tem-
, quo vel otio indulſerit, vel negotio. Sed
cibo aut ſomno quidem, niſi inquantum
uræ neceſſitas cogebat. Vere fatebor, non
ſe (ut ajunt) ab inferis Homerus emerge-
, poſſet exponere: adeo omnia majora in
rtino ſunt, quam ut verbis concipi queant. Ejus facta explicari non poſſe.
nquã hora ulla momentumq; præteriit, quo
aut orationi incumberet; aut ſi quid aliud
e agebat, nunquam animum ab oratione
dabat. Nimirum ut fabris ferrariis moris eſt,
inter operandum pro quodam laboris le-
mine incudem ſuam feriunt: ita Martinus
m dum aliud agere videretur, ſemper ora-
. O vere beatus, in quo dolus non fuit: ne-
nem judicans, neminem condemnans, nulli
lum pro malo reddens! Tantam quippe ad-
ſum omnes injurias patientiam adſumpſe-
, ut cum eſſet ſummus ſacerdos, impune
m ab infimis clericis læderetur: nec pro-
: id eos aut loco unquam amoverit, aut à
, quantum in ipſo fuit, caritate repulerit.
mo unquam illum vidit iratum, nemo cõ-
tum, nemo mœrentem, nemo ridentem:
s idemque ſemper, cæleſtem quodammo-
ætitiam vultu præferens, extra naturam
minis videbatur. Nunquam in illius ore ni-
hriſtus, nunquam in illius corde niſi pie-
niſi pax, niſi miſericordia inerat. Plerum-
etiam pro eorum qui obtrectatores illius
ebantur, ſolebat flere peccatis, qui remo-
& quietum venenatis linguis & vipereo
carpebant. Et vere nonnullos experti ſu-
s invidos virtutibus vitæque ejus, qui in
oderant quod in ſe non videbant, & quod

imitari non valebant. Atque, ô nefas dol
dum & ingemiſcendum non alii fuere inſec
tores ejus, licet pauci admodum, non alii
men quam epiſcopi ferebantur. Nec vero q
quam nominare neceſſe eſt, licet noſmetip
plerique circumlatrent. ſufficit, ut ſi quis
his hæc legerit, & agnoverit, erubeſcat. n
ſi iraſcitur, de ſe ipſe dictum fatebitur, c
fortaſſe nos de alio ſenſerimus. Non refugim
autem, ut ſi qui ejuſmodi ſunt, nos quo
cum tali viro oderint. Illud facile confid
omnibus ſanctis opuſculum iſtud gratum fo
de cætero ſi quis hæc infideliter legerit, i
peccabit. Ego mihi conſcius ſum, me rer
fide, & amore Chriſti impulſum, ut hæc ſc
berem, manifeſta expoſuiſſe, vera dixiſſe:
ratumque, ut ſpero, habebit à Deo præmiu
non quicunque legerit, ſed quicumque c
diderit.

SVLPICII SEVERI

EPISTOLÆ.

Ad Euſebium Presbyterum, contra æmu los virtutum B. Martini, epiſt. I.

HESTERNA die cum ad me p
rique Monachi veniſſent, in
fabulas juges, longumque ſerm
nem, mentio incidit libelli m
quem de vita B. viri Martini e
di, ſtudioſeque eum à multis legi, libentiſſi
audiebam. Interea indicatur mihi, dix
quendam malo ſpiritu ſuſcitatum, cur Ma
nus, qui mortuos ſuſcitaſſet, flammas domi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

pulissſet, ipſe nuper aduſtus incendio, peri-
oſæ fuiſſet obnoxius paſſioni. O iſtum, quiſ-
is eſt, miſerum! Iudæorum in verbis ejus
fidiam & dicta cognoſcimus, qui in cruce
ſitum Dominum his verbis increpabant: *Mat. 27.*
ios ſalvos fecit, ſe ipſum ſalvum facere non *E.*
teſt. Vere plane iſte, quicumque eſt, ſi illis
nporibus natus eſſet, & in Dominum hac
ce dicere potuiſſet, qui ſimili ſanctum Do-
ni blaſphemat exemplo. Quid ergo, quiſquis
, Martinus ideo non potens, ideo non ſan-
s, quia eſt periclitatus incendio? O beatum,
per omnia ſimilem Apoſtolis, etiam in his
nviciis, virum! Nempe hoc & de Paullo
ntiles illi, cum eum vipera momordiſſet,
iſſe referuntur: Hic homo debet homicida
e, quem ſalvum factum de mari, fata vivere
n ſinunt. At ille, excuſſa vipera in ignem,
hil mali patiebatur. Illi autem ſubito caſu-
m, & repente moriturum eum putabant: ſed
m viderent nihil mali contingere ei, conver-
ntes ſe, dicebant eum Deum eſſe. Alioquin,
l horum exemplo, omnium mortalium in-
iciſſime, perfidiam tuam coarguere ipſe de-
eras: ut ſi tibi ſcandalum moverat, quod
artinus flamma ignis videbatur attactus,
nc rurſum attactum ad merita illius & vir-
tem referres, quod circumſeptus ignibus non
riſſet. Agnoſce enim miſer, agnoſce quod
ſcis, omnes fere ſanctos magis inſignes peri-
lorum ſuorum fuiſſe virtutibus. Video qui-
m Petrum fide potentem, rerum obſtante
tura mare pedibus ſupergreſſum, & inſtabi-
aquas corporeo preſſiſſe veſtigio. ſed non
eo minor mihi videtur gentium prædicator,
em fluctus abſorbuit, & poſt triduum toti-

demque noctes emergentem è profundo un
reſtituit : atque haud ſcio , an pæne plus fue
vixiſſe in profundo , an ſupra maris profun
tranſiſſe. Sed hæc tu, ut arbitror, ſtulte non
geras, aut lecta non audieras. Neque enim al
que divino conſilio iſtiuſmodi exemplum be
tus Euangeliſta ſacris litteris protuliſſet, niſi
ex his humana mens erudiretur naufragiorum
atque ſerpentium caſus: &, ſicut Apoſtolus
fert, qui nuditate, fame , latronumque peric
lis gloriatur , omnia hæc ſanctis hominib
atque omnibus ad perpetiendum quidem e
communia : ſed his tolerandis atque vincen
præcipuam ſemper juſtorum fuiſſe virtute
dum per omnia tentamenta patientes, ſemp
invicti , tanto fortius vincerent , quanto g
vius pertuliſſent. Vnde hoc , quod ad Mart
infirmitatem vocatur, plenum eſt dignitatis
gloriæ : ſiquidem periculoſiſſimo caſu ten
tus , evicerit. Cæterum id omiſſum à me in
bello illo, quem de vita illius ſcripſimus, ne
miretur : cum ibidem ſim profeſſus , me n
omnia illius facta complexum: quia ſi perfec
univerſa voluiſſem , immenſum volumen
gentibus edidiſſem. Neque ſunt tam parva qu
geſſit , ut omnia potuerint comprehendi. S
tamen hoc de quo quæſtio incidit , latere n
patiar , & rem omnem , ut geſta eſt , referan
ne forte inconſultum hoc , quod ad vituper
tionem beati viri poterat opponi, prætermiſi
videamur. Cum ad diœceſim quandam p
ſolenni conſuetudine (ſicut Epiſcopis viſita
Eccleſias ſuas moris eſt) media fere hyer
Martinus veniſſet , manſionem ei in ſecreta
Eccleſiæ clerici paraverunt, multumque igne
ſcabro jam & pertenui pavimento ſubdideru

lectum

tumque ei plurimo ſtramine exſtruxerunt.
in cum ſe Martinus cubitum collocaſſet,
uetam mollitiem ſtrati male blandientis
rreſcit: quippe qui nuda humo, uno tantum
cio ſuperjecto, cubare conſueverat. Itaque
aſi accepta permotus injuria ſtramentum
ne projecit. Caſu ſuper fornaculam partem
eæ illius, quam removerat, aggeſſit. Ipſe,
erat moris, nuda humo, laſſitudine itineris
gente requievit. Ad mediam fere noctem,
interruptum, ut ſupra diximus, pavimen-
n ignis æſtuans, areſcentes paleas apprehen-
Martinus ſomno excitus, re inopinata,
cipiti periculo, & maxime (ut referebat)
bolo inſidiante atque urgente præventus,
dius quam debuit ad orationis confugit au-
ium. Nam erumpere foras cupiens, cum
ſulo, quem oſtio obdiderat, diu multumque
tatus, graviſſimum circa ſe ſenſit incen-
m: adeo ut veſtem, qua indutus erat, ignis
ſumpſerit. Tandem in ſe reverſus, non in
a, ſed in Domino eſſe præſidium: ſcutum
ei & orationis arripiens, mediis flammis
us ad Dominum converſus, incubuit. Tum
o divinitus igne ſubmoto, innoxio ſibi or-
flammarum, orabat. Monachi autem, qui
foribus erant, crepitante & colluctante in-
dii ſono, obſeratas effringunt fores: dimo-
que igne, mediis flammis Martinum aufe-
t, cum jam penitus eſſe conſumptus tam
turno incendio putaretur. Cæterum (ut ver-
meis Dominus eſt teſtis) mihi ipſe refere-
, & non ſine gemitu fatebatur, in hoc ſe
boli arte deceptum, ut excuſſus è ſomno
ſilium non haberet, quo per fidem & ora-
nem periculo repugnaret: denique tam diu

E mediis flammis liberatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

circa ſe ſæviſſe ignem , quamdiu erump
oſtium turbatus mente tentaverit. Vbi ve
auxilium crucis & orationis arma repetiſſ
medias ceſſiſſe flammas : ſeque tunc ſenſi
rorantes, quas male eſſet expertus urentes. V
de intelligat , quiſquis hæc legerit , tentatu
quidem illo Martinum periculo , ſed prob
tum.

EPISTOLA II.

Ad Aurelium Diaconum,

De obitu, & apparitione B. Martini.

SVlpicius Severus Aurelio diaco
Salutem. Poſteaquam à me ma
digreſſus es,eram reſidens ſolus
cellula, ſubieratq; me illa quæ ſ
pius occupat,ſpes futurorum,pr
ſentiumque faſtidium, judicii metus,formi
pœnarum , & quod conſequens erat , atq
unde cogitatio tota deſcenderat , peccatoru
meorum recordatio triſtem me confectumq
reddiderat. Deinde cum fatigata angore ani
in lectulo membra poſuiſſem, ut plerumque e
mœſtitudine ſolet , ſomnus obrepſit: qui
ſemper matutinis horis levior incertuſque , i
ſuſpenſus & dubius per membra diffunditu
ut quod in alio ſopore non evenit , pæne vig

In ſomno apparet B. Martinus Sulpicio.

lans dormire te ſentias. Cum repente ſanctu
Martinum epiſcopum videre mihi videor,pr
textum toga candida, vultu igneo, ſtellantibu
oculis , crine purpureo : atque ita mihi in e
habitudine corporis , formaque , quam nove
ram , videbatur , ut quod eloqui nobis pæn

icile eſt, non poſſet aſpici, cum poſſet agno-
. Arridenſque mihi paullulum, libellum
em de vita illius ſcripſeram, dextra præfere-
. Ego ſancta genua ejus amplexus, benedi-
onem pro conſuetudine flagitabam: ſuper-
ſitamque capiti meo manum tactu blandiſ-
no ſentiebam, cum inter benedictionis ver-
ſollennia familiare illud ori ſuo crucis no-
en iteraret. mox in eum luminibus intentis,
n exſatiari vultu illius conſpectuque non
ſſem, ſubito mihi in ſublime ſublatus eripi-
: donec emenſa aëris iſtius vaſtitate, cum
nen rapida nube ſubvectum acie ſequere-
ır oculorum, patenti cælo receptus, videri
ra non potuit. Nec multo poſt, presbyte- Clarus
m ſanctum Clarum, diſcipulum illius, qui diſcipu-
per exceſſerat, video eandem, quam magi- lus ejuſ-
um, viam ſcandere. Ego impudens ſequi cu- dem.
ens, dum altos greſſus molior & conitor,
igilo: ſomnoque excitus, congratulari cœ-
ram viſioni, cum ad me puer familiaris in-
editur, ſolito triſtior vultu, loquentis pariter
dolentis. Quid tu tam triſtis loqui geſtis?
uo, inquit, monachi modo à Turonis adfue-
int: Dominum Martinum obiiſſe nuntiant.
oncidi fateor, obortiſque lacrymis flevi uber-
me. quinetiam dum hæc ad te frater ſcribi-
ius, fluunt lacrymæ, nec ullum impatientiſ-
mi doloris admitto ſolatium. Te vero, ubi
oc nuntiatum eſt, participem eſſe volui luctus
nei, qui eras ſocius amoris. Veni ergo ad me
atim, ut pariter lugeamus quem pariter ama-
ius: quamquam ſciam virum illum non eſſe
igendum, cui poſt evictum triumphatumque
æculum, nunc demum reddita eſt corona ju-
ſtitiæ. Sed tamen ego non poſſum mihi impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rare, quin doleam. Præmiſi quidem patro-
num, ſed ſolatium vitæ præſentis amiſi: &
ſi rationem ullam dolor admitteret, gaudere
deberem. Eſt enim ille, ut eſt conſertus apo-
ſtolis ac prophetis, & , quod pace ſanctorum
omnium dixerim, in illo juſtorum grege nul-
ſecundus, ut ſpero, credo, confido, illis potiſſi-
mum, qui ſtolas ſuas in ſanguine agni laverun-
adgregatus: agnũ ducem ab omni integer lab-
comitatur. Nam licet ei ratio temporis no
potuerit præſtare martyrium, gloria tame
martyris non carebit, quia voto atque virtut-
bus & potuit eſſe martyr, & voluit. Quod ſi
Neronianis Decianiſque temporibus, in ill
quæ tunc exſtitit, dimicare congreſſione licui-
ſet, teſtor Deum cæli atque terræ, ſpont
equuleum aſcendiſſet, ultro ſe ignibus intuli-
ſet: Hebræiſque pueris æquandus, inter flam-
marum globos media licet hymnum Domin
in fornace cantaſſet. Quod ſi Eſaianum illu
ſupplicium perſecutori forte placuiſſet, nun-
quam profecto impar Prophetæ, ſerris & la-
minis diſſecari membra timuiſſet. ac ſi præci-
ſis rupibus, abruptiſque montibus agere feli-
cem furor impius maluiſſet, perhibeo confi-
ſus teſtimonium veritatis, ſponte cecidiſſet.
Si vero gentium doctoris exemplo gladio de-
putatus inter alias, ut ſæpe provenit, victi-
mas duceretur, primus omnium carnifice
compulſo, palmam ſanguinis occupaſſet. Iam
vero adverſus omnes pœnas atque ſupplicia
quibus plerumque humana ceſſit infirmitas
ita à confeſſione Domini non recedens, im-
mobilis ſtetiſſet, ut lætus ulceribus congau-
denſque cruciatibus quælibet inter torment-
riſiſſet. Sed quamquam iſta non tulerit, imple

Cur gloria martyris tribuenda ſit B. Martino.

vi-

tamen etiam ſine cruore martyrium. nam
as ille pro ſpe æternitatis humanorum do-
um non pertulit paſſiones, fame, vigiliis,
ditate, jejuniis, opprobriis invidorum, in-
tationibus improborum, cura pro infir-
antibus, ſolicitudine pro periclitantibus?
o enim ille dolente non doluit? quo ſcan-
lizante non uſtus eſt? quo pereunte non ge-
it? præter illa quotidiana illius adverſum
manæ ſpiritaliſque nequitiæ diverſa certa-
na, dum in eo variis tentationibus appe-
o, ſemper exſuperat fortitudo vincendi, pa-
ntia exſpectandi, æquanimitas ſuſtinendi.
vere ineffabilem virum, pietate, miſeri-
rdia, caritate, quæ quotidie etiam in ſan-
s viris ſeculo frigente frigeſcit: in illo ta-
en uſque ad finem aucta, indies perſevera-
t! quo ego illius bono vel ſpecialiter frui-
s ſum, cum me indignum & non meren-
m unice diligebat. En rurſus lacrymæ fluunt,
oque de pectore gemitus erumpit: in quo
ihi poſt hæc homine ſimilis requies, in cu-
s erit caritate ſolatium? Me miſerum, me
felicem, poterone unquam, ſi diutius vi-
ro, non dolere, quod Martino ſuperſtes
m? Erit mihi poſthæc vita jucunda, erit
es aut hora ſine lacrymis: aut tecum, fra-
r dilectiſſime, potero illius mentionem ha-
re ſine fletu: aut unquam loquens apud te
iud quam de illo loqui potero? Sed quid te
lacrymas fletuſque commoveo? ecce nunc
nſolatum eſſe te cupio, qui me conſolari
ſe non poſſum: non deerit nobis ille, mihi
ede, non, non deerit, intererit de ſe ſer-
ocinantibus, adſtabit orantibus: quodque
m hodie præſtare dignatus eſt, videndum
ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſe in gloria ſua ſæpe præbebit, & aſſidua, ſicu ante paullulum fecit, benedictione nos pro teget. Inde ſecundum ordinem viſionis, qu cælum ſequentibus ſe patere monſtravit, qu ſequendus eſſet, edocuit: quo ſpes noſtr tendenda, quo animus dirigendus inſtruxit Quid tamen fiet frater? quod mihi ipſe ſum conſcius, conſcendere arduum illud, ac pe netrare non potero. ita ſarcina moleſta m prægravat, & peccati mole depreſſum ne gato in aſtra conſcenſu, ſæva miſerabilem ducit in tartara. Spes tamen ſupereſt, illa ſo la, illa poſtrema, ut quod per nos obtinere non poſſumus, ſaltem pro nobis orante Mar tino mereamur. Sed quid te frater diutius oc cupo epiſtola tam loquaci, demororque ven turum? ſimul jam pagina impleta non reci pit. Mihi tamen hæc fuit ratio, ſermonem iſtum longius proferendi, ut quia dolori nuntium epiſtola deferebat, eadem tibi ex quadam noſtri confabulatione præſtaret char ta ſolatium.

EPISTOLA III.

Ad Baſſulam Socrum ſuam,

Quomodo B. Martinus ex hac vita ad immortalem tranſierit.

Queritur ludens cum Baſſula de evulgatione epi-

SVLPICIVS Severus Baſſulæ parenti venerabili ſalutem. Si parentes vocari in jus liceret, te plane expilationis furtique ream, ad prætoris tribunal juſto loro traheremus. Quid enim non conquerar, quam à te patior injuriam? Nullam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

n mihi domi chartulam, nullum libellum, ſtolæ ſu-
llam epiſtolam reliquiſti: ita furaris omnia, perioris.
univerſa divulgas. Si quid ad amicum fa-
liariter ſcripſi, ſi quid forte dum ludimus,
od velim tamen occultum eſſe, dictavi, om-
ı ad te prius pæne, quam fuerint ſcripta, aut
tata, perveniunt. nimirum obæratos habes
tarios meos, per quos tibi noſtræ ineptiæ
blicantur. Nec tamen adverſum eos poſſum
overi, ſi tibi parent, qui in jus noſtrum ex
a potiſſimum liberalitate venerunt, ſeque ad-
ıc tuos quam meos eſſe meminerunt. Tu ſo-
es rea, tu ſola culpabilis, quæ & mihi inſi-
aris, & illos fraude circumvenis, ut ſine de-
cto ullo familiariter ſcripta, aut negligenter
niſſa, inlucubrata tibi penitus atque impolita
adantur. Nam ut de reliquis taceam, rogo
ıemadmodum tam cito ad te epiſtola illa po-
it pervenire, quam nuper ad Aurelium Dia-
onum ſcripſeramus. Ego enim Toloſæ po-
tus, tu Treveris conſtituta, & tam longe à
atria filio inquietante divulſa, qua tandem
miliarem illam epiſtolam occaſione furata
s? Namque accepi litteras tuas, quibus ſcri-
is, in eadem epiſtola, qua de obitu Domini
Martini fecerim mentionem, ipſum beati viri
ranſitum exponere debuiſſem. Quaſi vero ego
lam epiſtolam aut legendam alii, præterquam
pſi, ad quem miſſa videtur, ediderim: aut ego
anto ſim operi deſtinatus, ut omnia quæ de
Martino cognoſci oportet, me potiſſimum
cribente noteſcant. Itaque ſi qua de obitu ſan-
cti epiſcopi audire deſideras, ab illis potius qui
nterfuere, cognoſce. ego tibi ſtatui nihil ſcri-
bere, ne ubique me publices. tamen ſi das fi-
dem, nulli te eſſe lecturam, paucis tuæ ſatisfa-
ciam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ciam voluntati. itaque præſtabo te his, quæ mihi ſunt comperta, participem.

Martinus igitur obitum ſuum longe ante præſcivit, dixitque fratribus diſſolutionem ſui corporis imminere. Interea cauſſa exſtitit, qua Condatenſem diœceſim viſitaret. nam clericis inter ſe eccleſiæ illius diſcordantibus, pacem cupiens reformare, licet finem dierum ſuorum non ignoraret: proficiſci tamen iſtiuſmodi ob cauſſam non recuſavit: bonam hanc virtutum ſuarum conſummationem exiſtimans, ſi pacem eccleſiæ redditam reliquiſſet. Ita profectus cum ſuo illo, ut ſemper frequentiſſimo diſcipulorum ſanctiſſimoque comitatu, mergos in flumine conſpicatur piſcium prædam ſequi, & rapacem ingluviem aſſiduis urgere capturis. Forma, inquit, hæc dæmonum eſt, inſidiantur incautis, capiunt neſcientes: captos devorant, exſaturarique non queunt devoratis. Imperat deinde potenti virtute verborum, ut eum cui innatabant gurgitem relinquentes, aridas peterent, deſertaſque regiones: eo nimirum circa aves illas uſus imperio, quo dæmones fugare conſueverat. Ita grege facto, omnes in unum illæ volucres congregatæ, relicto flumine, montes ſilvaſque petierunt, non ſine admiratione multorum, qui tantam in Martino virtutem viderent, ut etiam avibus imperaret. Aliquamdiu ergo in vico illo, vel in eccleſia ad quam ierat, commoratus, pace inter clericos reſtituta, cum jam regredi ad monaſterium cogitaret, viribus corporis cœpit repente deſtitui: convocatiſque diſcipulis, indicat ſe jam reſolvi. Tum vero mœror & luctus omnium, vox una plangentium: Cur nos pater deſeris? aut cui nos deſolatos relinquis? invadent gregem

Dies obitus præviſus à B. Martino.

Imperat avibus.

Viſitat diœceſim Condatenſem.

Virg. 4. Æneid. verſ. 323

tuum lupi rapaces : & quis eos à morſi-
noſtris, percuſſo paſtore, prohibebit ? Sci-
quidem deſiderare te Chriſtum : ſed ſalva
ſunt tua præmia : nec dilata minuentur:
tri potius miſerere, quos deſeris. Tunc ille
tus his fletibus, ut totus ſemper in Domino
ericordiæ viſceribus affluebat, lacrymaſſe
nibetur : converſuſque ad Dominum, hac
tum flentibus voce reſpondit : Domine ſi
uc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo
orem : fiat voluntas tua. Nimirum inter
m amoremque poſitus, dubitavit pæne quid
llet : quia nec hos deſerere, nec à Chriſto
lebat diutius ſeparari : nihil tamen in voto
ponens, aut voluntati relinquens, totum
Domini arbitrio poteſtatique committens.
nne tibi his pauciſſimis verbis dicere vide- Nec mori, nec vivendo laborare recuſat.
: Gravis quidem eſt Domine corporeæ pu-
a militiæ, & jam ſatis eſt, quod hucuſque
tavi ; ſed ſi adhuc in eodem labore pro ca-
is tuorum ſtare me præcipis, non recuſo,
c fatiſcentem cauſſabor ætatem. Munia tua
votus implebo, ſub ſignis tuis quod ipſe tu
ſeris militabo. & quamvis optata ſit ſeni
iſſio poſt laborem, eſt tamen animus victor
norum, & cedere neſcius ſenectuti. ac ſi jam
rcis ætati, bonum eſt mihi Domine volun-
s tua : hos vero, quibus timeo, ipſe cuſto-
es. O virum ineffabilem, nec labore victum,
ec morte vincendum qui in nullam ſe partem
onior inclinaverat, nec mori timuit, nec vi-
ere recuſavit. Itaque cum jam per aliquot dies
i febrium teneretur, non tamen à Dei opere
eſſabat : pernox in orationibus & vigiliis, fa-
iſcentes artus ſervire ſpiritui cogebat, nobili
llo ſtratu ſuo, in cinere & cilicio recubans. Et
cum

Quo in ſtratu mori cõveniat Chriſtianis.

cum à diſcipulis rogaretur, ut ſaltem vilia ſi
ſineret ſtramenta ſupponi: Non decet, inqui
filii, Chriſtianum, niſi in cinere mori. Ego
aliud vobis exemplum relinquo, ipſe peccav
Oculis igitur ac manibus in cælum ſemper in
tentus, invictum ab oratione ſpiritum non re
laxabat. & cum à presbyteris, qui tum ad eu
confluxerant, rogaretur, ut corpuſculum late
ris mutatione relevaret: Sinite, inquit, ſinit
me fratres, cælum potius reſpicere, quam ter

Alloquitur diabolum moriturus.

ram, ut ſuo jam itinere iturus ad Dominu
ſpiritus dirigatur. Hæc locutus, diabolum vi
dit prope aſſiſtere: Quid hic, inquit, aſta
cruenta beſtia? nihil in me, funeſte, reperie
Abrahæ me ſinus recipit. Cum hac ergo voc

Obitus B. Martini.

flagitantem divinis operibus ſpiritũ cælo red
didit: teſtatique nobis ſunt, qui affuerant, jar
exanimo corpore glorificati hominis vidiſſ
ſe gloriam. Vultus luce clarior renitebat, cur
membra cætera ne tenuis quidem macula fu
ſcaret. in aliis etiam, & in illo tantum artubu
non pudendis, ſeptennis quodammodo puer
gratia videbatur. Quis iſtum unquam cilici
tectum, quis cineribus crederet involutum? it
vitro purior, lacte candidior, jam in quadan
futuræ reſurrectionis gloria, & natura demu
tatæ carnis, oſtenſus eſt. Iam vero in obſe
quium funeris, credi non poteſt, quanta ho-
minum multitudo convenerit. tota civitas ob-
viam corpori ruit, cuncti ex agris atque vicis,
multique ex vicinis etiam urbibus affuerunt.
O quantus luctus omnium! quanta præcipue
mœrentium lamenta monachorum: qui eo die
fere ad duo millia conveniſſe dicuntur, ſpecia-
lis Martini gloria. ejus exemplo in Domini ſer-
vitutem ſtirps tanta fructificaverat. Agebat ni-
mirum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

rum ante ſe paſtor exſtinctus greges ſuos, ſctæ illius multitudinis pallidas turbas, agna palliata, & aut emeritorum laborum ſe, aut juratos Chriſti in ſacramenta tirones. m virginum chorus, fletu abſtinens præ pue, cum lætandum potius illi eſſe ſentiret, em jam ſuo Dominus gremio confoveret, am ſancto diſſimulabat gaudio quod dole: ! ſiquidem fides flere prohiberet, gemitum orqueret affectus. Etenim tam erat ſancta illius gloria exſultatio, quam pia de morte nfuſio. Ignoſceres flentibus, gratularere gauntibus: quia & pium eſt gaudere Martino, pium eſt flere Martinum, dum unuſquiſque ſibi præſtat ut doleat: & illi debet ut gauat. Hoc igitur beati viri corpus uſque ad lom ſepulcri, hymnis canora cæleſtibus turba oſequitur. Comparetur, ſi placet, ſæcularis a pompa, non dicam funeris, ſed triumphi: uid ſimile Martini exſequiis conferetur? Dunt illi præ curribus ſuis vinctos, poſt terga ptivos: Martini corpus, hi qui mundum ctu illius vicerant, proſequuntur. Illos conſis plauſibus populorum honoret inſania, artino divinis plauditur pſalmis, Martinus ymnis cæleſtibus honoratur. illi poſt triumhos ſuos in tartara ſæva truduntur, Martinus brahæ ſinu lætus excipitur; Martinus hîc auper & modicus, cælum dives ingreditur: linc nos, ut ſpero, cuſtodiens me hæc ſcriventem reſpicit, te legentem.

Exſequiarum honor.

SVLPICII SEVERI

DIALOGI TRES.

Dialogus I. De virtutibus Monachorum Orientalium.

1. CVM in unum locum ego & Gallus noſter conveniſſemus, vir mihi & propter Martini memoriam (ex illius enim diſcipulis erat) & propter ſua merita cariſſimus, intervenit nobis Poſtumianus meus, noſtri cauſa ab Oriente, quo ſe ante triennium patriam relinquens contulerat, regreſſus. Complexi hominem amantiſſimum, exoſculatique genua & pedes ejus, cum uno atque altero ſpatio quaſi obſtupefacti, invicem flentes gaudio, deambulaſſemus: jactis in terram ciliciis conſedimus. Tum prior Poſtumianus me intuens: Cum eſſem, inquit, in remotis Ægypti, libuit ut ad mare uſque procederem. navim illinc onerariam offendi, quæ cum mercibus Narbonam petens, ſolvere parabat. Eadem nocte aſtare in ſomnis mihi viſus es, & injecta me manu trahere, ut navim illam conſcenderem, mox tenebras rumpente diluculo, cum eo loco, in quo quieveram, ſurrexiſſem, ſomnium meum ipſe mecum reputans, tanto tui deſiderio ſubito correptus ſum, ut nihil cunctatus, navim conſcenderem: triceſimo die Maſſiliam adpulſus, inde huc decimo pervenerim. Adeo proſpera navigatio piæ adfuit voluntati. Tu modo, propter quem tot maria tranſnavigavimus, tantum terræ tranſcucurrimus, complectendum, perfruendumque te, remotis omnibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

, trade. Ego vero, inquam, etiam cum tu Egypto morareris, totus tecum ſemper ani- & cogitatione verſabar: meque de te dies noctes cogitantem, totum tua caritas poſſi- at: nedum modo me tibi æſtimes puncto mporis defuturum, quo minus amore tuo idens, te intuear, te audiam, tecum loquar: lo penitus in ſecretum noſtrum, quod no- hæc remotior cellula præſtat, admiſſo- m hujus noſtri, ut arbitror, Galli præſen- m non moleſte feres: quia hoc adventu tuo, vides, perinde atque ego ipſe, triumphat gau- . Recte plane, inquit Poſtumianus, in ſo- tate noſtra Gallus iſte retinebitur: quia etſi hi parum cognitus eſt, pro eo tamen quod i eſt cariſſimus, non poteſt mihi non eſſe rus, maxime cum ex Martini ſit diſciplina. eque gravabor quamlibet conſerte vobiſ- m, ut poſcitis, fabulari: quippe cum huc opter hoc venerim, ut me hujus Sulpicii mei ne autem utraque manu complectebatur) eſiderio etiam verboſus impenderem. Enim- ero, inquam, ſatis probaſti, quantum pius mor poſſit, qui noſtri cauſſa tot maria, tan- mque terrarum emenſus, à ſummo (ut ita icam) ſolis egreſſu, uſque in ejus occidua ve- iſti. Age ergo, quia & ſecreti inter nos, nec occupati ſumus, & ſermoni tuo vacare debe- mus, ediſſeras nobis velim omnem peregrina- ionis tuæ hiſtoriam, qualiter in Oriente fides Chriſti floreat, quæ ſit ſanctorum quies, quæ nſtituta monachorum, quantiſque ſignis ac virtutibus in ſervis ſuis Chriſtus operetur. Nam certe, quia in his regionibus, inter iſta quæ vi- vimus, ipſa nobis vita faſtidio eſt: libenter ex te audiemus, ſi vel in eremo vivere Chriſtianis

licet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

licet. Ad hæc Poſtumianus: Faciam, inqu ut deſiderare te video. Sed quæſo prius ex audiam, an iſti omnes quos hic reliqueram cerdotes, tales ſint, quales eos antequam pr ficiſcerer, noveramus. Tum ego: Abſit, inquam, iſta quærere, quæ aut una mecum, puto, noſti, aut ſi ignoras, non audire ſit m lius. Illud reticere non poſſum, non ſolum los de quibus interrogas, nihil meliores qua noveras factos: ſed unum illum noſtri quo dam amantem, in quo reſpirare ab iſtorum i ſectationibus ſolebamus, aſperiorem nob fuiſſe, quam debuit. Nec vero quidquam illum inclementius dicam, quia & amicu colui, & tunc etiam amavi, cum putabatu inimicus. Me autem hæc tacitis cogitationib revolventem, admodum dolor iſte compu git, pæne nos ſapientis & religioſi viri amicit deſtitutos, illum quondam tam amicum no bis, tam amarum in nos eſſe potuiſſe. Verum hæc quæ mœroris plena ſunt, relinquamus: potius, ut dudum ſpoponderas, audiamus. Ita inquit, fiat, Poſtumianus. Quod cum dixiſ ſet, paullulum omnes conticuimus. dein cili cium cui inſederat, ad me propius admovit atque ita exorſus eſt.

D I. Ante hoc triennium, quo tempore tibi Sul pici hinc abiens valedixi, ubi Narbona navim ſolvimus, quinto die portum Africæ intravi mus, adeo proſpera Dei nutu navigatio fuit libuit animo adire Carthaginem, loca viſitare ſanctorum, & præcipue ad ſepulcrum Cypria ni Martyris adorare. Quintodecimo die ad portum regreſſi, provectique in altum, Alexan driam petentes, reluctante Auſtro, pæne in Syrtes illati ſumus: quod providi nautæ caven-

tes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

, iactis navim anchoris ſiſtunt. Sub oculis em terra continens erat, in quam ſcaphis eſſi: cum vacua ab humano cultu omnia neremus, ego ſtudioſius explorandorum orum gratia longius proceſſi, tribus fere libus à litore parvum tugurium inter arenas nſpicio: cujus tectum, ſicut Salluſtius ait, aſi carina navis erat, contiguum terræ, ſa- firmis tabulis conſtratum, non quod ibi vis brium ulla timeatur: fuiſſe autem illic plu- am, nequando quidem auditum eſt: ſed od ventorum ea vis eſt, ut ſi quando vel cle- entiori cælo aliquãtulus ſpirare flatus cœpe- , majus in illis terris, quam in ullo mari nau- gium ſit. Nulla ibi ſemina, germina nulla oveniunt; quippe inſtabili loco arantibus enis, ad omnem motum ventorum cedenti- s. Verum ubi averſa quædam à mari pro- ontoria ventis reſiſtunt, terra aliquantulum lidior, herbam raram atque hiſpidam gignit. ovibus eſt pabulum ſatis utile. incolæ lacte ivunt. qui ſollertiores ſunt, vel, ut ita dixe- m, ditiores, hordeaceo pane utuntur. ea ibi la meſſis eſt, quæ celeritate proventus, per aturam ſolis ſive aëris ventorum caſus eva- ere ſolet. Quippe fertur à die jacti ſeminis, tri- eſimo die matureſcere. Conſiſtere autem ibi omines non alia ratio facit, quam quod om- es tributo liberi ſunt. extrema ſiquidem Cy- enorum ora eſt, deſerto illi contigua, quod nter Ægyptum & Africam interjacet, per quod lim Cato Cæſarem fugiens, duxit exercitum. rgo ut ad turgurium illud, quod eminus con- pexeram, pertendi, invenio ſenem in veſte ellicea, molam manu vertentem. Conſolatus ccepit nos benigne, ejectos nos in illud litus expo-

Inſula in- cognita.

Maturi- tas fru- gum mi- rabilis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

exponimus, & ne ſtatim repetere curſum p
ſimus, maris mollitie adtineri: egreſſos in t
ram (ut eſt mos humani ingenii) naturam l
corum, cultumque habitantium voluiſſe c
gnoſcere: Chriſtianos nos eſſe: id præcip
quærere, an eſſent aliqui inter illas ſolitudin
Chriſtiani. Tum vero ille flens gaudio, ad g
nua noſtra provolvitur: iterum nos ac ſæpiu
exoſculatos invitat ad orationem: deinde in
poſitis in terram vervecum pellibus facit no
diſcumbere. Apponit prandium ſane locupl
tiſſimum, dimidium panem hordeaceum. Er
mus autem nos quatuor, ipſe erat quintus. F
ſciculum etiam herbæ intulit, cujus nomen ex
cidit, quæ mentæ ſimilis, exuberans foliis, ſa
porem mellis præſtabat: hujus prædulci admo
dum ſuavitate delectati atque exſatiati ſumu
Ad hæc ſubridens ego, ad Gallum meum
Quid, inquam, Galle, placetne tibi prandium
faſciculus herbarum, & panis dimidius viri
quinque? Tum ille, ſicut eſt verecundiſſimus
aliquantulum erubeſcens, dum fatigationem
meam accepit: Facis, inquit, Sulpici tuo mo
re, qui nullam occaſionem, ſi qua tibi porre
cta fuerit, omittis, quin nos edacitatis fatiges
ſed facis inhumane, qui nos Gallos homines
cogis exemplo Angelorum vivere. quamquam
ego ſtudio manducandi etiam Angelos man-
ducare credam. Nam iſtum dimidium hordea-
ceum timeo vel ſolus attingere. ſed contentus
ſit hoc Cyrenenſis ille, cui vel neceſſitas, vel
natura eſt eſurire: vel poſtremo iſti, quibus
credo marina jactatio inediam cibi fecerat. nos
procul à mari abſumus, & quod tibi ſæpe te-
ſtatus ſum, Galli ſumus. Sed pergat hic potius
explicare ſui Cyrenenſis hiſtoriam. Enimvero,

Prandiũ opimum quinque convivarum.

Gallorũ & Orientalium vita diſſimilis.

Poſtu-

umianus ait, cavebo poſthac cujuſquam
nentiam prædicare, ne Gallos noſtros ar-
n penitus offendat exemplum. Statueram
m etiam cenam Cyrenenſis illius, vel con-
entia (ſeptem enim diebus apud ipſum
us) referre convivia. ſed ſuperſedendum
e Gallus ſe æſtimet fatigari. Cæterum po-
die cum aliqui ex incolis ad nos viſendos
luere cœpiſſent, cognoſcimus illum ho-
m noſtrum eſſe presbyterum, quod ſum-
nos diſſimulatione celaverat. Deinde cum
ad eccleſiam proceſſimus, quæ fere duo-
milibus aberat, à conſpectu noſtro inter-
i montis excluſa. Erat autem vilibus texta
ultis, non multo ambitioſior, quam no-
noſpitis tabernaculum, in quo niſi incur-
quis non poterat conſiſtere. Cum homi-
n mores quæreremus, illud præclarum ani-
lvertimus, nihil eos neque emere, neque
dere. quid ſit fraus aut furtum, neſciunt.
um atque argentum, quæ prima mortales Gens ſi-
ant, neque habent, neque habere cupiunt. ne dolo.
n cum ego presbytero illi decem nummos
eos obtuliſſem, refugit, altiore conſilio
teſtatus, Eccleſiam auro non ſtrui, ſed po-
deſtrui. aliquantulum ei veſtimentorum
ulſimus. Quod cum ille benigne accepiſ-
revocantibus nos ad mare nautis, diſ-
imus.

Proſperoque curſu ſeptimo die Alexandriam III.
venimus, ubi fœda inter epiſcopos atq; mo-
hos certamina gerebantur, ex ea occaſio-
quia congregati in unum ſæpius Sacerdotes
quentibus decreviſſe Synodis videbantur,
quis Origenis libros legeret, aut haberet:
tractator ſacrarum ſcripturarum peritiſſi-

mus

Concertatio ſacerdotũ de Origenis ſcriptis.

mus habebatur. Sed epiſcopi quædam in lib
ipſius inſanius ſcripta memorabant, quæ
ſertores ejus defendere non auſi, ab hæreti
potius fraudulenter inſerta dicebant: & id
non propter illa, quæ in reprehenſionem me
to vocarentur, etiam reliqua eſſe damnand
cum legentium fides facile poſſit habere diſc
men, ne falſata ſequeretur, & tamen catho
ce diſputata retineret. Non eſſe autem mirur
ſi in libris neotericis & recens ſcriptis fra
hæretica fuiſſet operata, quæ in quibuſdam l
cis non timuiſſet incidere Euangelicam verit
tem. Adverſum hæc epiſcopi obſtinatius re
tentes pro poteſtate cogebant recta etiam un
verſa cum pravis & cum ipſo auctore damn
re: quia ſatis ſuperque ſufficerent libri, qu
eccleſia recepiſſet: reſpuendam eſſe penitus l
ctionem, quæ plus eſſet nocitura inſipientibu
quam profutura ſapientibus. Mihi autem e
illius libris quædam curioſius indaganti, ad
modum multa placuerunt: ſed nonnulla de
prehendi, in quibus illum prava ſenſiſſe no
dubium eſt, quæ defenſores ejus falſata con
tendunt. Ego miror unum eundemque homi
nem tam diverſum à ſe eſſe potuiſſe, ut in e
parte qua probatur, neminem poſt Apoſtolo
habeat æqualem: in ea vero quæ jure repre
henditur, nemo deformius doceatur erraſſe
Nam cum ab epiſcopis excerpta in libris illiu
multa legerentur, quæ contra catholicam fi
dem ſcripta conſtaret, locus ille vel maximam
parabat invidiam, in quo editum legebatur,
quia Dominus Ieſus, ſicut pro redemptione
hominis in carne veniſſet, crucem pro hominis
ſalute perpeſſus, mortem pro hominis æterni-
tate guſtaſſet, ita eſſet eodem ordine paſſionis

Errores Origenis deformes.

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

em diabolum redempturus: quia hoc bo-
nati illius pietatique congrueret, ut qui per-
eum hominem reformaſſet, prolapſum quo-
que angelum liberaret. Cum hæc atque alia
iuſmodi ab epiſcopis proderentur, ex ſtudiis
rtium orta eſt ſeditio. Quæ cum reprimi ſa-
rdotum auctoritate non poſſet, ſcævo exem-
ad regendam eccleſiæ diſciplinam præfe-
ës aſſumitur, cujus terrore diſperſi fratres, ac
diverſas oras monachi ſunt fugati, ita ut
poſitis edictis in nulla conſiſtere ſede ſine-
ntur. Illud me admodum permovebat, quod
eronymus vir maxime catholicus, & ſacræ
is peritiſſimus, Origenem ſecutus primo
mpore putabatur, quem nunc idem præci-
, vel omnia illius ſcripta damnaret. nec ve-
auſus ſum de quoquam temere judicare:
ſtantiſſimi tamen viri & doctiſſimi fere-
ntur in hoc certamine diſſidere. Sed tamen
illud error eſt, ut ego ſentio, ſive hæreſis,
putatur, non ſolum reprimi non potuit
ltis animadverſionibus ſacerdotum, ſed ne-
quam tam late ſe potuiſſet effundere, niſi
tentione creviſſet. Iſtiuſmodi ergo turba-
ne cum veni Alexandriam, fluctuabat. me
dem epiſcopus illius civitatis benigne ad-
dum, & melius quam opinabar excepit, &
m tenere tentavit. Sed non fuit animus ibi
ſiſtere, ubi recens fraternæ cladis fervebat
idia. nam etſi fortaſſe videantur parere Epi-
pis debuiſſe, non ob hanc tamen cauſſam
ltitudinem tantam ſub Chriſti confeſſione
entem, præſertim ab epiſcopis oportuiſſet
gi.

Hæreſes ſeditionibus creſcunt.

gitur inde digreſſus, Bethleem opidum pe- IIII.
quod ab Hieroſolymis ſex milibus diſpara-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

B. Hieronymus in Bethleem rexit eccleſiam.

tur, ab Alexandria autem ſedecim manſion
bus abeſt. Eccleſiam loci illius Hieronymu
presbyter regit: nam parochia, eſt Epiſcopi
qui Hieroſolymam tenet. mihi jam priden
Hieronymus ſuperiore illa mea peregrination
compertus, facile obtinuerat, ut nullum mih

Laus B. Hieronymi.

expetendum rectius arbitrarer. Vir enim præ
ter fidei meritum, dotemque virtutum, no
ſolum Latinis atque Græcis, ſed & Hebræ
etiam ita litteris inſtitutus eſt, ut ſe illi in omn
ſcientia nemo audeat comparare. Miror au
tem, ſi non & vobis per multa quæ ſcripſ
opera compertus eſt, cum per totum orbe
legatur. Nobis vero, Gallus inquit, nimium
nimiumque compertus eſt. nam ante hoc quin
quennium quendam illius libellum legi, in qu
tota noſtrorum natio monachorum ab eo v
hementiſſime vexatur, & carpitur. Vnde in
terdum Belgicus noſter valde iraſci ſolet, quo
dixerit, nos uſque ad vomitum ſolere ſatiar
Ego autem illi viro ignoſco; atque ita ſenti

Græcorũ & Gallorum vita diſpar.

de Orientalibus illum potius monachis, quam
de Occidentalibus diſputaſſe. Nam edacitas i
Græcis gula eſt, in Gallis natura. Tum eg
Scholaſtice, inquam, Galle defendis gentem

Epiſtola eſt ad Euſtochium de cuſtodia virginitatis.

tuam: ſed quæſo te, liber iſte, nunquid ho
ſolum vitium damnat in monachis? Imm
vero, inquit, nihil penitus omiſit, quod no
carperet, laceraret, exponeret: præcipue av
ritiam, nec minus vanitatem inſectatus e
Multa de ſuperbia, non pauca de ſuperſtition
diſſeruit: vere fatebor, pinxiſſe mihi videt
vitia multorum. Cæterum de familiaritatibu
virginum & monachorum, atque etiam cler
corum, quam vera, quam fortia diſputavi
unde à quibuſdam, quos nominare nolo, dic

tu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

non amari. Nam ſicut Belgicus noſter iratur, edacitatis nimiæ nos notatos: ita illi mere dicuntur, cum in illo opuſculo ſcriam legunt, Cælibem ſpernit virgo germam fratrem, quærit extraneum. Ad hæc ego: imium, inquam, Galle progrederis: cave ne te aliquis, qui hæc fortaſſis agnoſcit, exauat, teque una cum Hieronymo incipiat, non nare. nam quia ſcholaſticus es, non immerite verſu Comici illius admonebo: Obſe- *Terent. Andr. ſcen. 1.* ium amicos, veritas odium parit. Tua no- potius, ut cœperas, Poſtumiane, repetatur rientalis oratio. Ego, inquit, ut dicere inſtieram, apud Hieronymum ſex menſibus fui: i jugis adverſus malos pugna, perpetuumque rtamen. Concivit odia perditorum. oderunt m hæretici, quia eos impugnare non deſinit: *Odium in illum.* erunt clerici, quia vitam eorum inſectatur, crimina. Sed plane eum boni omnes admintur, & diligunt: nam qui eum hæreticum e arbitrantur, inſaniunt. Vere dixerim, caolica hominis ſcientia, ſana doctrina eſt. To- ſemper in lectione, totus in libris eſt: non, non nocte requieſcit: aut legit aliquid ſemr, aut ſcribit. quod niſi mihi fuiſſet fixum imo, & promiſſum, Deo teſte, propoſitam mum adire, vel exigui temporis punctum à nto viro diſcedere noluiſſem. huic ergo tracis atque commiſſis omnibus meis, omnie familia, quæ me contra voluntatem animi ei ſecuta tenebat implicitum, exoneratus odammodo gravi faſce penitus, ac liber reeſſus Alexandriam, viſitatis ibi fratribus, ad periorē inde Thebaida, id eſt, ad Ægypti exema contendi. Ibi enim vaſtæ patentis eremi litudines plurimum ferebantur habere monaorum.

V.

Longum eſt, ſi omnia cupiam referre, quæ vidi : tamen pauca perſtringam è pluribus

Varia monaſteria in Ægypto.

Haud longe ab eremo contigua Nilo, mult ſunt monaſteria. habitant uno loco plerunqu centeni : quibus ſummum jus eſt, ſub abbati imperio vivere, nihil arbitrio ſuo agere, pe omnia ad nutum illius poteſtatemque pende re. ex his, ſi qui majorem virtutem ment conceperint, ut acturi ſolitariam vitam ſe a eremum conferant, non niſi permittente abba te diſcedunt. hæc illorum prima virtus eſt, pa rere alieno imperio. Tranſgreſſis ad eremum abbatis illius ordinatione panis, vel quilibe cibus alius miniſtratur. Caſu per illos dies, qui bus illo adveneram, cuidam, qui nuper ad ere mum ſeceſſerat, neque amplius ab hoc mona ſterio, quam ſex milibus tabernaculum ſib conſtituerat, panem abbas per duos pueros mi ſerat, quorum major habebat ætatis anno quindecim, minor duodennis erat. His erg inde redeuntibus, aſpis miræ magnitudinis f obviam. cujus occurſu nihil perterriti, ubi an te pedes eorum venit, quaſi incantata carmi nibus, cærula colla depoſuit. minor è puer manu adprehenſam, ac pallio involutam ferr cœpit. deinde monaſterium quaſi victor in greſſus, in occurſum fratrum, inſpectantibu cunctis, captivam beſtiam, reſoluto palli non ſine jactantiæ tumore depoſuit. Sed cur infantium fidem atque virtutem cæteri præd carent, abbas ille altiori conſilio, ne infirm ætas inſoleſceret, virgis utrumque compeſcui multum objurgatos, cur ipſi, quod per e Dominus operatus fuerat, prodidiſſent. opu illud non ſuæ fidei, ſed divinæ fuiſſe virtuti diſcerent potius, Deo in humilitate ſervir

Aſpidem puer illæſus defert.

Cæditur ab abbate.

no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

non in ſignis & virtutibus gloriari: quia me-
lior eſſet infirmitatis conſcientia, virtutum va-
nitate. Hoc ubi ille monachus audivit, & pe-
riclitatos infantulos ſerpentis occurſu, & ipſos
inſuper multa verbera victo ſerpente meruiſſe,
abbatem obſecrat, ne ſibi poſt hæc panis ullus,
aut cibus aliquis mitteretur. Iamque octavus
dies fuerat emenſus, quo ſe homo Chriſti in-
tra periculum famis ipſe concluſerat: arebant
membra jejunio, ſed deficere mens cælo inten-
ta non poterat: corpus inedia fatiſcebat, fides
firma durabat. Cum interim admonitus abbas
ille per ſpiritum, ut diſcipulum viſitaret, pia
ſolicitudine cognoſcere cupiens, qua vitæ ſub-
ſtantia vir fidelis aleretur, qui miniſtrari ſibi
panem ab homine noluiſſet, ad requirendum
eum ipſe proficiſcitur. Ille ubi eminus ſenem
venire conſpexit, occurrit: agit gratias, ducit
ad cellulam, cum ingreſſi pariter ambo, con-
ſpiciunt palmiciam ſportam calido pane con-
geſtam, foribus affixam de poſte pendere. Ac
primum calidi panis odor ſentitur: tactu vero
ac ſi ante paullulum focis eſſet ereptus, oſten-
ditur. Ægyptii tamen panis forma non cerni-
tur. Obſtupefacti ambo, munus cæleſte co-
gnoſcunt. Cum ille hoc abbatis adventui præ-
ſtitum fateretur, abbas vero illius fidei ac vir-
tuti id potius adſcriberet, ita ambo cæleſtem
panẽ cum multa exſultatione fregerunt. Quod
cum ſenex ad monaſterium poſt regreſſus fra-
tribus retuliſſet, tantus omnium incenderat
ardor animos, ut certatim ad eremum & ſa-
cras ſolitudines ire properarent: miſeros ſe fa-
centes, qui diutius in congregatione multo-
rum, ubi humana eſſet patienda converſatio,
reſediſſent.

Deus paſcit ſuos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

VI. In hoc monaſterio duos ego ſenes vidi, qui jam per quadraginta annos ibi degere, ita ut nunquam inde diſceſſerint, ferebantur. quorum prætereunda mihi commemoratio non videtur: ſiquidem id de eorum virtutibus, & abbatis ipſius teſtimonio, & omnium fratrum audierim ſermone celebrari, quod unum eorum ſol nunquam vidiſſet epulantem, alterum vidiſſet iratum nunquam. Ad hæc Gallus, me intuens, O ſi veſter ille (nolo nomen edicere) nunc adeſſet, vellem admodum iſtud audiret exemplum: quem in multorum ſæpe perſonis nimium experti ſumus, vehementer iraſci: ſed tamen, quia inimicis ſuis, quantum audio, nuper ignovit, ſi iſtud audiret, magis magiſque propoſito confirmaretur exemplo, præclaram eſſe virtutem, iracundia non moveri. Nec vero infitiabor juſtas illi cauſſas irarum fuiſſe: ſed ubi durior pugna, ibi glorioſior eſt corona. unde quendam, ſi agnoſcis, cenſeo jure laudandum, quod cum eum libertus deſeruerit ingratus, miſeratus eſt potius, quam inſectatus abeuntem. Sed neque illi iraſcitur, à quo videtur abductus. Ego autem, niſi iſtud vincendæ iracundiæ Poſtumianus prodidiſſet exemplum, graviter iraſcerer diſceſſione fugitivi: ſed quia iraſci non licet, tota iſtorum commemoratio, quæ nos compungit, abolenda eſt. Te inquam, Poſtumiane, te potius audiamus. Faciam, inquit, Galle quod præcipis, quatenus tam ſtudioſos audiendi eſſe vos video. Sed mementote, quia non ſine fenore iſtum apud vos depono ſermonem, libens præſto quod poſcitis: dummodo paullo poſt quod popoſcero, non negetis. Nos vero, inquam, nihil habemus, in quo tibi mutuum vel ſine

Perſeverantia in propoſito.

ore reſtituere poſſimus. ſed tamẽ quidquid
taveris, imperato, dummodo ut cœperas,
ideriis noſtris ſatisfacias. valde enim nos
lectat tua oratio. Nihil, inquit Poſtumianus,
ſtra ſtudia fraudabo: & quia eremitæ unius
cipientis agnoviſtis virtutem, referam adhuc
bis pauca de plurimis.

Ergo ubi prima eremi ingreſſus ſum, duo- VII.
cim fere à Nilo milibus, (habebam autem
ium è fratribus ducem, locorum peritum)
rvenimus ad quendam ſenem monachum,
b radice montis habitantem. ibi, quod in
is locis rariſſimum eſt, puteus erat. bovem
ium habebat, cujus hic erat totus labor, im-
ılſa rotali machina aquam producere. nam
re mille aut amplius pedum, profundum pu- Hortus fertilis in loco ſterilissimo.
i ferebatur. hortus illic erat multis oleribus
piosus: id quidem contra naturam eremi,
oi omnia arentia, exuſta ſolis ardoribus, nul-
ıs unquam ſeminis vel exiguam radicem fe-
ınt. Verum hoc ſancto illi labor cum pecore
ommunis, & propria præſtabat induſtria.
requens enim irrigatio aquarum tantam pin-
ıedinem arenis dabat, ut mirum in modum
rere atque fructificare horti illius olera vide-
mus: Ex iis igitur una cum domino bos ille
vebat. nobis quoque ex ea copia, cenam ſan-
us dedit. Ibi vidi, quod vos Galli forte non
editis, ollam cum oleribus, quæ nobis in
enam præparabatur, ſine igne fervere. Tanta Olla in Ægypto fervet ardore ſolis.
is ſolis eſt, ut quibuſlibet coquis etiam ad
iallorum pulmenta ſufficiat. Poſt cenam au-
em jam inclinante veſpera, invitat nos ad ar-
orem palmam, cujus interdum pomis uti
olebat: quæ fere duobus milibus aberat. Nam
æ tantum in eremo arbores, licet raro, haben-

tur tamen. quod utrum ſollers antiquitas pr[o]curaverit, an ſolis natura gignat, ignoro: niſi Deus præſcius habitandam quandoque ſanctis eremum, hæc ſervis ſuis paraverit. E[x] majore enim parte, qui intra illa ſecreta conſiſtunt, cum alia ibi germina nulla ſuccedun[t], iſtarum arborum pomis aluntur. Ergo ubi a[d] illam, ad quam nos humanitas noſtri hoſpit[is]

Leo Anachoretæ conviva.

ducebat, arborem pervenimus, leonem ibi o[f]fendimus: quo viſo, ego & ille dux meus in[tre]tremuimus. ſanctus vero ille incunctanter ac[ceſ]ceſſit: nos, licet trepidi, ſecuti ſumus. Fera paululum (cerneres imperatam à Deo, modeſt[e)] diſceſſit, & conſtitit: dum ille adtigua rami[s] humilioribus poma decerperet. cumque plenam palmulis manum obtuliſſet, accurrit beſtia, accepitque tam libere quam nullum animal domeſticum: & cum comediſſet, abſceſſit. nos hæc intuentes, & adhuc trementes, facile potuimus expendere, quanta in illo fidei virtus, & quanta in nobis eſſet infirmitas.

VIII. Alium æque ſingularem virum vidimus [in] parvo tugurio, in quo non niſi unus recipi poſſet, habitantem. de hoc illud ferebatur, quod

Lupa aſtat cenanti eremitæ.

lupa ei ſolita erat adſtare cenanti: nec facil[e] unquam beſtia falleretur, quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret, & tamdiu pro foribus exſpectaret, donec ille panem, qui cenulæ ſuperfuiſſet, offerret: illam manum ejus lambere ſolitam: atque ita quaſi impleto officio, & præſtita conſolatione diſcedere. Sed forte accidit, ut ſanctus ille, dum fratrem qui ad eum venerat, deducit abeuntem, diutius abeſſet, & non niſi ſub nocte remearet. Interim beſtia ad conſuetudinarium illud cenæ tem-

mpus occurrit. vacuam cellulam, cum fami-
arem patronum abeſſe ſentiret, ingreſſa, cu-
oſius explorans ubi nam eſſet habitator: ca-
contigua cum panibus quinque palmicia
ortella pendebat. Ex his unum præſumit, &
vorat: deinde perpetrato ſcelere diſcedit. Re-
eſſus eremita, vidit ſportulam diſſolutam,
on conſtante panum numero. damnum rei
miliaris intelligit, ac prope limen panis ab-
mpti fragmenta cognoſcit. Sed non erat in-
erta ſuſpicio, quæ furtum perſona feciſſet.
rgo cum ſequentibus diebus ſecundum con-
ietudinem beſtia non veniſſet, nimirum au-
acis facti conſcia, ad eum venire diſſimulans
ui feciſſet injuriam, ægre patiebatur eremita,
: alumnæ ſolatio deſtitutum. Poſtremo illius
ratione revocata, ſeptimum poſt diem affuit,
t ſolebat ante, cenanti. Sed ut facile cerneres
erecundiam pœnitentis, non auſa propius ac-
edere, dejectis in terram profundo pudore lu-
ninibus, quod palam licebat intelligi, quan-
am veniam precabatur: quam illius confu-
ionem eremita miſeratus, jubet eam propius
ccedere, ac manu blanda caput triſte permul-
et. Dein pane duplicato ream ſuam refecit. ita
ndulgentiam conſecuta, officii conſuetudi-
nem depoſito mœrore reparavit. Intuemini
quæſo Chriſti etiam in hac parte virtutem, cui
apit omne quod brutum eſt, cui mite eſt om-
ne quod ſævit. Lupa præſtat officium, lupa fur-
i crimen agnoſcit, lupa conſcio pudore con-
funditur: vocata adeſt, caput præbet: & habet
ſenſum indultæ ſibi veniæ, ſicut pudorem geſ-
ſit errati. Tua hæc virtus Chriſte, tua ſunt hæc
Chriſte miracula. Etenim quæ in tuo nomine
operantur ſervi tui, tua ſunt: & in hoc inge-

Beſtia ſceleris ſui conſcia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

miſcimus, quod majeſtatem tuam feræ ſ
tiunt, homines non verentur.

XI. Necui autem hoc incredibile forte vid
tur, majora memorabo. Fides Chriſti ad
me nihil fingere, neque incertis auctori
vulgata narrare: ſed quæ mihi per fideles vi
comperta ſunt, explicabo. Habitant plerie
in eremo ſine ullis tabernaculis, quos Anach
retas vocant. vivunt herbarum radicibus: n
lo unquam certo loco conſiſtunt, ne ab hom
nibus frequententur. quas nox coëgerit, ſe
habent.

Anachoretarum domicilia & vivendi ratio.

Ad quendam igitur hoc ritu atque h
lege viventem, duo ex Nitria monachi, li
longe & diverſa regione, tamen quia ol
ipſis in monaſterii converſatione carus &
miliaris fuiſſet, auditis ejus virtutibus, tet
derunt: quem diu multumque quæſitum, ta
dem menſe ſeptimo repererunt extremo i
deſerto, quod eſt Memphis contiguum, c
morantem: quas ille ſolitudines jam per a
nos duodecim dicebatur habitare. Qui li
omnium hominum vitaret occurſus, tam
agnitos non refugit, ſeque cariſſimis per t
duum non negavit. Quarto die aliquantulu
progreſſus, cum proſequeretur abeuntes, le

Leæna Anachoretæ ſupplicat, & viſum catulis ſuis impetrat.

nam miræ magnitudinis ad ſe venire conſ
ciunt. beſtia licet tribus repertis, non incer
quem peteret, Anachoretæ pedibus advolv
tur, & cum fletu quodam & lamentatio
procumbens indicabat gementis pariter & r
gantis affectum. movit omnes, & præcip
illum, qui ſe intellexerat expetitum. præcede
tem ſequuntur. nam præiens, & ſubinde r
ſtans, ſubinde reſpectans, facile poterat intel
gi, id eam velle, ut quo illa ducebat, Anach
reta ſequeretur. Quid multis? Ad ſpelunca

beſti

beſtiæ pervenitur, ubi illa adultos jam quinque catulos male feta nutriebat: qui, ut clauſis luminibus ex alvo matris exierant, cæcitate perpetua tenebantur. quos ſingulos de rupe prolatos, ante Anachoretæ pedes mater expoſuit. Tum demum ſanctus animadvertit, quid beſtia poſtularet: invocatoque Dei nomine, contrectavit manu lumina clauſa catulorum: ac ſtatim cæcitate depulſa, apertis oculis beſtiarum diu negata lux patuit. Ita fratres illi, Anachoreta quem deſiderabant viſitato, cum admodum fructuoſa laboris ſui mercede redierunt: qui in teſtimonium tantæ virtutis admiſſi, fidem ſancti, gloriam Chriſti, quæ per ipſos eſſet teſtificanda, vidiſſent. Mira dicturus ſum. Leænam poſt dies quinque ad auctorem tanti beneficii revertiſſe, eidemque inuſitatæ feræ pellem pro munere detuliſſe: qua plerumque ſanctus ille quaſi amiculo circumtectus, non dedignatus eſt munus per beſtiam ſumere, cujus alium potius interpretabatur auctorem. Leænæ gratitudo.

X. Erat etiam alterius Anachoretæ in illis regionibus nomen illuſtre, qui in ea parte deſerti quæ Syenis jungitur, habitabat. hic cum primum ſe ad eremum contuliſſet, & herbis herbarumque radicibus, quas prædulces interdum, & ſaporis eximii fert arena, victurus, ignarus germinis eligendi, noxia plerumque carpebat. nec erat facile vim radicum ſapore diſcernere: quia omnia æque dulcia: ſed pleraque occultiore natura virus lethale cohibebant. Cum ergo edentem vis interna torqueret, & immenſis doloribus vitalia univerſa quaterentur, ac frequens vomitus cruciatibus non ferendis ipſam animæ ſedem ſtomacho

jam

jam fatiſcente diſſolveret, omnia penitus quæ eſſent edenda formidans, ſeptimum in jejunio diem ſpiritu deficiente ducebat. Tum ad eum fera, cui Ibicis eſt nomen, acceſſit. huic propius aſtanti, faſciculum herbarum, quem collectum pridie attingere non audebat, objecit. Sed fera, quæ virulenta erant, ore diſcutiens, quæ innoxia noverat, eligebat. ita vir ſanctus ejus exemplo quid edere, quid reſpuere deberet, edoctus, & periculum famis evaſit, & herbarum venena vitavit. Sed longum eſt de omnibus, qui eremum incolunt, comperta nobis vel audita memorare. Annum integrum & ſeptem fere menſes intra ſolitudines conſtitutus exegi, magis virtutis admirator alienæ, quam quod ipſe tam arduum atque difficile potuerim tentare propoſitum. Sæpius tamen cum ſene illo, qui puteum & bovem habebat, habitavi.

Fera docet ſigno uſum bonarum herbarum & radicum.

Duo beati Antonii monaſteria adii, quæ hodieque ab ejus diſcipulis incoluntur. Ad eum etiam locum, in quo beatiſſimus Paullus primus eremita eſt diverſatus, acceſſi. Rubrum mare vidi: jugum Sina montis aſcendi, cujus ſummum cacumen cælo pæne contiguum, nequaquam adiri poteſt. Inter hujus receſſus Anachoreta eſſe aliquis ferebatur, quem diu multumque quæſitum videre non potui, qui fere jam ante quinquaginta annos à converſatione humana remotus, nullo veſtis uſu, ſetis corporis ſui tectus, nuditatem ſuam divino munere veſtiebat. Hic quoties eum religioſi viri adire voluerunt, curſu avia petens, congreſſus vitabat humanos. uni tantummodo ferebatur ſe ante quinquennium præbuiſſe, qui credo potenti fide id obtinere promeruit: cui inter

Anachoreta in Sina monte degit nudus.

inter multa colloquia percunctanti, cur homines tantopere vitaret, reſpondiſſe perhibetur, eum qui ab hominibus frequentaretur, non poſſe ab angelis frequentari. Vnde non immerito recepta opinione multorum fama vulgaverat, ſanctum illum ab angelis viſitari. Ego autem à Sina monte digreſſus, ad Nilum flumen regreſſus ſum, cujus ripas frequentibus monaſteriis conſertas utraque ex parte luſtravi. Plerumque vidi, ut dudum dixeram, uno in loco habitare centenos: ſed & bina & terna millia in iiſdem viculis degere conſtabat. Nec ſane ibi minorem putetis diverſantium in multitudine monachorum eſſe virtutem, quam eorum eſſe cognoſcitis, qui ſe ab humanis cœtibus removerunt. Præcipua, ut jam dixeram, ibi virtus, & prima, eſt obedientia: neque aliter adveniens ad monaſterium abbatis ſuſcipitur, quam qui tentatus prius fuerit, & probatus, nullum unquam recuſaturus, quamlibet arduum ac difficile, indignumque toleratu, abbatis imperium.

Monachorum Orientalium virtus prima.

XII. Duo vobis referam incredibilis obedientiæ admodum magna miracula, licet ſuppetant plura recolenti: ſed ad excitandam virtutum æmulationem, cui pauca non ſufficiunt, multa non proderunt. Ergo cum quidam ſæculi actibus abdicatis, monaſterium magnæ diſpoſitionis ingreſſurus, cœpiſſet rogare: Abbas ei cœpit multa proponere, graves eſſe iſtius diſciplinæ labores, ſua vero dura imperia, quæ nullius facile valeret implere patientia. aliud potins monaſterium, ubi facilioribus legibus viveretur, expeteret: non tentaret aggredi, quod implere non poſſet. Ille vero nihil his terroribus permoveri, ſed magis ita omnem obedien-

tiam

tiam polliceri, ut ſi eum Abbas in ignem i
præciperet, non recuſaret intrare. quam illiu
profeſſionem ubi magiſter accepit, non cun
ctatur probare profitentem. Caſu clibanus pro
pter ardebat, qui multo igne ſuccenſus, co
quendis panibus parabatur: exundabat abru
ptis flamma fornacibus: & intra camini illiu
concava totis habenis regnabat incendium
hoc igitur advenam illum jubet magiſter in
trare. nec diſtulit parere præcepto: media
flammas nihil cunctatus ingreditur: quæ mo
tam audaci fide victæ, velut illis quondam He
bræis pueris ceſſere venienti. Superata natur
eſt, fugit incendium: & qui putabatur arſurus
velut frigido rore perfuſus ſe ipſe miratus eſt
Sed quid mirum, ſi tuum Chriſte tironem igni
ille non attigit? ut nec abbatem pigeret dur
mandaſſe, nec diſcipulum pœniteret imperio
paruiſſe, qui eo die quo advenerat, dum tenta
retur infirmus, perfectus inventus eſt: merito
felix, merito glorioſus, probatus obedientia
glorificatus eſt paſſione.

Abbas initiandũ igne explorat.

Illęſus ab igne egreditur.

XIII. In eodem auté monaſterio factum id quod
dicturus ſum, recenti memoria ferebatur. Qui-
dam itidem ad eundem abbatem recipiendus
advenerat, cum prima ei lex obedientiæ pone-
retur, ac perpetem polliceretur ad omnia ve
extrema patientiam: caſu abbas ſtoracinam
virgam jampridem aridam manu gerebat. hanc
ſolo fixit, atque illi advenæ id operis imponit,
ut tamdiu virgulæ aquam irriguam miniſtra-
ret, donec, quod contra omnem naturam erat,
lignum aridum in ſolo arente viviſceret. Sub-
jectus advena duræ legis imperio, aquam pro-
priis humeris quotidie convehebat, quæ à Ni-
lo flumine per duo fere milia petebatur. jamque
emen-

Monachi miranda patientia.

menſo anni ſpatio, labor non ceſſabat operantis, & de fructu operis ſpes eſſe non poterat: tamen obedientiæ virtus in labore durabat. Sequens quoque annus vanum laborem iam affecti fratris eludit. Tertio demum ſuccedentium temporum labente curriculo, cum neque nocte neque interdiu aquarius ille ceſſaret operator, virga floruit. Ego ipſam ex illa virgula arbuſculá, quæ hodieque intro atrium monaſterii eſt ramis virentibus, vidi: quæ quaſi in teſtimonium manens, quantum obedientia meruit, & quantum fides poſſit, oſtendit. Sed me dies ante deficiet, quam diverſa miracula, quæ mihi de virtutibus Sanctorum ſunt comperta, conſummem. Virga arida floruit.

XIIII. Duo vobis adhuc præclara memorabo. quorum unum egregium erit adverſus inflationem miſeræ vanitatis exemplum: alterum adverſus falſam juſtitiam non mediocre documentum. Quidam ergo Sanctus fugandorum de corporibus obſeſſis dæmonum incredibili præditus poteſtate, inaudita per ſingulos dies ſigna faciebat. non ſolum enim præſens, neque verbo tantum, ſed abſens quoque interdum cilicii ſui fimbriis, aut epiſtolis miſſis, corpora obſeſſa curabat. Hic ergo mirum in modum frequentabatur à populis ex toto ad eum orbe venientibus. Taceo de minoribus: Præfecti Comiteſque, ac diverſarum Iudices poteſtatum pro foribus illius ſæpe jacuerunt. Epiſcopi quoque ſanctiſſimi, ſacerdotali auctoritate depoſita, contingi ſe ab eo, atque benedici humiliter poſtulantes, ſanctificatos ſe ac divino munere illuſtratos, quoties manum illius veſtemque contigerant, non immerito crediderunt. Hic ferebatur omni potu in perpetuum penitus abſtine- Perpetui potus carentia.

ſtinere, ac pro cibo (tibi Sulpici in aurem lc quar, ne Gallus hoc audiat) ſeptem tantum ca ricis ſuſtentari. Interea ſancto viro, ut ex vit tute honor, ita ex honore vanitas cœpit obre pere. quod malum ille ubi primum potuit i ſe ſentire graſſari, diu multumque diſcutere co natus eſt: ſed repelli penitus vel tacita con ſcientia vanitas, perſeverante virtute, non pc tuit. Vbique nomen ejus dæmones fatebantu excludere à ſe confluentium populos non va lebat. Virus interim latens ſerpebat in pectore & cujus nutu ex aliorum corporibus dæmone fugabantur, ſe ipſum occultis cogitationibu vanitatis purgare non poterat. Totis igitur pre cibus converſus ad Dominum fertur oraſſe, u permiſſa in ſe menſibus quinque diaboli pote ſtate, ſimilis his fieret, quos ipſe curaverat Quid multis morer? ille præpotens, ille qui ſi gnis atque virtutibus toto Oriente vulgatus ille ad cujus limina populi ante confluxerant ad cujus fores ſummæ iſtius ſæculi ſe proſtra verant poteſtates, correptus à dæmone eſt tentus in vinculis, omnia illa quæ energumen ſolent ferre, perpeſſus. Quinto demum menſe purgatus eſt non tantum dæmone, ſed, quoc illi erat utilius atque optatius, vanitate. Sec mihi iſta replicanti, noſtra infelicitas, noſtra occurrit infirmitas. Quis enim noſtrûm eſt, quem ſi unus homunculus humilis ſalutaverit, aut fatuis atq; adulantibus verbis fæmina una laudaverit, non continuo elatus ſit ſuperbia, non ſtatim inflatus ſit vanitate? ut etiamſi non habeat conſcientiam ſanctitatis, tamen quia vel ſtultorum adulatione, aut fortaſſis errore ſanctus eſſe dicatur, ſanctiſſimum ſe putabit. Iam vero ſi ei munera crebra mittantur, Dei

Dæmonum celeberrimus fugator à dæmone poſſideri optat.

ſe

munificentia aſſerit honorari, cui dormienti
que reſoluto neceſſaria conferantur. Quod ſi
el de modico ei aliqua virtutis ſigna ſuccede-
ent, angelum ſe putaret. Cæterum cum neque
pere neque virtute conſpicuus ſit, ſi quis cle-
cus fuerit effectus, dilatat continuo fimbrias
uas, gaudet ſalutationibus, inflatur occurſio-
ibus: ipſe etiam ubique diſcurrit. Et qui ante Eccleſiaſticorum ſuperbia & luxus.
edibus aut aſello ire conſueverat, ſpumante
quo ſuperbus invehitur: parva prius ac vili
ellula contentus habitare, erigit celſa laquea-
ia, conſtruit multa conclavia, ſculpit oſtia,
ingit armaria, veſtem reſpuit groſſiorem, in-
umentum molle deſiderat. atque hæc caris
iduis ac familiaribus mandat tributa virgini-
us: illa, ut byrrum rigentem, hæc ut fluen-
em texat lacernam. Verum hæc deſcribenda
mordacius, beato viro Hieronymo relinqua-
nus: ad propoſitum revertamur. Tu vero, in-
uit Gallus meus, neſcio quid Hieronymo re-
iqueris diſputandum, ita breviter univerſa no-
trorum inſtituta complexus es, ut pauca hæc
ua verba, ſi æquanimiter acceperint, & pa-
ienter expenderint, multum eis arbitrer pro-
utura, ut non indigeant libris poſt hæc Hie-
onymi coërceri. Sed tu illa potius evolve, quæ
cœperas, & illud quod adverſus falſam juſti-
iam dicturum te eſſe promiſeras, prode docu-
nentum. nam ut vere tibi fatear, nullo perni-
cioſius malo intra Gallias laboramus. Ita fa-
ciam, Poſtumianus inquit, nec te diutius te-
nebo ſuſpenſum.

Adoleſcens quidam ex Aſia prædives opi- XV.
bus, genere clarus, habens uxorem & filium
parvulum, cum in Ægypto tribunus eſſet, &
frequentibus adverſum Blembos expeditioni-

bus

bus quædam eremi contigiſſet, ſanctorum
iam tabernacula complura vidiſſet, à beato v
ro Iohanne verbum ſalutis accepit. Nec mo
tus inutilem militiam cum vano illo hon
contemnere, eremum conſtanter ingreſſus b
vi tempore in omni genere virtutum perfect
emicuit: potens jejuniis, humilitate conſ
cuus, fide firmus, facile ſe antiquis monach
ſtudio virtutis æquaverat: cum interim ſub
eum cogitatio, injecta per diabolum, quod r
ctius eſſet, ut rediret ad patriam filiumque u
cum ac domum totam cum uxore ſalvare
quod utique eſſet acceptius Deo, quam ſi ſ
lum ſe ſæculo eripere contentus, ſalutem ſu
rum non ſine impietate negligeret. Iſtiuſmo
ergo falſæ juſtitiæ colore ſuperatus, poſt qu
driennium fere cellulam ſuam atque propoſ
tum eremita deſeruit. Sed ubi ad proximu
monaſterium, quod à multis fratribus habita
batur, acceſſit, cauſſam diſceſſionis atqu
conſilium quærentibus, confitetur. Reniten
tibus cunctis, & præcipue loci illius abbate re
nitente, malo animo fixa ſententia non potu
avelli. Igitur infelici ſe obſtinatione proripien
cum dolore omnium digreſſus à fratribus, vi
è conſpectu abceſſerat, impletus à dæmone
cruentaſque ſpumas ore provolvens, ſuis den
tibus ſe ipſe lacerabat. deinde ad idem mona
ſterium fratrum humeris reportatus, cum coër
ceri in eo immundus ſpiritus non valeret, ne
ceſſitate cogente, ferreis nexibus alligatur, pe
des cum manibus vinciuntur. non immerit
pœna fugitivo, ut quem non cohibuerat fides,
catenæ cohiberent. Poſt biennium demum
oratione ſanctorum ab immundo ſpiritu libe-
ratus, ad eremum, unde diſceſſerat, mox re-
greſſus,

Inconſtantia ob amorem mundanorum.

Pœnitentia ductus eremum repetit.

greſſus, & ipſe correptus & aliis poſt futurus
emplo, ne quem aut falſæ juſtitiæ umbra
cipiat, aut incerta mobilitas inutili levitate
ompellat ſemel cœpta deſerere. Hæc vos de
rtutibus Domini, quas in ſervis ſuis vel imi-
nda operatus eſt, vel timenda, ſcire ſufficiat.
ed quia ſatisfeci veſtris auribus, immo etiam Hacte-
erboſior fui fortaſſe, quam debui, tu modo nus Po-
ad me autem loquebatur) debitum fenus ex- ſtumia-
olve, ut te de Martino tuo, ut es ſolitus, plura nus.
ferentem, jam pridem in hoc deſideriis meis
ſtuantibus audiamus. Quid, inquam, tibi de
Martino meo liber ille non ſufficit, quem
ſe tu noſti me de illius vita atque virtutibus
didiſſe?

Agnoſco id quidem, Poſtumianus inquit, XVI.
neque unquam à dextera mea liber ille diſce-
it. nam ſi agnoſcis (aperit librum, qui ſub Libri de
eſte latebat) En ipſum. hic mihi, inquit, ter- vita B.
æ ac mari comes, hic in peregrinatione tota Martini
ocius & conſolator fuit. Sed referam tibi pla- laus & ce-
e, quo liber iſte penetraverit: & quam nullus lebritas.
ere in orbe terrarum locus ſit, ubi non mate-
ia felicis hiſtoriæ pervulgata teneatur. Primus
um Romanæ urbi, vir ſtudioſiſſimus tui,
Paullinus invexit. deinde cum tota certatim
rbe raperetur, exſultantes librarios vidi: quod
ihil ab his quæſtuoſius haberetur: ſiquidem
ihil illo promptius, nihil carius venderetur.
Hic navigationis meæ curſus, longe ante pro- *de quo*
greſſus: cum ad Africam veniſſem, jam per to- *ſupra*
am Carthaginem legebatur. ſolus eum Cyre- *cap. 2.*
nenſis ille presbyter non habebat: ſed me lar-
giente deſcripſit. Nam quid ego de Alexandria
loquar? ubi pæne omnibus magis quam tibi
notus eſt. hic Ægyptum, Nitriam, Thebaidam,

ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ac tota Memphitica regna tranſivit. hunc
in eremo à quodam ſene legi vidi: cui cum
familiarem tuum eſſe dixiſſem, & ab illo &
multis fratribus hæc mihi injuncta legatio
ut ſi unquam terras iſtas te incolumi conti
ſem, ea te ſupplere compellerem, quæ in
tuo libro de virtutibus beati viri profeſſu
præteriſſe. Age ergo, quia non illa à te aud
deſidero, quæ ſcripta ſufficiunt, illa quæ tu
vel propter legentium, ut credo, faſtidium pr
teriſti, multis in una mecum à te poſcentib
explicentur. Equidem Poſtumiane, inqua
cum te jam dudum de ſanctorum virtutib
intentus auditem, tacitis ad Martinum me
cogitationibus recurrebam, merito perſpicie
omnia illa quæ ſinguli diverſa feciſſent,
unum iſtum facile completa. Nam cum exc
ſa retuleris (quod mihi dixiſſe liceat pace ſa
ctorum) nihil à te penitus audivi, in quo Ma
tinus eſſet inferior.

XVII. Omnia ſingulorum monachorũ inſignia in uno ſunt B. Martino.

Sed ſicut nullius unquam cum illius v
meritis profiteor conferendam eſſe virtute
ita & illud animadverti decet, iniqua illu
cum eremitis, vel etiam anachoretis, conc
cione conferri. illi enim ab omni impedime
to liberi, cælo tantum, atque angelis teſtib
plane admirabilia docentur operari. Iſte
medio cœtu & converſatione populorum, i
ter clericos diſſidentes, inter epiſcopos ſævie
tes, cum fere quotidianis ſcandalis hinc atq
inde premeretur, inexpugnabili tamen adve
ſus omnia virtute fundatus ſtetit: & tanta op
ratus eſt, quanta ne illi quidem, quos ante a
divimus eſſe in eremo vel fuiſſe, fecerunt. A
ſi illi paria feciſſent, quis judex tam eſſet inju
ſtus, ut non iſtum eſſe potiorem merito jud

care

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

et? Puta enim iſtum fuiſſe militem qui pu-
verit in iniquo loco, & tamen victor eva-
t: illos autem æque compone militibus, ſed
ex æquo loco, aut etiam de ſuperiore cer-
erint. Quid ergo? & ſi omnium una victo-
eſt, non poteſt eſſe par gloria. Et tamen cum
clara retuleris, à nemine retuliſti mortuum
citatum: quo uno utique te neceſſe eſt con-
tri Martino neminem conferendum. Nam
admirandum eſt, quod illum Ægyptium
mma non attigit: hic quoque ſæpius impe-
rit incendiis. Si revolvas, quod Anachoretis
itas beſtiarum victa ſuccubuit: hic familia-
er & rabiem beſtiarum, & ſerpentium vene-
compeſcuit. Quod ſi illum conferas, qui
mundis ſpiritibus obſeſſos verbi imperio, ac
am fimbriarum virtute curabat: ne in hac
idem parte inferiorem fuiſſe Martinum mul-
documenta ſunt. Si etiam ad illum recur-
s, qui ſetis ſuis pro veſte contectus, putaba-
r ab angelis viſitari: cum iſto angeli quotidie
quebantur. Iam vero adverſus vanitatem at-
ue jactantiam ita invictum ſpiritum geſſit, ut
a vitia fortius nemo contempſerit, cum qui-
em immundis ſpiritibus adflatos abſens ple-
umque curaverit: nec ſolum Comitibus, aut
ræfectis, ſed ipſis etiam Regibus imperaret.
ninimum id quidem in illis virtutibus: ſed
redas velim, non ſolum vanitati, ſed cauſſis
tiam atque occaſionibus vanitatis, neminem
ortius repugnaſſe. Parva quidem, ſed non præ-
ereunda dicturus ſum: quia & ille laudandus
ſt, qui ſumma præditus poteſtate, tam religio-
iam ad reverentiam beati viri oſtenderit vo-
untatem. Memini Vincentium Præfectum,
virum egregium, & quo nullus ſit intra Gal-
lias

Idem in-
cõpara-
bilis de-
claratur.

lias omni virtutum genere præſtantior, du
Turonos præteriret, à Martino ſæpius pop
ſciſſe, ut ei convivium in ſuo monaſterio d
ret: in quo quidem exemplum B. Ambro
epiſcopi præferebat: qui eo tempore Conſul
& Præfectos ſubinde paſcere ferebatur: ſed v
rum altioris ingenii, ne qua ex hoc vanitas a
que inflatio obreperet, noluiſſe. Ergo fatea
neceſſe eſt, in Martino omnium illorum qu
enumeraſti, fuiſſe virtutes: Martini autem
illis omnibus non fuiſſe. Quid tu, inquit Po
ſtumianus, ita mecum? quaſi non eadem tecu
ſentiam ſemperque ſenſerim.

XVIII. Ego vero quoad vivam ſemper, & ſapian
Ægypti monachos prædicabo. laudabo an
choretas, mirabor eremitas: Martinum ſen
per excipiam: non illi ego quemquam audeb
monachorum, certe non epiſcoporum quem
piam comparare. Hoc Ægyptus fatetur, hc
Syria, hoc Æthiops comperit, hoc Indus au
divit, hoc Parthus & Perſa noverunt: ne
ignorat Armenia: Boſphorus excluſa cogno
vit, & poſtremo ſi quis aut Fortunatas inſula
aut glacialem frequentat Oceanum. Quo miſe
rior eſt regio iſta noſtra, quæ tantum virun
cum in proximo habuerit, noſſe non merui
Nec tamen huic crimini miſcebo populares
ſoli illum clerici, ſoli neſciunt ſacerdotes, ne
immerito. Noſſe illum invidi noluerunt: qui
ſi virtutes illius noſſent, ſua vitia cognoviſſen
Horreo dicere, quod nuper audivi, infelicem
dixiſſe neſcio quem, te in illo libro tuo plur
mentitum. Non eſt hominis vox iſta, ſed dia
boli: nec Martino in hac parte detrahitur, ſed
fidei Euangelii derogatur. Nam cum Domi
nus ipſe teſtatus ſit iſtiuſmodi opera, quæ Mar

Martinum ignorant Galli ſoli, præcipue clerici.

tinu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

us implevit, ab omnibus fidelibus eſſe fa-
nda : qui Martinum non credit iſta feciſſe,
n credit Chriſtum iſta dixiſſe. Sed infelices,
generes, ſomnolenti, quæ ipſi facere non poſ-
t, facta ab illo erubeſcunt : & malunt illius
gare virtutes, quam ſuam inertiam confiteri.
Verum nobis ad alia properantibus, omnis XIX.
orum memoria relinquatur : tu potius, ut
ndudum deſidero, reſidua Martini opera
ntexe. At ego, inquam, arbitror rectius iſtud
Gallo eſſe poſcendum, quippe qui plura no-
it (neque enim ignorare potuit magiſtri fa-
a diſcipulus) & qui non immerito iſtam vi-
m non ſolum Martino, ſed etiam nobis de-
at; ut, quia ego jam librum editum, ac
hactenus Orientalium geſta memoraſti,
am demum neceſſarii ſermonis hiſtoriam
allus evolvat : quia, ut dixi, & nobis debet
quendi vicem, & Martino ſuo credo præſta-
it, ut non gravate illius facta commemoret.
Ego plane, inquit Gallus, licet impar ſim XX.
nto oneri, tamen relatis ſuperius à Poſtumia-
o obedientiæ cogor exemplis, ut munus iſtud
uod imponitis, non recuſem. Sed dum cogito
ne hominem Gallum inter Aquitanos verba
acturum, vereor ne offendat veſtras nimium
rbanas aures ſermo ruſticior. Audietis me ta-
nen ut Gurdonicum hominem, nihil cum fu-
o aut cothurno loquentem. Nam ſi mihi tri-
uitis Martini me eſſe diſcipulum : illud etiam
oncedite, ut mihi liceat exemplo illius inanes
ermonum phaleras & verborum ornamenta
contemnere. Tu vero, inquit Poſtumianus,
vel Celtice, aut ſi mavis Gallice loquere, dum-
modo jam Martinum loquaris. Ego autem
profiteor, quia etiamſi mutus eſſes, non defu-
tura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tura tibi verba, quibus Martinum facundo c
loquereris: ſicut Zachariæ in Ioannis nomi
lingua reſoluta eſt. Cæterum cum ſis ſcholaſ
cus, hoc ipſum quaſi ſcholaſticus artificio
facis, ut excuſes imperitiam, quia exſuperas el
quentia. ſed neque monachum tam aſtutum
neque Gallum decet eſſe tam callidum. Veru
aggredere potius, & quod te manet explic
nimium enim dudum alias res agentes conſ
mimus tempus: & jam ſolis occidui umb
prolixior monet, non multum diei, vicina n
cte, ſupereſſe. Deinde cum paullulum omn
conticuiſſemus, Gallus ita cœpit: Cavendu
mihi imprimis eſſe arbitror, ne ea de Marti
virtutibus repetam, quæ in libro ſuo Sulpiciu
iſte memoravit. Vnde prima illius inter mil
tandum geſta prætereo: neque ea attingam
quæ laicus egit, ac monachus: nec vero au
dita ab aliis potius, quam quæ vidi ipſe, dictu
rus ſum.

DIALOGVS II.

de virtutibus B. Martini.

QVo primo igitur tempore, reli
ctis ſcholis, beato me viro junxi
paucos poſt dies euntem ad eccle
ſiam ſequebamur. Interim ei ſe
minudus hibernis menſibus pau
per occurrit, orans ſibi veſtimentum dari.
Tunc ille, accerſito archidiacono, juſſit algen- *Nudos veſtit.*
tem ſine dilatione veſtiri. deinde ſecretarium
ingreſſus, cum ſolus, ut erat illi conſuetudo, re-
ſideret (hanc enim ſibi etiam in eccleſia ſolitu-
dinem

inem permiſſa clericis libertate præſtabat;
am quidem in alio ſecretario presbyteri ſe-
erent, vel ſalutationibus vacantes, vel au-
iendis negotiis occupati, Martinum ve-
› uſque in eam horam qua ſolennia popu-
› agi conſuetudo depoſceret, ſua ſolitudo
›hibebat. Illud non prætereibo, quod in ſe-
retario ſedens, nunquam cathedra uſus eſt.
am in eccleſia nemo unquam illum ſedere
onſpexit: ſicut quendam nuper (teſtor Do-
minum) non ſine meo pudore vidi, ſublimi
›lio quaſi regio tribunali, celſa ſede reſiden-
m. Sedebat autem Martinus in ſellula ruſti-
ına, ut eſt in uſibus ſervulorum, quas nos ru-
ici Galli tripetias, vos ſcholaſtici, aut certe
qui de Græcia venis, tripodas nuncupatis.
oc ergo ſecretum beati viri pauper ille capta-
m, cum ei archidiaconus dare tunicam di-
ıliſſet, irrupit, diſſimulatum ſe à clerico que-
ns, algere deplorans. Nec mora, ſanctus, pau-
re non vidente, intra amphibalum ſibi tuni-
m latenter eduxit, pauperemque contectum
ſcedere jubet. Dein paullo poſt archidiaco-
ıs ingreſſus, admonet, pro conſuetudine ex-
ectare in eccleſia populum, illum ad agenda
llennia debere procedere. Cui ille reſpondens
t, pauperem prius (de ſe autem dicebat) opor-
re veſtiri: ſe ad eccleſiam non poſſe procede-
, niſi veſtem pauper acciperet. Diaconus ve-
nihil intelligens, quia extrinſecus indutum
nphibalo, veſte nudum interius non vide-
ıt, poſtremo pauperem non comparere cauſ-
tur. Mihi, inquit, veſtis quæ præparata
t, deferatur: pauper non deerit veſtiendus.
rctatus demum clericus, neceſſitate compul-
s, jamque felle commoto, à proximis taber-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

nis bigerrigam veſtem, brevemque atque hiſ
dam, quinque comparatam argenteis rapit, a
que ante Martini pedes iratus exponit. En, i
quit, veſtem, ſed pauper hic non eſt. Ille nil
motus, jubet eum paullulum ſtare pro foribu
ſecretum utique procurans, dum ſibi veſte
nudus imponeret: totis viribus elaborans,
poſſet occultum eſſe quod fecerat. Sed quan
in ſanctis viris latent iſta, quærentibus vel
nolint cuncta produntur.

II. Globus ignis in capite ejus micat.

Cum hac igitur oblaturus ſacrificium D
veſte procedit. Quo quidem die (mira dict
rus ſum) cum jam altarium, ſicut eſt ſollenn
benediceret, globum ignis de capite illius v
dimus emicare, ita ut in ſublime contender
longius collum crinemque flamma produc
ret. Hoc, licet celeberrimo factum die, in m
gna populi multitudine viderimus, una tantu
de virginibus, & unus de presbyteris, tres ta
tum videre de monachis: cæteri cur non vid
rint, non poteſt noſtri eſſe judicii.

III. Per idem fere tempus, cum Evantius, avu
culus meus, vir licet ſæculi negotiis occupatu
tamen admodum Chriſtianus, graviſſima æg
tudine extremo mortis periculo cœpiſſet urg
ri, Martinum evocavit. nec cunctatus ille pr
peravit: prius tamen quam medium viæ ſp
tium vir beatus evolveret, virtutem advenie
tis ſenſit ægrotus: receptaque continuo ſan
tate, venientibus nobis obviam ipſe proceſſ
Altera die redire cupientem, magna prece d
tinuit: cum interim unum è familia pueru
lethali ictu ſerpens perculit: quem jam exan
mem vi veneni ipſe Evantius ſuis humeris ill
tum ante pedes ſancti viri, nihil illi impoſ
bile confiſus, expoſuit. jamque ſe malum ſe
pen

pentis per omnia membra diffuderat. Cerneres omnibus venis inflatam cutem, & ad utris inſtar tenſa vitalia. Martinus porrecta manu, univerſa pueri membra pertractans, digitum prope ipſum vulnuſculum, quo beſtia virus infuderat, fixit. Tum vero (mira dicturus ſum) vidimus venenum ex omni parte revocatum, ad Martini digitum cucurriſſe: deinde per illud ulceris foramen exiguum, ita virus ſtipaſſe cum ſanguine, ut ſolet ex uberibus caprarum aut ovium, paſtorum manu preſſis, longa linea copioſi lactis effluere. Puer ſurrexit incolumis. nos obſtupefacti tantæ rei miraculo, id quod ipſa cogebat veritas, fatebamur, non eſſe ſub cælo qui Martinum poſſit imitari. Veneno mortuus reviviſcit.

Conſequenti itidem tempore iter cum eo dum diœceſes viſitat, agebamus. nobis neſcio qua neceſſitate remorantibus, aliquantulum ille proceſſerat. Interim per aggerem publicum plena militantibus viris fiſcalis theda veniebat. ſed ubi Martinum in veſte hiſpida, nigro & pendulo pallio circumtectum, contigua de latere jumenta viderunt, paullulum in partem alteram pavefacta hæſerunt. Deinde funibus implicatis, protentos illos, quibus, ut ſæpe vidiſtis, miſera illa animalia conglobantur, ordines miſcuerunt: dumque ægre expediuntur, moram fecere properantibus. qua permoti injuria militantes, præcipitatis in terram ſaltibus ſe dederunt. Dein Martinum flagris ac fuſtibus urgere cœperunt: cum quidem ille mutus & incredibili patientia præbens terga cædentibus, majorem inſaniam infelicibus commoveret; magis ex hoc furentes, quod ille quaſi non ſentiens verbera illata contemneret. Nos illico conſecuti, fœde cruentum, atque univerſa cor- IIII. Martini veſtis. B. Martinus à militibus cæditur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

poris parte laniatum, cum exanimis in terra
procubuiſſet, invenimus: ſtatimque eum aſe
lo ſuo impoſuimus, ac locum cædis illius e
ſecrantes, raptim abire properavimus. Intere

Dant pœnas ſui delicti.

illi regreſſi ad rhedam ſuam, furore ſatiato, a
quo ire cœperant jumenta præcipiunt. Qu
cum omnia ſolo fixa, ac ſi ænea ſigna, rigui
ſent: tollentibus altius vocem magiſtris, flagr
hinc atq; inde reſonantibus nihil penitus mo
vebantur. Conſurgunt deinde omnes pariter i
verbera. conſumit Gallicas mularum pœn
maſtigias. Tota rapitur ſilva de proximo: tr
bibus jumenta tunduntur: ſed nihil penitus ſa
væ manus agebant: uno atque eodem in loc
ſtabant fixa ſimulacra. Quid agerent infelic
homines, neſciebant. Nec jam ultra diſſimu
lare poterant, quin, quamlibet brutis pector
bus, agnoſcerent, divino numine ſe teneri. Tan
dem ergo in ſe regreſſi, cœperunt quærere, qu
ille eſſet quem in eodem loco ante paullulu
cecidiſſent; cum percunctantes cognoſcunt e
viantibus, Martinum à ſe tam crudeliter ve
beratum. Tunc verò apparere omnibus cauſ
manifeſta, nec ignorare jam poterant quin o
illius viri injuriam tenerentur. Igitur omne
rapidis nos paſſibus conſequuntur, conſcio fa
cti ac meriti pudore confuſi, flentes, & pulv
re, quo ſe ipſi fœdaverant, caput atque o
conſperſi, ante Martini ſe genua provolvun

Veniam rogant, & impetrant.

veniam precantes, & ut eos abire ſineret, poſtu
lantes: ſatis ſe vel ſola conſcientia dediſſe pœ
narum: ſatiſque intellexiſſe, quam eoſden
ipſos vivos abſorbere terra potuiſſet, vel ip
potius amiſſis ſenſibus in immobilem ſaxo
rum naturam rigeſcere debuiſſent, ſicut affix
locis quibus ſteterant jumenta vidiſſent. orar

atque obſecrare , ut indulgeret ſceleri veniam , & copiam præſtaret abeundi. Senſerat tiam, priuſquam accurrerent, vir beatus, illos teneri , nobiſque id ante jam dixerat. veniam tamen clementer indulſit , eoſdemque abire permiſit, animalibus reſtitutis.

V. Ante potiora, quam in epiſcopatu edidit.

Illud autem animadverti ſæpe Sulpici, Martinum tibi dicere ſolitum , nequaquam ſibi in epiſcopatu eam virtutum gratiam ſuppetiſſe, quam prius ſe habuiſſe meminiſſet. quod ſi verum eſt, immo quia verum eſt, conjicere poſſumus, quanta fuerunt illa quæ monachus operatus eſt , & quæ teſte nullo ſolus exercuit, cum tanta illum in epiſcopatu ſigna feciſſe, ſub oculis omnium viderimus. Multa quidem illius geſta prius innotuere mundo , neque potuere celari : ſed innumerabilia eſſe dicuntur, quæ dum jactantiam vitat , occultavit , neque in hominum notitiam paſſus eſt pervenire: quippe qui humanam ſubſtantiam ſupergreſſus , virtutis ſuæ conſcientia mundi gloriam calcans, cælo teſte frueretur. Quod verum eſſe, vel ex his quæ comperta nobis ſunt , nec latere potuerunt , poſſumus æſtimare : ſiquidem ante epiſcopatum duos mortuos vitæ reſtituerit, quod liber tuus plenius eſt locutus : in epiſcopatu vero , quod prætermiſiſſe te miror, unum tantummodo ſuſcitaverit. cujus rei ego teſtis ſum , ſi tamen nihil de minus idoneo teſte dubitatis. id ipſum autem vobis , qualiter geſtum ſit , explicabo . Fuerat cauſſa neſcio quæ , qua Carnotum opidum petebamus. interea dum vicum quendam habitantium multitudine frequentiſſimum prætεrimus, obviam nobis immanis turba proceſſit , quæ erat tota gentilium . nam nemo in illo vico noverat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

ſtum. Verum ad famam tanti viri campo omnes late patentes confluentium multitudo contexerat. Senſit hic Martinus operandum & annuntiante ſibi ſpiritu totus infremuit: ne mortale ſonans verbum Dei gentilibus prædi cabat: ſæpius ingemiſcens, cur tanta Domi num Salvatorem turba neſciret. Interea ſicu nos incredibilis circumdederat multitudo, mu lier quædam, cujus filius paullo ante defece rat, corpus exanimum beato viro protenſi manibus cœpit offerre, dicens: Scimus qui amicus Dei es, reſtitue mihi filium meum quia unicus eſt mihi. junxit ſe cætera multitu do, & matris precibus acclamat. Tum Marti nus videns pro exſpectantium ſalute, ut poſte nobis ipſe dicebat, conſequi ſe poſſe virtutem defuncti corpus propriis manibus accepit: & cum inſpectantibus cunctis, genua flexiſſet, ub conſummata oratione ſurrexit, vivificatum parvulum matri reſtituit. Tum vero multitudo omnis in cælum clamore ſublato, Chriſtum Dominum fateri: poſtremo cuncti catervatim ad genua beati viri ruere cœperunt, fideliter poſtulantes, ut eos faceret Chriſtianos. ne cunctatus, in medio ut erat campo, cuncto impoſita univerſis manu catechumenos fecit cum quidem ad nos converſus diceret, non it rationabiliter in campo catechumenos fieri ubi ſolerent martyres conſecrari. Viciſti, in quit Poſtumianus, Galle, viciſti: non utiqu me, qui Martini ſum potius adſertor, & qu hæc omnia de illo viro & ſcivi ſemper, & cre didi: ſed eremitas omnes, anachoretaſque vi ciſti. Nemo enim illorum, ſicut Martinus hi veſter, immo noſter, mortibus imperavit. me ritoque hunc iſte Sulpicius Apoſtolis compa

Filium mortuũ vitæ & matri reſtituit.

ra

it & prophetis: quem per omnia illis eſſe con-
ſimilem, fidei virtus, ac virtutum opera re-
ſtantur. Sed perge quæſo, quanquam nihil ma-
gnificentius audire poſſimus, perge tamen Gal-
le, quod etiam nunc de Martino ſupereſt ſer-
monis evolvere. nam etiam minima illius, &
quotidiana, animus feſtinat agnoſcere: quia
minima illius, aliorum maximis majora eſſe,
nulli dubium eſt. Ita faciam, Gallus inquit.
Verum id quod dicturus ſum, ipſe non vidi:
prius enim geſta res eſt quam me illi viro jun-
gerem. Sed factum celebre eſt, fidelium fra-
trum, qui interfuerant, ſermone vulgatum.

Eodem fere tempore, quo primum epiſco- VI.
pus datus eſt, fuit ei neceſſitas adire comita- Anno
tum. Valentinianus tum major rerum potie- Chriſti
batur. is cum Martinum ea petere cognoviſſet, 368. aut
quæ præſtare nolebat, juſſit eum palatii foribus paucis ſe-
arceri. etenim ad animum illius immitem ac quétibus.
ſuperbum uxor acceſſerat Arriana, quæ totum Imperat.
illum à ſancto viro, ne ei debitam reverentiam uxor Ar-
præſtaret, averterat. Itaque Martinus, ubi ſe- riana
mel atque iterum ſuperbum principem fruſtra Marti-
adire tentavit, recurrit ad nota præſidia: cili- num au-
cio obvolvitur, cinere conſpergitur, cibo po- la arcet.
tuque abſtinet, orationes diebus noctibuſque
perpetuat. Septimo vero die aſtitit ei angelus:
jubet eum ad palatium ire ſecurum, regias fo-
res quamlibet clauſas ſponte reſerandas, impe-
ratoris ſpiritum ſuperbum molliendum. Igitur
iſtiuſmodi præſentis angeli confirmatus allo-
quio, & fretus auxilio, palatium petit. Patent
limina, nullus obſiſtit: poſtremo uſque ad re- Coactus
gem nemine prohibente pervenit. Qui cum ve- Valenti-
nientem eminus videret, infrendens cur fuiſſet nianus ei
admiſſus, nequaquam aſſurgere eſt dignatus aſſurgit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

aſtanti, donec regiam ſellam ignis operire ipſumque regem ea parte corporis, qua ſede bat, adflaret incendium. Ita ſolio ſuo ſuperbu excutitur, & Martino invitus aſſurgit: mu tumque complexus, quem ſpernere ante decr verat, virtutem ſenſiſſe divinam emendatio fatebatur: nec exſpectatis Martini precibu prius omnia præſtitit, quam rogaretur. Collo quio illum atque convivio frequenter adſcivi poſtremo abeunti multa munera obtulit, qu vir beatus, ut ſemper paupertatis ſuæ custo cuncta rejecit. Et quia palatium ſemel ingreſ ſumus, licet diverſis in palatio temporibus ge ſta connectam. Nequaquam enim prætermit tendum videtur, circa Martini admirationem reginæ fidelis exemplum.

Idem munera reſpuit.

VII. Maximus Imperator rempublicam guber nabat, vir omni vitæ merito prædicandus, ſi vel diadema non legitime, tumultuante mili te, impoſitum repudiare, vel armis civilibu abſtinere licuiſſet. ſed magnum imperium ne ſine periculo renui, nec ſine armis potuit tene ri. Hic Martinum ſæpius evocatum, receptum que intra palatium, venerabiliter honorabat totus illi cum eo ſermo de præſentibus, de fu turis, de fidelium gloria, de æternitate ſancto rum. cum interim diebus ac noctibus de ore Martini regina pendebat, Euangelico illo no inferior exemplo, pedes ſancti fletu rigabat crine tergebat. Martinus, quem nulla unquam fœmina contigiſſet, iſtius aſſiduitatem, immo potius ſervitutem non poterat evadere. non illa opes regni, non imperii dignitatem, non diadema, non purpuram cogitabat; divelli à Martini pedibus ſolo ſtrata non poterat, po-ſtremo à viro ſuo popoſcit, deinde Martinum uter-

Maximi uxor Martini prandentis famula.

terque compellunt, ut ei remotis omnibus miniſtris, præberet ſola convivium. nec potuit vir beatus obſtinatius reluctari. Componitur caſtus reginæ manibus apparatus: ſellulam ipſa conſternit, menſam admovet, aquam manibus ſubminiſtrat: cibum, quem ipſa coxerat, apponit. ipſa, illo ſedente, eminus ſecundum famulantium diſciplinam ſolo fixa conſiſtit immobilis, per omnia miniſtrantis modeſtiam, & humilitatem exhibens ſervientis: miſcuit ipſa bibituro, & ipſa porrexit. Finita cenula, fragmenta panis aſſumpti, micaſque collegit, ſatis fideliter illas reliquias imperialibus epulis anteponens. Beata mulier, tantæ pietatis affectu illi merito comparanda, quæ venit a finibus terræ, audire Salomonem, ſiquidem ſimplicem ſequamur hiſtoriam. ſed ſi fides reginarum eſt conferenda (quod mihi liceat ſeparata myſterii majeſtate dixiſſe) illa expetiit audire ſapientem: iſta non tantum audiſſe contenta, ſed & meruit ſervire ſapienti. Ad hæc Poſtumianus: Iamdudum, inquit, Galle audiens te loquentem, vehementer admiror reginæ fidem. ſed illud ubi eſt, quod nulla unquam fœmina ferebatur propius aſtitiſſe Martino? Ecce iſta regina non ſolum aſtitit, ſed etiam miniſtravit. Et vereor, ne iſto aliquantulum ſe tueantur exemplo, qui libenter fœminis inſeruntur. Tum Gallus: Quid tu, inquit, non vides quod ſolent docere grammatici, locum, tempus, perſonam? Propone enim tibi ante oculos captum in palatio Imperatoris precibus ambiri, reginæ fide cogi, temporis neceſſitate conſtringi, ut clauſos carcere liberaret, exſiliis datos reſtitueret, bona adempta redhiberet. Hæc quanti putes conſtare epiſcopo de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

buiſſe, ut pro his omnibus non aliquantulum de rigore propoſiti relaxaret? Verumtame quia occaſione hujus exempli male uſuros eſ aliquos arbitraris, illi vero felices erunt, ſi diſciplina exempli iſtius viri non recedant. V deant enim, quia Martino ſemel tantum in v ta ſua, jam ſeptuagenario, non vidua libera non virgo laſciviens, ſed ſub viro vivens, ipſ viro pariter ſupplicante, regina ſervivit & m niſtravit. hæc edenti aſtitit, non cum epulant diſcubuit: nec auſa eſt participari convivio, ſe deferebat obſequium. Diſce igitur diſciplinam ſerviat tibi matrona, non imperet: & ſervia non recumbat: ſicut Martha illa miniſtravi Domino, nec tamen eſt aſcita convivio: im mo prælata eſt miniſtranti, quæ verbum po tius audiebat. Sed in Martino iſta regina utrū que complevit: & miniſtravit ut Martha: & audivit ut Maria. Quod ſi quis hoc uti volue rit exemplo, per omnia teneat exemplum: ta lis cauſſa ſit, taliſque perſona, tale obſequium tale convivium, & in omni vita ſemel tantum Præclare, inquit Poſtumianus, noſtros iſtos ut Martini non egrediantur exemplum, tu conſtringit oratio: ſed profiteor tibi, quia hæ ſurdis auribus audientur. Nam ſi Martini ſe queremur vias, nunquam cauſſas de oſculo di ceremus, & univerſis ſcævæ opinionis oppro briis careremus. Verum ſicut tu ſoles dicere cum edacitatis argueris, Galli ſumus: ita no in hac parte nunquam vel Martini exemplo vel tuis diſputationibus corrigendi fatemur Veruntamen hæc nobis jamdudum agentibus quid tu tam obſtinate Sulpici taces? Ego, inquam, non ſolum modo taceo, ſed olim de iſtis tacere diſpoſui. Nam quia quandam viduam

Oſculari mulierem dedecet.

ſuam vagam, nitidulam, ſumptuoſam obiurgaverim, laſcivius victitantem: itidemque virginem adoleſcenti cuidam mihi caro indecentius adhærentem, cum quidem ipſam frequenter audiſſem, alios etiam qui talia agerent increpantem: tanta mihi omnium fœminarum, cunctorumque monachorum odia concitavi, ut adverſum me utræque legiones iurata bella ſuſceperint. Vnde quæſo taceatis, ne etiam hoc quod vos loquimini, ad meam referatur invidiam: tota vobis iſtorum mentio relinquatur: ad Martinum potius revertamur. Tu Galle, ut aggreſſus es, cœptum opus explica. Tum ille: Iam quidem vobis, inquit, tanta narravi, ut ſatisfacere ſtudiis veſtris meus ſermo debuerit. ſed quia voluntati veſtræ non obſecundare nefas mihi eſt, quantum adhuc diei ſupereſt, loquar. Nam certe dum ſtramen illud, quod in lectos noſtros paratur, aſpicio, ſubvenit in memoriam etiam de ſtramine, in quo Martinus jacuerat, factam eſſe virtutem. Res ita geſta eſt.

VIII. Claudiomachus vicus eſt in confinio Biturigum atque Turonorum. eccleſia ibi eſt celebris religione ſanctorum, nec minus glorioſa ſacrarum virginum multitudo. præteriens ergo Martinus, in ſecretario eccleſiæ habuit manſionem. Poſt diſceſſum illius, cunctæ in ſecretarium illud virgines irruerunt, adlambunt ſingula loca ubi aut ſederat vir beatus, aut ſteterat: ſtramentum etiam in quo quieverat, partiuntur. Vna earum poſt dies paucos partem ſtraminis, quam ſibi pro benedictione collegerat, energumeno, quem ſpiritus erroris agitabat, de cervice ſuſpendit. Nec mora, dicto citius ejecto dæmone, perſona purgata eſt.

Energumenus ſtramine, in quo Martinus cubuerat, curatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

IX. Per idem fere tempus Martino à Treveris revertenti fit obviam vacca, quam dæmon agitabat: quæ relicto grege ſuo, in homines ferebatur, & jam multos noxie petulca confoderat. verum ubi nobis cœpit eſſe contigua, hi qui eam eminus ſequebantur, prædicere magna voce cœperunt, ut caveremus. Sed poſtquam ad nos torvis furibunda luminibus propius acceſſit, Martinus elevata obviam manu, pecudem conſiſtere jubet. quæ mox ad verbum illius ſtare cœpit immobilis. Cum interea videt Martinus, dorſo illius dæmonem ſuperſedentem, quem increpans: Diſcede, inquit, funeſte, de pecude, & innoxium animal agitare deſiſte. Paruit nequam ſpiritus, & receſſit. Nec defuit ſenſus in bucula, quin ſe intelligeret liberatam: ante pedes ſancti recepta quiete proſternitur: deinde jubente Martino, gregem ſuum petit, ſeque agmini cæterarum, ove placidior, immiſcuit. Hoc illud fuit tempus, quo inter medias flammas poſitus, non ſenſit incendium, quod mihi non arbitror eſſe referendum, quia hoc plenius iſte Sulpicius, licet in libro ſuo prætermiſſum, in epiſtola tamen poſtea, quam ad Euſebium, tunc presbyterum, modo epiſcopum, fecit, expoſuit: quam tu Poſtumiane, aut, credo, legiſti: aut ſi incognita tibi eſt, cum libuerit in promptu ex illo armario habes, nos ab illo omiſſa referimus.

Vacca à dæmone vexata liberatur.

Sulpicii ad Euſebium epiſtola.

X. Quodam autem tempore, dum diœceſes circuiret, venantium agmen incurrimus. Canes leporem ſequebantur. jamque multo ſpatio victa beſtiola cum undique campis late patentibus nullum eſſet effugium, mortem imminentem jam jamque capienda crebris flexibus differebat. cujus periculum vir beatus pia mente

Ad imperium B. Martini canes prędam deſerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

mente miſeratus imperat canibus ut deſiſterent ſequi & ſinerent abire fugientem. qui continuo ad primum ſermonis imperiũ conſiterunt. crederes vinctos, immo potius affixos in ſuis hærere veſtigiis. ita lepuſculus perſecutoribus alligatis, incolumis evaſit. Operæpretium autem eſt etiam familiaria illius verba, ſpiritali ſale condita, memorare.

Ovem recens tonſam forte conſpexerat: Euangelicum, inquit, mandatum iſta complevit: duas habuit tunicas, unam earum largita eſt non habenti: ita ergo & vos facere debetis. Item cum ſubulcum algentem, ac pæne nudum in pellicea veſte vidiſſet, En, inquit, Adam ejectus de paradiſo, in veſte pellicea ſues paſcit: ſed nos illo vetere depoſito, qui adhuc in iſto manet, novum Adam potius induamus. Boves ex parte prata depaverant, porci etiam nonnulla ſuffoderant: pars cætera quæ manebat illæſa, diverſis floribus quaſi picta vernabat. Speciem, inquit, gerit pars illa conjugii, quæ pecore depaſta, & ſi non penitus gratiam amiſit herbarum, nullam tamen florum retinet dignitatem: illa vero quam porci, pecora immunda, foderunt, fornicationis imaginem fœdam prætendit: cæterum illa portio quæ nullam ſenſit injuriam, gloriam virginitatis oſtendit, herbis fœcunda luxuriat fœni, in ea fructus exuberat, & ultra omnem ſpeciem diſtincta floribus, quaſi gemmis micantibus ornata radiat. beata ſpecies & Deo digna: nihil enim virginitati eſt comparandum. Ita & illi qui conjugia fornicationi comparant, vehementer errant: & illi qui conjugia virginitati æquanda æſtimant, miſeri penitus & ſtulti ſunt. Verum hæc à ſapientibus tenenda diſtinctio

XI. Ejuſdem joci ſpiritales.

Diſtinctio virginitatis, conjugii, & fornicationis.

ſtincto eſt, ut conjugium pertineat ad veniam virginitas ſpectet ad gloriam: fornicatio deputetur ad pœnam, niſi ſatisfactione purgetur.

XII. Miles quidam cingulum in eccleſia, monachum profeſſus, abjecerat: cellulam ſibi eminus in remoto, quaſi eremita victurus, erexerat. interea aſtutus inimicus variis cogitationibus brutum pectus agitabat: ut conjugem ſuam, quam Martinus in monaſterio puellarum eſſe præceperat, voluntate mutata ſecum potius vellet habitare. Adiit ergo Martinum fortis eremita: quid haberet animi confitetur. ille vero vehementer abnuere, fœminam viro rurſus, jam monacho, non marito incongrua ratione miſceri. poſtremo cum miles inſtaret, affirmans nihil hoc propoſito eſſe nociturum, ſe ſolo conjugis uti velle ſolatio: porro, ne rurſus ſe in ſua vitia revolverent, non eſſe metuendum: ſe eſſe militem Chriſti, illam quoque in eadem ejuſdem militiæ ſacramenta juraſſe: pateretur epiſcopus ſanctos, & ſexum fidei merito neſcientes, pariter militare. Tum Martinus (verba vobis ipſa dicturus ſum) dic mihi, inquit, ſi unquam in bello fuiſti, ſi in acie conſtitiſti? At ille reſpondens, Frequenter, inquit, in acie ſteti, & bello frequenter interfui. Ad hæc Martinus: Dic mihi ergo, nunquid & in illa acie, quæ armata in prœlio parabatur, aut cum jam adverſus hoſtilem exercitum collato cominus pede, diſtricto enſe pugnabat, ullam fœminam ſtare aut pugnare vidiſti? Tunc demum miles confuſus erubuit, gratias agens, errori ſuo ſe non fuiſſe permiſſum: nec aſpera increpatione verborum, ſed vera & rationabili ſecundum perſonam militis comparatione, correctum. Martinus autem converſus ad nos,

Miles monachus factus uxorem repetens verbo Mart. revocatur.

ſicut

ſicut eum frequens fratrum turba vallaverat: Mulier, inquit, virorum caſtra non adeat, acies militum ſeparata conſiſtat: procul fœmina in ſuo degens tabernaculo ſit remota. contemptibilem enim reddit exercitum, ſi virorum cohortibus turba fœminea miſceatur. Miles in acie, miles pugnet in campo: mulier ſe intra murorum munimenta contineat. habet & illa gloriam ſuam, ſi pudicitiam viro abſente ſervaverit: cujus hæc prima virtus, & conſummata victoria eſt, non videri.

Illud vero, Sulpici, meminiſſe te credo, quo affectu nobis, cum & coram adeſſes, illam virginem prædicaret, quæ ita ſe penitus ab omnium virorum oculis removiſſet, ut ne ipſum quidem ad ſe Martinum, cum eam ille officii cauſſa viſitare vellet, admiſerit. Nam cum præter agellum illius præteriret, in quo ſe jam ante complures annos pudica cohibebat, audita fide illius, atque virtute, divertit, ut tam illuſtris meriti puellam religioſo officio epiſcopus honoraret. Nos conſequentes, gaviſuram illam virginem putabamus: ſiquidem hoc in teſtimonium virtutis ſuæ eſſe habituram, ad quam tanti nominis ſacerdos, depoſito propoſiti rigore veniſſet. Verum illa fortiſſimi vincula propoſiti, ne Martini quidem contemplatione laxavit. Ita vir beatus accepta per aliam fœminam excuſatione laudabili, ab illius foribus, quæ videndam ſe ſalutandamque non dederat, lætus abſceſſit. O virginem glorioſam, quæ ne à Martino quidem paſſa eſt ſe videri! ô Martinum beatum, qui illam repulſam non ad contumeliam ſuam duxit: ſed magnificans illius cum exſultatione virtutem, inuſitato in his dumtaxat regionibus gaudebat exem-

XIII.

Virgo quædam viſitantem non admittit.

exemplo ! Ergo cum haud longè ab illa villu
nos manere nox imminens coëgiſſet, xeniu
beato viro eadem illa virgo tranſmiſit: fecit
Martinus quod antea non fecerat: nullius enir
ille unquam xenium, nullius munus accepi
nihil vero ex his quæ virgo venerabilis miſe
rat refutavit, dicens: benedictionem illius à ſa
cerdote minime reſpuendam, quæ eſſet multi
ſacerdotibus præferenda. Audiant, quæſo, vir
gines iſtud exemplum, ut fores ſuas, ſi eas ma
li obſidere voluerint, etiam bonis claudant: &
ne ad ſe improbis ſit liber acceſſus, non ve
reantur excludere etiam ſacerdotes. Totus ho
mundus audiat: videri ſe à Martino virgo non
paſſa eſt. non utique illa quemcumque à ſe re-
pulit ſacerdotem: ſed in ejus viri conſpectum
puella non venit, quem videre ſalus videntium
fuit. Quis autem hoc alius præter Martinum
ſacerdos, non ad ſuam injuriam retuliſſet?
quos adverſum ſanctā virginem motus, quan-
taſque iras mente concepiſſet? hæreticam ju-
dicaſſet, & anathematizandam eſſe decreviſ-
ſet. Quam vero illi beatæ animæ illas virgines
prætuliſſet, quæ crebris occurſibus ubique ſe
præbent obvias ſacerdoti, quæ convivia ſum-
ptuoſa diſponunt, quæ una pariter accumbunt.
Sed quo me ducit oratio? paullulum iſte libe-
rior ſermo reprimendus eſt, ne in aliquorum
forſitan incurrat offenſam. Etenim infidelibus
objurgationis verba non proderunt, fidelibus
autem ſatisfaciat exemplum. verum ego ita
virtutem hujus virginis prædicabo, ut tamen
nihil illis, quæ ad Martinum videndum ex lon-
ginquis regionibus ſæpe venerunt, arbitrer de-
rogandum: ſi quidem hoc beatum virum fre-
quenter affectu etiam angeli frequentarint.

Ejuſdem laus.

Cæte-

XIV.

Cæterum id quod dictuтus ſum Poſtumia-
e, hoc tibi (me autem intuebatur) teſte recte
erhibeo. Quodam die, ego & iſte Sulpicius
ro foribus illius excubantes, jam per aliquot
oras cum ſilentio ſedebamus, ingenti horro-
e & tremore, ac ſi ante angeli tabernaculum
mandatas excubias duceremus: cum quidem
lauſo cellulæ ſuæ oſtio, nos ibi eſſe neſciret.
nterim colloquentium murmur audivimus,
& mox horrore quodam circumfundimur, ac
obſtupentes nec ignorare potuimus, neſcio
quid fuiſſe divinum. Poſt duas fere horas ad
nos Martinus egreditur: ac tum eum iſte Sul-
picius (ſicut apud eum nemo familiarius lo-
quebatur) cœpit orare, ut perquirentibus indi-
caret, quid illud divini fuiſſet horroris, quod
fatebamur nos ambo ſenſiſſe, vel cum quibus
fuiſſet in cellula collocutus: tenuem enim nos
licet, & vix intellectum ſermocinantium ſo-
num pro foribus audiſſe. tum ille diu multum-
que cunctatus, (ſed nihil erat, quod ei Sulpi-
cius non extorqueret invito.) incredibiliora
forte dicturus ſum, ſed Chriſto teſte non men-
tior: niſi quiſquam eſt tam ſacrilegus, ut Mar-
tinum æſtimet fuiſſe mentitum.) Dicam, in-
quit, vobis, ſed vos quæſo nulli dicatis: Agnes,
Thecla, & Maria mecum fuerunt. referebat
autem nobis vultum atque habitum ſingula-
rum. Nec vero illo tantum die, ſed frequenter
ſe ab eis confeſſus eſt viſitari: Petrum etiam
& Paullum Apoſtolos videri à ſe ſæpius, non
negavit. Iam vero dæmones, prout ad eum
quiſque veniſſet, ſuis nominibus increpabat.
Mercurium maxime patiebatur infeſtum: Io-
vem brutum atque hebetem eſſe dicebat. Hæc
pleriſque in eodem etiam monaſterio conſti-

B. Mariæ, Petri, Paulli, & aliorum Sanct. conſpectu, & colloquio fruitur.

tutis incredibilia videbantur: nedum ego con-
fidam omnes, qui hæc audient, crediturο
nam niſi inæſtimabilem vitam atque virtute
Martinus egiſſet, nequaquam apud nos tant
gloria præditus haberetur. quamquam minim
mirum, ſi in operibus Martini infirmitas hu-
mana dubitaverit: cum multos hodieque vi-
deamus, nec Euangeliis quidem credidiſſe
A Martino autem ſæpe angelos viſos familia-
riter, & ſenſimus, & experti ſumus. Rem mi-
nimam dicturus ſum, ſed tamen dicam.

XV. Apud Nemauſum epiſcoporum ſynodus ha-
bebatur, ad quam quidem ire noluerat: ſe
quid geſtum eſſet, ſcire cupiebat. Caſu cum
eo iſte Sulpicius navigabat; ſed procul, ut ſem-
per, à cæteris in remota navis parte reſidebat

Acta Synodi didicit ab angelo.

Ibi ei angelus, quid geſtum eſſet in ſynodo,
nuntiavit. Nos poſtea tempus habiti concilii
ſolicite requirentes, ſatis compertum habui-
mus, ipſum diem fuiſſe conventus, & ea ibi ab
epiſcopis fuiſſe decreta, quæ Martino angelus
nuntiarat.

XVI. Cæterum cum ab eo de fine ſæculi quærere-
mus, ait nobis, Neronem & Antichriſtum
prius eſſe venturos: Neronem in Occidentali
plaga regibus ſubactis decem imperaturum,
perſecutionem autem ab eo hactenus exer-
cendam, ut idola gentium coli cogat. Ab
Antichriſto vero Orientale imperium eſſe ca-
piendum: qui quidem ſedem & caput regni
Hieroſolymam eſſet habiturus: ab illo ur-
bem & templum eſſe reparandum. Illius eam
perſecutionem futuram eſſe, ut Chriſtum Do-
minum cogat negari, ſe potius Chriſtum eſſe
confirmans: omneſque ſecundum legem cir-
cumcidi jubeat. & ipſum denique Neronem
ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Antichriſto eſſe perimendum: atque ſub eius poteſtate univerſum orbem, cunctaſque gentes eſſe redigendas: donec adventu Chriſti impius opprimatur. Non eſſe autem dubium, quin Antichriſtus malo ſpiritu conceptus, eſſet etiam in annis puerilibus conſtitutus, ætate legitima ſumpturus imperium. Quod autem hæc ab illo audivimus, annus octavus eſt. Vos autem æſtimate, quo in præcipitio conſiſtunt, quæ futura ſunt. Hæc cum maxime Gallus, necdum explicitis, quæ ſtatuerat referre, loqueretur; puer familiaris ingreſſus eſt, nuntians, Refrigerium presbyterum ſtare pro foribus. Dubitare cœpimus, utrum Gallum adhuc eſſet melius audire; an exoptatiſſimo nobis viro, qui officii cauſſa ad nos veniebat, occurrere. Tum Gallus: Etiamſi non ob adventum ſanctiſſimi ſacerdotis relinquenda nobis hæc eſſet oratio, nox ipſa cogebat, hucuſq; protractum finire ſermonem. Verum quia de Martini virtutibus nequaquam explicari univerſa potuerunt, hæc vos hodie audiſſe ſufficiat, cras reliqua dicemus. Ita pariter accepta Galli ſponſione, ſurreximus.

DIALOGVS III.

de eadem re.

LVceſcit ô Galle, ſurgendum eſt. nam ut vides, & Poſtumianus inſtat, & hic presbyter, qui heſterno auditorio eſt admiſſus, exſpectat, ut quæ de Martino noſtro in hodiernum diem explicanda diſtuleras, debi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

tor ſponſionis evolvas. Non ignarus quide iſte omnium quæcunque memoranda ſunt: ſ dulcis & grata cognitio eſt etiam nota relege ti: ſiquidem natura ita comparatum ſit, ut m liore quis cõſcientia ſe noſſe gaudeat, quę mu torum teſtimoniis non eſſe incerta cognoſc. Nam & hic à prima adoleſcentia Martinu ſecutus, novit quidem omnia, ſed libenter c gnita recognoſcit. fatebor enim tibi Gall Martini mihi ſæpius auditas eſſe virtutes: qui pe qui de eo etiam litteris multa mandaverin ſed per geſtorum admirationem ſemper mi nova ſunt, quæ de illo licet audita ſæpius r volvuntur. proinde additum nobis Refrig rium auditorem eo impenſius gratulamur, qu promptius Poſtumianus iſte, qui hæc Orien inferre feſtinat, quaſi ſub teſtibus conſignatar abs te accepturus eſt veritatem. Hæc me lo quente, Gallo jam ad narrandum parato, i ruit turba monachorum: Evagrius presbyter Aper, Sebaſtianus, Agricola: & poſt paullu lum ingreditur presbyter noſter Etherius, cu Callipione diacono, & Amatore ſubdiaco no. Poſtremus Aurelius presbyter dulciſſimu meus, longiore via veniens, anhelus cucurri Quid vos, inquam, tam ſubito & tam inſpera ti, tam ex diverſis regionibus, tam mane con curritis? Nos, inquiunt, heſterno cognovi mus, Gallum iſtum per totum diem Martin narraſſe virtutes: & reliqua in hodiernum diem, quia nox oppreſſerat, diſtuliſſe. propterea maturavimus frequens auditorium facere, tantam materiam locuturo. Interea nuntiatur, multos ſæcularium ſtare pro foribus, nec ingredi audentes, ſed ut admitterentur orantes. Tum Aper: Nequaquam iſtos, inquit, no-

Duo genera auditorum notantur.

bis

ſ; admiſceri convenit: quia ad audiendum
rioſitate potius quam religione venerunt.
onfuſus ego illorum vice, quos non admit-
ndos eſſe cenſebat: ægre tamen obtinui, ut
icherium ex vicariis, & Celſum admitterent
nſularem: cæteri ſunt repulſi. Tum Gallum
edia in ſede componimus: qui cum diu no-
li ſua verecundia ſilentium tenuiſſet, tandem
a exorſus eſt. Conveniſtis, inquit, ad me au-
iendum, & ſancti & diſerti, ſed religioſas po-
us, quam doctas aures, uti arbitror, attuli-
is, audituri, me fide teſtis, non oratoris co-
ia locuturum. Quæ autem heſterno dicta
int, non revolvam: illa qui non audierunt,
x ſcriptis recognoſcent. Nova Poſtumianus
xſpectat, nuntiaturus Orienti, ne ſe in com-
aratione Martini præferat Occidenti. ac pri-
num geſtit animus, quod Refrigerius in aurem
uggerit, explicari.

11. Res in Carnotena geſta eſt civitate. Paterfa-
milias duodecennem ab utero mutam puellam
Martino cœpit offerre, poſcens, ut linguam li-
gatam meritis ſuis ſanctus abſolveret. Ille ce-
dens Epiſcopis, qui tum forte latus illius am-
biebant, Valentiniano atque Victricio; impa-
rem ſe eſſe tantæ moli, ſed illis quaſi ſanctiori-
bus nihil impoſſibile fatebatur. At illi pias pre-
ces una cum patre ſupplici voce jungentes, ora-
re Martinum, ut ſperata præſtaret. nec cuncta-
tus ultra, (utrumque præclarum, & oſtenden-
do humilitatem, nec differendo pietatem) ju-
bet circumſtantis populi multitudinem ſub-
moveri: epiſcopis tantum & puellæ patre aſſi-
ſtentibus, in orationem ſuo illo more proſter-
nitur. dein puſillum olei cum exorciſmi præfa-
tione benedicit, atque ita in os puellæ ſancti-
fica-

Oleo in os injecto puella muta loquitur.

ſicatum liquorem, cum & linguam illius
gitis teneret, infudit. Nec fefellit ſanctum v
tutis eventus. Patris nomen interrogat: m
illa reſpondit. proclamat pater cum gau
pariter & lacrymis, Martini genua comp
xus, & hanc primam ſe filiæ audiſſe voc
cunctis ſtupentibus fatebatur. Ac ne cuiqu
id incredibile forte videatur, perhibeat vo
præſens Evagrius teſtimonium veritatis. na
res ipſo præſente tum geſta eſt.

XII. Parum illud eſt quod nuper Harpagio pre
bytero referente cognovi. ſed non prætermi
tendum videtur, Avitiani comitis uxorem m
ſiſſe Martino oleum, quod ad diverſas mo
borum cauſſas neceſſarium (ſicut eſt conſuet
do) benediceret: ampullulam vitream iſtiu
modi fuiſſe, ut rotunda in ventrem creſcere
ore producto, ſed oris exſtantis concavum n
repletum: quia ita moris ſit vaſcula illa con
pleri, ut pars umbonibus obſtruendis libe
relinquatur. Teſtabatur presbyter, vidiſſe

B. Martini benedictione oleum creſcit.

oleum ſub Martini benedictione creviſſe, qu
ad exundante copia ſuperne deflueret: ea
demque, dum ad matremfamilias vaſculu
referretur, ſervaſſe virtutem. Nam inter ma
nus pueri portantis ita ſemper exundaſſe oleũ
ut omne illius veſtimentum copia ſuperfuſi li
quoris operiret: matronam itaque ad ſum
mum labrum plenum vaſculum recepiſſe: u
presbyter hodieque fatetur, obdendi peſſuli
quo claudi diligentius ſervanda conſueverunt
in vitro illo ſpatium non fuiſſe. Mirum & il
lud quod huic (me autem intuebatur) memi

Vas vitreum lapſu non frangitur.

ni contigiſſe. Vas vitreum cum oleo, quo
Martinus benedixerat, in feneſtra paullulum
editiore depoſuit: puer familiaris incautior lin

teum

um ſuperpoſitum, ampullam ibi eſſe igna-
s, attraxit. vas ſuper conſtratum marmore
vimentum decidit. cunctis metu exterritis,
: benedictio deperiſſet, ampulla perinde in-
plumis eſt reperta, ac ſi ſuper plumas molliſ-
mas decidiſſet. Quæ res non potius ad caſum,
uam ad Martini eſt referenda virtutem, cujus
enedictio perire non potuit.

Quid illud, quod factum eſt à quodam, cu- IIII.
us nomen quia præſens eſt, & prodi ſe vetuit,
upprimetur: cui quidem tempori hic etiam
aturninus interfuit. Canis nobis importunior Canis ob-
blatrabat. In nomine, inquit, Martini jubeo muteſcit
e obmuteſcere. cani hæſit latratus in gutture: ſolo ejus
inguam ut abſciſam putares, obmutuit. ita nomine.
atum eſt, ipſum Martinum feciſſe virtutes.
Credite mihi, quia etiam alii in nomine ejus
multa fecerunt.

Avitiani quondam comitis noveratis bar- V.
baram nimis, & ultra omnes cruentam ferita-
tem. hic rapido ſpiritu ingreſſus Turonum ci-
vitatem, ſequentibus eum miſerabili facie or-
dinibus catenatis, diverſa perdendis parari ju-
bet genera pœnarum, diſponens poſtera die at-
tonita civitate ad opus tam triſte procedere.
Quod ubi Martino compertum eſt, ſolus paul-
lo ante mediam noctem ad prætorium beſtiæ
illius tendit. Sed cum profundæ noctis ſilentio
quieſcentibus cunctis, nullus foribus obſeratis
pateret ingreſſus, ante limina cruenta proſter-
nitur. interea Avitianus gravi ſomno ſepultus,
angelo ingruente percellitur: Servus, inquit,
Dei ad tua limina jacet, & tu quieſcis? Qua
ille voce percepta, lecto ſuo turbatus excutitur:
convocatiſque ſervis trepidus exclamat, Mar-
tinum eſſe pro foribus. irent protinus, clauſtra
reſera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

reſerarent, ne Dei ſervus pateretur injuria
Sed illi, ut eſt omnium natura ſervorum, v
prima limina egreſſi, irridentes dominu
ſuum, quod ſomno fuiſſet illuſus, nega
quemquam eſſe pro foribus: ex ſuomet ing
nio conjectantes, neminem nocte poſſe vigi
re: nedum illi crederent, in illo noctis horr
re jacere ante aliena limina ſacerdotem: idq
Avitiano facile perſuaſum. rurſum ſolvitur
ſoporem. ſed mox vi majore concuſſus, excl
mat Martinum ſtare pro foribus, ſibi ideo nu
lam quietem animi corporiſque permitti. Ta
dantibus ſervis, ipſe uſque ad limina exterio
progreditur: ibi Martinum ut ſenſerat depr
hendit. Perculſus miſer tantæ manifeſtatio
virtutis: Quid, inquit, mihi hoc domine fec
ſti? nihil loqui te neceſſe eſt, ſcio quid deſid
res, video quid requiras: diſcede quanto cyu
ne me ob injuriam tuam cæleſtis ira conſu
mat: ſatis ſolverim hucuſque pœnarum. Cre
de, quia non leviter apud me actum eſt, ut ipſ
procederem. Poſt diſceſſum autem ſancti, ad
vocat officiales ſuos, jubet omnes cuſtodia re
laxari: & mox ipſe proficiſcitur. ita fugat
Avitiano, lætata eſt ſe civitas liberatam. Hæ
cum multis Avitiano referente, compert
ſunt: tum nuper Refrigerius Presbyter, quem
coram videtis, ab Evagrio fideli viro, ex tri
bunis, ſub invocatione divinæ majeſtatis au
divit, qui ſibi hoc ab ipſo Avitiano relatum
eſſe jurabat. Cæterum nolo miremini, me ho-
die facere, quod heſterno non feci, ut ad ſin-
gulas quaſque virtutes nomina teſtium perſo-
naſque ſubnectam: ad quas ſi quis fuerit in-
credulus, quia adhuc in corpore ſunt, recur-
rat. Exigit id infidelitas plurimorum, qui in
aliqui-

Avitianus à ſcelere perpetrando revocatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

quibus, quæ heſterno memorata ſunt, nu-
re dicuntur. Accipiant ergo teſtes adhuc in-
lumes atque viventes, quibus, quia de fide
ſtra dubitant, magis credant. Sed ſi adeo
fideles ſunt, profiteor quia nec illis ſunt cre-
turi. Miror autem quemquam, qui vel te-
nem ſenſum religionis habeat, tantum pia-
li velle committere, ut putet quemquam de
artino poſſe mentiri. Faceſſat à quoquam
i ſub Deo vivit, iſta ſuſpicio. neque enim
artinus hoc indiget, ut mendaciis aſſeratur:
d tamen totius ſermonis fidem apud te Chri-
e depromimus, nos nec alia dixiſſe, nec alia
cturos, quam quæ aut ipſi vidimus, aut quæ
anifeſtis auctoribus, vel plerunque ipſo refe-
nte, cognovimus. Cæterum etſi dialogi ſpe-
em, quo ad relevandum faſtidium lectio va-
aretur, aſſumpſimus, nos pie præſtare profi-
mur hiſtoriæ veritatem. Hæc me extrinſecus
ſerere, nonnullorum incredulitas, non ſine
eo dolore compulerit. Sed redeat ad no-
rum ſermo conſeſſum: in quo cum me tam
udioſe audiri videam, fateor, neceſſe eſt
prum feciſſe conſtanter, qui repulit infideles:
s tantum judicans audire debere, qui cre-
erent.

Efferor, ſiquidem creditis, ſpiritu, & præ VI.
olore totus inſanio. non credent Martini vir-
atibus Chriſtiani, quas dæmones fatebantur?
Monaſterium beati viri duobus à civitate erat
ilibus diſparatum: ſed ſi quoties venturus ad
cleſiam, pedem extra cellulæ ſuæ limen ex-
ulerat, videres per totam eccleſiam energume-
os rugientes, & quaſi adveniente judice ag-
mina damnanda trepidare, ut adventum epi-
copi clericis, qui venturum eſſe neſcirent, dæ-

Adveniẽtem procul præſentiunt energumeni.

moniorum gemitus indicaret. Vidi quendam appropiante Martino in aëre ratum, manibus extenſis in ſublime ſuſpendi, ut nequaquam ſolum pedibus attingeret. Si quando autem exorcizandorum dæmonum Martinus operam recepiſſet, neminem manibus attrectabat, neminem ſermonibus increpabat, ſicut plerumque per clericos rotatur turbo verborum: ſed admotis energumenis, cæteros jubebat abſcedere, ac foribus obſeratis in medio eccleſia cilicio circumtectus, cinere reſperſus, ſolo ſtra-

Modus exorcizandi B. Martini.

tus orabat. Tum vero cerneres miſeros diverſo exitu perurgeri, hos ſublatis in ſublime pedibus quaſi de nube pendere, nec tamen veſtes defluere ſuper faciem, ne faceret verecundiam nudata pars corporum. at in parte alia videres ſine interrogatione vexatos & ſua crimina confitentes: nomina etiam nullo interrogante prodebant. ille ſe Iovem, iſte Mercurium fatebatur. Poſtremo cunctos diaboli miniſtros cum ipſo cerneres auctore cruciari. ut jam in Martino illud fateamur impletum, quod ſcriptum eſt: Quoniam ſancti de angelis judicabunt.

VII. Pagum quendam in Senonico annis ſingulis grando vaſtabat. compulſi extremis malis incolæ à Martino auxilium popoſcerunt, miſſa per Auſpicium præfectorium virum ſatis fida legatione, cujus agros ſpecialiter gravior

Pagum Senonenſis diœceſis annua grandine liberat.

quam ceterorum adſueverat procella popularis. Sed facta ibi oratione, Martinus ita univerſam penitus liberavit ab ingruenti peſte regionem, ut per viginti annos, quibus poſtea manſit in corpore, grandinem in illis locis nemo pertulerit. Quod ne fortuitum eſſe, & non potius Martino præſtitum putaretur, eo anno quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

le defunctus eſt, turſus incubuit rediviva tempeſtas. adeo ſenſit & mundus viri fidelis exceſſum, ut cujus vita jure gaudebat, etiam ejuſdem mortem lugeret. Cæterum ſi ad hæc probanda, quæ diximus, teſtes etiam infirmior auditor exegerit, non unum ego hominem, ſed multa milia producam: & totam in teſtimonium virtutis expertæ Senonum advocabo regionem. Et tamen tu Refrigeri presbyter, credo, meminiſti, nuper nobis ſuper hoc cum Romulo Auſpicii illius filio, honorato, & religioſo viro, fuiſſe ſermonem: qui hæc nobis tanquam incomperta referebat: & cum futuris proventibus per aſſidua damna trepidaret, ut ipſe vidiſti, magno ſecum mœrore lugebat, Martinum non in hæc tempora reſervatum.

Sed ut ad Avitianum recurram, qui cum in omnibus locis cunctiſque urbibus ederet crudelitatis ſuæ infanda monumenta, Turonis tantum innocens erat. Et illa beſtia, quæ humano ſanguine, & infelicium mortibus alebatur, mitem ſe atque tranquillum beato viro præſente præſtabat. Memini quodam die ad eum veniſſe Martinum: qui ubi ſecretarium ejus ingreſſus eſt, vidit poſt tergum ipſius dæmonem miræ magnitudinis aſſidentem. quem eminus (ut verbo, quia neceſſe eſt, parum Latino loquamur) exſufflans, Avitianus ſe exſufflari exiſtimans, Quid me, inquit, ſancte ſic aſpicis? Tum Martinus: Non te, inquit, ſed eum qui cervici tuæ teter incubuit. Ita receſſit diabolus, & reliquit familiare ſubſellium. ſatiſque conſtat, ab illo die Avitianum mitiorem fuiſſe: ſeu quod intellexerit, egiſſe ſe ſemper aſſidentis ſibi diaboli voluntatem: ſeu quod immundus ſpiritus ab illius conſeſſu per Mar-

VIII.

Ambianus Turonis ſolum mitis.

tinum fugatus, privatus eſt poteſtate graſſand
cum erubeſceret miniſter auctorem, nec mi
niſtrum auctor urgeret.

IX. In vico autem Ambatienſi, id eſt caſtell
illo veteri, quod nunc frequens habitatur à fra
tribus, idolum noveratis grandi opere conſtru
ctum. politiſſimis ſaxis moles turrita ſurre
xerat, quæ in conum ſublime procedens, ſu
perſtitionem loci operis dignitate ſervaba
Hujus deſtructionem Marcello, ibidem con
ſiſtenti presbytero, vir beatus ſæpe mandave
rat. Poſt aliquantum tempus regreſſus, incre
pat presbyterum, cur adhuc idoli ſtructur
conſiſteret. Ille cauſſatus, vix militari manu &
vi publicæ multitudinis, tantam molem poſſ
ſubverti, nedum id facile putaret per imbecil
les clericos, aut infirmos monachos quiviſſ

Oratione deſtruitur templũ idolorum.

curari. Tum Martinus recurrens ad nota ſub
ſidia, noctem totam in orationibus pervigilat
mane orta tempeſtas, ædem idoli uſque ad
fundamentum provolvit. Verum hæc Marcel
lo teſte dicta ſint.

X. Aliam ejus non diſſimilem, in ſimili opere
virtutem Refrigerio adſtipulante perhibeo. Co
lumnam immenſæ molis, cui idolum ſuper
ſtabat, parabat evertere: ſed nulla erat facultas
qua id daretur effectui. Tum ad orationem ſuc
more convertitur. Viſam, certum eſt, parilem
quodammodo columnam ruere de cælo, qua
impacta idolo totam illam inexpugnabilem
molem ſolvit in pulverem: parum ſcilicet, ſi
invisibiliter cæli virtutibus uteretur, niſi ipſæ
virtutes viſibiliter ſervire Martino humanis
etiam oculis cernerentur.

XI. Mulier profluvio ſanguinis

Idem autem Refrigerius mihi teſtis eſt, mu
lierem profluvio ſanguinis laborantem, cum

Mar-

Martini veſtem (exemplo mulieris illius euangelicæ) contigiſſet, ſub momento temporis ſe ſenſiſſe ſanatam. ſanatur attactu veſtis.

XII. Serpens flumen ſecabat, & ripæ in qua conſiteramus adnatabat: In nomine, inquit, Domini jubeo te redire. Mox ſe mala beſtia ad verbum ſancti retorſit, & in ulteriorem ripam nobis exſpectantibus tranſmeavit. quod cum omnes non ſine miraculo cerneremus, altius ingemiſcens ait: Serpentes me audiunt, & homines non audiunt.

XIII. Piſcem Paſchę diebus edere conſuetus, paullo ante horam refectionis interrogat, an haberetur in promptu. Tum Cato diaconus, ad quem monaſterii adminiſtratio pertinebat, doctus ipſe piſcari, negat per totum diem ſibi ullam ceſſiſſe capturam; ſed neque alios piſcatores, qui vendere ſolebant, quidquam agere quiviſſe. Vade, inquit, mitte linum tuum, captura proveniet. Contigua flumini, ut Sulpicius iſte deſcripſit, habebamus habitacula. proceſſimus cuncti, utpote feriatis diebus, videre piſcantem: omnium ſpebus intentis, non incaſſum futura tentamina, quibus piſcis, Martino auctore, Martini uſibus quæreretur. Ad primum jactum reti permodico immanem eſocem diaconus extraxit, & ad monaſterium lætus accurrens, nimirum, ut dixit poëta, neſcio quis (utimur enim verſu ſcholaſtico, quia inter ſcholaſticos fabulamur) Captivumq; ſuem mirantibus intulit Argis. Vere Chriſti iſte diſcipulus, geſtarum à Salvatore virtutũ, quas in exemplum ſanctis ſuis edidit, ęmulator, Chriſtum quoque in ſe monſtrabat operantem, qui ſanctum ſuum uſquequaq; glorificans, diverſarum munera gratiarum in unum hominem conferebat.

Captura piſcium ad Chriſti ſimilitudinem. *cap. 6. ſui libri.*

XIIII. Teſtatur Arborius ex præfecto, vidiſſe ſ
Martini manum ſacrificium offerentis, veſti
tam quodammodo nobiliſſimis gemmis, luc
micare purpurea, & ad motum dextræ colli
ſarum inter ſe fragorem audiſſe gemmarum.

XV. Veniam ad illud, quod propter notam tem
porum ſemper occultavit: ſed nos celare no
potuit. in quo illud eſt miraculi, quod facie a
faciem cum eo eſt angelus collocutus. Maxi
mus Imperator, aliàs ſane bonus, depravatu
Vide finem dial. 2. conſiliis ſacerdotum, poſt Priſcilliani necem
Ithacium epiſcopum Priſcilliani accuſatorem
cæteroſque illius ſocios, quos nominari no
eſt neceſſe, vi regia tuebatur, ne quis ei crimi
ni daret, opera illius cujuſcumquemodi homi
nem fuiſſe damnatum. Interea Martinus multi
An. 387. gravibuſq; loborantium cauſſis ad comitatum
ire compulſus, procellam ipſam totius tempe
ſtatis incurrit. Congregati apud Treveros Epi-
ſcopi tenebantur, qui quotidie communican-
tes Ithacio communem ſibi cauſſam fecerant
His ubi nuntiatum eſt inopinantibus, adeſſe
Martinum, totis animis labefacti, muſſitare &
trepidare cœperunt. Et jam pridie Imperato
ex eorum ſententia decreverat, tribunos ſum-
ma poteſtate armatos ad Hiſpanias mittere,
qui hæreticos inquirerent, deprehenſis vitam
& bona adimerent. Nec dubium erat, quin
ſanctorum etiam maximam turbam tempeſtas
iſta depopulatura eſſet, parvo diſcrimine inter
hominum genera: etenim tum ſolis oculis ju-
dicabatur, cum quis pallore potius, aut veſte,
quam fide hæreticus æſtimaretur. Hæc nequa-
quam placitura Martino, epiſcopi ſentiebant:
ſed male conſciis illa vel moleſtiſſima erat cu-
ra, ne ſe ab eorum communione adveniens ab-
ſtine-

ineret, non defuturis qui tanti viri conſtan-
iam præmiſſa auctoritate ſequerentur. Ineunt
um Imperatore conſilium, ut miſſis obviam
nagiſterii officialibus, urbem illam propius
etaretur accedere, niſi ſecum pace epiſcopo-
um ibi conſiſtentium adfore fateretur. quos
lle callide fruſtratus, profitetur ſe cum pace
Chriſti eſſe venturum. Poſtremo ingreſſus no-
turno tempore, adiit Eccleſiam tantum ora-
ionis gratia. poſtridie palatium petit. præter
nultas, quas evolvere longum eſt, has princi-
pales petitiones habebat: pro Narſete comite,
& Leucadio præſide, quorum ambo Gratiani
partium fuerant, pertinacioribus ſtudiis, quæ
non eſt temporis explicare, iram victoris eme-
riti. Illa præcipua cura, ne tribuni cum jure
gladiorum ad Hiſpanias mitterentur. pia enim
erat ſolicitudo Martino, ut non ſolum Chri-
ſtianos, qui ſub illa erant occaſione vexandi,
ſed ipſos etiam hæreticos liberaret. Verum pri-
mo die, atque altero, ſuſpendit hominem cal-
lidus imperator, ſive ut rei pondus imponeret,
ſive quia nimis ſibi implacabilis erat, ſeu quia
(ut plerique tum arbitrabantur) avaritia repu-
gnabat: ſiquidem in bona eorum inhiaverat.
Fertur enim ille vir multis boniſque actibus
præditus, adverſus avaritiam parum conſuluiſ-
ſe: niſi fortaſſe regni neceſſitate, quippe exhau-
ſto ſuperioribus principibus reipublicæ ærario,
pæne ſemper in expeditione atque procinctu
bellorum civilium conſtitutus, facile excuſa-
bitur, quibuſlibet occaſionibus ſubſidia impe-
rio paraviſſe. Interea epiſcopi, quorum com-
munionem Martinus non inibat, trepidi ad re-
gem concurrunt, prædamnatos ſe conqueren-
tes, actum eſſe de ſuo omnium ſtatu, ſi Theo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

gniſti pertinaciam, qui eos ſolus palam la ſententia condemnaverat, Martini armaret a ctoritas. non oportuiſſe hominem recipi mo nibus: illum jam non defenſorem hęreticoru eſſe, ſed vindicem: nihil actum morte Priſc liani, ſi Martinus exerceat illius ultionem. P ſtremo proſtrati, cum fletu & lamentatio poteſtatem regiam implorant, ut utatur adve ſus unum hominem vi ſua. Nec multum ab rat, quin cogeretur imperator Martinum cu hæreticorum ſorte miſcere. ſed ille licet epiſc pis nimio favore eſſet obnoxius, non erat n ſcius Martinum fide, ſanctitate & virtute cu ctis præſtare mortalibus: alia longe via Sa ctum vincere parat. Ac primo ſecreto accer tum, blande appellat, hæreticos jure damnat more judiciorum publicorum, potius qua inſectationibus ſacerdotum: non eſſe cauſſam qua Ithacii, cęterorumque partis ejus commu nionem putaret eſſe damnandam. Theogniſt odio potius, quā cauſſa feciſſe diſcidium: eu demque tamen ſolum eſſe, qui ſe à commu nione interim ſepararit: à reliquis nihil nova tum. Quin etiam ante paucos dies habita Sy nodus, Ithacium pronuntiaverat culpa non te neri. Quibus cum Martinus parum movere tur, rex ira accenditur, ac ſe de conſpectu eju abripuit. & mox percuſſores his, pro quibu Martinus rogaverat, diriguntur. Quod ubi Ma tino compertum jam noctis tempore eſt, pala tium irrupit. ſpondet, ſi parceretur, ſe commu nicaturum, dummodo ut & tribuni jam in ex cidium Eccleſiarum ad Hiſpanias miſſi retra-herentur. Nec mora interceſſit, Maximus in dulget omnia. poſtridie Felicis epiſcopi ordi-natio parabatur, ſanctiſſimi ſane viri, & plane

digni,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

gni, qui meliore tempore ſacerdos fieret. Hu- Vt Maxi-
s diei communionem Martinus iniit, ſatius mum
ſtimans ad horam cedere, quam his non con- exoret,
ulere, quorum cervicibus gladius imminebat. prudẽter
'eruntamen ſumma vi epiſcopis nitentibus, ut commu-
ommunionem illam ſubſcriptione firmaret, nionem
xtorqueri non potuit. Poſtero die ſe inde pro- eludit.
ipiens, cum revertens in via mœſtus ingemi- Mart. Sy-
ceret, ſe vel ad horam noxiæ communioni nodo &
uiſſe permixtum: haud longe à vico, cui no- damna-
men eſt Andethanna, qua vaſtas ſolitudines tioni I-
ilvarum ſecreta patiuntur, prægreſſis paullu- thacianæ
um comitibus, ille ſubſedit, cauſſam doloris non ſub-
& facti accuſante ac defendente invicem cogi- ſcribit.
tatione pervolvens, aſtitit ei repente angelus:
Merito, inquit, Martine compungeris, ſed ali- Angelus
ter exire nequiſti. repara virtutem, reſume con- mœrentẽ
ſtantiam, ne jam non periculum gloriæ, ſed ſa- ſolatur.
lutis incurreris. Itaque ab illo tempore ſatis cavit, cum illa Ithacianæ partis communione miſceri. Cęterum cum quoſdam ex energumenis tardius quam ſolebat, & gratia minore curaret, ſubinde nobis cum lacrymis fatebatur, ſe propter communionis illius malum, cui ſe vel puncto temporis, neceſſitate, non ſpiritu, miſcuiſſet, detrimentum ſentire virtutis. Sedecim poſtea vixit annos, nullam Synodũ adiit, ab omnibus epiſcoporum conventibus ſe removit.

Sed plane, ut experti ſumus, imminutam ad tempus gratiam multiplici mercede reparavit. XVI.
Vidi præterea ad pſeudothyrum monaſterii ipſius adductum energumenum, & prius quam ad limen attingeret, fuiſſe curatum. Abſentis virtus.

Teſtantem quendam nuper audivi, cum in Tyrrheno mari curſu illo, quo Romam tendi- XVII.

tur, navigaret, ſubito turbinibus exortis, e
tremum vitæ omnium fuiſſe diſcrimen. In qu
Nominati virtus. cum quidam Ægyptius negotiator nec du
Chriſtianus, magna voce clamaverit, De
Martini eripe nos: mox tempeſtatem fuiſſe ſ
datam, ſeque optatum curſum cum ſumm
placidi æquoris quiete tenuiſſe.

XVIII. Lycontius ex vicariis vir fidelis, cum fam
liam illius lues extrema vexaret, & inaudit
calamitatis exemplo per totam domum co
Toti familiæ peſtiferam luem avertit. pora ægra procumberent, Martini per litter
imploravit auxilium. Quo tempore vir beatu
rem eſſe promiſit difficilem impetrari. nam ſp
ritu ſentiebat, domum illam divino numin
verberari: tamen non prius deſtitit ſeptem to
tos dies, totidemque noctes orando & jejunan
do continuans, quam id quod exorandum re
ceperat, impetraret. Mox ad eum Lycontius
divina expertus beneficia pervolavit, nuntian
ſimul & agens gratias, domum ſuam omni pe
riculo liberatam. Centum etiam argenti libra
obtulit, quas vir beatus nec reſpuit, nec recepit. Sed priuſquam pondus illud monaſterii limen attingeret, redimendis id captivis continuo deputavit. & cum ei ſuggereretur à fratribus, ut aliquid ex eo in ſumptum monaſterii reſervaret, omnibus enim anguſtum eſſe victum, multis deeſſe veſtitum: Nos, inquit, Eccleſia & paſcat & veſtiat, dummodo nihil noſtris uſibus quæſiſſe videamur.

XIX. Succurrunt hoc loco illius viri magna miracula, quæ facilius admirari poſſumus, quam referre. Agnoſcitis profecto quod dico: multa ſunt illius quæ non queunt explicari. Veluti iſtud eſt, quod neſcio an ita, ut geſtum eſt, à nobis poſſit exponi. Quidam è fratribus (no-

men

men non ignoratis: ſed celanda perſona eſt, ne ſancto viro verecundiam fecerimus) quidam ergo cum ad fornaculam illius carbonum copiam reperiſſet, & admota ſibi ſellula divaricatis pedibus ſuper ignem illum nudato inguine reſideret, continuo Martinus factam ſacro tegmini ſenſit injuriam, magna voce proclamans: Quis, inquit, nudato inguine noſtrum inceſtat habitaculum? Hoc ubi ille frater audivit, & ex conſcientia quod increpabatur agnovit: continuo ad nos cucurrit exanimis, pudorem ſuum non ſine Martini virtute confeſſus. Fornaculæ injuriæ.

Quodam itidem die dum in area, quæ parva admodum tabernaculum illius ambiebat in illo ſuo (quod noſtis omnes) ſedili ligneo reſediſſet, vidit duos dæmones in excelſa illa quæ monaſterio ſupereminet, rupe conſiſtere, inde alacres ac lætos vocē iſtiuſmodi adhortationis emittere: Heia te Brictio, Heia te Brictio. Credo cernebant miſerum eminus propinquantem, conſcii quantam illi rabiem ſpiritus ſuſcitaſſent. Nec mora, Brictio furibundus irrupit, ibi plenus inſaniæ, evomuit in Martinum mille convicia. objurgatus enim pridie ab eo fuerat, cur qui nihil umquam ante clericatum (quippe qui in monaſterio ab ipſo Martino nutritus) habuiſſet, equos aleret, mancipia compararet. nam jam illo tempore arguebatur à multis, non ſolum pueros barbaros, ſed etiam puellas ſcitis vultibus coëmiſſe. Quibus rebus infeliciſſimus inſano felle commotus, &, ut credo, præcipue dæmonum illorum agitatus inſtinctu, Martinum ita aggreſſus eſt, ut vix manibus temperaret: cum quidem ſanctus vultu placido, mente tranquilla infelicis amentiam per mitia verba cohiberet. ſed ita in eo nequam XX.

ſpiritus

ſpiritus redundabat, ut ne ſua quidem illi quamvis vana admodum mens ſubeſſet, trementibus labiis, incertoque vultu, decolor præ furore, rotabat verba peccati, ſe aſſerens ſanctiorem: quippe qui à primis annis in monaſterio inter ſacras eccleſiæ diſciplinas ipſo Martino educante creviſſet: Martinum vero & à principio, quod ipſe diffiteri non poſſet, militiæ actibus ſorduiſſe, & nunc per inanes ſuperſtitiones & phantaſmata viſionum ridicula prorſus inter deliramenta ſenuiſſe. Hæc cum multa, atque alia etiam, quæ reticere melius eſt, acerbiora vomuiſſet, egreſſus tandem furore ſatiato quaſi qui ſe penitus vindicaſſet, rapidus ea qua parte venerat, recurrebat: cum interea, credo per Martini orationes, fugatis ab illius corde dæmonibus, reductus in pœnitentiam, mox revertitur, atque ad Martini ſe genua proſternit, veniam poſcens, fatetur errorem, nec ſine dæmone ſe fuiſſe tandem ſanior confitetur. Non erat apud Martinum labor iſte difficilis, ut ignoſceret ſupplicanti. Tunc & ipſi, & nobis omnibus ſanctus expoſuit, qualiter illum à dæmonibus vidiſſet agitari: ſe conviciis non moveri, quæ magis illi à quo eſſent effuſa, nocuiſſent. Exinde cum idem Brictio multis apud eum magniſque criminibus perſæpe premeretur, cogi non potuit ut eum à presbyterio ſubmoveret, ne ſuam perſequi videretur injuriam: illud ſæpe commemorans, ſi Chriſtus Iudam paſſus eſt, cur ego non patiar Brictionem? Ad hæc Poſtumianus? Audiat, inquit, iſtud exemplum noſter iſte de proximo. qui cum ſit ſapiens, immemor præſentium, immemor futurorum, ſi fuerit offenſus, inſanit, in ſua ſe non habens poteſtate: ſævit

Mart. patientia.

vit in clericos, graſſatur in laicos; totumque terrarum orbem in ſuam commovet ultionem: in qua per triennium jugiter dimicatione conſiſtens, nec tempore, nec ratione ſedatur. Dolenda hominis & miſeranda conditio, etiam ſi hac ſola inſanabilis mali peſte premeretur. Verum iſta ei patientię & tranquillitatis exempla referre ſæpius Galle debueras, ut ſciret iraſci, & ſciret ignoſcere. qui ſi iſtum ipſum breviter inſertum ſermonem meum in ſe prolatum forte cognoverit, ſciat non magis ore inimici, quam amici animo me locutum: quia ſi fieri poſſet, optarem ut Martino potius epiſcopo, quam Phalari tyranno ſimilis diceretur. Sed iſtum, cujus commemoratio parum ſuavis eſt, tranſeamus, & ad Martinum noſtrum Galle redeamus. Tum ego, cum jam adeſſe veſperum occiduo ſole ſentirem, Dies, inquam, abiit, Poſtumiane: ſurgendum eſt. ſimul tam ſtudioſis auditoribus cena debetur.

Concludit narrationem geſtorũ. XXI.

De Martino autem exſpectare non debes, ut ulla ſit meta referendi. latius ille diffunditur, quam ut ullo valeat ſermone concludi. Ita interim de illo viro portabis Orienti. Sed dum recurris, diverſaſque regiones, loca, portus, inſulas, urbeſque præterlegis, Martini nomen & gloriam ſparge per populos. In primis memento non præterire Campaniam, & ſi maxime curſus in devio ſit, non tamen tibi tanti ſint vel magnarum morarum ulla diſpendia, quin illic adeas illuſtrem virum, ac toto laudatum orbe, Paullinum: illi, quæſo te, primum ſermonis noſtri, quem vel heſterno confecimus, vel hodie diximus, volumen evolve. Illi omnia referes, illi cuncta recitabis, ut mox per illum ſacra viri laudes Roma cognoſcat: ſicut

pri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

primum illum noſtrum libellum non per Italiam tantum, ſed per totam etiam diffudit Illyricum. Ille Martini non invidus gloriarum, ſanctarumque in Chriſto virtutum piiſſimus æſtimator, non abnuet præſulem noſtrum cum ſuo Felice componere. inde ſi forte ad Africam transfretabis, referes audita Carthagini: licet jampridem, ut ipſe dixiſti, virum noverit, tamen nunc præcipue de eo plura cognoſcat, ne ſolum ibi Cyprianũ martyrem ſuum, quamvis ſancto illius ſanguine conſecrata, miretur. Iam ſi ad lævam, Achaiæ ſinum paullulum devexus intraveris, ſciat Corinthus, ſciant Athenæ, non ſapientiorem in Academia Platonem, nec Socratem in carcere fortiorem. felicem quidem Græciam, quæ meruit audire Apoſtolum prædicantem: ſed nequaquam à Chriſto Gallias derelictas, quibus donaverit habere Martinum. Cum vero ad Ægyptum uſque perveneris, quanquam illa ſuorum ſanctorum numero & virtutibus ſit ſuperba, tamen non dedignetur audire: quia illi, vel univerſæ Aſiæ, in ſolo Martino Europa non ceſſerit.

XXII. Cæterum cum Hieroſolymam inde petiturus, ventis curſuum vela commiſeris, negotium tibi noſtri doloris injungo, ut ſi umquam illuſtris illius Ptolemaidis litus acceſſeris, ſolicitus inquiras, ubi ſit conſepultus noſter ille Pomponius: nec faſtidias viſitare oſſa peregrina. Multas illic lacrymas, tam ex affectu tuo, quam ex noſtris funde viſceribus. ac, licet inani munere, ſolum ipſum flore purpureo, & ſuave redolentibus ſparge graminibus. dices tamen illi, ſed non aſpere, non acerbe, compatientis alloquio, non exprobrantis elogio: Quod ſi vel te quondam, vel me ſemper audire voluiſſet, &

Marti-

Martinum magis quam illum, quem nominare nolo, fuiſſet imitatus, nunquam à me tam crudeliter diſparatus, ignoti pulveris regione tegeretur, naufragi ſorte prædonis paſſus in medio mari mortem, & vix in extremo nactus litore ſepulturam. Videant hoc opus ſuum, quicumque ex illius abſceſſu mihi nocere voluerunt: videant gloriam ſuam, & vel nunc adverſum me graſſari deſinant vindicati. Hæc cũ maxime flebili voce gemeremus, omnium lacrymis per noſtra lamenta commotis, cum magna quidem Martini admiratione, ſed non minore ex noſtris fletibus dolore diſceſſum eſt.

TEMPORVM RATIO SACRÆ SVLPICII SEVERI HISTORIAE & reliquis opuſculis accommodata.

Anno mundi.	
2242	AB orbe condito uſque ad eluvionem & Noë ex arca egreſſum ſunt anni 2242.
3312	1 Ab eo tempore, ad Abrahami ortum anni ſunt 1070.
3387	2 Idem admonitus à Deo relicta patria venit in terram Chananæorum ætatis an. 75.
3817	3 Ab ea Abrahami migratione, in illud tempus quo Hebræi ex Ægypto ſunt egreſsi, anni 430.
3884	4 Ab eo Hebræorum egreſſu, ad Ioſuæ mortem anni 67.
4393	5 A Ioſuæ morte ad mortẽ Samſonis an. 419.
4405	6 A Samſone ad quartum Solomonis annũ, quo templi prima fundamenta jacta ſunt, anni 102.
4829	7 A quarto Solomonis anno ad captivitatẽ Babylonicam ſub Ieconia Rege cœptam, anni 424.
5089	8 A primo ejus captivitatis die ad reſtaurationem templi perfectam & Hieroſolymorum, anni 260.
5487 ſive 5437	9 Ab eadem templi reſtitutione ad Chriſti crucem duobus Geminis coſſ. anni * 398. vel potius. 348.
5869 ſeu potius 5819	10 Ab iiſdem coſſ. ad Stiliconem conſulem anni 382.

Ex

Ex hac tabella cuivis intelligere eſt, quam ver Severus initio Sacræ hiſtoriæ dixerit, Mundum ſu ætate ſex pæne annorum milibus fuiſſe conditum quam vero parum conſentiant qui rationem temporum inveſtigatam ediderunt, mox oſtendam, ſ prius ſingulorũ capitum rationem paucis reddidero.

Primum igitur auctoris eſt. Secundum nos ex ſacra Bibliorum hiſtoria accerſivimus, quod reliqua ei ita videantur inniti, ut alioquin nullo modo conſtent. Inter ſecundum & tertium aliud medium Sulpicius inſerit pagina 17. eo tamen omiſſo, idem reliquas annorum ſummas ab Abrahamo in terram Chananæam commigrante, orditur. quare & nos ſatis habuimus idem caſtigare, non etiam in hunc indicem advocare.

Tertium ſummæ caput cum duobus ſequentibus ipſi auctori ſeſe debent: optimeque ea inter ſe convenire, indicio ſunt numeri minores iiſdem ſubſervientes.

Sexti vero, ut ab auctore ſubductum eſt, ea demum eſt ratio, ut Heli annis 20. Samuelis & Saulis 38 Davidis ac Solomonis 44. id eſt, annis 102. utraque proxime ſuperior ſumma adjiciatur. ſic enim efficientur 588.

In ſeptimo colligendo auctoris verba ſecuti ſumus, nulla habita ratione, diſſentanea ne ea ſint aliorum ſcriptis, an minus. neque enim hoc agimus. Omnium itaque Regum Iudæ anni ad unam ſummam revocati, redeunt ad 424. & menſes 6. quorum menſium ea re non fecimus mentionem, quod in proximo item ſequenti capite aliquot deſiderentur.

Octavi capitis Severus eſt auctor: neque numeri, quibus Babylonicam ſervitutem & Perſarum regna deſcribit, eidem diſconveniunt. ſoli enim tres menſes deſiderantur, ut ex ſeptem menſibus Magorum, qui Cambyſem trucidarunt, & duobus Xerxis ſecundi,

cundi, integer annus redeat. Minime vero hoc loco prætereundum, à Severo pag. 74. aliam longe ſupputandi viam monſtrari, qua & propius multo itur, & minor eſt erratio. Scribit enim Darii, qui Hyſtaſpis filius fuit, regnantis annum 32. eumdem eſſe, qui ab Vrbe condita eſt 260. A quo deinde anno, ſi, inquit, inveſtigatio Romanorum conſulum non fallit, anni reliqui ſunt ad Stiliconem conſulem 888. cui ſummæ ſi annos 70. captivitatis Babylonicæ, 31. Darii, 9. Cambyſis, 7. menſes Magorum, & 32. Darii ſecundi adjeceris (ſunt autem 102. & medius) ſumma naſcetur annorum à die captivitatis Babylonicæ ad conſulem Stiliconem, 990. Illud ſcitum, quod quibus Severus maxime viſus eſt diffidere, iidem minime omnium fefellerint, conſules dico Rom. quorum faſtos ceteris omnibus chronographiis certiores eſſe, ſolus hic locus fidem faciet. quot enim annos tum Severus à T. Geganio Macerino & P. Minutio Augurino coſſ. ad Stiliconem conſ. numerabat: totidem fere etiam hodie recenſent omnes, qui eoſdem faſtos magno ſtudio & ſumptibus reſtituere atque illuſtrare eniſi ſunt, nominatim Hubertus Golzius noſter, omnium longe princeps, qui duobus dumtaxat annis Severum noſtrum ſuperat numerans annos 890. cujus varietatis, quia item pag. 94. occurrit, alio loco & tempore rationem, volente Deo, ſum redditurus.

Reliqua duo numerorum capita Auctori ſua ſunt: atque ut è variis auctoribus concinnata, ita quoque à faſtis conſularibus multum evariant, annis enim 50. eos excedunt. qui exceſſus quoniam immodicus eſt, & ſevero Sulpicii calculo indignus, prope abeſt, ut levi mutatione illum auſim corrigere, & ad annorum numerum cum ſuperiori æqualem reducere. quod facile fiet, ſi pag. 110. pro CCCXCVIII. reſtituamus CCCXLIII. tum enim in utriuſque ſummæ reductione

ctione neque plures erunt neque pauciores an. 99

Nunc ex ſacro Apparatu Bibliorum Regiorum libro, cui nomen Daniel, ſive de ſæculis à Bened Aria Montano inditum eſt, Sæculorum ordinem & ſummam rationem ab initio mundi uſque ad Euangelium publicatum deductam adferam.

Ab initio mundi ad Diluvium anni	165
A diluvio ad Abraham natum	29
Ab Abrahamo ad ortum Iſaac	10
Peregrinationis ſeminis Abrahæ	40
Ab exitu ex Ægypto uſq; ad templum ædificatũ	48
Templi duratio fuit annorum	41
Captivitatis Babylonicæ anni	7
Præfectorum deinde & Sacerdotum	374
Regni Machabæorum	10
Herodum uſque ad Hieroſolym. excidium	107.

Summa 3989.

Auctor ille, qui breviora Chronica Hebræis conſcripſit, hanc ſequitur rationem.

A mundi initio ad Babylonicam captivitatem, eoſdem annos ponit, quos modo. nempe 3338

Exſilii Babylonici	70
Regni Medorum	52
Regni Græcorum	175
Machabæorum	103
Herodum	103

Summa 3841.

Vulgaris Hebræorum numeratio eſt hujuſmodi.

A mundi initio ad egreſſum ex Ægypto	2448
Ab egreſſu ex Ægypto uſque ad templi ædificationem	480
Ad templi vaſtationem.	410
Tranſmigrationis Babylonicæ	70
A reſtitutione Iudæorum ex Babylone ad Titum uſque	420

Summa 3828.

Hæc

Hæc è Bibliis Regiis, cum à nobis nihil poſſemus, ſumpſimus. Lubet etiam quartam ex Gilb. Genebrardi Theologi Chronologia, excerpere: & quia ſe quam minimum à verbis & ſenſu ſcripturæ diſceſſiſſe affirmat, eandem huic centoni aſſuere. partitur ille ſuam temporum deſcriptionem in ſex ætates, quarum hæ ſunt formulæ.

Ab orbe condito uſque ad eluvionem ſunt anni 1656. dies 6

Ab eluvione ad ortum Abrahami anni 293. dies 10

Ab Abrahami ortu, ad egreſſionem Iſraëlitarum ex Ægypto anni 720

Ab egreſſu Iſraëlitarum ad uſque jacta templi fundamenta, anni 480

A fundamentis templi ad captivitatem Babylonicam, anni 419 menſes 6

A Babylonica captivitate ad Chriſtum anni 553

Summa, anni 4121. *menſes* 6. *dies* 16.

Qui ſcire volet, quibus modis hæc membratim demonſtret, ipſum adeat: nos enim hic tantum conciſa excerpimus. qua ipſa ratione jam quamplurimas eaſque diverſiſſimas eorundem ſeculorum deſcriptiones adjiciemus.

A mundo condito ad Chriſtum natum ſupputant annos

Rabbi Nahſſon in lib. de cyclo Paſchatis	3740
Rabbini recentiores	3760. menſ. 4
Talmudici	3784
Biblia Regia	3919
Hieronym. in Quæſtionib. Hebraicis	3941
Ioan. Carion in chron.	3944
Beda cap. 22. de ratione temp.	3952
Ioann. Picus Mirandulanus	3958
Philo Iudæus	3660
Vrſpergenſis, Funccius, Gerardus Mercator, & plerique Germani	3962

Rabbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Rabbi Moſes Gerundenſis	4058. menſ.
Gilb. Genebrardus	412
Ioſephus	4192. menſ.
Odiaton ſive Eduicon Aſtrologus	432
Caſſiodorus	469
Metheodorus	500
Epiphanius contra Manichæos	502
Paullus Otoſius	504
Euſebius	519
Iſidorus 5. etymolog.	521
Albumaſar & alii Aſtronomi	532
Auguſtinus	532
Sulpicius Severus	541.
Theophilus Antiochenus	547
Suidas	560
Philaſtrius de Hæreſibus	580
Alphonſus rex	5984
Onuphrius Panuinius in chron. Eccleſiaſtico,	6309

Hujus tam variæ & portentoſæ diverſitatis rationes quoque variæ ſunt. una eaque præcipua, ſeptuaginta Interpretum exemplaria, ſive interpretatio prava & corrupta, ut pro me locuples teſtis erit clariſſ. vir Andreas Mazius, in ſuis ad Ioſuæ hiſtoriam doctiſſ. diſertiſſimiſque Annotationibus. falſi enim ſunt, ut hoc dicis cauſſà adjiciam, cap. 5. Geneſ. quo loco ducentos pro centum ſemper habent. Hierony. in Quæſtionib. Hebraicis. Sic in recenſendis Sem, qui filius Noë fuit, poſteris Cainan cuidam, quem Hebræi ignorant, Græci 130. annos adſcribunt: & in reliquis ad Abrahami ortum numerandis, ſuperat Epiphanius Hebræos annis 748. Nicephorus 790. quæ varietas cui non videri poſſit monſtri ſimilis? Altera, quod quidam Veterum annos Hebræorum ſupputarunt quaſi lunares. Euſebius lib. 8. de demonſtrat. Hieronym. in 9. cap. Danielis: Auguſt. epiſt. 78. &c. Tertia, quod Iudæi odio Chriſtiano-

rum

m plus ſatis indulſerint, ut in Danielis hebdomad.
uet, quas ad everſionem templi ultimam & ad
grippam Herodianorum poſtremum extrahere
olente atque extendere conati ſunt. Quarta, ipſa
ipturæ loca ſatis obſcura, & niſi quis probe mul-
que uſu inſtructus ad eam acceſſerit, in inter-
etationum varietatem prona ac lubrica. ut cap.
.. Exodi, quo dicuntur Iacobei in Ægypto man-
ſe annis 430. quem locum, ut plurimos alios, ali-
r atque aliter multi accipiunt. Quinctam afferre
oſſim chronica à diverſis olim Iudæis, ſive exte-
s modo negligentius, modo cum præjudicio con-
ripta; item alias multas, uti ſynecdochas ſæpe
onfinia duorum Regnorum confundentes, hyſte-
ologias, mutationes termini regnorum, varieta-
es nominum; ut cum plures ſunt cognomines,
ut unus plura habet nomina; ac denique, quod
rimo dicendum erat, librorum menda, quæ in
otis, quibus temporis quantitas deſignatur, facil-
ime fiunt, & nuſquam non ſunt obvia. Hæc inquam
omnia poſſim afferre, ſed malo eadem à Gilb. Ge-
ebrardo, aliiſque hæc ex profeſſo copioſe explican-
ibus peti. Simul ea, quæ in hoc genere reliqua ſunt,
amdudum me vocant.

VITA

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

VITA B. MARTINI,

ET QVÆ EODEM TEMPORE GEST

ſunt, Onuphrii faſtis ſive Chronico eccleſiæ accommodata.

Ann. Vrb.	Ann. Chr.	
1087	335	Hoc anno Conſtantini Imp. 21. morit S. Silveſter papa Rom. Naſcitur eodem fe tempore B. Martinus Sabariæ, patre mi tum tribuno.
1088	336	S. Marco papæ poſt menſes 8. dies 2 mortuo ſuccedit S. Iulius, pontifex 36.
1089	337	Morienti Conſtantino ſuccedunt filii Con ſtantinus Iunior, Conſtantius, & Conſtans.
1090	338	
1091	339	
1092	340	Conſtantinus Iun. imp. occiditur.
1093	341	Synodus Arrianorum contra Athanaſiur Antiochena.
1094	342	
1095	343	Moritur S. Paullus Thebæus primus er mita.
1096	344	B. Martinus fit catechumenus.
1097	345	Altera Synodus Antiochena.
1098	346	
1099	347	Synodus magna Sardicenſis pro Athan ſio, Sacr. hiſt. pag. 103.
1100	348	Naſcitur Aur. Prudentius Clemens,
1101	349	B. Mart. anno ætatis 15. militari ſacra mento implicatur.
1102	350	Conſtans Imp. occiditur: Magnentius im perium accipit. Synodus Syrmienſis.
1103	351	
1104	352	B. Martinus baptizatur, anno ætatis 18 in Vita cap.
1105	353	S. Iulio pontif. morienti ſuccedit Libe rius, pont. 37. Magnentius ac Decentius tyranni in Galliis à Conſtantino ſuperantur. hiſt. Sacr. pag. 105.
1106	354	Synodus Mediolanenſis contra Athanaſ. Euſebius Vercell. cum aliis abit exſulatum, hiſt. Sacræ pag. 106.
1107	355	Fl. Arbetione & Mavortio Lolliano coſſ. Iulianus occiſo Gallo Cæſar appellatur, & in Gallias mittitur. S. Liberius Rom. pont. pel litur in exſilium.
1108	356	B. Martinus à Iuliano Imp. prope Van gionas impetrat miſſionem. inde aliquo menſibus B. Hilario convivit. qui hoc ipſo anno abit in exſilium. vide Notas noſtras ad pag. 107. & alibi.
1109	357	Revocatur ab exſilio Liberius.
1110	358	
1111	359	Euſebio & Hypatio coſſ. Arimini in Occi dente, & Seleuciæ in Oriente coactæ Synodi ſub menſem Octob. hiſt. Sacr. pag. 113. & ſeq.

b. Hi-

Ann. Urb.	Ann. Chr.	
1112	360	b. Hilarius Conſtantinopoli à Conſtantio tribus libellis audientiam poſcit. Sac. hiſtor. pag. 113. ibi jubetur Pictavos redire.
1113	361	Hilario pleraſque eccleſias Ariminenſi concilio corruptas obeunti, Romæ occurrere B. Martinus meditatur, ac deinde eumdem ſequitur.
1114	362	Moritur Conſtantius. cui Iulianns ſuccedit. Monaſterium ſibi Pictavis B. Martinus ædificat.
1115	363	Occiſo in Perſica expeditione Iuliano ſuccedit Iovianus.
1116	364	Moritut Iovianus. ſuccedunt Valentinianus & Valens: hic in Oriente, ille in Occidente.
1117	365	
1118	366	Liberio papæ ſufficitur S. Damaſus pont. 38. Moritur b. Hilarius in patria, anno reditus ſui ſexto. S. hiſt. pag. 112.
1119	367	Gratianus Valent. filius creatur Auguſtus.
1120	368	Frequenter in Gallia Synodi contra Arrianos.
1121	369	Ambroſius Mediolanenſis epiſc.
1122	370	Hoc fere tempore b. Mart. in epiſcopum Turonenſem electus fuit. & Imp. Valentinianus ſolio ſuo divinitus excuſſus eumdem ejuſque preces cogitur admittere. dial. 2.c.6.
1123	371	
1124	372	
1125	373	Synodus Valentina in Gallia.
1126	374	
1127	375	Decedit Valentinianus. fit Valentinianus Iunior Auguſtus.
1128	376	
1129	377	Vlphilas Gothorum epiſcopus litteras Gothicas invenit.
1130	378	Valens Imperator occiditur.
1131	379	D. Auſonio & Hermogeniano Olybrio coſſ. creatur Cæſar & Auguſtus Theodoſius.
1132	380	
1133	381	Gratiani reſcriptum contra Priſcillianum & ceteros hæreticos S. hiſt. pag. 116.
1134	382	
1135	383	Gratianus occiditur. Maximus Occidentis. Imperium occupat.
1136	384	Moritur Damaſus. Surrogatur Siricius pont. 39.
1137	385	Maximus Treveros victor ingreditur. Synodo Burdigalenſi condemnatur Inſtantius. Priſcillianus ad principem provocat.
1138	386	B. Martinus Treveris excipitur regio convivio à Maximo Imp. Fl. Evodio conſule præſente. item à Regina. elicit ſponſionem ab Imp. ut ſanguine reorum abſtineat. eo tamen ad ſuos reverſo, inſtante Ithacio & aliis epiſ. Priſcillianus & reliqui ſupplicio afficiuntur. hiſt. Sac. pag. 120. &c. in Vit. cap. 23. Dial. 2. cap. 7.
1139	387	Ithacii cauſſa à Synodo epiſcoporum & Imp.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Imp. Maximo approbatur, non autem à Martino, Dial. 3. cap. 15.

1140 388 Victoriam Theodoſii & Valentiniani Iuni ris de Maximo Onuphrius in hunc annum r fert. Hub. Golzius in ſequentem, Promoto Timaſio coſſ. Certe in Vita Martini, cap. 2 ait Severus primo anno converſum eſſe in f gam Valentinianum: altero vero ſequen Maximum intra Aquileiæ muros interfectun

1141 389 Promoto & Timaſio coſſ. Ithacius & Na dacius eccleſiæ communione privantur. Pr ſper in Chron.

1142 390

1143 391

1144 392 Valentiniano Iuniore occiſo occupat Occi dentis imperium Eugenius.

1145 393 Honorius Auguſtus appell.

1146 394 Eugenius occiditur. Honorius imperat i Occid.

1147 395 Moritur Theodoſius.

1148 396

1149 397 Fl. Cæſarius & Pontius Atticus coſſ. Ho anno mortuum vult B. Mart. Gregor. Turo nenſis. de quo poſt.

1150 398

1151 399

1152 400 Fl. Stilico V. C. Fl. Aurelianus coſſ. A hunc annum perducit hiſtoriam Sacram Seve rus, nulla in ea de B. Martini morte fact mentione. idemque de diſcordiis à Priſcil liani morte excitatis in fine ejuſdem hiſt. S ſic ſcribit: Quod jam per quindecim anno fœdis diſſenſionibus agitatum, &c. quæ verba proximo demum anno, qui à Priſcillian morte eſt decimuſquintus, locum habent ſuum.

1153 401

1154 402 Theodoſ. Iunior Auguſtus app.

1155 403

1156 404 Hic annus à Treverenſi epiſcoporum conventu, ſive à 4 anno Maximi Imp. eſt decimus ſeptimus. Verba autem Sulpicii dial. 3. cap. 15. hæc ſunt. Sedecim poſtea vixit annos: nullam Synodum adiit: ab omnibus Epiſcoporum conventibus ſe removit, &c. quæ verba cum illis Gregorii Turonenſis lib. 1. hiſtor. ſub finem comparabit qui volet. nam judicium non eſt meum:

Arcadii & Honorii ſecundo imperii anno S. Martinus Turonorum epiſcopus, plenus virtutibus & ſanctitate, præbens infirmis multa beneficia, octogeſimo & primo ætatis ſuæ anno, Epiſcopatus autem xxvj. apud Condatenſem diœceſis ſuæ vicum, excedens è ſæculo, feliciter migravit ad Chriſtum. tranſiit autem media nocte, quæ Dominica habebatur, Attico Cæſarioque conſulibus, à paſſione Domini anno ccccxii.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

/12:12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 11